

STRATEGIA ROZWOJU GMINY SKOŁYSZYN DO 2030 ROKU

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	2
Przestanki aktualizacji / budowy nowej strategii rozwoju	3
przebieg procesu opracowania strategii, w tym sposoby włączenia partnerów w przygotowanie strategii.....	3
Wnioski z diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Skołyszyn	5
Wnioski z diagnozy statystycznej w ujęciu dynamicznym i porównawczym	6
Wnioski z ankietowego badania warunków życia i jakości usług publicznych na reprezentatywnej próbie gospodarstw domowych w gminie	27
Analiza strategiczna (SWOT) gminy Skołyszyn	31
Wizja i misja rozwoju gminy Skołyszyn	34
Obszary, cele i kierunki działań Strategii Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku oraz oczekiwane efekty jej realizacji	35
GOSPODARKA LOKALNA I RYNEK PRACY	37
INFRASTRUKTURA, PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO	48
USŁUGI PUBLICZNE	61
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Skołyszyn wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	79
Kwestie wodne, a Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku	79
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Skołyszyn	87
Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	103
Spójność założeń Strategii Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku z celami i kierunkami rozwoju zawartymi w strategii rozwoju województwa oraz w innych dokumentach wyższego rzędu. Obszary strategicznej interwencji wraz z zakresem planowanych działań	105
System realizacji Strategii Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku	121
System wdrażania.....	121
Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	123
Monitoring, ewaluacja i aktualizacja dokumentu	128
Ramy finansowe i potencjalne źródła finansowania Strategii Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku	132
Ramy finansowe	132
Potencjalne źródła finansowania	140
Spisy	145

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn jest podstawowym i najważniejszym dokumentem, diagnozującym uwarunkowania i potrzeby rozwojowe oraz potencjał gminy i na tej podstawie wskazującym obszary, cele i kierunki interwencji polityki rozwoju w ujęciu długofalowym. Pełni kluczową rolę jako generalny plan postępowania władz gminy, we współpracy z różnymi partnerami, w perspektywie do 2030 r. Koordynuje różne terytorialnie, sektorowo i technicznie plany oraz dokumenty strategiczne na szczeblu lokalnym. Integruje wysiłki wszystkich interesariuszy dla osiągnięcia wspólnie podzielanej wizji rozwoju. **Kierkuje i zabezpiecza** w ten sposób **ciągłość polityki rozwoju, aktywizuje i motywuje do działania, stanowiąc jednocześnie instrument pozyskiwania środków zewnętrznych na najważniejsze inwestycje i działania rozwojowe, w tym w ramach funduszy krajowych oraz środków europejskich.**

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku obejmuje obszar gminy w jej administracyjnych granicach. **Stanowi naturalną kontynuację polityki rozwoju określonej w dotychczasowym dokumencie obowiązującym do roku 2020, uwzględniając jednocześnie nowe wyzwania rozwojowe.** Koncentruje się na takich zagadnieniach, jak:

- poprawa atrakcyjności osadniczej gminy,
- kreowanie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i powstawania nowych miejsc pracy (w tym w obszarze oferty czasu wolnego),
- ochrona środowiska oraz ograniczenie i adaptacja do zmian klimatu,
- rozwój infrastruktury technicznej i społecznej o stymulującym efekcie dla środowiska, gospodarki, gminy i mieszkańców,
- doskonalenie dostępności i jakości usług publicznych,
- rozwój kapitału ludzkiego i społecznego, a także wzmocnienie procesów współpracy lokalnej i ponadlokalnej.

Strategię należy jednak traktować jako dokument otwarty, którego celem jest reagowanie na zmieniające się problemy, potrzeby i oczekiwania gminy i jej mieszkańców

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku została sporządzona z inicjatywy Wójta Gminy Skołyszyn i opracowana w Urzędzie Gminy Skołyszyn przy współudziale interesariuszy lokalnych oraz ekspertów zewnętrznych (model partycypacyjno-ekspercki). W prace nad dokumentem zaangażowali się przedstawiciele władz lokalnych, urzędnicy samorządowi, reprezentanci sfery oświaty, instytucji kultury, pomocy społecznej, ochrony zdrowia, przedsiębiorcy, społecznicy i liderzy lokalni, którzy byli wspierani przez konsultantów FRDL Małopolskiego Instytutu Samorządu Terytorialnego i Administracji z Krakowa. W ramach spotkań roboczych oraz warsztatów diagnostycznych i strategicznych wspólnie wypracowano diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy, a następnie cele i kierunki działań na kolejne lata wraz z ich oczekiwanymi rezultatami. Założenie sprawnej i efektywnej współpracy będzie nadrzędne również na etapie wdrażania tych zapisów w życie, co pozwoli na osiągnięcie trwałego i zrównoważonego rozwoju całej wspólnoty lokalnej.

Procedura dotycząca opracowania Strategii Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku uwzględniała wszystkie akty prawne mające wpływ na jej przebieg, w tym ustawę z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Dokument powstał zgodnie z przepisami art. 10e ust. 2-4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu strategii, w tym tryb konsultacji, określiła uchwała nr XL/248/21 Rady Gminy Skołyszyn z dnia 31 maja 2021 r.

Okres realizacji Strategii Rozwoju Gminy Skołyszyn sięga 2030 r., co jest zgodne z okresem kolejnej perspektywy budżetowej UE (2021-2027) wraz z dodatkowym okresem rozliczania pozyskanych projektów. **Strategia została sformułowana w ścisłej korelacji z kluczowymi dokumentami planistycznymi szczebla krajowego, regionalnego i subregionalnego**, m.in. Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą 2030 r.), Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategią rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 i pozostającym konsultacjach dokumentem Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027.

PRZESŁANKI AKTUALIZACJI / BUDOWY NOWEJ STRATEGII ROZWOJU

Potrzeba budowy nowej Strategii Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku wynikała z wielu przesłanek wewnętrznych i zewnętrznych. Podstawowe przesłanki opracowania strategii stanowiły:

- nowe potrzeby, problemy, oczekiwania i aspiracje mieszkańców,
- potrzeba dostosowania kierunków rozwoju gminy do zmieniających się uwarunkowań, w tym zmian społecznych, gospodarczych, środowiskowych, technologicznych i cywilizacyjnych zachodzących w otoczeniu gminy, zmian prawnych oraz nowych założeń krajowej i regionalnej polityki rozwoju oraz dokumentów strategicznych wyższego rzędu,
- dostępność środków zewnętrznych na rozwój (głównie w ramach nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027),
- zabezpieczenie średnio i długookresowych celów rozwojowych gminy na podstawie kompromisu wśród społeczności lokalnej,
- integracja i mobilizacja społeczności lokalnej do współrealizacji strategii.

PRZEBIEG PROCESU OPACOWANIA STRATEGII, W TYM SPOSOBY WŁĄCZENIA PARTNERÓW W PRZYGOTOWANIE STRATEGII

Na proces opracowania Strategii Rozwoju Gminy Skołyszyn na lata 2022-2030 składały się następujące prace:

- Podjęcie uchwały nr XL/248/21 Rady Gminy Skołyszyn z dnia 31 maja 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji.
- Opracowanie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy, w ujęciu dynamicznym i porównawczym, wraz z podsumowaniem i określeniem wniosków dla planowania strategicznego.

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

- Partycypacyjno-eksperckie wypracowanie założeń Strategii Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku – realizacja 3 spotkań z udziałem kluczowych interesariuszy lokalnych, których tematyka obejmowała: weryfikację i uzupełnienie wniosków z diagnozy statystycznej dotyczącej sytuacji gminy, przeprowadzenie analizy zasobów własnych i otoczenia gminy, (analiza SWOT), identyfikację głównych wyzwań i kierunków rozwoju gminy, budowę celów strategicznych (długofalowych) i celów operacyjnych (średniookresowych), określenie kierunków działań i zadań wraz z oczekiwanymi rezultatami i wskaźnikami ich osiągnięcia.
- Opracowanie projektu dokumentu strategii o zakresie i treści zgodnej z art. 10e ust. 2-4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.
- Realizacja konsultacji społecznych dotyczących strategii w szczególności z: sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, mieszkańcami gminy oraz z właściwym Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, wraz z ich podsumowaniem.
- Realizacja procedury opiniowania dokumentu strategii przez zarząd województwa (uzyskanie opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie).
- Przeprowadzenie uprzedniej ewaluacji trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii.
- Opracowanie wersji strategii po zmianach wynikających z konsultacji, opiniowania i ewaluacji.
- Realizacja procedury w trybie przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, w tym uzgodnienia z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska oraz państwowym wojewódzkim inspektorem sanitarnym.
- Opracowanie finalnej wersji Strategii Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku i poddanie do głosowania celem jej uchwalenia przez Radę Gminy Skołyszyn.

WNIOSKI Z DIAGNOZY SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY SKOŁYSZYN

Celem realizowanej diagnozy było rozpoznanie najważniejszych cech, zasobów, potencjałów, problemów gminy Skołyszyn i jej otoczenia dla potrzeb planowania długofalowej polityki rozwoju. Prace obejmowały przeprowadzenie szeregu analiz statystycznych, jak i reprezentatywnego badania społecznego.

W pierwszym przypadku diagnoza została zrealizowana w ujęciu dynamicznym (analizie zostały poddane dane i informacje z lat 2016-2020/2021), jak i porównawczym (dane dla gminy zestawiono z analogicznymi wskaźnikami dla 5 innych gmin powiatu jasielskiego: Kołaczyce, Osiek Jasielski, Dębowiec, Nowy Żmigród i Brzyska, które charakteryzują się podobnym ukształtowaniem terenu, zbliżonym położeniem względem największych ośrodków administracyjnych i gospodarczych tej części Podkarpacia, dostępnością transportową do nich oraz sposobem wykorzystania powierzchni, z niewielkim udziałem przemysłu oraz zanikającym znaczeniem rolnictwa; odniesiono się także do średniej powiatowej i regionalnej). Dodatkowo, dokonano porównania najistotniejszych wskaźników dla gminy Skołyszyn oraz jednostek tworzących Miejski Obszar Funkcjonalny (MOF) Jasta.

Analizy zostały zrealizowane w kluczowych dla gminy obszarach (położenie i dostępność komunikacyjna, demografia, gospodarka i rynek pracy, infrastruktura techniczna, polityka społeczna i bezpieczeństwo publiczne, środowisko naturalne, kultura i zasoby dziedzictwa kulturowego, sport, edukacja i wychowanie, aktywność społeczna, stan finansów samorządowych). Podstawowe źródło danych stanowiła statystyka publiczna (przede wszystkim materiały i dane Głównego Urzędu Statystycznego, zgromadzone w ramach Banku Danych Lokalnych) oraz różne opracowania dotyczące gminy.

Powstał kompleksowy raport diagnostyczny, który otworzył dyskusję na temat sytuacji gminy oraz stojących przed nią kluczowych wyzwań i oczekiwanych kierunków rozwoju. W strategii, zgodnie z obowiązującymi aktualnie przepisami, zamieszczono jedynie – uzgodnioną wspólnie przez ekspertów i szerokie grono przedstawicieli gminy – syntezę wniosków z diagnozy, które posłużyły jako baza do podejmowania decyzji dotyczących wizji rozwoju, celów i zadań strategii.

W drugim przypadku w październiku 2021 r. przeprowadzono badanie ankietowe na reprezentatywnej próbie gospodarstw domowych w gminie. Wynikało z uznania, że to właśnie mieszkańcy – przedstawiciele lokalnej wspólnoty – będą w stanie najtrafniej zdiagnozować obecny stan rozwoju gminy oraz wesprzeć proces planowania nowych celów i zadań na kolejne lata. Celem zrealizowanego badania było spojrzenie na rozwój gminy z szerokiej, wieloaspektowej perspektywy. Z jednej strony, pytania koncentrowały się na kwestiach wpływających na jakość życia mieszkańców: infrastruktura techniczna, rynek pracy, integracja społeczna, stan środowiska naturalnego itp. Z drugiej, badanie dotyczyło także szerokiego zakresu usług realizowanych przez samorząd terytorialny w tych obszarach. W ten sposób uzyskano opinię mieszkańców na warunki życia w gminie oraz na poszczególne dziedziny usług organizowanych przez gminę. **Powstał obszerny raport podsumowujący badanie, który również był podstawą dla dyskusji na temat sytuacji gminy oraz stojących przed nią kluczowych wyzwań i oczekiwanych kierunków rozwoju. W strategii zamieszczono jedynie podsumowanie, wskazujące czynniki pozytywnie oddziałujące na jakość życia w gminie oraz najważniejsze ujawnione w badaniu problemy, wraz z rekomendacjami dla planowania strategicznego.**

WNIOSKI Z DIAGNOZY STATYSTYCZNEJ W UJĘCIU DYNAMICZNYM I PORÓWNAWCZYM

Obraz gminy

Zarówno w skali całego powiatu jasielskiego, jak i w odniesieniu do zawężonego tła porównawczego, które stanowi 5 wybranych gmin powiatu jasielskiego, gmina Skołyszyn zdecydowanie wyróżnia się ze względu na swój potencjał gospodarczy – głównie przemysłowy, usługowy i wytwórczy. Potencjał ten w dużej mierze jest warunkowany procesami, zachodzącymi jeszcze u schyłku XIX wieku, na czele z rozbudową szlaków komunikacyjnych (sieć dróg, linia kolejowa) oraz odkryciem a następnie eksploatacją złóż ropy naftowej. Nieco mniejsze w tym przypadku, choć także istotne znaczenie ma fakt bliskości i dobrej dostępności komunikacyjnej do miast – Jasła i Gorlic – które w skali ponadlokalnej stanowią ośrodki przemysłowo-usługowe, aktywizując w ten sposób obszary położone w ich sąsiedztwie. W opracowaniu opisującym obszary funkcjonalne w województwie podkarpackim (oprac. Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie, 2015) gminę Skołyszyn zaliczono do Obszaru Funkcjonalnego Kotliny Jasielsko-Krośnieńskiej, podkreślając przede wszystkim znaczący potencjał gospodarczy jednostek w nim położonych.

Wspomniany potencjał do prowadzenia i rozwijania działalności przemysłowo-usługowej w dużej mierze rekompensuje niewyróżniającą się liczbę znaczących zasobów do rozwoju turystyki i rekreacji, które dość często bywają wskazywane jako jedna z ważniejszych ścieżek rozwoju gmin wiejskich leżących w pasie pogórzy karpaccich. W zakresie potencjału turystycznego znacznie bardziej wyróżniają się jednostki ościenne z atrakcjami o rozpoznawalności ponadlokalnej – zwłaszcza gmina wiejska Jasło (Skansen Archeologiczny „Karpacka Troja” w Trzcinity), Dębowiec (centrum pielgrzymkowe za sprawą sanktuarium maryjnego) oraz Biecz (liczne zabytki architektury, w tym średniowieczna zabudowa). Gmina Skołyszyn może natomiast wykorzystać swoje centralne położenie względem nich, stając się swoistym ośrodkiem ruchu turystycznego, z wykorzystaniem malowniczego krajobrazu Pogórza.

Wśród szans rozwojowych nie sposób wskazać także rolnictwa – z racji rozdrobnienia gruntów oraz mało sprzyjających warunków do uprawy roli już kilka dekad temu pełniło ono głównie rolę dodatkowego źródła utrzymania dla osób podejmujących pracę zawodową, a obecnie model ten funkcjonuje coraz rzadziej, czego efekt widoczny jest chociażby w krajobrazie gminy za sprawą nieuprawianych, zarastających pól.

Sąsiedztwo Jasła – miasta, które mimo swoich licznych problemów społeczno-gospodarczych stanowi i przez najbliższą dekadę będzie stanowić ośrodek administracyjny, usługowy i gospodarczy o oddziaływaniu ponadlokalnym – predestynuje gminę Skołyszyn do stania się „sypialnią” dla miasta, z wszelkimi konsekwencjami tego procesu, zarówno pozytywnymi, jak i negatywnymi. Wydaje się, że przeważają te pierwsze, tym bardziej, że napływ nowych mieszkańców powinien złagodzić skutki niekorzystnej sytuacji demograficznej, w jakiej z czasem znajdzie się analizowana jednostka. Dużą barierą, wpływającą na atrakcyjność osadniczą gminy, są występujące na jej terenie zagrożenia naturalne – osuwiska oraz powodzie. Problemem pozbawionym perspektyw na rozwiązanie w najbliższej przyszłości jest także przebieg ruchliwej DK28 przez centra kilku miejscowości, na czele ze Skołyszynem.

W ujęciu bardziej szczegółowym, dla gminy Skołyszyn za najważniejsze, bezpośrednio wpływające na jej rozwój, można uznać następujące uwarunkowania, wynikające z:

a) położenia gminy

Gmina Skołyszyn leży w centralnej części powiatu jasielskiego, przy jego zachodniej granicy, która jednocześnie jest granicą województwa podkarpackiego i Małopolski. Obszar, na którym leży jednostka, przynależy do Obniżenia Gorlickiego (centralna część) oraz Pogórzy – Ciężkowickiego i Jasielskiego, co ma swoje odzwierciedlenie w rzeźbie terenu, w której dominują łagodne, częściowo zalesione wzniesienia oraz koncentracja głównych szlaków komunikacyjnych wraz z zabudową mieszkalną w dolinach rzecznych. Sieć rzeczna gminy jest bogato rozwinięta – tworzą ją przede wszystkim rzeka Ropa oraz potoki Olszynka i Młynówka. W sąsiedztwie koryta Ropy zlokalizowane są złoża kruszyw (głównie żwiru), które są intensywnie eksploatowane, co ma swoje odzwierciedlenie także w krajobrazie oraz stanie środowiska naturalnego. Drugim bogactwem naturalnym gminy są złoża ropy naftowej – ich odkrycie i eksploatacja rozpoczęta w II połowie XIX wieku znacząco wpłynęła na dalszy rozwój Skołyszyna i okolicznych miejscowości.

Dostępność komunikacyjna gminy jest dość zadowalająca – jednostkę równoleżnikowo przecina droga krajowa nr 28 oraz linia kolejowa nr 108, wykorzystywana w ruchu pasażerskim oraz towarowym. Transport publiczny w dużej mierze opiera się na połączeniach wykonywanych przez PGZK „Jasiel”, przy udziale finansowym gminy Skołyszyn. Autobusy przewoźnika łączą wszystkie miejscowości w gminie z Jasłem, możliwy jest także dojazd do Biecza i Gorlic. Dużym mankamentem w funkcjonowaniu komunikacji zbiorowej w gminie jest przestarzały tabor, niedostosowany do potrzeb osób o ograniczonej sprawności.

Pomimo dość korzystnej dostępności transportowej, gmina Skołyszyn pozostaje na uboczu pod względem dużych inwestycji komunikacyjnych, tj. z dala od istniejącej bądź planowanej sieci dróg szybkiego ruchu. Sama DK28 stanowi duży problem dla miejscowości położonych wzdłuż niej, z racji bardzo dużego natężenia ruchu pojazdów osobowych i ciężarowych, jednak ukształtowanie terenu oraz struktura zabudowy Skołyszyna, Sławęcina czy Przysiek nie pozwala na ominięcie tych miejscowości obwodnicą.

Aktualny potencjał rozwojowy gminy Skołyszyn w dużej mierze zdeterminowany jest poprzez wydarzenia zapoczątkowane u schyłku XIX wieku – eksploatacja złóż ropy naftowej oraz budowa szlaków komunikacyjnych, w tym linii kolejowej, przyczyniły się do rozwoju przemysłu. Jednocześnie sam Skołyszyn jest jedyną stolicą gminy w powiecie jasielskim, która przez lata nie wykształciła miejsca, mogącego przejąć funkcję lokalnego centrum (w porównaniu do Dębowca, Osieka Jasielskiego, czy Kołaczyc, gdzie rolę centrum pełnią tamtejsze rynki).

Konsekwencje i wyzwania:

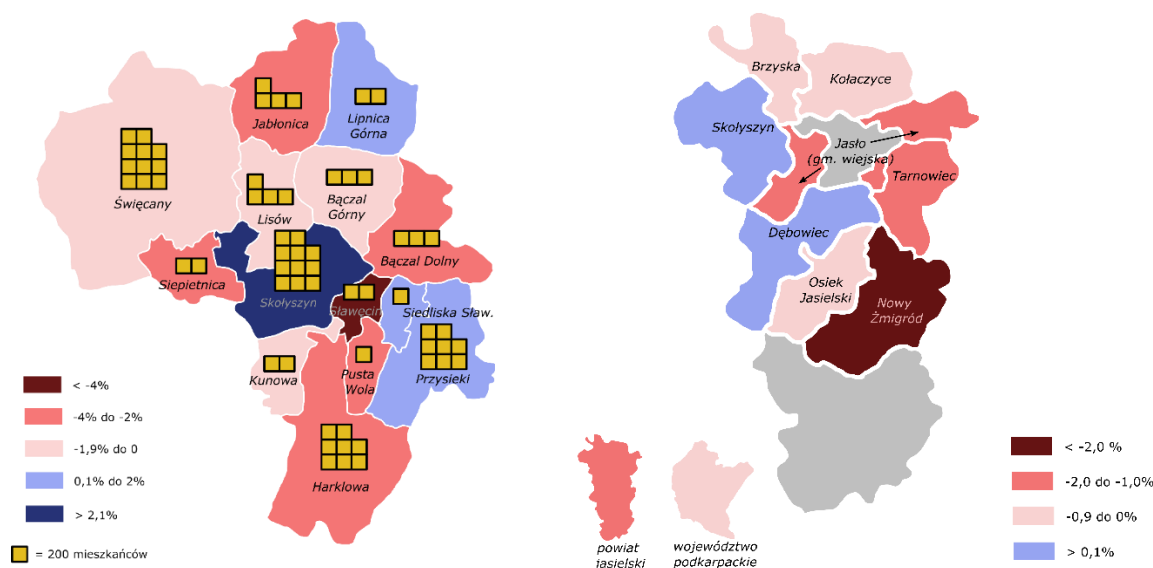
- Dostępność komunikacyjną gminy Skołyszyn należy ocenić jako zadowalającą, zwłaszcza w porównaniu do innych gmin powiatu jasielskiego. Na korzyść jednostki działa fakt bliskości do Jasła, Biecza i Gorlic, bezpośredni dostęp do drogi krajowej, jak również do linii kolejowej – nawet pomimo znikomego jej wykorzystania na chwilę obecną w ruchu pasażerskim (niewielka liczba połączeń, brak codziennych pociągów pasażerskich do Jasła i Gorlic). Niemniej, należy podejmować działania zmierzające do udoskonalania tejże dostępności i rozwiązania najbardziej palących problemów w tym zakresie;
- Uruchomienie przewozów realizowanych przez PGZK „Jasiel”, także przy udziale finansowym gminy, oddaliło widmo wykluczenia komunikacyjnego gminy. System wymaga jednak dalszych prac i nakładów, związanych chociażby z bieżącym monitorowaniem potrzeb mieszkańców w tym zakresie, jak również dostosowaniem usług przewozowych do osób ze specjalnymi potrzebami, zakup taboru oraz rozbudowa bazy przesiadkowej czy budowa zatok autobusowych;

- Dostępność komunikacyjna gminy Skołyszyn jest jednym z atutów w budowaniu oferty inwestycyjnej, której posiadanie powinno przełożyć się na przyciągnięcie biznesu i stworzenie nowych miejsc pracy;
- Znaczącym atutem gminy są bogate tradycje przemysłowe, mające swoje odzwierciedlenie nie tylko w tradycji czy historii, ale i w fakcie wieloletniego istnienia przedsiębiorstw. Jest to kolejny składnik przewagi konkurencyjnej, jaką w zakresie pozyskiwania inwestorów posiada gmina Skołyszyn względem innych jednostek tworzących powiat jasielski. Gmina nie posiada terenów inwestycyjnych ani wyznaczonych stref aktywności gospodarczej, co ułatwiło by ulokowanie poszczególnych przedsiębiorstw z dostępem do mediów przemysłowych.

b) sytuacji demograficznej

Na koniec 2020 r. gminę Skołyszyn zamieszkiwało nieco ponad 12,5 tys. mieszkańców. W okresie 2016-2020 liczba mieszkańców gminy podlegała wahaniom (ich amplituda była zależna od źródła danych). W efekcie, według danych UG liczba mieszkańców spadła, według GUS wzrosła, jednak w obydwu przypadkach zmiany te były nieznaczne i zasadne jest stwierdzenie o utrzymywaniu się liczby mieszkańców jednostki na stałym poziomie.

Rysunek 1. Liczba mieszkańców na koniec 2020 r. oraz zmiana liczby mieszkańców w latach 2016-2020 w poszczególnych miejscowościach gminy Skołyszyn oraz w wybranych jednostkach

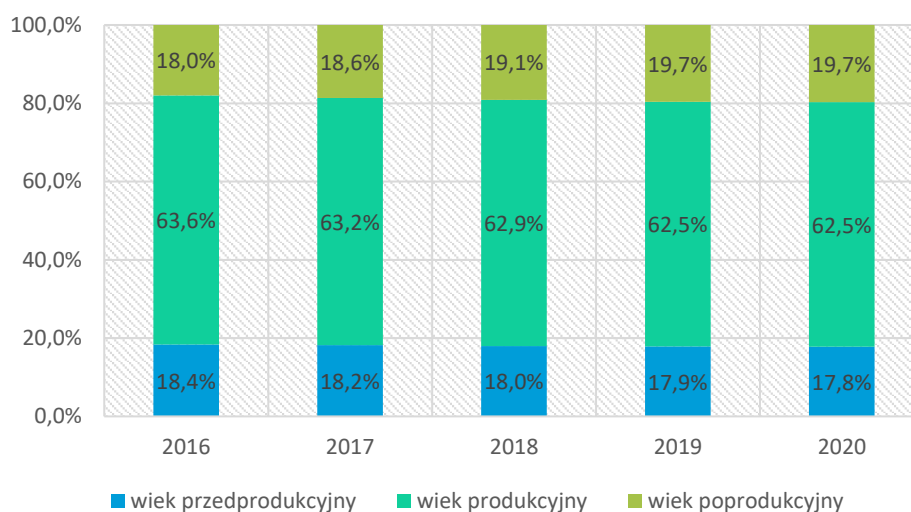

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Skołyszyn i BDL GUS

W 2020 r. najliczniej zaludnionymi sołectwami były Święcany i Skołyszyn. Na koniec 2020 r. większość z 14 miejscowości odnotowała ubytek mieszkańców w stosunku do roku 2016 – wyjątek na tym polu stanowiły jedynie Skołyszyn, Przysieki, Siedliska Sławęcińskie oraz Lipnica Górna. Zwraca uwagę, że są to miejscowości położone we wschodniej części jednostki, o niewielkim oddaleniu od Jasła.

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

Wykres 1. Struktura demograficzna gminy Skołyszyn w latach 2016-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

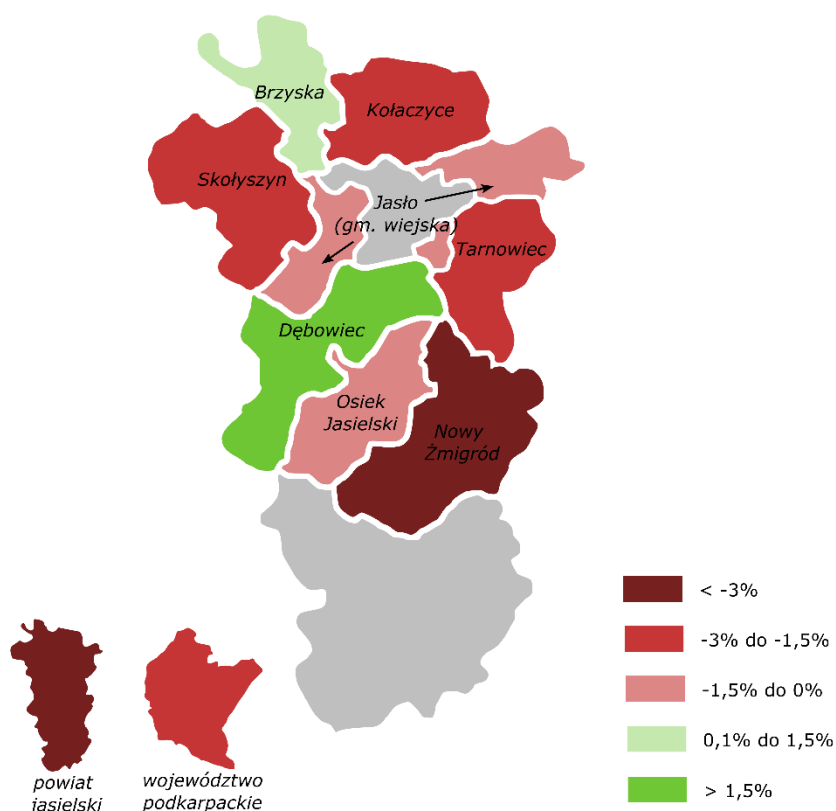
Dodatkowe zobrazowanie sytuacji demograficznej jednostki stanowi zestawienie danych w ewidencji ludności z danymi zawartymi w deklaracjach odbioru odpadów – nierzadko stanowiącymi jedyną dokumentację, obrazującą faktyczny stan zamieszkania w poszczególnych miejscowościach. Dane „śmieciowe” za rok 2020 wskazują, że gminę Skołyszyn zamieszkiwało 9 823 osoby, a zatem 78,5% liczby osób ujętych w gminnych ewidencjach. Przynajmniej częściowo zjawisko to ma wytłumaczenie w wyjazdach młodych mieszkańców gminy do dużych miast (Rzeszów, Kraków) na studia, jak również za sprawą emigracji zarobkowej za granicę, bez dokonywania wymeldowań. Warto przy tym zaznaczyć, że spośród wszystkich 6 analizowanych gmin, gminę Skołyszyn charakteryzuje największa gęstość zaludnienia. Odnotowane 159 osób/km² znacznie przekracza także gęstość zaludnienia dla całego powiatu (136) oraz województwa (116).

Struktura ludności gminy pod względem ekonomicznych grup wieku nie wyróżnia się znacząco na tle porównawczym – odsetek osób najmłodszych (17,8% w 2020 r.) oraz najstarszych (19,7%) jest zbliżony do rezultatów odnotowanych w regionie i powiecie. Okres 2016-2020 odznacza się stopniowym spadkiem odsetka osób najmłodszych (z 18,4% do 17,8%) przy jednoczesnym wzroście w grupie najstarszej (z 18,0% do 19,7%), co wskazuje na występowanie niekorzystnych procesów demograficznych, związanych ze starzeniem się społeczeństwa. Potwierdza to także zmiana wartości wskaźnika starości – odsetek osób w wieku powyżej 65 lat wzrósł w okresie 2016-2020 o 1,8 punktu procentowego, osiągając na koniec 2020 r. rezultat 16,8%.

Okres 2016-2020 charakteryzował się w gminie Skołyszyn zmiennym trendem wartości wskaźnika przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W okresie 2016-2018 więcej osób rodziło się niż umierało, lata 2019 i 2020 przyniosły odwrócenie trendu. Także i saldo migracji ogółem w gminie Skołyszyn podlega wahaniom – rezultat dodatni został osiągnięty w latach 2017 oraz 2020, na co największy wpływ mogą mieć przesiedlenia mieszkańców Jasła na tereny podmiejskie.

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

Rysunek 2. Prognozowana zmiana liczby ludności w roku 2030 w stosunku do roku 2020

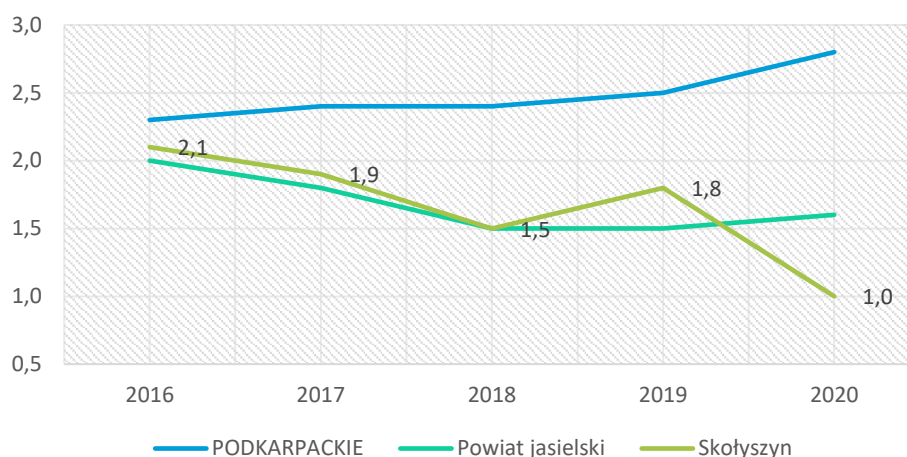
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Pod względem atrakcyjności osadniczej, mierzonej liczbą pozwoleń i zgłoszeń budowy dla budynków mieszkalnych, udzielanych przez Starostwo Powiatowe w Jasle, gmina Skołyszyn notuje dość przeciętny rezultat, mieszczący się pomiędzy 9,4% a 17,4% ogółu w okresie 2018-2020.

W zakresie mieszkalnictwa w gminie Skołyszyn dominuje zabudowa mieszkalna jednorodzinna – statystyka GUS wskazuje na koniec 2020 r. na istnienie 3 379 budynków mieszkalnych. Ruch budowlany w okresie 2016-2020 był zbliżony do obserwowanego w powiecie, odstając natomiast od wojewódzkiego – w tym drugim przypadku wartość wskaźnika nowych budynków mieszkalnych na 1000 mieszkańców w 2020 r. w gminie Skołyszyn (1,0) była niemal trzykrotnie niższa od obserwowanej w regionie (2,8). Jeszcze większa dysproporcja występuje pod względem liczby mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 mieszkańców – w 2020 r. gmina Skołyszyn odnotowała rezultat 1,0 wobec 1,6 w powiecie i 4,7 w województwie. Jednocześnie trzeba zaznaczyć, że w średniej wojewódzkiej znaczący udział ma budownictwo mieszkaniowe wielorodzinne Rzeszowa, większych miast regionu i ich najbliższego otoczenia. Specyfikę gminy wiejskiej w zakresie mieszkalnictwa potwierdza także wartość wskaźnika liczby mieszkań, przypadających na 1000 mieszkańców w 2020 r. – 279,4 w Skołyszynie wobec 300,0 w regionie i 324,1 w powiecie. Tworzenie warunków dla rozwoju mieszkalnictwa, jako sposób na przyciągnięcie nowych mieszkańców, w tym z Jasła, to jedno z ważnych wyzwań gminy w perspektywie najbliższych lat.

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

Wykres 2. Nowe budynki mieszkalne na 1000 ludności w wybranych jednostkach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Prognozy demograficzne, sporządzone przez GUS w roku 2016 z perspektywą do roku 2030, zakładają nieznaczny spadek liczby ludności zamieszkujących gminę Skołyszyn. Liczba mieszkańców gminy Skołyszyn w 2030 r. ma wynosić 12 219 – w stosunku do roku 2020 będzie to spadek o 216 osób (-1,7%). Na tle porównawczym Skołyszyn będzie jedną z czterech gmin, w których zaistnieje spadek liczby mieszkańców – nieznaczny wzrost liczby mieszkańców jest prognozowany w Brzyskach i Dębowcu. Ludność będzie tracić również powiat jasielski (-3,4%) oraz cały region (-2,2%). Wydaje się przy tym, że znacznie większym zagrożeniem demograficznym będzie postępująca zmiana w strukturze demograficznej – rosnący odsetek osób najstarszych w ogóle ludności, a nie nieznaczny ubytek mieszkańców.

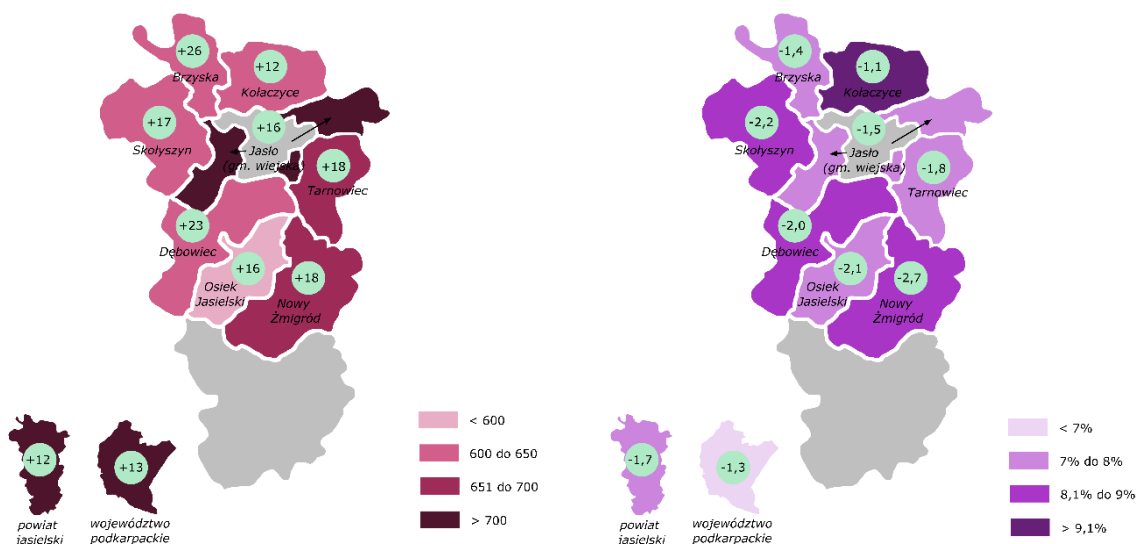
Konsekwencje i wyzwania:

- Obserwowany w wielu gminach, w tym również powiatu jasielskiego, proces wyludniania się, w przypadku gminy Skołyszyn zachodzi z niewielką intensywnością. Chociaż prognozy do 2030 r. zakładają spadek liczby mieszkańców, będzie on nieznaczny. Niezależnie od tempa tego zjawiska, jednym z większych wyzwań staje się podniesienie atrakcyjności osadniczej gminy i złagodzenie w ten sposób negatywnych trendów demograficznych;
- Atrakcyjność osadnicza gmin powiatu jasielskiego w dużej mierze sprowadza się do odległości od Jasła – pod tym względem gmina Skołyszyn ma dobrą pozycję wyjściową do konkurowania z większością jednostek, tym bardziej, że w niewielkiej odległości położone są także miasta Biecz i Gorlice;
- W programowaniu rozwoju na najbliższą dekadę należy rozważyć wspieranie budowy nowych mieszkań, w szczególności dla ludzi młodych i młodych rodzin, uwzględniając zarówno zapotrzebowanie w tym zakresie, jak i atrakcyjność osadniczą jednostki.
- Społeczeństwo gminy Skołyszyn jest coraz starsze, co jest procesem zauważalnym także w skali powiatu, regionu i kraju. Reorientacja polityki gminy na potrzeby osób starszych (często zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem oraz posiadających dodatkowe wymogi w zakresie dostępności czy usług zdrowotnych i opiekuńczych) jest zatem jednym z ważniejszych zadań w perspektywie najbliższych lat;
- Programując politykę rozwoju gminy na najbliższą dekadę należy mieć na uwadze, że statystyki i ewidencje gminne mogą wskazywać na zawyżoną liczbę mieszkańców w stosunku do stanu faktycznego (wyjazdy w celach naukowych oraz zarobkowych).

c) potencjału gospodarczego

Na koniec 2020 r. na obszarze gminy Skołyszyn zarejestrowanych w REGON było 788 podmiotów. Spośród gmin stanowiących tło porównawcze był to rezultat najwyższy, zdający się potwierdzać przemysłowo-gospodarczy profil jednostki. Zdecydowaną większość, bo nieco ponad 96% stanowiły przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób. Przypuszczalnie dominują w tej grupie firmy jednoosobowe i zatrudniające nie więcej niż 2-3 pracowników. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców na koniec 2020 roku wyniosła 629. Na tle porównawczym jest to rezultat przeciętny, znacząco odstający od średniej dla powiatu jasielskiego (791) – w czym zapewne kluczowy udział miasta Jasła – oraz Podkarpacia (888). W strukturze gospodarczej gminy Skołyszyn na koniec 2020 r. dominowały podmioty zgrupowane w sekcjach PKD: G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów – 25,6% ogółu), F (Budownictwo – 20,6%) oraz C (Przetwórstwo przemysłowe – 13,6%). Podmioty z trzech wskazanych sekcji stanowiły blisko 62% całości. Struktura ta jest bardzo zbliżona do powiatowej i wojewódzkiej.

Rysunek 3. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w 2020 r. i procentowa zmiana tej wartości w roku 2020 w stosunku do 2016 r. (lewa strona) oraz udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2020 r. i zmiana tej wartości (w punktach procentowych) w roku 2020 w stosunku do 2016 r. (prawa strona)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na terenie gminy działa kilka firm o rozpoznawalności ponadlokalnej – Fabryka Armatur JAFAR S.A. (centrala w Jaśle, zakłady produkcyjne w Skołyszynie i Przysiekach), Zakład Przetwórstwa Owoców i Warzyw VORTUMNUS (centrala w Lisowie, zakłady produkcyjne w Lisowie i Skołyszynie), Cukiernia KEKS (Sławęcín) oraz KRUŻWIR Grupa, zajmująca się wydobyciem i sprzedażą kruszyw, pozyskiwanych m.in. w złożach zlokalizowanych na terenie gminy. Tradycje, stan aktualny oraz potencjał gospodarczy gminy Skołyszyn rozmijają się z dostępnością oferty inwestycyjnej – głównie w zakresie udostępniania terenów do tworzenia stref aktywności gospodarczej.

W przypadku gminy Skołyszyn lata 2016-2019 charakteryzowały się sukcesywnym spadkiem liczby zarejestrowanych bezrobotnych, z poziomu 815 do 517. Rok 2020 zamknął się rezultatem 637, przypuszczalnie wskutek pandemii koronawirusa. Z danych PUP w Jaśle wynika, że największy problem ze znalezieniem pracy mają bezrobotni w wieku 25-34 lata (28,3% ogółu w 2020 r.) oraz 35-44 lata (26,8%). Pod względem posiadanego wykształcenia znaczącą większość (65%) stanowią bezrobotni legitymujący się wykształceniem zawodowym, średnim zawodowym oraz policealnym. Problemem

w skali jednostki wydaje się być także bezrobocie długotrwałe – zarejestrowani bezrobotni, pozostający bez pracy powyżej roku stanowili na koniec 2020 r. 53,7% ogółu. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2020 r. wynosił 8,1% – podobnie jak w przypadku całego powiatu (8,0%) i nieco więcej od średniej wojewódzkiej (6,7%), wartość ta nie wyróżniała się natomiast na tle porównawczym.

Konsekwencje i wyzwania:

- Gmina Skołyszyn zdecydowanie wyróżnia się pod względem lokalnej gospodarki i rynku pracy, zwłaszcza w skali powiatu jasielskiego. Chociaż większość stanowią niewielkie firmy usługowe, o zróżnicowanym profilu działalności, a dominacja szeroko pojętej branży budowlanej także jest charakterystyczna dla niewielkich gmin Małopolski i Podkarpacia, to zwraca uwagę fakt istnienia kilku większych przedsiębiorstw o rozpoznawalności ponadlokalnej. Gmina ma możliwość kreowania przestrzeni dogodnych dla inwestycji;
- Pomimo to zwraca uwagę pogarszająca się kondycja lokalnego rynku pracy – wzrasta bezrobocie. Dużą niewiadomą jest dalszy rozwój pandemii, a co za tym idzie sytuacji związanej z aktywnością zawodową mieszkańców;
- Współpraca z powiatem jasielskim i jego jednostkami odpowiedzialnymi za lokalny rynek pracy powinna być nastawiona w dużej mierze na rozwiązanie problemu wysokiego bezrobocia wśród osób z wykształceniem zawodowym;
- Wobec posiadanego potencjału gminy Skołyszyn w zakresie drobnego przemysłu oraz usług, koniecznym wydaje się wyznaczenie stref działalności gospodarczej wraz ze stworzeniem odpowiedniej oferty i/lub systemu zachęt, skłaniających do inwestowania na terenie jednostki.

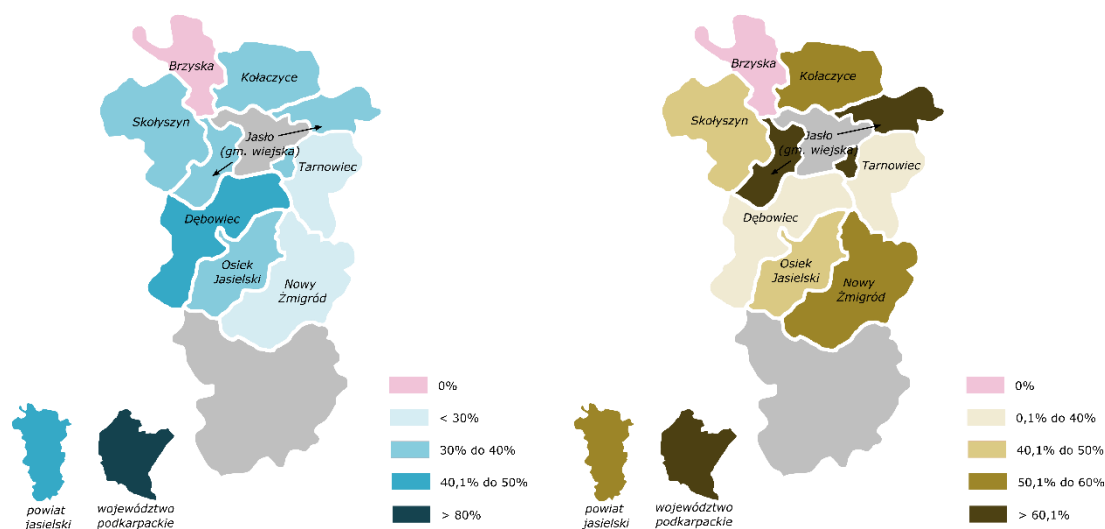
d) stanu i potencjału środowiska naturalnego

Walory środowiskowe gminy Skołyszyn są typowe dla gmin pogórzańskich i nie wyróżniają jej z tego grona. Odsetek obszarów chronionych jest nieznaczny – na 0,8% obszaru gminy składa się fragment rezerwatu przyrody „Liwocz”. Chociaż znaczny fragment stoków góry o tej samej nazwie leży w granicach gminy, jej szczyt wraz ze zlokalizowanymi w jego obrębie atrakcjami znajduje się na terenie gminy Brzyska. Większego potencjału należy upatrywać w zasobach rzecznych oraz w sąsiadujących z nimi wyrobiskach poźwirowych.

Wśród największych zagrożeń dla środowiska naturalnego w obrębie gminy należy wskazać zanieczyszczenie powietrza wskutek tzw. „niskiej emisji”. Problem obejmuje nie tylko sam fakt występowania zjawiska, ale również brak precyzyjnych informacji co do jego rozmiarów. Gmina Skołyszyn od 2020 r. prowadzi ewidencję kotłów i pieców węglowych, których likwidacja przyczyni się do poprawy sytuacji w zakresie jakości powietrza na jej terenie.

W zakresie gospodarki odpadami, na koniec 2020 r. odsetek zebranych selektywnie w ogólnej masie odpadów wyniósł 38,9%, co jest rezultatem zbliżonym do średniej dla gmin powiatu (36,5%) oraz regionu (37,2%). Należy przy tym podkreślić, że od końca 2020 r. w Skołyszynie funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Skołyszynie, a w planach jest budowa kolejnego PSZOK-u, co w perspektywie kilku lat powinno korzystnie wpłynąć na wartości przytoczonego wskaźnika.

Rysunek 4. Odsetek mieszkańców wybranych jednostek posiadających dostęp do wodociągu i kanalizacji w 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według danych z końca 2020 r., dostęp do wodociągu posiadało 35,3% mieszkańców gminy. Jest to rezultat niższy od średniej powiatowej (48,0%) oraz wojewódzkiej (81,1%), ale jednocześnie dość korzystny w stosunku do jednostek tła porównawczego. Biorąc pod uwagę fakt zakończenia w 2020 r. inwestycji dotyczącej budowy stacji uzdatniania wody w Kunowej (gdzie istniejące są w Przysiekach i Skołyszynie) wraz z budową sieci wodociągowej (w miejscowościach: Harkłowa, Kunowa) oraz kontynuację tych działań (m.in. w Harkłowej, Przysiekach, Siedliskach, Skołyszynie, Sławęcinie), w najbliższych latach wartości wskaźników dotyczących zwodociągowania gminy wzrosną.

Odsetek mieszkańców gminy posiadających dostęp do sieci kanalizacyjnej wynosił na koniec 2020 r. 47,2%. Także i w tym przypadku rezultat ten odstawał od średniej wojewódzkiej (71,8%), powiatowej (59,7%), a przygotowane inwestycje dotyczące budowy sieci kanalizacji (w Jabłonicy, Święcanach, Siepietnicy, Przysieki, Siedliskach, Harkłowej) z czasem przełożą się na wzrost skanalizowania gminy. Planowana jest również rozbudowa oczyszczalni w Przysiekach.

Konsekwencje i wyzwania:

- Rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej jest jednym z większych wyzwań, stojących przed samorządem gminy Skołyszyn w najbliższych latach;
- Ukształtowanie terenu tych miejscowości oraz układ osadniczy, z dość rozproszoną zabudową mieszkalną będzie miał znaczący wpływ na koszty budowy i utrzymania urządzeń infrastruktury sieciowej;
- Dostęp do wodociągu i kanalizacji ma bezpośrednie przełożenie na atrakcyjność osadniczą i inwestycyjną jednostki. Wielu prywatnych inwestorów uzależnia decyzję zakupu działki (np. pod budowę domu czy rozpoczęcie działalności gospodarczej) dostępem do mediów. Jednocześnie inwestycje w infrastrukturę powodują jej większą integralność;
- Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Przysiekach ma bezpośrednie przełożenie na atrakcyjność osadniczą jednostki oraz inwestycyjną w zakresie przyjęcia większych zrzutów oraz dostosowanie oczyszczalni do zrzutów przemysłowych (wstępnie oczyszczonych);
- Coraz częstszym problemem, dotyczącym korzystających z przydomowych studni, są okresowe niedobory wody. Należy przypuszczać, że wskutek zmian klimatycznych susze, zwłaszcza w okresie wiosennym i letnim będą zdarzać się częściej. Poza rozbudową sieci wodociągowej istotne wydaje się prowadzenie działań edukacyjnych, wskazujących na korzyści wynikające

z przyłączenia się do wodociągu oraz rozsądnego gospodarowania wodą (np. mała retencja – zbiorniki na wodę opadową);

- Należy pracować nad rozwiązaniem odpadowym funkcjonującym na terenie gminy zmniejszającym obciążenia finansowe dla mieszkańców (formuła PPP, porozumienie międzygminnym lub spółka, która przejmie temat odpadowy). Odsetek odpadów zbieranych selektywnie w ogólnej masie odpadów jest jednym z niższych wśród gmin porównywanych, co wskazuje na konieczność interwencji. Można przypuszczać, że rozwiązaniem pozwalającym na przynajmniej częściowe zwalczenie problemu jest funkcjonowanie PSZOK-ów – zarówno uruchomionego pod koniec 2020 r. w Skołyszynie, jak i drugiego takiego punktu, planowanego do budowy oraz prowadzonej edukacji ekologicznej dla mieszkańców, wskazującej na korzyści płynące z segregacji odpadów;
- Edukacja wydaje się być konieczna także w zakresie poprawy stanu powietrza – dotyczy się to zarówno ciągle zdarzającego się spalania śmieci w piecach centralnego ogrzewania, jak również zachęt do wymiany przestarzałych kotłów na instalacje przyjazne środowisku. W tym drugim przypadku duże znaczenie może mieć fakt wysokiego poziomu zgazyfikowania gminy. Wśród działań inwestycyjnych w tym zakresie na pierwszy plan wysuwa się wsparcie wymiany pieców przez mieszkańców i realizacja uchwały antysmogowej, zwiększenie udziału OZE oraz poprawa efektywności energetycznej budynków prywatnych i publicznych na terenie gminy (w tym m.in. kontynuacja Programu Czyste Powietrze i ewentualny start Programu Stop Smog).

e) zasobów dziedzictwa kulturowego i oferty spędzania czasu wolnego

Jednostką prowadzoną przez samorząd gminny, odpowiedzialną za organizację życia kulturalnego w gminie, jest Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skołyszynie i filiami w Świącanach oraz Harkłowej. Wydarzenia kulturalne, które są realizowane w gminie Skołyszyn, to przede wszystkim imprezy kierowane do społeczności lokalnych, nierzadko o charakterze amatorskim bądź półamatorskim, jednakże bardzo istotne, zwłaszcza w zakresie kultywowania tradycji czy upowszechniania wiedzy historycznej związanej bezpośrednio z miejscem zamieszkania. Jedynym wydarzeniem odbywającym się na terenie gminy, któremu można przypisać charakter ponadlokalny, są Dni Gminy Skołyszyn, odbywające się pod szyldem „Prozioki”. Impreza przejęła nazwę od charakterystycznych dla tej części Małopolski placków wypiekanych z dodatkiem sody oczyszczonej. W zakresie działalności bibliotecznej, poza standardowymi działaniami, realizowane są dodatkowe zajęcia, spotkania autorskie i inne upowszechniające książkę i czytelnictwo, a także prowadzona współpraca np. z placówkami oświatowymi w zakresie przedsięwzięć związanych z zaspokajaniem oświatowych i kulturalnych potrzeb mieszkańców.

Potencjał turystyczny gminy Skołyszyn należy ocenić jako przeciętny, zwłaszcza w zestawieniu z pozostałymi jednostkami tworzącymi powiat jasielski, a także sąsiednimi gminami z Małopolski. Liczba zabytków jest niewielka, w dodatku uszczuplona poprzez dwie translokacje do Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku. Projekty działań planowanych w tym zakresie, w tym m.in. dotyczące Parku Podworskiego w Skołyszynie, będą mieć znaczenie dla lokalnej społeczności, a jednocześnie potencjał stania się atrakcją turystyczną o rozpoznawalności ponadlokalnej. Za atut terenu można uznać także wyrobiska poźwirowe w sąsiedztwie Ropy, choć należy mieć na uwadze, że są one prywatne i podobnym zasobem dysponuje kilka innych gmin z terenu powiatu.

Konsekwencje i wyzwania:

- Analiza nie wskazuje na występowanie deficytów w ofercie kulturalnej w gminie – placówki kulturalne rozmieszczone są dość regularnie, w miejscowościach o największej liczbie mieszkańców. Ewentualne deficyty mogą się ujawnić jedynie w przypadku niezadowolającej

działalności tych organizacji, stąd konieczność jej weryfikowania, monitorowania zapotrzebowania zgłaszanego przez społeczność lokalną, dbałość o odpowiednią bazę, wyposażenie i sprzęt itd.;

- Skołyszyn jest jedną z tych gmin powiatu jasielskiego, która próbuje oprzeć organizowane przez niemal każdą jednostkę wydarzenie o charakterze dni (święta) gminy o produkt lokalny – w tym przypadku są to placki – prozioki. Stanowi to, obok Kołaczyc (miód), Tarnowca (pierogi) czy Jasła (wino) szansę na stworzenie interesującej oferty, wykorzystującej zasoby niematerialnego dziedzictwa kulturowego;
- Potencjał zabytków gminy Skołyszyn, w porównaniu z innymi jednostkami powiatu jasielskiego, wydaje się być zbyt mały na stworzenie atrakcyjnej oferty turystycznej, jednak istnieje możliwość udziału w projektach zakładających współpracę większej liczby samorządów (np. szlaki tematyczne obejmujące kościoły, atrakcje przyrodnicze itp.);
- Potencjał gminy stanowią przebiegające przez jej teren szlaki turystyczne (naftowy, społeczny), które prowadzą przez ważne centra dziedzictwa kulturowego, a których potencjał powinien być lepiej wykorzystany w promocji oraz działaniach jednostki,
- Odrębną kwestią jest wykorzystanie skołyszynskiego parku podworskiego oraz stawów czy wyrobisk poźwirowych. W pierwszym przypadku powstała atrakcja będzie służyć mieszkańcom i turystom, a w drugiej – w zależności od stopnia zagospodarowania i wykorzystania – można zakładać, że staną się one „magnesem” przyciągającym amatorów rekreacji, w tym wędkarstwa,
- W zakresie oferty spędzania wolnego czasu zasadne wydaje się być inwestowanie w infrastrukturę sportową. Jednym z pomysłów na skalę ponadlokalną w tym zakresie jest utworzenie Campusu Sportowo Rekreacyjnego w Skołyszynie, obejmujące przebudowę stadionu w Skołyszynie oraz jego doposażenie w halę, korty, boiska i baseny.

f) zagospodarowania przestrzennego

Dane z końca 2019 r., które publikują GUS, wskazują na pokrycie gminy Skołyszyn miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w niespełna 12%. Z racji uchwalenia MPZP Przysieki 1/2019 wartość ta zwiększy się, ale nadal pozostanie dość niska – spośród gmin tła porównawczego mniejszy odsetek powierzchni objęty planami zagospodarowania przestrzennego miała jedynie gmina Brzyska (0,9%) oraz gmina Kołaczycze (5,3%). Wartość odnotowana w Skołyszynie była też niższa od średniej powiatowej (28,4%).

W strukturze zagospodarowania poszczególnych miejscowości gminy Skołyszyn zwykle dominują tereny o potencjalnym przeznaczeniu rolniczym – grunty orne, łąki, pastwiska, sady itd. Ich obszar w większości miejscowości przekracza wartość 60%. Odsetek przypadający na tereny zurbanizowane (zabudowa mieszkalna, gospodarcza i przemysłowa) osiąga zwykle kilka procent – pod tym względem dominują miejscowości położone w centrum gminy, wzdłuż DK28 – Skołyszyn (12,9%), Sławęcín (12,5%) oraz Przysieki (10,0%).

Konsekwencje i wyzwania:

- Zdynamizowanie działań w zakresie przygotowywania i wdrażania planów zagospodarowania przestrzennego wydaje się być jednym z kluczowych wyzwań, stojących w perspektywie najbliższych lat przed samorządem gminnym. Ma ono bowiem bezpośrednie przełożenie na wiele kwestii, na czele z atrakcyjnością osadniczą i inwestycyjną gminy oraz zapewnieniem ładu przestrzennego;
- Stopniowy zanik produkcji rolniczej znacząco zmienia krajobraz gminy – dotychczas uprawiane pola zarastają i „dziczeją”. Można przypuszczać, że proces ten będzie kontynuowany, ale nie

można wykluczyć również powstania niewielkich gospodarstw rolnych, nastawionych na produkcję ekologiczną oraz powiązaną z nią działalność agroturystyczną;

- Odrębny problem w zakresie zagospodarowania przestrzennego dotyczy samego Skołyszyna – miejscowość nie wykształciła centrum, które mogłoby być wykorzystywane jako miejsce integracji, wypoczynku czy aktywności kulturalnej. Jego stworzenie jest utrudnione przez szereg czynników, na czele z przecinającą miejscowość DK28 czy kwestie własności działek. Działania gminy powinny skupić się na stworzeniu miejsca (przestrzeni) integracji i aktywizacji oraz koncentracji usług dla mieszkańców ;
- Brak wyznaczonych konkretnych terenów z dostępem do mediów przemysłowych stanowi barierę w lokowaniu nowych inwestycji.

g) poziom bezpieczeństwa publicznego

Podmiotami realizującymi zadania z zakresu zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, które mają siedzibę na terenie gminy Skołyszyn, są przede wszystkim ochotnicze straże pożarne – w gminie funkcjonuje 13 OSP, z czego cztery (Skołyszyn, Święcany, Harkłowa, Pusta Wola) zaliczone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Najlepiej wyposażona jest OSP Skołyszyn, posiadająca na stanie m.in największą liczbę samochodów pożarniczych (6), motopomp i pozostałego sprzętu. W 2020 r. OSP z terenu gminy podjęły 665 interwencji przy likwidacji skutków pożarów i miejscowych zagrożeń – co wskazuje średnio na blisko 2 wyjazdy podczas jednego dnia oraz nieco ponad 51 wyjazdów przypadających na jedną jednostkę.

Rysunek 5. Osuwiska i tereny zagrożone powodzią w gminie Skołyszyn

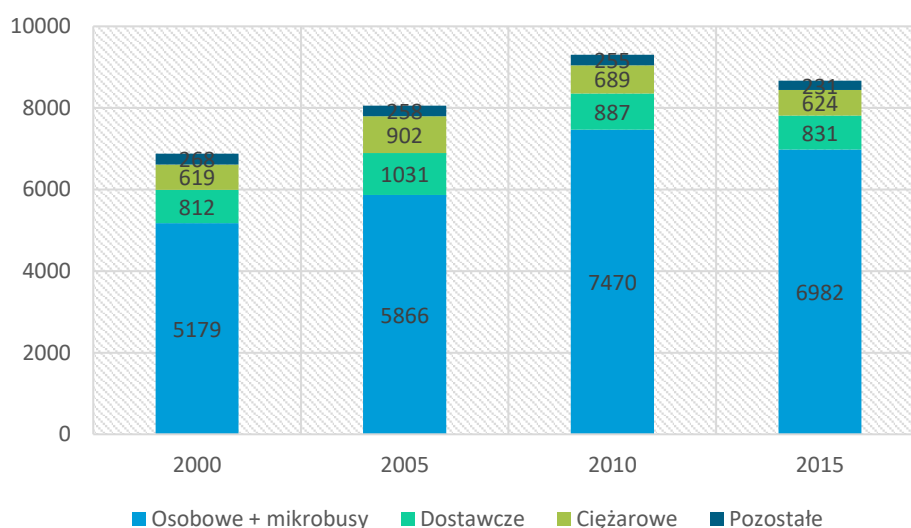

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych SOPO i PGW „Wody Polskie”

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

W strukturze organizacyjnej Komendy Powiatowej Policji w Jaśle znajduje się Posterunek Policji w Skołyszynie, obejmujący swoim działaniem cały obszar gminy. Z analizy policyjnych danych statystycznych wynika, że gmina Skołyszyn jest względnie bezpiecznym miejscem do zamieszkania. Do dominującej kategorii przestępstw kryminalnych należą kradzieże oraz kradzieże z włamaniem (od kilku do kilkunastu w skali roku) oraz uszkodzenia mienia. Najcięższe przestępstwa, na czele z zabójstwami, pobiciami oraz rozbojami i wymuszeniami, należą do przypadków incydentalnych. Wydaje się, że największy problem w zakresie bezpieczeństwa publicznego, jaki dotyka gminę Skołyszyn, wiąże się z przebiegiem DK28. Położone wzdłuż niej miejscowości – Siepietnica, Skołyszyn, Sławęcín, Siedliska Sławęcińskie oraz Przysieki mierzą się z wszelkimi negatywnymi konsekwencjami ruchu samochodowego o dużym natężeniu. Według danych z Generalnego Pomiaru Ruchu, przeprowadzanego przez GDDKiA w cyklu pięcioletnim, średni ruch dobowy utrzymuje się na poziomie zbliżonym do 9 tysięcy pojazdów.

Wykres 3. Średni dobowy ruch pojazdów silnikowych na odcinku DK28 Siepietnica – Jasło w okresie 2000-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GDDKiA

Gmina Skołyszyn jest – przede wszystkim z racji położenia i ukształtowania terenu – narażona na trzy kategorie zagrożeń naturalnych: osuwiska, powódzie oraz skutki gwałtownych zjawisk atmosferycznych. W tym pierwszym przypadku na terenie gminy Skołyszyn znajduje się 611 obszarów klasyfikowanych jako osuwiska oraz 47 terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi. Większość z osuwisk zajmuje tereny rolnicze lub nieużytki (zbocza potoków, wąwozy), ale wśród zagrożonych znajdują się także obszary z zabudową mieszkalną i infrastrukturą komunikacyjną – szczególnie w pasie od Skołyszyna po Siedliska Sławęcińskie, z potencjalnym zagrożeniem dla fragmentów DK28. W zakresie powodzi PGW „Wody Polskie” jako obszary szczególnego zagrożenia powodzią wskazuje doliny Młynówki, Olszynki oraz Ropy. Wystąpienie z brzegów tej ostatniej rzeki w ostatnich latach doświadczało gminę Skołyszyn kilkakrotnie. Jeszcze większe straty w mieniu powodowały miejscowe zalania i podtopienia, powodowane krótkotrwałymi, ale nawalnymi ulewami. W strefach ryzyka znajdują się właściwie wszystkie zabudowania zlokalizowane w zagłębieniach terenu (doliny rzek, potoków i strumieni) – do takich należy m.in. centrum Skołyszyna z budynkiem urzędu gminy oraz sporym fragmentem DK28, tracącej wówczas swoją przejezdność. W katalogu potencjalnych zagrożeń, związanych z warunkami atmosferycznymi, należy uwzględnić także skutki huraganowych wiatrów.

Konsekwencje i wyzwania:

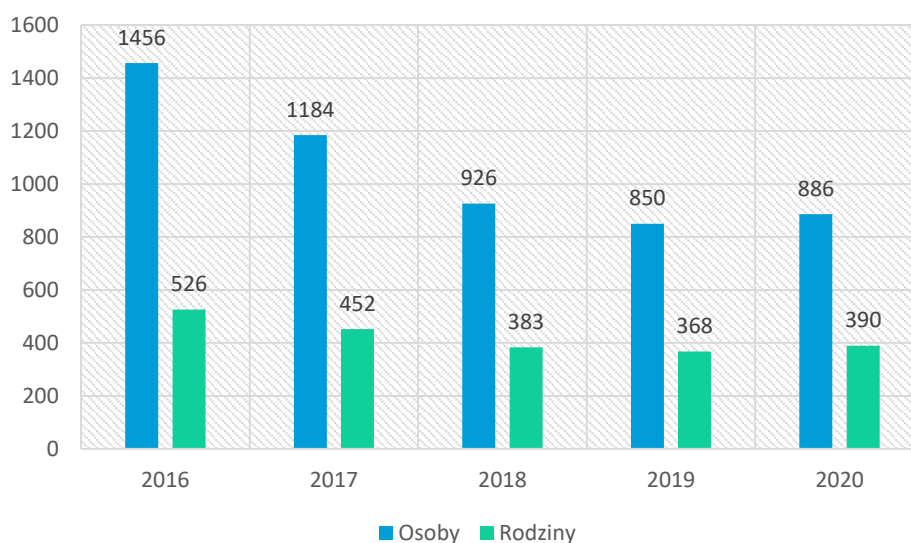
- Zagrożenia naturalne w gminie Skołyszyn w dużej mierze warunkowane są pogodą (podtopienia, zalania, uaktywnienie się osuwisk). Niektórym z nich można zapobiec – tym bardziej, że wiele rozwiązań (jak chociażby utrzymywanie drożności rowów i przepustów czy utrzymywanie magazynów ze sprzętem przeciwpowodziowym) jest relatywnie niskonakładowych;
- Inwestycje o najwyższej skali zaangażowania finansowego (np. budowa suchych zbiorników retencyjnych, obwałowań rzek czy przesiedlenia z terenów osuwiskowych) przekraczają zarówno kompetencje, jak i możliwości finansowe gminy. Należy jednak działać w kierunku ich realizacji, poprzez lobbging, nawiązywanie partnerstw czy poszukiwanie możliwości uzyskania dofinansowań zewnętrznych;
- W przypadku Skołyszyna szczególnie problematyczna wydaje się być kwestia osuwisk – na terenie zagrożonym leży spora część zabudowy mieszkalnej Sławęcina, Siedlisk Sławęcińskich a także fragmenty DK28. Sama droga była zresztą w ostatnich latach wzmacniana z uwagi na jej osiadanie. Nie można wykluczyć, że proces ten będzie się uaktywniał w najbliższym czasie;
- Niezbędne jest współdziałanie z samorządem powiatowym oraz innymi instytucjami (np. GDDKiA) w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa na drogach kategorii wyższej niż gminne;
- Jednostki OSP, niezależnie od ich kulturotwórczej roli, stanowią ważne ogniwo w systemie zabezpieczenia mieszkańców gminy oraz ich mienia. Z racji zdiagnozowanych zagrożeń konieczne jest utrzymywanie wysokiej sprawności bojowej tych jednostek, m.in. poprzez budowę i przebudowę remiz OSP, doposażenie sprzętowe, wsparcie udziału druhów w szkoleniach i ćwiczeniach.

h) polityki społecznej

Zadania z zakresu pomocy społecznej w gminie Skołyszyn realizują dwie jednostki prowadzone przez samorząd gminny – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skołyszynie oraz Środowiskowy Dom Samopomocy w Przysiekach, zajmujący się udzielaniem dziennego wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Z danych GOPS wynika, że w okresie 2016-2020 zmniejszyła się liczba osób i rodzin zamieszkujących gminę Skołyszyn, korzystających z wsparcia społecznego, chociaż sam rok 2020 przyniósł wzrost w stosunku do roku poprzedniego, co było bezpośrednim efektem pandemii koronawirusa. W strukturze osób korzystających z pomocy społecznej pod względem wieku zwraca uwagę malejący odsetek wspieranych poniżej 18 roku życia (24,2% ogółu w 2020 r.) oraz rosnący udział kobiet w wieku poprodukcyjnym (9,6%). Znaczący jest także udział osób wspieranych długotrwale – w 2020 r., nawet pomimo wyraźnie dostrzegalnej grupy wymagającej pomocy wskutek pandemii koronawirusa, stanowili oni 77,3% ogółu. Do wiodących przyczyn udzielania świadczeń z pomocy społecznej w gminie Skołyszyn należały w 2020 r. długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność, stanowiąc łącznie ponad 52% ogółu.

Wykres 4. Liczba osób i rodzin korzystających z wsparcia społecznego w gminie Skołyszyn w latach 2016-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Skołyszyn

System placówek ochrony zdrowia w gminie Skołyszyn, prowadzonych przez samorząd gminny, jest dość rozbudowany – w ramach SP ZOZ Skołyszyn funkcjonują ośrodki zdrowia w Skołyszynie, Harklowej i Święcanach oraz punkt lekarski w Bączalu Dolnym. Dodatkowo, w budowie znajduje się nowy obiekt ośrodka zdrowia w Święcanach, co znacząco wpłynie na poprawę zasobu lokalowego i sprzętowego tej placówki. W połączeniu z prywatnymi gabinetami lekarskimi w gminie i jej najbliższym sąsiedztwie (m.in. Biecz, Jasło) oraz zapleczem medycznym Jasła (m.in. Szpital Specjalistyczny), dostęp do świadczeń z zakresu ochrony zdrowia dla mieszkańców gminy należy ocenić jako dobry, a ewentualne problemy w tym obszarze mogą być związane, podobnie jak i w skali całego kraju, głównie z ujawniającymi się coraz częściej brakami w kadrze medycznej, czy sprzęcie medycznym, kolejkami do specjalistów oraz utrudnionej dostępności do placówek medycznych dla osób niepełnosprawnych lub starszych, nieposiadających własnego transportu.

Konsekwencje i wyzwania:

- Wzrost liczby osób korzystających ze wsparcia społecznego w roku 2020 w stosunku do roku poprzedniego wskazuje na skalę problemu, jaki wywołała pandemia koronawirusa. Nawet ewentualne jej wygaśnięcie w perspektywie najbliższych miesięcy nie spowoduje zatrzymania tego trendu (gospodarka zwykle reaguje na takie zjawiska z opóźnieniem). Można zatem zakładać, że w najbliższym czasie samorząd gminny czeka szereg wyzwań związanych z łagodzeniem gospodarczych i społecznych skutków pandemii;
- Należy pamiętać że w związku ze starzejącym się społeczeństwem oraz równoczesnym odpływem młodych, spora część ludzi starszych w gminie pozostaje samotna – wyzwaniem mogą być opaski ratujące życie dla osób starszych samotnie żyjących w domach czy mieszkaniach (np. SOS ŻYCIE);
- Ludzie starsi powinni i chcą spędzać czas w grupie np. w ramach spotkań Aktywny Senior w Klubie Senior + – szansą dla gminy jest poszerzenie oferty zajęć oraz stworzenie dodatkowego zaplecza lokalowego i tworzenie ośrodków dla seniorów;
- Szansą na rozwój jest łatwy dostęp mieszkańców gminy do opieki zdrowotnej poprzez pakiety medyczne lub utrzymywanie odpowiedniego poziomu opieki zdrowotnej w gminie (np. poprzez inwestycje w infrastrukturę i sprzęt), pamiętając jednocześnie o dostosowaniu usług do

zapotrzebowania oraz o ich dostępności. Jest to szczególnie ważne w kontekście wyszczególnionych wcześniej zmian w strukturze demograficznej gminy Skołyszyn;

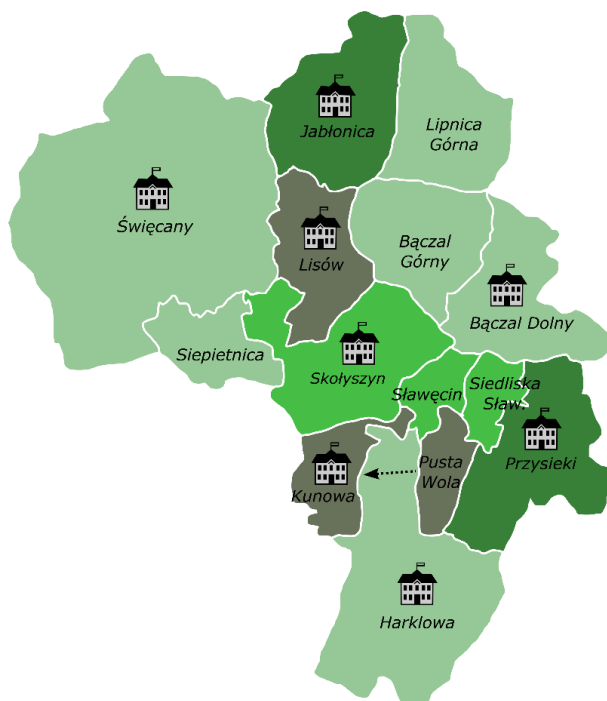
- Wspomniana wcześniej dostępność winna mieć także wymiar infrastrukturalny – największym wyzwaniem w tym zakresie jest identyfikacja i likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej w miejscowościach gminy (na czele z budynkiem urzędu gminy oraz domami ludowymi, a także budynkami GOPS i GOKiCz);
- Z uwagi na sytuację demograficzną jednostki i prognozowane zmiany należy rozważyć budowę Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego jako ośrodka wsparcia dla osób niesamodzielnych (w partnerstwie np. z powiatem dla obsługi osób z całego powiatu).

i) edukacji i wychowania

Gmina Skołyszyn jest organem prowadzącym dla jednego przedszkola publicznego (Skołyszyn) oraz ośmiu szkół podstawowych (Bączal Dolny, Kunowa, Święcany, Przysieki, Jabłonica, Lisów, Harkłowa, Skołyszyn), przy których funkcjonują także oddziały przedszkolne. W okresie 2016-2020 zauważalny był spadek liczby uczniów w tych placówkach.

W 2020 r. największy odsetek uczniów skupiały szkoły w Skołyszynie i Święcanach (odpowiednio 28,1% i 18,2% ogółu). Placówkami, których funkcjonowanie stoi natomiast pod największym znakiem zapytania, są szkoły w Jabłownicy (65 uczniów, 5,8% ogółu) oraz w Lisowie (88 uczniów, 7,8% ogółu). Przybliżony koszt funkcjonowania szkoły podstawowej w przeliczeniu na jednego ucznia w 2020 r. wahał się pomiędzy 13 a 20 tys. zł, w zależności od szkoły. W analizowanym pięcioleciu dostrzegalne było pogłębiające się rozwarstwienie poziomu wydatków.

Rysunek 6. Rozmieszczenie szkół podstawowych i obwody szkolne w gminie Skołyszyn w 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Skołyszyn

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

Parametrem zdecydowanie wyróżniającym gminę Skołyszyn nie tylko spośród gmin tła porównawczego, ale również na tle powiatu i województwa, są wyniki z egzaminów na koniec edukacji w szkołach podstawowych. Analiza wyników tzw. „egzaminów ósmoklasisty” z j. polskiego, j. angielskiego wskazuje na bardzo wysoki poziom nauczania w placówkach z terenu gminy – średnia wypracowana przez uczniów ze Skołyszyna każdorazowo (niezależnie od przedmiotu oraz roku badania) była wyższa od średniej powiatowej, znacząco przekraczała rezultaty odnotowywane w gminach porównywanych, a w przypadku rezultatu niższego od średniej dla regionu różnice były znikome.

Tabela 1. Średnie procentowe wyniki uczniów wybranych jednostek z egzaminu ósmoklasisty (j. polski, matematyka, j. angielski) w latach 2018-2020

	język polski			matematyka			język angielski		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
województwo podkarpackie	64%	61%	62%	46%	48%	49%	57%	53%	65%
powiat jasielski	64%	61%	62%	44%	45%	47%	57%	51%	62%
Brzyska	69%	59%	60%	41%	45%	47%	54%	44%	64%
Dębowiec	65%	57%	55%	39%	44%	41%	54%	46%	54%
Kołaczyce	57%	55%	57%	38%	39%	49%	51%	42%	55%
Nowy Żmigród	59%	63%	62%	43%	42%	42%	51%	43%	53%
Osiek Jasielski	55%	68%	53%	36%	44%	35%	40%	49%	57%
Skołyszyn	68%	64%	63%	48%	48%	48%	60%	53%	63%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE Kraków

Konsekwencje i wyzwania:

- Na terenie gminy nie funkcjonuje żadna placówka opieki żłobkowej, co jest dość poważnym deficytem w zakresie wychowania. Uruchomienie takiej placówki w znaczącym stopniu podniesie komfort życia mieszkańców jednostki i jej atrakcyjność osadniczą;
- Dostęp do edukacji na poziomie przedszkolnym i szkolnym jest jednym z ważniejszych czynników, przesądzających o atrakcyjności osadniczej danej jednostki. W przypadku gminy Skołyszyn dostęp ten jest dobry, a w połączeniu z ofertami szkół średnich pojawia się możliwość stworzenia dostosowanej do wymagań rynku oferty edukacyjnej. Dla jej opracowania konieczna jest współpraca pomiędzy placówkami oraz samorządami i organizacjami pozarządowymi;
- Ważną kwestią jest poziom nauczania. Ten, co sugerują wyniki z egzaminu ósmoklasisty, jest bardzo wysoki – rezultaty z egzaminów, osiągane przez uczniów ze szkół podstawowych gminy Skołyszyn wyróżniają się na tle powiatu i województwa. Należy podejmować starania zmierzające do utrzymania wysokiego poziomu, przy jednoczesnym promowaniu potencjału miejscowych szkół i efektów ich działalności;
- W kontekście funkcjonowania szkół w gminie Skołyszyn znaczenie ma także odległość od Jasła oraz Biecza – dla wielu rodziców tamtejsze placówki mogą być bardziej atrakcyjne (np. ze względu na bazę, wyposażenie czy ofertę zajęć pozalekcyjnych), a odwożenie dzieci do szkoły może być połączone z dojazdami do pracy. Należy dołożyć starań do urozmaicenia zajęć, poprawy bazy, wyposażania i sprzętu, a także kompetencji nauczycieli;
- Konieczne jest także ponoszenie nakładów na utrzymanie infrastruktury szkolnej w odpowiednim stanie – zarówno samych budynków szkół i ich wyposażenia, jak również infrastruktury przyszkolnej i okołoszkolnej, ułatwiającej codzienne funkcjonowanie (jak chociażby sale gimnastyczne, place zabaw, parkingi typu „KISS&RIDE”);
- Konieczne jest także rozszerzenie wachlarza zajęć pozalekcyjnych oraz dla dzieci w wieku przedszkolnym i/lub utworzenie przedszkola o profilu językowym.

j) kapitału społecznego

W strukturze formalnych i nieformalnych organizacji społecznych, działających w gminie Skołyszyn, dominują – co typowe dla jednostek o charakterze zbliżonym do analizowanej – ochotnicze straże pożarne oraz koła gospodyń wiejskich. Ich działalność, niezależnie od zadań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa publicznego przypisanych OSP, sprowadza się przede wszystkim do aktywizacji społeczności lokalnych oraz kultywowania tradycji. Jednocześnie brak jest organizacji, która wyróżniałaby się swoją działalnością na skalę ponadlokalną. Wartość wskaźnika obrazującego liczbę stowarzyszeń, fundacji i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dla gminy Skołyszyn wyniosła w 2020 r. 2,08 – znacząco mniej niż w przypadku powiatu (3,58), regionu (3,77) oraz pozostałych gmin tła porównawczego.

Gmina Skołyszyn nieco lepiej wypada pod kątem uczestnictwa w ogólnopolskich wyborach, co także jest pewnego rodzaju wyznacznikiem poziomu rozwoju kapitału społecznego. Frekwencja wyborcza w ostatnich kilku latach kształtowała się bardzo podobnie do obserwowanej w skali całego powiatu oraz województwa, a także nie wyróżniała się na tle gmin stanowiących tło porównawcze. W ostatnim jak dotąd głosowaniu, na urząd Prezydenta RP (II tura) po raz pierwszy udało się przekroczyć poziom 60%. W gminie Skołyszyn do urn udało się wówczas 67,12% uprawnionych do głosowania.

Konsekwencje i wyzwania:

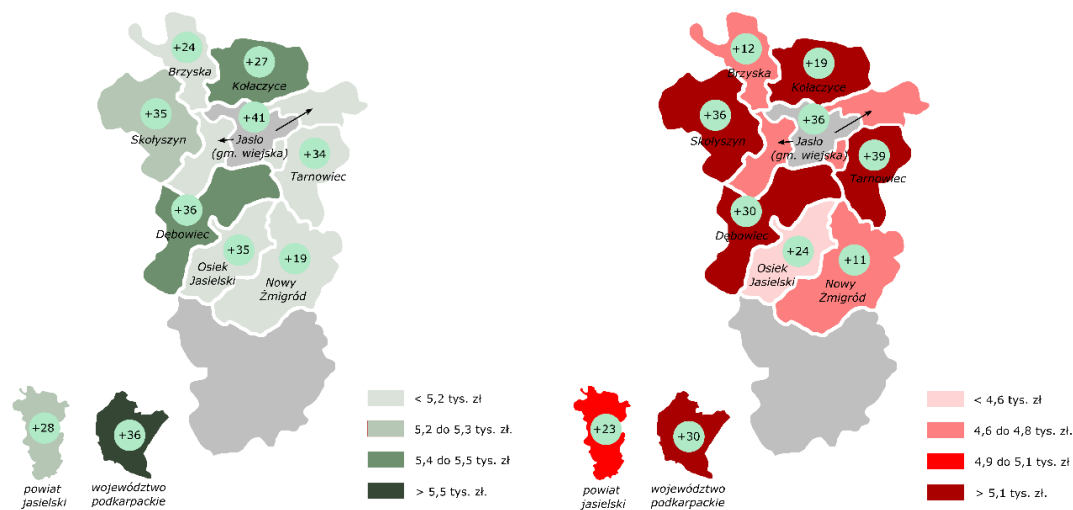
- Poziom partycypacji społecznej w gminie Skołyszyn nie jest zadowalający – świadczą o tym zarówno dane statystyczne, jak i fakt braku istnienia organizacji, której działalność wyróżniałaby się ponad skalę lokalną. Wśród organizacji III sektora dominują koła gospodyń wiejskich oraz ochotnicze straże pożarne, które pełnią znaczącą rolę także w animacji życia lokalnego oraz kultywowaniu tradycji;
- Zaangażowanie w życie społeczne, mierzone frekwencją wyborczą, rośnie w skali kraju i regionu. Analogiczne trendy obserwowane są w gminie Skołyszyn, co jest kolejnym potwierdzeniem korzystnej sytuacji, związanej z kapitałem społecznym jednostki;
- Dla wielu jednostek, w których z jednej strony występuje zjawisko migracji naukowej i/lub zarobkowej ludzi młodych, a z drugiej pojawia się dopływ nowych mieszkańców, zagrożeniem jest zmiana struktury społecznej – osłabienie więzi ze społecznością lokalną oraz obojętność na problemy związane z miejscem zamieszkania. Samorząd gminny, programując współpracę z organizacjami społecznymi, winien ten fakt uwzględniać i odpowiednio mu przeciwdziałać.
- Impulsem do podniesienia poziomu partycypacji społecznej może stać się także przeniesienie części usług, realizowanych przez samorząd gminny, do Internetu, w tym także z wykorzystaniem narzędzia profilu zaufanego.

k) sytuacji finansowej gminy

Dochody gminy Skołyszyn w roku 2020 wyniosły niespełna 65,6 mln zł, co wśród gmin tła porównawczego było wartością najwyższą. W przeliczeniu natomiast na jednego mieszkańca gmina Skołyszyn z wartością 5 244,46 zł notuje przeciętny wynik, plasujący się poniżej średniej dla gmin powiatu jasielskiego (5 344,86 zł) oraz całego województwa (6 055,73 zł). Okres 2017-2020 charakteryzował się stopniowym spłaszczeniem się struktury dochodów budżetu ze względu na źródło. W roku 2020 dominowały dotacje (37,3% ogółu), jednak różnica w stosunku do dwóch pozostałych kategorii – dochodów własnych i subwencji – była nieznaczna. Co więcej, w analizowanym pięcioleciu udział dochodów własnych stopniowo wzrastał.

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

Rysunek 7. Dochody i wydatki budżetów gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca i procentowa zmiana tych wartości w roku 2020 w stosunku do 2017 r.

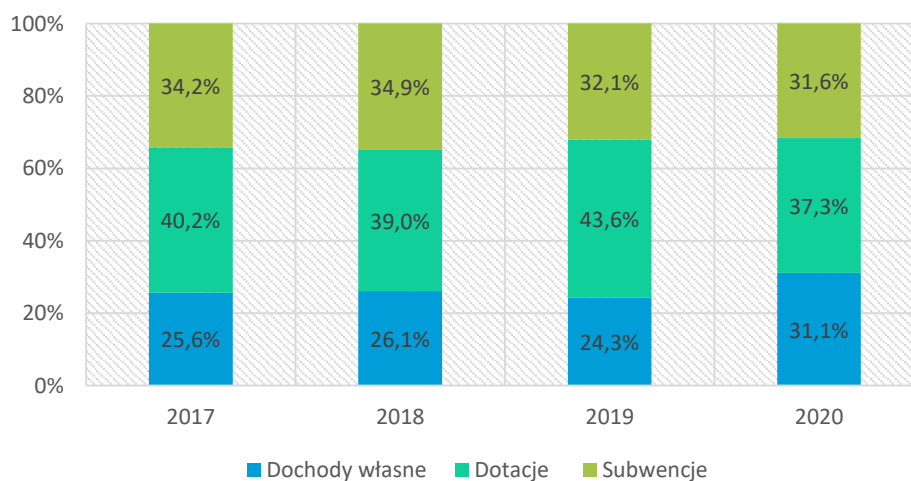

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Gmina Skołyszyn na tle porównawczym wyróżnia się natomiast kwotą środków unijnych, zaabsorbowanych w okresie 2016-2020. Przeszło 15 mln to niemalże dwukrotność kwoty odnotowanej w pozostałych jednostkach. Natomiast kwota wydatków, jakie w 2020 r. poniósł budżet gminy Skołyszyn, sięgnęła poziomu 64,7 mln zł. Wśród gmin tła porównawczego także był to zdecydowanie najwyższy rezultat. W przeliczeniu na jednego mieszkańca wydatki budżetu analizowanej jednostki osiągnęły w 2020 r. poziom 5 170,13 zł, plasujący się pomiędzy średnią powiatową (5 126,27 zł) i regionalną (5 859,60 zł).

Struktura dochodów i wydatków budżetu gminy Skołyszyn, rozpatrywana według działów klasyfikacji budżetowej, jest zdominowana przez obsługę programu socjalnego „Rodzina 500+” i transfery z nim związane – stąd wiodąca pozycja działu „Rodzina” zarówno po stronie dochodów, jak i wydatków. Wśród tych drugich uwagę zwraca także odsetek przypadający na dział „Oświata i wychowanie” (29,2% ogółu). Zaangażowanie finansowe kolejnych działów klasyfikacji budżetowej nie przekraczało poziomu 10% - podobnie kształtował się udział wydatków w działach „Administracja publiczna”, „Transport i łączność” oraz „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska”. Należy podkreślić także brak znaczących zmian w strukturze pomiędzy 2017 a 2020 rokiem.

Wykres 5. Struktura dochodów gminy Skołyszyn w latach 2017-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

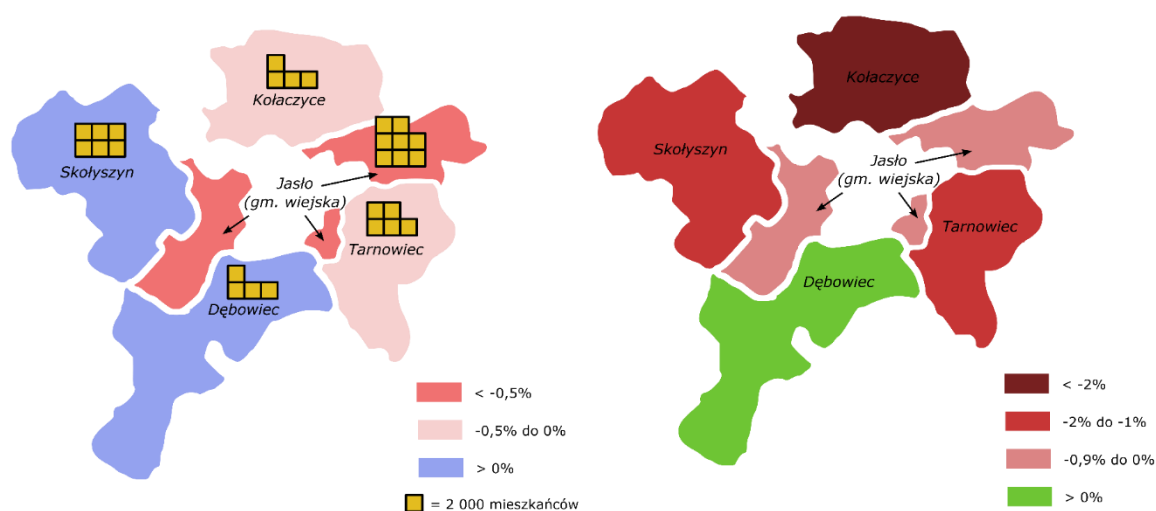
Konsekwencje i wyzwania:

- Gospodarka finansowa gminy Skołyszyn jest dość uporządkowana – zwraca uwagę rosnący odsetek dochodów własnych w strukturze dochodów oraz nadwyżka dochodów nad wydatkami, wypracowana w 2020 r. Konieczna jest kontynuacja zrównoważonej polityki finansowej, z szukaniem źródła nowych dochodów i optymalizacją kosztów włącznie;
- Pomijając dział „Rodzina”, związany z transferami w ramach programu „Rodzina 500+”, największym obciążeniem dla budżetu gminnego jest funkcjonowanie placówek oświatowych (szkół i przedszkoli). Kwestia ta winna być przedmiotem analizy i prowadzenia działań poprawiających efektywność organizacyjno-finansową,
- Konieczne jest utrzymanie dużej sprawności w pozyskiwaniu środków unijnych w nowej perspektywie finansowej UE (2021-2027), z jednoczesnym racjonalnym doбором inwestycji. Dotychczas gmina Skołyszyn zdecydowanie wyróżniała się pod tym względem spośród analizowanych jednostek;
- Dla wykorzystania potencjału płynącego z zaangażowania społecznego należy rozważyć zwiększenie mechanizmów partycypacyjnych w wydatkowaniu części środków, np. poprzez zwiększenia udziału organizacji pozarządowych w działaniach gminy.

Gmina Skołyszyn na tle Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasła

Jeszcze w 2013 r. autorzy raportu „Analiza dla funkcjonalnego obszaru krośnieńsko-jasielskiego w ramach projektu pn. Dla spójności i dostępności – analiza możliwości rozwojowych obszaru krośnieńsko-jasielskiego” wskazywali na występowanie zjawiska upodobnienia się do miasta Jasła jedynie gminy wiejskiej Jasło, natomiast w pozostałych jednostkach tworzących MOF proces ten nie był widoczny. Należy jednak mieć na uwadze, że od momentu opublikowania badań minęła prawie dekada, przez co, za sprawą zaistniałych w tym okresie zmian społeczno-gospodarczych oraz z uwagi na przeprowadzone działania inwestycyjne (przede wszystkim w zakresie infrastruktury sieciowej), wnioski z nich płynące mogą być traktowane co najwyżej pomocniczo.

Rysunek 8. Liczba mieszkańców na koniec 2020 r. i zmiana liczby mieszkańców w latach 2016-2020 w gminach MOF Jasło (lewa strona) oraz prognozowana zmiana liczby ludności w roku 2030 w stosunku do roku 2020 w gminach MOF Jasło (prawa strona)

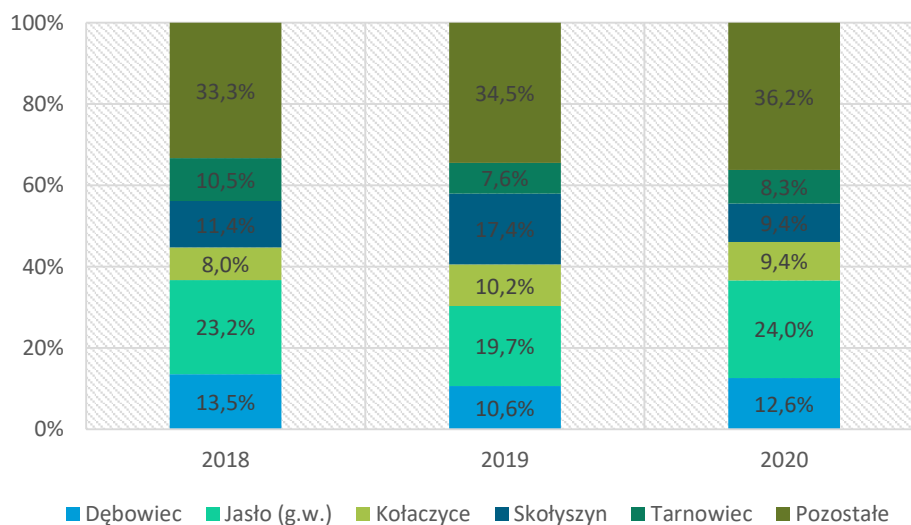

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analiza danych statystycznych potwierdza, że pomimo porównywalnego ogólnego charakteru, wynikającego chociażby z położenia geograficznego, ukształtowania terenu czy profilu gospodarczego powiatu jasielskiego, zachodzi dostrzegalne zróżnicowanie potencjałów pomiędzy gminami tworzącymi MOF Jasło. W przypadku gminy Skołyszyn wnioski w dużej mierze są tożsame ze wskazanymi w pierwszej części analizy, przy zastosowaniu rozszerzonego na pięć innych gmin powiatu jasielskiego tła porównawczego – jednostka wyróżnia się pod względem dostępności transportowej (droga krajowa i linia kolejowa ze stacjami oraz przystankami – niezależnie od występującego obecnie zróżnicowanego stopnia ich wykorzystania), obecności przedsiębiorstw o rozpoznawalności ponadlokalnej oraz potencjału edukacyjnego, mierzonych rezultatami egzaminów na zakończenie nauki na poziomie podstawowym.

Wydaje się, że dla gminy Skołyszyn kluczowe znaczenie z tytułu realizacji zadań obejmujących cały MOF Jasło będą mieć te związane z podniesieniem dostępności transportowej oraz z przełożeniem potencjału walorów przyrodniczych i kulturowych na rozwój społeczno-gospodarczy. Problematyka rozwoju zintegrowanego transportu publicznego jest dla gminy Skołyszyn istotna z racji tranzytowego położenia – w ujęciu mikro pomiędzy dwoma lokalnymi ośrodkami: Jasłem i Gorlicami, w ujęciu makro na dwóch ciągach transportowych: z Gorlic do Rzeszowa oraz z Jasła i Krosna do Krakowa. Ewentualne działania w tym kierunku, zarówno infrastrukturalne (np. modernizacja dróg, torów, stacji i przystanków, budowa centrów przesiadkowych), jak i pozainfrastrukturalne (np. ujednocianie systemów biletowych różnych przewoźników) dodatnie wpłyną na atrakcyjność osadniczą i inwestycyjną jednostki.

Wykres 6. Pozwolenia na budowę i zgłoszenia budowy obiektów mieszkalnych w gminach MOF Jasło w okresie 2018-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Kwestie związane z rozwojem szeroko pojętej turystyki są z kolei istotne dla gminy Skołyszyn o tyle, że jako odrębna jednostka nie posiada ona zasobów przyrodniczych i architektonicznych, które byłyby w stanie wygenerować znaczący ruch odwiedzających. Potencjał taki ma natomiast realizacja zadań zakładających wykorzystanie zasobów kilku gmin – przykładem tworzenia kompleksowego produktu turystycznego może być chociażby połączenie siecią szlaków tematycznych (np. ścieżek rowerowych) pamiątek historycznych i atrakcji turystycznych leżących w gminach sąsiadujących z analizowaną. Wsparcie rozwoju branży turystycznej przełoży się na aktywizację lokalnej przedsiębiorczości i utworzenie nowych miejsc pracy lub przynajmniej stworzenie dodatkowych źródeł utrzymania dla mieszkańców gminy.

WNIOSKI Z ANKIETOWEGO BADANIA WARUNKÓW ŻYCIA I JAKOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH NA REPREZENTATYWNEJ PRÓBIE GOSPODARSTW DOMOWYCH W GMINIE

Na ocenę jakości w życiu w gminie Skołyszyn – poziom zadowolenia z faktu zamieszkania, oceny jako miejsca do życia, chęci pozostania w gminie w przyszłości i niewyprowadzania się – wpływa szereg czynników, które są jednocześnie ze sobą zintegrowane.

Kluczowa jest skuteczność informacyjna władz gminy, radnych, sołtysów, urzędu i pozostałych instytucji lokalnych w sprawach ważnych dla rozwoju gminy. Pozytywne oceny polityki informacyjnej przekładają się większe zainteresowanie sprawami jednostki, co pozwala mieszkańcom być „na bieżąco” z tym, co dzieje się w ich otoczeniu. Poczucie zrozumiałości otoczenia to jeden z podstawowych czynników tzw. dobrego życia, a przypadku zrealizowanego badania – oceny jakości warunków życia w gminie. Dostęp do informacji o ważnych dla gminy procesach i decyzjach czy możliwość uczestniczenia w spotkaniach, na których te zapadają, buduje poczucie wpływu na otoczenie, jak również przekłada się na atrakcyjność życia w gminie, w której głos mieszkańca jest słyszalny. To kolejne z kluczowych cech spójnej, skutecznej polityki informacyjnej podmiotów publicznych, które zostały potwierdzone w niniejszym badaniu. Osobnym wynikiem badania, który warto podkreślić, jest przeciętne poczucie wpływu wśród ankietowanych na sprawy ważne dla gminy. Prawie połowa z nich uznaje go za umiarkowany, a co czwarta osoba za niewielki bądź żaden. Tym samym, w sumie co do swojej sprawczości na poziomie lokalnym żywi wątpliwości około ¾ respondentów.

Dalej, wymiennie ważną pozostaje relacja pomiędzy trzema czynnikami, jak: uczestnictwo w życiu gminy (w tym w zwykłych wydarzeniach), zaufanie wśród lokalnej społeczności oraz stopień zaangażowania domowników w inicjatywy społeczne bądź pracę organizacji lokalnej. Najwyższy poziom zadowolenia z zamieszkania na terenie gminy Skołyszyn dzielą gospodarstwa, których większość członków/wszyscy członkowie uczestniczą w życiu gminy (istotnie wyższy od domostw, gdzie angażuje się jedna osoba). Wraz z zaangażowaniem w sprawy lokalnej społeczności budowane są relacje, bez istnienia których nie można myśleć o budowaniu zaufania między mieszkańcami. Kontakty te otwierają nowe pola do stopniowego rozwoju współpracy między członkami społeczności i wzmacniają przy tym wspomniane poczucie wpływu. Z kolei wzrost szeroko rozumianej aktywności społecznej domowników wiąże się ze wzrostem ich mobilności, które pośrednio łączy się również ze wzrostem oceny sytuacji materialnej gospodarstwa domowego, które tworzą. Stąd potrzeba nie tylko skutecznej informacji, ale również zapraszania mieszkańców do włączania się w dyskusję na temat spraw ważnych dla gminy – również w interesie władz lokalnych, mogących w ten sposób liczyć na partnerów w realizacji zadań wskazanych w strategii.

Ostatnim z czynników jakości warunków życia, które wybiły się spośród pozostałych w toku badania, jest bezpieczeństwo publiczne. W przypadku gminy Skołyszyn ma ono konkretny wymiar: kluczowym polem interwencji jest poprawa bezpieczeństwa pieszych oraz utrzymanie dróg w czasie miesięcy zimowych.

Czynniki pozytywnie oddziałujące na jakość życia w gminie

Większość mieszkańców jest zadowolonych z faktu zamieszkiwania w gminie Skołyszyn i pozytywnie ocenia ją jako miejsce do życia. Mają na to wpływ m.in. następujące czynniki:

- Częściowo zadowolająca polityka informacyjna gminy, realizowana zarówno w tradycyjnych (np. spotkania z radnymi i przedstawicielami władz, gazeta lokalna (Wieści Skołyszyńskie, tablice ogłoszeń czy ogłoszenia parafialne), jak i nowoczesnych formach przekazu (strona internetowa, profile w portalach społecznościowych itp.). Niemal połowa mieszkańców wyraża

zainteresowania sprawami gminy, co jednocześnie wskazuje na potencjał poprawy skuteczności informacyjnej.

- Dostępność e-usług, dobre oceny sprawności pracy Urzędu Gminy Skołyszyn, dogodne godziny pracy urzędu oraz dobre oceny nastawienia urzędników do klientów.
- Sprawna gospodarka śmieciowa i działalność PSZOK, czystość miejsc publicznych, atrakcyjne warunki krajobrazowe i przyrodnicze w otoczeniu na co dzień oraz dbałość o nie.
- Duża przepustowość głównych tras komunikacyjnych w gminie i jakość komunikacji zbiorowej.
- Zadowalająca jakość kształcenia w szkołach na terenie gminy i dostępność miejsc w przedszkolach.
- Dobrze oceniana działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skołyszynie.
- Działalność Gminnego Ośrodka Kultury i Czytelnictwa w Skołyszynie, w tym bibliotek, możliwość uczestnictwa w wydarzeniach sportowych i uprawiania sportu, jak również partycypowania w życiu społecznym.

Najważniejsze ujawnione w badaniu problemy

Przedstawiciele co piątego gospodarstwa domowego biorą poważnie pod uwagę możliwość wyprowadzki z gminy. W badaniu ujawniono problemy, które mogą mieć na to wpływ:

- Niski poziom zaufania społecznego, obniżający potencjał współpracy wśród społeczności lokalnej.
- Odczuwalny przez część mieszkańców brak poczucia wpływu na sprawy publiczne, warunkujący ograniczone poczucie współodpowiedzialności za sprawy gminy.
- Zauważalny w odpowiedziach mieszkańców deficyt oferty spędzania czasu wolnego skierowanej do dorosłych i młodych dorosłych, a także przestrzeni publicznych temu dedykowanych (lokali, przestrzeni rekreacji i wypoczynku). Szczególną uwagę w tym obszarze przykuwa niska dostępność oferty spędzania wolnego czasu oraz partycypacji (społecznej, kulturalnej i artystycznej) z perspektywy „uboższych” gospodarstw domowych (zagrożenie marginalizacją i/lub wykluczeniem ekonomicznym).
- Zagrożenie marginalizacji i/lub wykluczenia społecznego osób starszych i w gorszym położeniu związane z:
 - brakiem odpowiedzialnej i traktowanej priorytetowo polityki senioralnej,
 - ubóstwem: częściej niż co czwarte gospodarstwo domowe wskazało jako swoje główne źródło utrzymania emeryturę bądź rentę. Ponadto, badanie wykazało istotny, choć niekoniecznie obecny w każdym przypadku, związek między sytuacją materialną gospodarstwa domowego i aktywnością społeczną jego członków;
 - niską dostępnością administracji dla osób z ograniczoną mobilnością;
 - ograniczonym dostępem lekarzy specjalistów, w tym geriatrów (problem ogólnopolski);
 - barierami dotarcia do potrzebujących z informacją na temat dostępnego wsparcia oraz pomocą ze strony organizacji społecznych.

- Niski poziom bezpieczeństwa pieszych, szczególnie po zmroku.
- Niewielka atrakcyjność lokalnego rynku pracy.
- Deficyty w polityce informacyjnej w poszczególnych obszarach (wsparcia dla przedsiębiorców, szeroko pojętej oferty społeczno-kulturalnej itp.).
- Niewystarczająca dostępność sieci kanalizacyjnej i wodociągowej.

Rekomendacje

Kluczowe rekomendacje dotyczą podejmowania przez władze samorządowe działań na rzecz:

- Trwałego (perspektywicznego) i zrównoważonego rozwoju (społecznego, gospodarczego, środowiskowego i przestrzennego), ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb społecznych w zakresie przestrzeni publicznych (spędzania wolnego czasu, wypoczynkowych, rekreacyjnych).
- Dalszego doskonalenia systemu informacji i dialogu z mieszkańcami, w tym opracowanie założeń polityki informacyjnej dopasowanej do zidentyfikowanych w badaniu kanałów informacji. Szczególne uwzględnienie informacji na temat oferty gospodarczej gminy, możliwości partycypacji społecznej, kulturalnej i artystycznej, dostępnych e-usług oraz programów dofinansowań dla mieszkańców (np. OZE), a także działalności PSZOK w ramach edukacji ekologicznej.
- Koncentracji informacji gospodarczej w ramach punktu informacyjnego, którego działalność przysłużyłaby się integracji środowiska inwestorów, właścicieli gruntów oraz przedsiębiorców na terenie gminy.
- Długofalowego wsparcia dla zwiększenia partycypacji społecznej wszystkich członków gospodarstw domowych, w tym dbałości o potencjał kapitału społecznego uwidocznionego w badaniu m.in. na podstawie częstotliwości kontaktu z przedstawicielami administracji i radnymi.
- Podjęcia tematu przestrzeni publicznych i oferty spędzania wolnego czasu dla młodych i dorosłych w ramach publicznych dyskusji oraz wsparcie partycypacji rad sołeckich w procesie odnowy miejscowości.
- Opracowania i realizacji polityki senioralnej dostosowanej do skali potrzeb lokalnej społeczności.
- Uzupelnienia oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży w peryferyjnych częściach gminy.
- Wsparcia potencjału organizacyjnego Gminnego Ośrodka Kultury i Czytelnictwa w Skołyszynie w zakresie współpracy z innymi instytucjami kultury, organizacjami i artystami.
- Poprawy bezpieczeństwa pieszych poprzez budowę ciągów pieszych lub pieszo-rowerowych (oznakowania szlaków, w tym na platformach Openstreetmap i Google Maps) wraz z ich oświetleniem oraz odpowiednim utrzymaniem dróg w miesiącach zimowych. Utrzymanie w odpowiedniej kondycji sieci dróg gminnych i powiatowych.
- Wsparcia dla przystosowania taboru komunikacji zbiorowej do potrzeb osób z ograniczoną mobilnością.

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

- Zapewnienia dostępności budynków użyteczności publicznej (architektonicznej, cyfrowej, informacyjno-komunikacyjnej) przez stosowanie uniwersalnego projektowania nowych rozwiązań lub racjonalnych usprawnień w usuwaniu istniejących barier, a także likwidacji barier architektonicznych w przestrzeniach wspólnych oraz komunikacyjnych.
- Rozwoju i modernizacji infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.
- Dbłości o utrzymanie dobrej dostępności ośrodków zdrowia oraz propozycji programów profilaktycznych i opieki medycznej, w tym poprawy dostępu do usług lekarzy specjalistów.
- Dbłości o efektywność gminnego systemu pomocy społecznej, w tym wsparcia dla działań informacyjnych na temat dostępnej pomocy, a także edukacji w obszarze partycypacji społecznej i aktywizacji gospodarstw domowych znajdujących się w gorszym położeniu życiowym/słabszej sytuacji materialnej.
- Wdrażania narzędzi monitorowania usług publicznych, badania ich jakości oraz satysfakcji odbiorców.

ANALIZA STRATEGICZNA (SWOT) GMINY SKOŁYSZYN

Analiza SWOT stanowi jedną z najpopularniejszych metod diagnostycznych. Służy porządkowaniu informacji, dokonywaniu oceny zasobów i czynników zewnętrznych, ułatwia też identyfikację wyzwań i określenie priorytetów rozwoju. W najbardziej podstawowym ujęciu, polega na grupowaniu czynników odnoszących się do polityki rozwoju na cztery kategorie, nazwane z j. ang.: strengths – mocne strony, weaknesses – słabe strony, opportunities – szanse i threats – zagrożenia.

Tabela 2. Wyniki analizy SWOT dla gminy Skołyszyn

Silne strony, potencjały konkurencyjne	Słabe strony, bariery rozwojowe
<ul style="list-style-type: none"> • Porównywalna odległość do Jasła i Gorlic – ośrodków administracyjnych, usługowych i gospodarczych o oddziaływaniu ponadlokalnym oraz niewielka odległość do Krosna, pełniącego podobne funkcje; • Położenie gminy na szlakach tranzytowych – zarówno w skali krajowej (DK28), jak i ponadlokalnej (ciągi komunikacyjne Jasło – Biecz – Gorlice, Jasło – Szerzyny – Tarnów); • Bezpośrednia dostępność do DK28 i linii kolejowej nr 108 – dodatni wpływ na potencjał inwestycyjny gminy i rozwój działalności przemysłowej bazującej na transporcie towarów, możliwość uzyskania bezpośrednich połączeń kolejowych z największymi ośrodkami miejskimi południowo-wschodniej Polski – Rzeszowem i Krakowem; • Sprawnie funkcjonująca autobusowa komunikacja zbiorowa (PGZK „Jasiel”) – czynnik zapewniający dostępność komunikacyjną Jasła, Gorlic, Biecza i sąsiednich gmin; • Malowniczy krajobraz pogórzy karpaccich i atrakcje przyrodnicze (góra Liwocz wraz z rezerwatem przyrody, Ropa i wyrobiska poźwirowe w jej sąsiedztwie, lasy itp.) – potencjał dla rozwoju oferty rekreacyjnej, wypoczynkowej i drobnej turystyki, wzmacniający atrakcyjność osadniczą; • Szlaki turystyczne (np. naftowy) oraz zasoby dziedzictwa kulturowego, sakralnego, historycznego (I wojna światowa) oraz przemysłowego – potencjał do budowania wspólnej oferty w tym zakresie z gminami z sąsiedztwa, regionu oraz partnerami zagranicznymi; • Tradycje rolnicze lokalnej gospodarki – potencjał budowania inicjatyw gospodarczych dostosowanych do dzisiejszych warunków ekonomicznych w oparciu o tradycję (np. uprawy 	<ul style="list-style-type: none"> • System osadniczy typowy dla pogórzy karpaccich – mozaika pól, lasów i zabudowy mieszkalnej – duże rozproszenie zabudowy podnoszące koszty rozwoju i funkcjonowania usług publicznych (np. rozbudowa i utrzymanie infrastruktury sieciowej oraz drogowej); • Transport publiczny w znikomym stopniu przystosowany do obsługi osób z ograniczoną mobilnością – czynnik marginalizacji i wykluczenia transportowego tej grupy mieszkańców; • Zły stan infrastruktury kolejowej (tory, perony, dworce wraz z brakiem infrastruktury towarzyszącej – parkingi) oraz znikome wykorzystanie linii kolejowej do transportu pasażerskiego, niewielka liczba połączeń z Jasłem, Gorlicami, Krosnem i Rzeszowem – ograniczenie dostępności komunikacyjnej gminy pod kątem transportu kolejowego, obniżenie atrakcyjności osadniczej i inwestycyjnej; • Niski poziom pokrycia terenów gminy planami zagospodarowania przestrzennego – czynnik ograniczający atrakcyjność inwestycyjną i osadniczą, a także możliwości stymulowania lokalnego rozwoju gospodarczego i długofalowej gospodarki przestrzennej; • Wysoki stopień zagrożenia gminy ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi (powodzie, podtopienia, uaktywnienie się licznych osuwisk) – czynnik ryzyka dla zdrowia i życia mieszkańców oraz wysokich kosztów materialnych, stanowiący barierę dla inwestorów; • Utrudnione możliwości rozwoju sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w niektórych częściach gminy z uwagi na rozproszoną zabudowę oraz ukształtowanie terenu – negatywny wpływ na czystość gleb i wód, niepewność dostępu do wody w okresie suszy, czynnik ograniczający atrakcyjność osadniczą;

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

<p>ekologiczne), a jednocześnie możliwość dywersyfikacji działalności rolniczej w kierunku agroturystyki;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zasoby kruszyw naturalnych w sąsiedztwie rzeki Ropy – potencjalne źródło zatrudnienia dla mieszkańców gminy (pozyskiwanie, sprzedaż, transport) oraz w dalszej perspektywie możliwość wykorzystania terenów pogórnich do działalności rekreacyjnej; • Tradycje gospodarcze i przemysłowe wraz z rozwiniętym profilem przemysłowo-usługowym gminy, zaznaczonym obecnością przedsiębiorstw o ponadlokalnej rozpoznawalności i ogólnopolskim zasięgu działania – dostępność miejsc pracy, zachęta dla potencjalnych inwestorów; • Wysoki stopień zgazyfikowania gminy – czynnik podnoszący atrakcyjność osadniczą jednostki, m.in. poprzez ułatwienie procesu odchodzenia od nieekologicznych źródeł ciepła; • Rozwinięta sieć placówek oświatowych, bardzo wysoki, wyróżniający gminę poziom kształcenia – baza dla kształtowania kapitału ludzkiego i społecznego znacząco podnosząca atrakcyjność osadniczą; • W miarę dobrze rozwinięty system opieki zdrowotnej i społecznej; • Potencjał instytucji i środowisk lokalnych w zakresie kultury i kultywowania tradycji (instytucje gminne, OSP, KGW, zespoły ludowe) – animacja, współpraca przy tworzeniu oferty kulturalnej, turystycznej i obywatelskiej itp. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zarysowujące się niekorzystne trendy demograficzne pomimo braku wyraźnego spadku liczby ludności (postępujący proces starzenia się społeczeństwa, zjawisko emigracji edukacyjnej i zarobkowej) – utrata najważniejszego zasobu gminy; • Ograniczona dostępność miejsc i okazji służących integracji różnych grup mieszkańców, szczególnie młodych osób – czynnik ograniczający atrakcyjność osadniczą i możliwość budowania kapitału społecznego, sprzyjający rozluźnianiu się więzi społecznych; • Przebieg DK28 przez centra kilku miejscowości na czele ze Skołyszynem, z brakiem możliwości terenowych na poprowadzenie obwodnicy – znaczące obniżenie poziomu bezpieczeństwa, duża uciążliwość związana z hałasem, drganiem i spalinami; • Nieznaczna ilość i niewielka rozpoznawalność zasobów dziedzictwa kulturowego gminy, zwłaszcza w zestawieniu z zasobami gmin ościennych (Biecz, Dębowiec, Jasło gm. wiejska) – niższy potencjał w samodzielnym kreowaniu i promowaniu oferty turystycznej oraz rozwoju gospodarki lokalnej opartej na turystyce; • Rozdrobnienie gruntów oraz przeciętne warunki klimatyczne (jakość gleb, ukształtowanie terenu) do wyspecjalizowanych upraw rolniczych, zapewniających źródło utrzymania dla poszczególnych gospodarstw; • Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna i okołoturystyczna wraz z usługami; • Niewytaczająca infrastruktura sportowo-rekreacyjna; • Niski dostęp do usług zdrowotnych; • Niewystarczająca promocja (gospodarcza, turystyczna, osadnicza) gminy.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej wskutek modernizacji oraz udostępnienia nowej oferty przewozowej na linii kolejowej nr 108 – stymulacja rozwoju całego regionu jasielskiego; • Potencjał pogłębiania się współpracy międzysamorządowej (nowe instrumenty i platformy służące pogłębianiu współpracy, dedykowane fundusze itp.); 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienie się tendencji migracji do większych ośrodków miejskich i zagranicznych w związku z pogłębiającymi się różnicami pomiędzy Rzeszowem i resztą Podkarpacia oraz pomiędzy województwami, zaś w konsekwencji odpływ kapitału ludzkiego, ubożenie kapitału społecznego i odpływ płatników podatków stanowiących o budżecie lokalnym oraz możliwościach rozwojowych;

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca międzynarodowa – jako budowanie potencjału gminy w oparciu o partnerstwa zagraniczne; • Dostępność funduszy unijnych, międzynarodowych i krajowych oraz nowych instrumentów finansowania na realizację zintegrowanych projektów; • Kompleksowa polityka społeczna i senioralna państwa – możliwość wykorzystania programów rządowych i systemów dofinansowania ukierunkowanych na politykę prorodzinną, ofertę dla młodzieży i młodych dorosłych, wsparcie i aktywizację osób starszych; • Moda na zdrowy i aktywny tryb życia oraz rozwijające spędzanie czasu wolnego, wzrost znaczenia turystyki jako gospodarki lokalnej oraz utrzymanie się trendu rosnącej popularności turystyki rekreacyjnej i wypoczynkowej w otoczeniu natury (budowa zintegrowanej oferty turystycznej z gminami ościennymi, wspólne szlaki turystyczne, produkty turystyczne itp.); • Wykorzystanie przewag konkurencyjnych w zakresie podnoszenia atrakcyjności osadniczej (np. bliskość względem Jasła, dostęp do dróg wyższej kategorii); • Rozwój mieszkalnictwa, głównie dla młodych, w połączeniu z poprawą jakości życia – przyciągnięcie mieszkańców z większych ośrodków miejskich; • Polityczny i społeczny priorytet związany z ochroną środowiska oraz ograniczaniem zmian klimatu i adaptacją do nich, dostęp do wiedzy i sprawdzonych rozwiązań, dostępność środków finansowych; • Dynamiczny rozwój technologii informacyjnych, skutkujący wzrostem partycypacji społecznej oraz możliwościami pracy zdalnej, wpływającymi na zacieranie się różnic w atrakcyjności rynku pracy pomiędzy dużymi miastami a oddalonymi od takich ośrodków gminami wiejskimi. • Wykorzystanie naturalnych i historycznych zasobów do tworzenia oferty gminy, promocji i wzmacniania na jej terenie ruchu turystycznego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak porozumienia na szczeblu wojewódzkim w zakresie finansowania kolejowych przewozów lokalnych – ryzyko znaczącego ograniczenia bądź całkowitego zawieszenia kursów pasażerskich na fragmencie linii kolejowej nr 108 pomiędzy Jasłem i Bieczem; • Ograniczenie potencjału lokalnej przedsiębiorczości wskutek niepewnej sytuacji gospodarczej (m.in. w związku z pandemią koronawirusa) oraz niskiej jakości polityki centralnej i stanowionego prawa, utrudniającego prowadzenie działalności gospodarczej; • Negatywne środowiskowe konsekwencje zaprzestania upraw roli, wynikającego z ich niskiej opłacalności – m.in. pogłębiające się procesy „utrąty” gruntów o potencjalnym wykorzystaniu rolniczym (odłogowanie i zarastanie nieuprawianych pól), ograniczenie bioróżnorodności środowiskowej; • Ryzyka związane ze zmianami klimatu – występowanie powodzi (zwłaszcza w dolinie Ropy) oraz gwałtownych zjawisk pogodowych (np. deszcze nawalne, długookresowe susze, huraganowe wiatry) oraz konieczność ponoszenia kosztów przeciwdziałania ich zagrożeniom i skutkom; • Wzrost zadań nakładanych odgórnie na samorząd i utrwalająca się biurokracja – ograniczenie kreatywności i inicjatywności administracji publicznej; • Rosnące koszty utrzymania i eksploatacji infrastruktury sieciowej oraz usług komunalnych; • Ryzyko wyhamowania poziomu inwestycji oraz rozwoju gminy ze względu na kryzys gospodarczy, inflację i skalę zmian w systemie finansów publicznych w odniesieniu do jednostek samorządu terytorialnego, a także rosnące koszty realizacji zadań publicznych przez jednostki samorządu terytorialnego przy jednoczesnym braku rekompensat; • Korelacja występujących w skali całego kraju, pogłębiających się trudności w dostępie do podstawowych i specjalistycznych usług medycznych i opiekuńczych z procesem starzenia się społeczeństwa gminy Skołyszyn i wzrostem zapotrzebowania na takie usługi.
---	---

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie wyników z diagnozy oraz dyskusji z interesariuszami lokalnymi

WIZJA I MISJA ROZWOJU GMINY SKOŁYSZYN

WIZJA ROZWOJU

Wizja rozwoju stanowi projekcję, opis pożądanego stanu gminy Skołyszyn w perspektywie roku 2030. Określa stan docelowy, do którego dążyć będą władze samorządowe i wszyscy zaangażowani partnerzy. Wskazuje ona zasadniczy kierunek wspólnie podejmowanych interwencji.

Skołyszyn 2030:

Dla mieszkańców, przedsiębiorców i inwestorów – gmina bezpieczna, dbająca o wartości, odpowiedzialna za ludzi, przestrzeń i środowisko, a jednocześnie nowoczesna i prorozwojowa, gwarantująca dobre warunki życia, nauki, rekreacji i wypoczynku, prowadzenia działalności gospodarczej i pracy, a także dostępność wysokiej jakości usług publicznych i komercyjnych.

Dla całego subregionu jasielskiego – jeden z liderów polityki zrównoważonego rozwoju lokalnego, otwarty na współpracę, wspólne projekty i inwestycje, a także inicjujący i realizujący własne działania.

Dla regionu, Polski i partnerów z zagranicy – samorząd, który rozwija się i patrzy w przyszłość.

MISJA

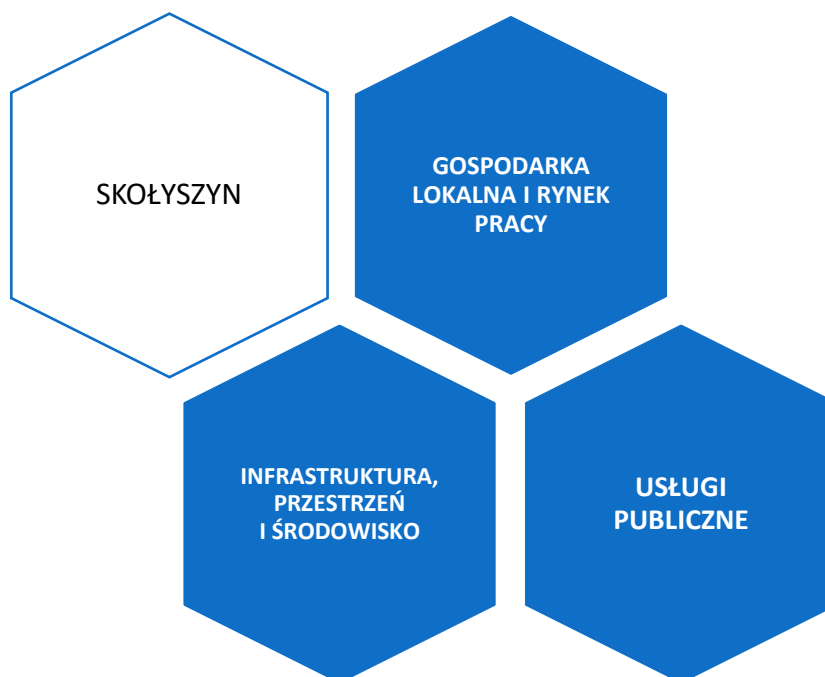
Misja wskazuje naczelny cel polityki rozwoju gminy Skołyszyn, wokół którego powinny koncentrować się działania władz samorządowych i wszystkich zaangażowanych partnerów. Stanowi przesłanie, będące podstawą i określeniem kierunku współpracy na szczeblu lokalnym.

Trwały i zrównoważony rozwój w skali lokalnej, ponadlokalnej i międzynarodowej, wykorzystujący gminne zasoby i potencjały oraz pojawiające się szanse rozwojowe, jako wynik zaangażowania samorządu gminy oraz szeregu partnerów publicznych, pozarządowych i biznesowych.

OBSZARY, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ STRATEGII ROZWOJU GMINY SKOŁYSZYN DO 2030 ROKU ORAZ OCZEKIWANE EFEKTY JEJ REALIZACJI

Wieloaspektowość zmian zachodzących w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym wymaga od samorządu lokalnego opracowania zintegrowanej interwencji publicznej, która będzie stanowić skuteczną odpowiedź na wyzwania będące ich następstwem. Znalazło to swoje odzwierciedlenie w strukturze Strategii Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku, której podstawę stanowią **3 obszary rozwojowe**, które wzajemnie się przenikają i uzupełniają. W ramach tych obszarów dokonano koncentracji różnych działań wokół wyznaczonych celów.

Schemat 1. Obszary strategicznego rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

W ramach każdego z obszarów zdefiniowano cele rozwojowe w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. **Cele strategiczne** mają charakter długofalowy, wskazują generalny kierunek postępowania w realizacji założonej wizji rozwoju gminy. **Cele operacyjne** dotyczą średniego horyzontu czasowego, określają narzędzia i sposoby realizacji celów strategicznych. Następnie określono kierunki działań, które wskazują przyjętą strategię postępowania, służą realizacji założonych celów, a tym samym stanowią podstawę wdrażania strategii. **Kierunki działań** oznaczają kierunki koncentracji wspólnych wysiłków (aktywności programowej, finansowej i organizacyjnej) podejmowanych przez samorząd oraz jego partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych. Część z nich to **konkretne przedsięwzięcia rozwojowe (projekty), najczęściej o charakterze inwestycyjnym**, których realizacja będzie miała kluczowe znaczenie dla powodzenia prowadzonej polityki rozwoju gminy w perspektywie roku 2030. Strategia określa również **oczekiwane rezultaty** planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz **wskaźniki** ich osiągnięcia. Interwencje planowane w ramach poszczególnych obszarów nie silnie zintegrowane, dzięki czemu możliwe będzie uzyskanie efektu synergii, kluczowego dla ich powodzenia.

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

Schemat 2. Cele strategiczne i operacyjne w ramach Strategii Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

GOSPODARKA LOKALNA I RYNEK PRACY	INFRASTRUKTURA, PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO	USŁUGI PUBLICZNE
<i>Cel strategiczny 1:</i>	<i>Cel strategiczny 2:</i>	<i>Cel strategiczny 3:</i>
Stymulowanie rozwoju gospodarczego gminy, bazującego na wykorzystaniu zasobów lokalnych, tradycji i przedsiębiorczości mieszkańców	Odpowiedzialne kształtowanie przestrzeni wraz z rozwojem infrastruktury sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej oraz ochronie środowiska	Zapewnienie dobrych warunków życia oraz dostępności wysokiej jakości usług publicznych, wspierających rozwój kapitału ludzkiego i społecznego
<i>Cel operacyjny 1.1</i>	<i>Cel operacyjny 2.1</i>	<i>Cel operacyjny 3.1</i>
Aktywizowanie i promocja przedsiębiorczości lokalnej oraz wykorzystanie potencjału obszarów wiejskich do wzmocnienia gospodarki lokalnej	Zapewnienie powszechnego dostępu do systemów wodociągowych i kanalizacyjnych, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań osadniczych i środowiskowych	Podniesienie jakości kształcenia i wychowania - zapewnienie efektywnej i nowoczesnej oferty edukacyjnej
<i>Cel operacyjny 1.2</i>	<i>Cel operacyjny 2.2</i>	<i>Cel operacyjny 3.2</i>
Budowa i promocja oferty turystycznej, wykorzystującej zasoby i potencjały lokalne oraz mechanizmy współpracy terytorialnej	Poprawa stanu środowiska oraz łagodzenie i adaptacja do zmian klimatu	Wdrożenie kompleksowej i perspektywicznej polityki zdrowotnej i społecznej
	<i>Cel operacyjny 2.3</i>	<i>Cel operacyjny 3.3</i>
	Podniesienie wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy wraz z poprawą bezpieczeństwa w ruchu drogowym	Rozwój bazy i oferty rekreacyjno-sportowej oraz aktywizacja fizyczna mieszkańców
	<i>Cel operacyjny 2.4</i>	<i>Cel operacyjny 3.4</i>
	Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego oraz funkcjonalności i dostępności przestrzeni	Rozwój bazy i oferty kulturalno-artystycznej oraz wieloaspektowa aktywizacja mieszkańców
		<i>Cel operacyjny 3.5</i>
		Prorozwojowe zarządzanie publiczne wraz z budową administracji cyfrowej i społeczeństwa informacyjnego

Źródło: Opracowanie własne

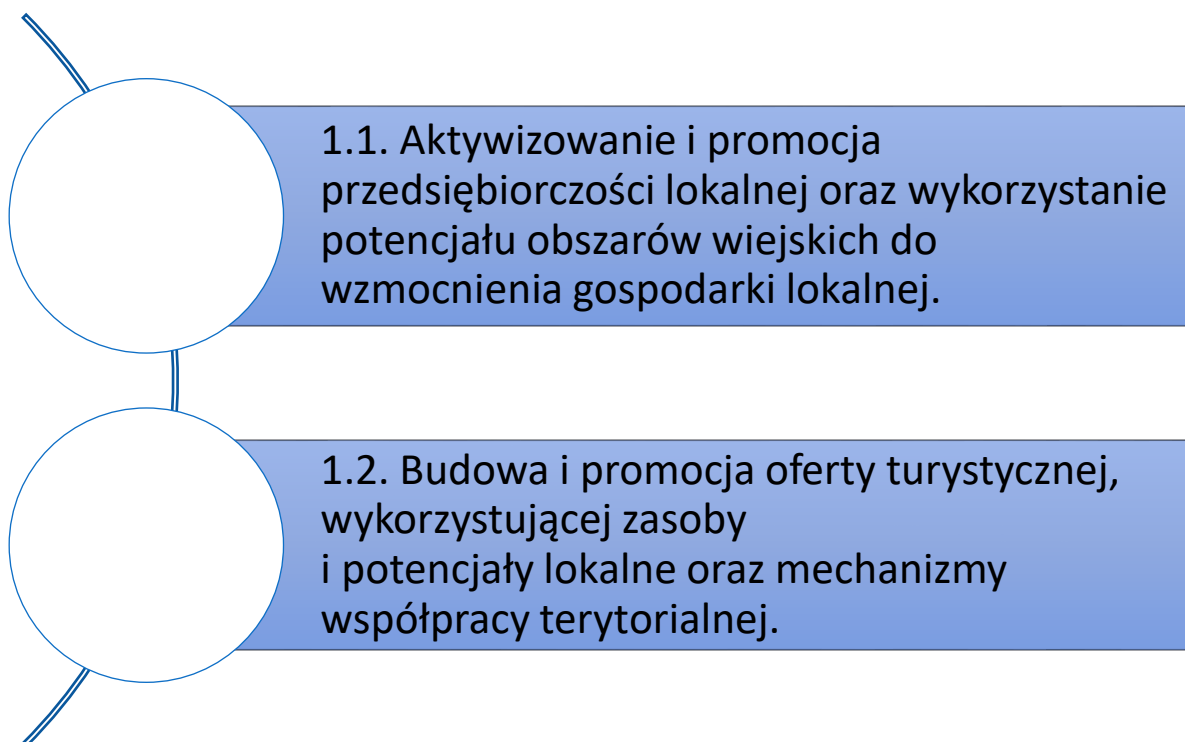
OBSZAR STRATEGICZNY 1.

GOSPODARKA LOKALNA I RYNEK PRACY

Cel strategiczny 1.

Stymulowanie rozwoju gospodarczego gminy, bazującego na wykorzystaniu zasobów lokalnych, tradycji i przedsiębiorczości mieszkańców.

Cele operacyjne:

Uzasadnienie i strategia postępowania w ramach obszaru:

Wśród jednostek tworzących powiat jasielski gmina Skołyszyn wyróżnia się potencjałem inwestycyjnym i gospodarczym. Funkcjonowanie w gminie kilku przedsiębiorstw o rozpoznawalności ogólnopolskiej można uzasadniać wieloma czynnikami, wśród których do najistotniejszych należą tradycje historyczne, zasoby naturalne (ropa naftowa i gaz ziemny, ale także złoża kruszyw) oraz zadowalająca dostępność transportowa. Szeroko pojęte wzmocnienie potencjału przemysłowego i usługowego jednostki stanowi jedno z najpoważniejszych wyzwań, stojących przed lokalnym samorządem w perspektywie najbliższej dekady – tym bardziej, że konieczność udzielania przedsiębiorcom większego wsparcia przez władze samorządowe jest jednym z wyraźniej zaakcentowanych wniosków wypływających z przeprowadzonego, reprezentatywnego badania ankietowego wśród mieszkańców. Gmina Skołyszyn będzie realizować działania zapewniające szeroko pojęte pozafinansowe wsparcie przedsiębiorców działających na terenie gminy, starając się jednocześnie pozyskać i utrzymać kolejnych inwestorów. Planowane jest uruchomienie kilkunastu różnych mechanizmów wsparcia dla firm, m.in. w zakresie bieżącego funkcjonowania czy sprzedaży produktów i usług.

Jednocześnie gałęzią gospodarki, która nie była dotąd szerzej wykorzystywana, a która może znacząco wyróżnić gminę, jest turystyka i rekreacja. Gmina Skołyszyn, z racji położenia, relatywnie nieskażonego środowiska naturalnego i atrakcyjnego krajobrazu pogórza karpackiego może z powodzeniem konkurować na polu szeroko pojętego wypoczynku, głównie aktywnego – np. w zakresie użytkowania bezpiecznych, atrakcyjnych i nowoczesnie urządzonych tras rowerowych. Jednym z warunków osiągnięcia sukcesu jest nawiązanie wielostronnej i efektywnej współpracy z jednostkami ościennymi. Projektowane zadania koncentrują się przede wszystkim wokół rozbudowy infrastruktury umożliwiającej aktywny wypoczynek, a także stworzenia i promowania oferty wypoczynku i rekreacji na obszarze gminy, zintegrowanej ponadlokalnie.

CEL OPERACYJNY 1.1. Aktywizowanie i promocja przedsiębiorczości lokalnej oraz wykorzystanie potencjału obszarów wiejskich do wzmocnienia gospodarki lokalnej.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
1.1.1.	<p>Rozwój infrastruktury ułatwiającej lokowanie i prowadzenie działalności gospodarczej, w tym tworzenie terenów zorganizowanej i skoncentrowanej działalności inwestycyjnej</p> <p>(m.in. współpraca z właścicielami gruntów, powiatem, instytucjami otoczenia biznesu, tworzenie i aktualizowanie dokumentów planistycznych, poprawa dostępności komunikacyjnej terenów, wsparcie rozwoju usług w centrach miejscowości, w tym również większych punktów usługowo-handlowych).</p>	<p>Udostępnienie potencjalnym inwestorom działek o przeznaczeniu gospodarczym podłączonych do mediów</p> <p>Koncentracja przestrzeni gospodarczej w krajobrazie gminy</p> <p>Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej gminy</p>	<p>Udział działek o przeznaczeniu gospodarczym podłączonych do sieci wodno-kanalizacyjnej wśród ogółu działek o przeznaczeniu gospodarczym na terenie gminy</p> <p style="text-align: center;">↗</p>	<p>Urząd Gminy Skotyszyn</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Instytucje otoczenia biznesu, Przedsiębiorcy, inwestorzy, Właściciele terenów</p>
1.1.2.	<p>Kształtowanie postaw przedsiębiorczych i innowacyjnych wśród mieszkańców, głównie młodzieży szkół podstawowych, we współpracy z przedsiębiorcami i ich zrzeszeniami oraz dedykowanymi instytucjami</p> <p>(np. wprowadzanie autorskich programów, aktywizujące lekcje przedsiębiorczości, organizowanie konkursów, gier, realizacja projektów, organizacja dni otwartych i wizyty w lokalnych przedsiębiorstwach).</p>	<p>Dostosowanie oferty edukacyjnej do wyzwań społecznych, gospodarczych, cywilizacyjnych</p> <p>Zwiększenie kreatywności, zaradności i przedsiębiorczości mieszkańców, szczególnie osób młodych</p> <p>Wzrost przedsiębiorczości lokalnej, w tym zakładanie nowych firm przez osoby młode</p>	<p>Liczba i/lub odsetek dzieci, które w szkołach uczestniczyły w zajęciach z zakresu przedsiębiorczości</p> <p>Liczba działalności gospodarczych założonych przez osoby fizyczne do 30 roku życia na terenie gminy</p> <p style="text-align: center;">↗</p>	<p>Placówki oświatowe, Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skotyszynie</p>	<p>Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle, Urząd Gminy Skotyszyn, Gminny Zakład Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Szkół, Instytucje otoczenia biznesu, Przedsiębiorcy i ich zrzeszenia, Organizacje pozarządowe, w tym Lokalna Grupa Działania LIWOCZ</p>

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

		Pobudzenie aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców, szczególnie osób młodych			
1.1.3.	<p>Współpraca z wyspecjalizowanymi instytucjami w zakresie zapewnienia dedykowanej i specjalistycznej oferty dla przedsiębiorców rozpoczynających i rozwijających działalność</p> <p>(m.in. szkolenia, doradztwo, usługi prawne, księgowe i podatkowe, informacyjne z zakresu dostępnych środków na działalność gospodarczą, szczególnie w ramach nowej perspektywy budżetowej UE na lata 2021-2027).</p>	<p>Zapewnienie warunków dla rozwoju biznesu</p> <p>Poprawa konkurencyjności biznesu i wzrost przedsiębiorczości lokalnej</p> <p>Niwelacja negatywnych skutków pandemii COVID-19 dla gospodarki i rynku pracy</p>	<p>Liczba nowych podmiotów gospodarczych</p> <p>Stosunek liczby nowych działalności gospodarczych zarejestrowanych w REGON na terenie gminy do podmiotów wyrejestrowywanych</p> <p>Dochody gminy z tytułu podatku PIT i/lub CIT</p> 	Urząd Gminy Skołyszyn	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle, Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Boguchwale, Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Jaśle, Przedsiębiorcy i ich zrzeszenia, Organizacje pozarządowe, w tym Lokalna Grupa Działania LIWOCZ</p>
1.1.4.	<p>Promocja gospodarcza i wspieranie rozwoju gospodarczego</p> <p>(m.in. opracowanie i promocja oferty lokalizacji inwestycji na terenie gminy dla zakładów pracy, małych przedsiębiorców, firm i gospodarstw ekologicznych, w tym zapewnienie rzetelnej informacji na temat dostępności, lokalizacji, specyfikacji i ceny działek inwestycyjnych na terenie gminy, strategiczne i bieżące kontakty z przedsiębiorcami i inwestorami, przyciąganie nowych firm na teren gminy, stałe doskonalenie obsługi biznesu, w tym punkt informacji/obsługi dla inwestora).</p>	<p>Stworzenie gminnej oferty inwestycyjnej</p> <p>Wzrost rozpoznawalności i zainteresowania inwestorów ofertą gminy</p> <p>Poprawa jakości współpracy i relacji z inwestorami</p> <p>Pozyskanie nowych przedsiębiorców i inwestorów oraz zwiększenie bazy podatników</p>	<p>Liczba średnich i dużych przedsiębiorstw zarejestrowanych w REGON</p> <p>Liczba oraz poziom zadowolenia inwestorów i przedsiębiorców korzystających z punktu informacji/obsługi</p> 	Urząd Gminy Skołyszyn	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle, Instytucje otoczenia biznesu, Przedsiębiorcy i inwestorzy, Lokalna Grupa Działania LIWOCZ</p>

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

1.1.5.	Wsparcie dla rozwoju komercyjnych usług dedykowanych osobom starszym (w szczególności z zakresu ochrony zdrowia, usług rehabilitacyjnych i opiekuńczych, w tym także obejmujących rekonwalescencje po przechorowaniu COVID-19).	Zapewnienie dostępności wysokiej jakości, zróżnicowanych usług dedykowanych osobom starszym Zapewnienie warunków dla rozwoju srebrnej gospodarki	Liczba podmiotów świadczących komercyjne usługi dedykowane osobom starszym ↗	Urząd Gminy Skołyszyn	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Jednostki gminne, Instytucje otoczenia biznesu, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, w tym Lokalna Grupa Działania LIWOCZ
1.1.6.	Inicjowanie i wspieranie działań na rzecz integracji, wsparcia i promocji lokalnego środowiska gospodarczego oraz rozwój współpracy samorządu gminnego z tymże środowiskiem (np. rada przedsiębiorczości, dni przedsiębiorczości, informacja na stronie internetowej gminy, wydarzenia, targi gminne oraz konkursy i wyróżnienia, publikacje, wydawnictwa cyfrowe i tradycyjne, animowanie współpracy itp.).	Budowanie współpracy i powstanie trwałych relacji oraz wzrost możliwości oddziaływania na rozwój gminy ze strony środowiska gospodarczego	Liczba wzajemnych konsultacji sektora przedsiębiorców i administracji lokalnej ↗	Władze samorządowe gminy, Urząd Gminy Skołyszyn	Przedsiębiorcy i ich zrzeszenia, Organizacje pozarządowe
1.1.7.	Wsparcie i promocja ekonomii społecznej.	Zapewnienie warunków i systemu wsparcia dla rozwoju podmiotów ekonomii społecznej	Liczba lokalnie działających podmiotów ekonomii społecznej	Urząd Gminy Skołyszyn	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skołyszynie, Organizacje pozarządowe
1.1.8.	Wsparcie działalności handlowej, usługowej i działania promocyjne rolnictwa, w szczególności opartego na produkcji ekologicznej i specjalistycznej (m.in. pszczelarstwo, winiarstwo, uprawa ziół itp., hodowla zwierząt, np. koni, owiec, rękodzielnictwo, np. wikliniarstwo, wyroby lokalne, np. jaja, sery, a także prowadzenie	Zapewnienie warunków dla rozwoju działalności handlowej i usługowej Wzrost rozpoznawalności i zainteresowania ofertą produktów i wyrobów lokalnych	Liczba gospodarstw ekologicznych i/lub agroturystycznych na terenie gminy Liczba wydarzeń promujących produkty i wyroby lokalne ↗	Urząd Gminy Skołyszyn	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Boguchwale, Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Jaśle, Inne JST,

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

	usług okołoturystycznych, wsparcie marketingu i sprzedaży bezpośredniej, np. imprezy promocyjne, targi, ryneczki lokalne, wykorzystanie produktów lokalnych w pakietach promocyjnych gminy).	Poprawa konkurencyjności rynkowej lokalnych rolników i producentów oraz wzrost całej branży rolniczej i okołorolniczej			Rolnicy, producenci, przedsiębiorcy, Lokalna Grupa Działania LIWOCZ
1.1.9.	Wsparcie i promocja przedsiębiorczości w obszarze czasu wolnego wykorzystującej potencjały lokalne – produkty turystyczne (m.in. promocja sieci gastronomii lokalnej i miejsc noclegowych, małe zoo, promocja gospodarstw agroturystycznych oraz domków na wynajem).	Zwiększenie, uatrakcyjnienie i zróżnicowanie oferty spędzania czasu wolnego Wzrost rozpoznawalności i zainteresowania lokalną ofertą gastronomiczną i noclegową Wzrost dochodów lokalnych rolników i przedsiębiorców oraz zwiększenie budżetu gminy	Liczba obiektów gastronomicznych i noclegowych na terenie gminy ↗	Urząd Gminy Skołyszyn, Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skołyszynie	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Boguchwale, Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Jaśle, Inne JST, Rolnicy, producenci, przedsiębiorcy, Lokalna Grupa Działania LIWOCZ
Kierunki działań w ramach celów operacyjnych 1.1 mogą być realizowane w ramach współpracy ponadlokalnej.					
CEL OPERACYJNY 1.2. Budowa i promocja oferty turystycznej, wykorzystującej zasoby i potencjały lokalne oraz mechanizmy współpracy terytorialnej.					
	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
1.2.1.	Rozwój infrastruktury rowerowej, pieszo-rowerowej i innej rekreacyjno-sportowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą i odpowiednim zapleczem (tras i ścieżek całosezonowych - rowerowych, rekreacyjnych, przyrodniczych i krajoznawczych, kulturowych, a także tras dedykowanych narciarstwu biegowemu, integracja tras wraz z ich oznakowaniem, promocją i animacją, np. wydarzenia, rajdy rowerowe, maratony, gry, imprezy rodzinne)	Rozwój zintegrowanej infrastruktury rowerowej i pieszo-rowerowej wraz z zapleczem Promocja i upowszechnienie zasobów kulturowych, przyrodniczych oraz atrakcji turystycznych gminy	Długość tras rowerowych na terenie gminy Liczba wydarzeń (wyścigów, rajdów itp.) zorganizowanych przy wykorzystaniu tras rowerowych w ciągu roku ↗	Urząd Gminy Skołyszyn (przeprowadzenie inwestycji), Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skołyszynie (administrowanie i animacja)	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego Starostwo Powiatowe w Jaśle, Inne JST, Przedsiębiorcy, Organizacje i firmy turystyczne, PTTK, Organizacje i kluby sportowe, Związek Gmin Dorzecza Wisłoki, Organizacje pozarządowe, w tym Lokalna Grupa Działania LIWOCZ, Media

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

		<p>Zwiększenie, uatrakcyjnienie i różnicowanie oferty spędzania czasu wolnego, z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań różnych grup odbiorców</p> <p>Wzrost atrakcyjności turystycznej gminy, przekładający się na zwiększenie liczby turystów i gości</p>			
1.2.2.	<p>Rozwój szlaków turystycznych wraz z ich zapleczem, w tym m.in. szlaków tematycznych</p> <p>(np. gastronomiczny, historyczno-wojenny, przyrodniczy, architektury sakralnej, pielgrzymkowy, dziedzictwa przemysłowego itp., inwentaryzacja i promocja obiektów noclegowych i gastronomicznych na trasach, integracja tras i ich oznakowanie, promocja i animacja – wydarzenia, imprezy, gry itp.).</p>	<p>Rozwój szlaków turystycznych</p> <p>Promocja i upowszechnienie zasobów środowiskowych i kulturowych gminy oraz atrakcji turystycznych gminy</p> <p>Zwiększenie, uatrakcyjnienie i różnicowanie oferty spędzania czasu wolnego, z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań różnych grup odbiorców</p> <p>Wzrost atrakcyjności turystycznej gminy, przekładający się na zwiększenie liczby turystów i gości</p>	<p>Długość szlaków turystycznych na terenie gminy</p> <p>Liczba wydarzeń zorganizowanych przy wykorzystaniu szlaków turystycznych w ciągu roku</p> <p>Liczba obiektów funkcjonujących w ramach poszczególnych szlaków</p>	<p>Urząd Gminy Skołyszyn (przeprowadzenie inwestycji), Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skołyszynie (administrowanie i animacja)</p>	<p>Partnerzy zagraniczni, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Inne JST, Przedsiębiorcy, Organizacje i firmy turystyczne, Organizacje i kluby sportowe, Związek Gmin Dorzecza Wisłoki, PTTK, Organizacje pozarządowe, w tym Lokalna Grupa Działania LIWOCZ, Media</p>
1.2.3.	<p>Wsparcie dla zagospodarowania terenów nadrzecznych na cele turystyki, sportu, rekreacji i wypoczynku i ich promocja</p> <p>(np. wędkarstwa).</p>	<p>Zwiększenie, uatrakcyjnienie i różnicowanie oferty spędzania czasu wolnego, z uwzględnieniem potrzeb</p>	<p>Liczba imprez (konkursów itp.) na zagospodarowanych terenach nadrzecznych</p>	<p>Urząd Gminy Skołyszyn, Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skołyszynie</p>	<p>PGW Wody Polskie, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Inne JST, Organizacje i firmy turystyczne,</p>

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

		i oczekiwań różnych grup odbiorców			Organizacje i kluby sportowe, koła wędkarskie, Związek Gmin Dorzecza Wiśłoki, Organizacje pozarządowe, w tym Lokalna Grupa Działania LIWOCZ, Media
1.2.4.	Reaktywacja, rozwój i szersze wykorzystanie transgranicznych szlaków turystycznych przebiegających przez teren gminy (naftowych i innych, m.in. weryfikacja obiektów na szlakach, odnowienie oznakowania, promocja, np. poprzez produkcję filmów, rozwój i tworzenie nowych szlaków).	Zwiększenie, uatrakcyjnienie i zróżnicowanie oferty spędzania czasu wolnego, z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań różnych grup odbiorców Wzrost atrakcyjności turystycznej gminy, przekładający się na zwiększenie liczby turystów i gości	Liczba aktywnych transgranicznych szlaków turystycznych Liczba wydarzeń zorganizowanych przy wykorzystaniu szlaków turystycznych w ciągu roku ↗	Urząd Gminy Skołyszyn (przeprowadzenie inwestycji), Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skołyszynie (administrowanie i animacja)	Partnerzy zagraniczni, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Inne JST, Przedsiębiorcy, Organizacje i firmy turystyczne, Organizacje i kluby sportowe, Związek Gmin Dorzecza Wiśłoki, PTTK, Organizacje pozarządowe, w tym Lokalna Grupa Działania LIWOCZ, Media
1.2.5.	Rozwój nowych produktów turystycznych, w szczególności w oparciu o walory przyrodniczo-krajobrazowe i dziedzictwo historyczno-kulturowe gminy (np. budowa produktu turystycznego w oparciu o Park Podworski w Skołyszynie, a także stworzenie zagłębia questów lokalnych na terenie powiatu jasielskiego, wykorzystanie w działaniach nowych technologii teleinformatycznych itp., integrowanie produktów w ramach lokalnej i ponadlokalnej oferty czasu wolnego, współpraca lokalna i ponadlokalna).	Zwiększenie, uatrakcyjnienie i zróżnicowanie oferty spędzania czasu wolnego, z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań różnych grup odbiorców Promocja i upowszechnienie zasobów środowiskowych i kulturowych gminy oraz atrakcji turystycznych gminy	Liczba nowych atrakcji oraz produktów turystycznych na terenie gminy ↗	Urząd Gminy Skołyszyn, Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skołyszynie	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Inne JST, Przedsiębiorcy, Organizacje i firmy turystyczne, Organizacje i kluby sportowe, Związek Gmin Dorzecza Wiśłoki, PTTK, Organizacje pozarządowe, w tym Lokalna Grupa Działania LIWOCZ, Media

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

		Wzrost atrakcyjności turystycznej gminy, przekładający się na zwiększenie liczby turystów i gości			
1.2.6.	<p>Intensyfikacja działań promocyjnych zmierzających do szerszego powiązania produktów lokalnych z gminą</p> <p>(np. placzków „prozioków”, w tym kontynuacja organizacji festiwalu plenerowego, publikacja książki/broszur z przepisami, umożliwienie zakupu w wybranych sklepach na terenie gminy, organizacja wydarzeń lokalnych i ponadlokalnych mających na celu budowę i promocja produktu lokalnego).</p>	<p>Promocja i upowszechnienie produktów lokalnych</p> <p>Poprawa rozpoznawalności gminy oraz zainteresowania jej ofertą spędzenia czasu wolnego</p>	<p>Liczba wydarzeń promocyjnych oraz liczba ich uczestników i/lub odbiorców</p> <p>↗</p>	<p>Urząd Gminy Skołyszyn, Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skołyszynie</p>	<p>Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Związek Gmin Dorzecza Wisłoki, Inne JST, Przedsiębiorcy, Organizacje i firmy turystyczne, Organizacje pozarządowe, w tym Lokalna Grupa Działania LIWOCZ, Media</p>
1.2.7.	<p>Rozwój zintegrowanych systemów informacji i wizualizacji turystycznej atrakcyjnych obiektów na terenie gminy</p> <p>(w tym m.in. stworzenie punktu informacji turystycznej, tworzenie aplikacji mobilnych, produkcja filmów, promocja w sieci, wydawanie map i przewodników, instalacja witaczy gminnych, wydarzenia o charakterze lokalnym i ponadlokalnym, współpraca z mediami oraz innymi samorządami w kraju i za granicą).</p>	<p>Promocja i upowszechnienie zasobów środowiskowych i kulturowych oraz atrakcji turystycznych gminy</p> <p>Poprawa rozpoznawalności gminy oraz zainteresowania jej ofertą spędzenia czasu wolnego</p> <p>Zwiększenie oraz profesjonalizacja obsługi ruchu turystycznego</p>	<p>Liczba działań promocyjnych i ich zasięg</p> <p>Liczba osób odwiedzających stronę internetową gminy (zakładka dedykowana turystyce)</p> <p>Liczba wydarzeń promocyjnych oraz liczba ich uczestników</p> <p>Odwiedzający poszczególne atrakcje gminy</p> <p>↗</p>	<p>Urząd Gminy Skołyszyn, Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skołyszynie</p>	<p>Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Związek Gmin Dorzecza Wisłoki, Inne JST, Przedsiębiorcy, Organizacje i firmy turystyczne, PTTK, Organizacje pozarządowe, w tym Lokalna Grupa Działania LIWOCZ, Media</p>
1.2.8.	<p>Wsparcie i promocja oferty pobytowej i terapeutycznej w zakresie agro-, eno-, eko-, hipo- i apiturystyki wraz z infrastrukturą turystyczną</p>	<p>Rozwój agro-, eno-, eko-, hipo- i apiturystyki</p> <p>Zwiększenie, uatrakcyjnienie i różnicowanie oferty</p>	<p>Liczba gospodarstw agroturystycznych, w tym specjalistycznych, na terenie gminy</p> <p>↗</p>	<p>Urząd Gminy Skołyszyn, Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skołyszynie</p>	<p>Starostwo Powiatowe w Jaśle, Inne JST, Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Boguchwale,</p>

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

	<p>i nowoczesnymi systemami organizacyjno-marketingowymi (w tym m.in. inwentaryzacja gospodarstw agroturystycznych, domków letniskowych na terenie gminy oraz promocja działalności).</p>	<p>spędzania czasu wolnego, z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań różnych grup odbiorców</p> <p>Wzrost rozpoznawalności i zainteresowania ofertą pobytową i terapeutyczną na terenie gminy</p> <p>Wzrost dochodów lokalnych rolników i przedsiębiorców oraz zwiększenie budżetu gminy</p>			<p>Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Jaśle, Przedsiębiorcy, Organizacje i firmy turystyczne, Lokalna Grupa Działania LIWOCZ, Media</p>
1.2.9.	<p>Tworzenie przyjaznych, dostępnych, atrakcyjnych, estetycznych i funkcjonalnych przestrzeni wyposażonych w odpowiednią infrastrukturę (umożliwienie wspólnego spędzania czasu przez mieszkańców i integrację społeczności lokalnych, a jednocześnie stworzenie oferty dla turystów i gości itp.).</p>	<p>Poprawa atrakcyjności, estetyki, dostępności i funkcjonalności przestrzeni</p> <p>Zagospodarowanie terenów użyteczności publicznej</p> <p>Stworzenie warunków dla integracji i aktywizacji społecznej</p> <p>Wzrost atrakcyjności turystycznej gminy</p>	<p>Liczba nowych lub odnowionych przestrzeni publicznych na terenie gminy</p> <p>↗</p>	<p>Urząd Gminy Skołyszyn (przeprowadzenie inwestycji), Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skołyszynie (animacja)</p>	<p>Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, w tym Lokalna Grupa Działania LIWOCZ, Sołtysi i rady sołeckie</p>
1.2.10.	<p>Budowanie zintegrowanej oferty spędzania wolnego czasu oraz jej promocja, w szczególności w ramach dedykowanych partnerstw (współpraca m.in. z Lasami Państwowymi, innymi jednostkami samorządowymi, organizacjami i firmami turystycznymi, Lokalną Grupą Działania LIWOCZ, w ramach</p>	<p>Rozwój procesów współpracy w sferze turystyki i promocji oraz osiągnięcie efektu synergii (wzajemnego napędzania się efektów działań)</p> <p>Zwiększenie, uatrakcyjnienie,</p>	<p>Liczba projektów w sferze turystyki i promocji we współpracy gminy i co najmniej jednego partnera</p> <p>↗</p>	<p>Urząd Gminy Skołyszyn, Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skołyszynie</p>	<p>Partnerzy zagraniczni, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Inne JST, Jednostki gminne, Przedsiębiorcy,</p>

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

	<p>obszaru funkcjonalnego Jasła, partnerami przygranicznymi ze Słowacji i Ukrainy).</p>	<p>zróżnicowanie i zintegrowanie oferty turystycznej w skali ponadlokalnej</p> <p>Poprawa rozpoznawalności gminy i subregionu oraz zainteresowania wspólną ofertą spędzenia czasu wolnego</p> <p>Zwiększenie oraz profesjonalizacja obsługi ruchu turystycznego</p>			<p>Organizacje i firmy turystyczne, Związek Gmin Dorzecza Wisłoki, PTTK, Organizacje pozarządowe, w tym Lokalna Grupa Działania LIWOCZ, Media</p>
<p>Kierunki działań w ramach celu operacyjnego 1.2 mogą być realizowane w ramach współpracy ponadlokalnej.</p>					

OBSZAR STRATEGICZNY 2.

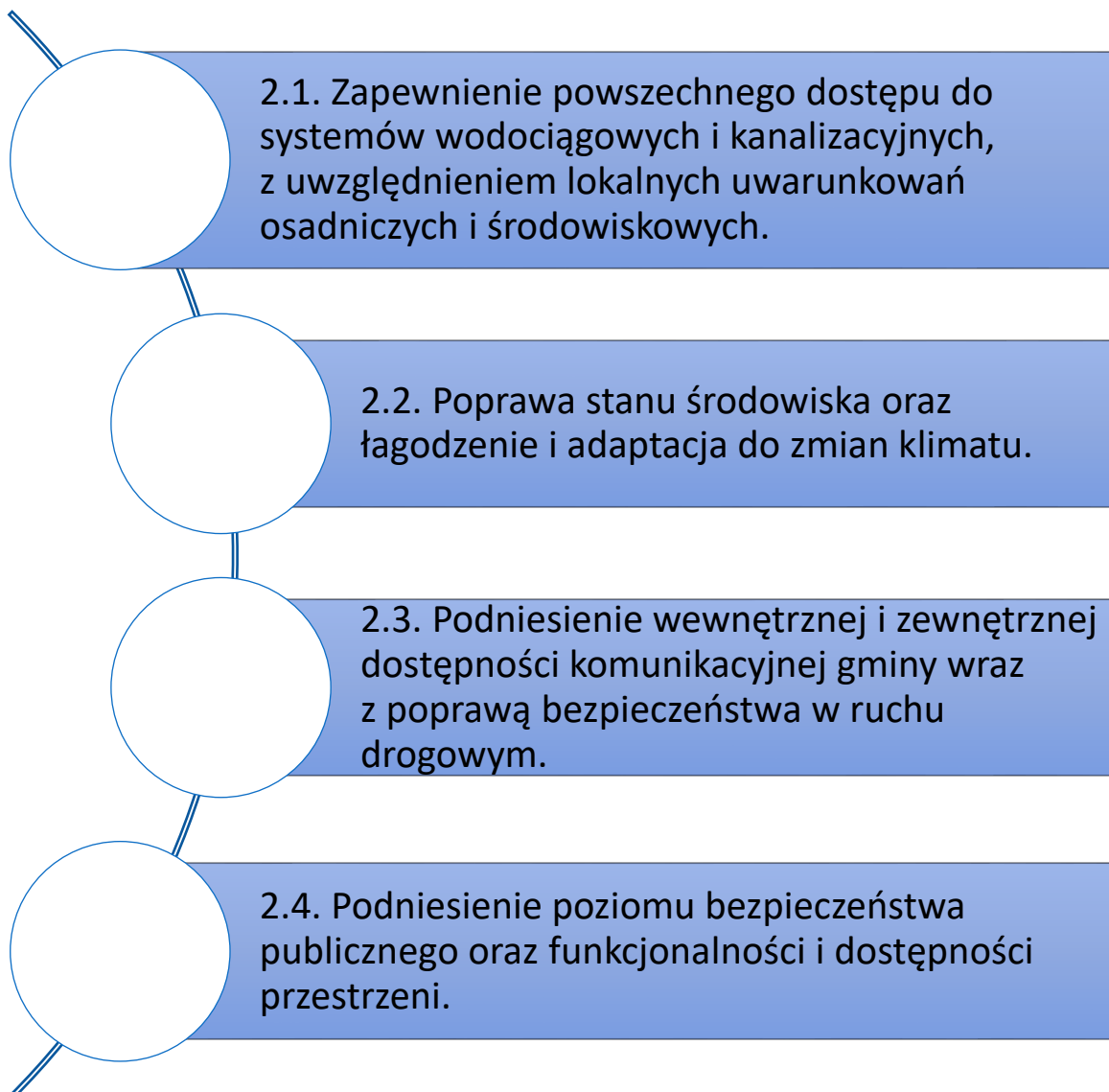
INFRASTRUKTURA, PRZESTRZEŃ

I ŚRODOWISKO

Cel strategiczny 2.

Odpowiedzialne kształtowanie przestrzeni wraz z rozwojem infrastruktury sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej oraz ochronie środowiska.

Cele operacyjne:

Uzasadnienie i strategia postępowania w ramach obszaru:

Położenie geograficzne gminy Skołyszyn, pomiędzy dwoma ośrodkami gospodarczymi, administracyjnymi i usługowymi o zasięgu ponadlokalnym, do jakich należą Jasto oraz Gorlice, predestynuje ją do pełnienia roli pozytywnie rozumianej „sypialni” dla tych miejscowości. Podnoszenie własnej atrakcyjności osadniczej i w jej efekcie skuteczne przyciąganie nowych mieszkańców jest jednym z najprostszych sposobów na złagodzenie negatywnej sytuacji demograficznej, w której w perspektywie najbliższej dekady znajdzie się większość gmin.

To z kolei wymaga szeregu działań, zmierzających do znaczącej poprawy szeroko rozumianego komfortu życia obecnych i przyszłych mieszkańców gminy Skołyszyn. Wnioski płynące z raportu diagnostycznego oraz badania ankietowego mieszkańców, sporządzonych w pierwszym etapie prac nad nową strategią rozwoju, wskazują na konieczność podjęcia interwencji w zakresie poprawy dostępu do infrastruktury sieciowej, szerszego wykorzystania potencjału wynikającego z położenia na drogowych i kolejowych szlakach tranzytowych w zakresie dostępności komunikacyjnej, podniesienia funkcjonalności i dostępności przestrzeni, czy też zapewnienia szeroko rozumianego bezpieczeństwa publicznego. W tym ostatnim przypadku dla gminy Skołyszyn szczególnego znaczenia nabiera zabezpieczenie przeciwpowodziowe i przeciwoświeckowe, obok problemów z bezpieczeństwem w miejscach publicznych, na co jednoznacznie wskazują wyniki badania ankietowego. Kwestią, która w najbliższej dekadzie będzie podnoszona coraz częściej, są także postępujące zmiany klimatu i wynikające bezpośrednio z nich zmiany w polityce europejskiej i krajowej, do których każda społeczność lokalna będzie musiała się dostosować.

Reakcja samorządu gminnego na te wyzwania obejmować będzie szereg działań inwestycyjnych, m.in. zmierzających do likwidacji „białych plam” w dostępie do infrastruktury sieciowej, termomodernizacji budynków i wymiany źródeł ciepła, jak również modernizacji ciągów komunikacyjnych – także we współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego. Realizacja działań pozainwestycyjnych służyć będzie wykształceniu postaw proekologicznych oraz zachowań służących podniesieniu poziomu bezpieczeństwa, w tym także wśród najmłodszych mieszkańców jednostki.

CEL OPERACYJNY 2.1. Zapewnienie powszechnego dostępu do systemów wodociągowych i kanalizacyjnych, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań osadniczych i środowiskowych.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
2.1.1.	<p>Budowa i rozwój systemu zaopatrzenia w wodę na terenie gminy Skołyszyn</p> <p>(m.in. budowa i rozbudowa sieci w miejscowościach: Skołyszyn, Harkłowa, Przysieki, Sławęcín, Siedliska Sławęcínskie i pozostałych w gminie, wraz z towarzyszącą infrastrukturą i sprzętem niezbędnym do jej obsługi).</p>	<p>Poprawa funkcjonowania gospodarki wodnej na terenie gminy</p> <p>Zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług zaopatrzenia w wodę</p> <p>Wzrost liczby budynków podłączonych do sieci wodociągowej</p> <p>Poprawa jakości wody pitnej</p> <p>Poprawa warunków mieszkalnych i prowadzenia działalności gospodarczej</p>	<p>Liczba przyłączy wodociągowych (gospodarstw domowych korzystających z wodociągu)</p> <p>↗</p> <p>Liczba awarii sieci wodociągowej</p> <p>↘</p>	<p>Urząd Gminy Skołyszyn (przeprowadzenie inwestycji),</p> <p>Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Skołyszynie (administrowanie)</p>	<p>NFOŚiGW, WFOŚiGW,</p> <p>Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego,</p> <p>Związek Gmin Dorzecza Wiśłoki,</p> <p>Mieszkańcy,</p> <p>Przedsiębiorcy, inwestorzy</p>
2.1.2.	<p>Budowa i rozwój systemu kanalizacji i oczyszczania ścieków na terenie gminy Skołyszyn</p> <p>(m.in. budowa i rozbudowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Harkłowa, Jabłonica, Siepietnica i Świącany, Skołyszyn i pozostałych w gminie oraz rozbudowa oczyszczalni ścieków Przysieki, z analizą możliwości przyjmowania ścieków gospodarczych o określonych parametrach).</p>	<p>Poprawa gospodarki ściekowej na terenie gminy, podniesienie standardu, zapewnienie zgodności z normami krajowymi i unijnymi</p> <p>Zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług kanalizacji i oczyszczania ścieków</p>	<p>Liczba przyłączy kanalizacyjnych (gospodarstw domowych korzystających z kanalizacji)</p> <p>↗</p> <p>Liczba awarii sieci kanalizacyjnej</p> <p>↘</p>	<p>Urząd Gminy Skołyszyn (przeprowadzenie inwestycji),</p> <p>Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Skołyszynie (administrowanie)</p>	<p>NFOŚiGW, WFOŚiGW,</p> <p>Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego,</p> <p>Związek Gmin Dorzecza Wiśłoki,</p> <p>Mieszkańcy,</p> <p>Przedsiębiorcy, inwestorzy</p>

Strategia Rozwoju Gminy Skotyszyn do 2030 roku

		<p>Wzrost liczby budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej</p> <p>Poprawa warunków mieszkalnych i prowadzenia działalności gospodarczej</p> <p>Ochrona i poprawa stanu środowiska, w szczególności wód</p>			
2.1.3.	<p>Wsparcie mieszkańców przy budowie alternatywnych form kanalizacji sanitarnej (w przypadkach gdy brak jest racjonalnych możliwości rozwoju sieci kanalizacji - np. zbiorniki bezodpływowe, przydomowe oczyszczalnie ścieków).</p>	<p>Zapewnienie alternatywnych dla kanalizacji sieciowej rozwiązań na terenach trudnych i wykluczonych</p> <p>Optymalizacja gospodarki ściekowej na terenie gminy</p> <p>Ochrona i poprawa stanu środowiska, w szczególności wód</p>	<p>Wsparcie udzielone mieszkańcom inwestującym w alternatywne formy kanalizacji (w PLN)</p> <p>↗</p> <p>Liczba gospodarstw domowych korzystających ze zbiorników bezodpływowych</p>	Urząd Gminy Skotyszyn	<p>NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Związek Gmin Dorzecza Wisłoki, Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Skotyszynie, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, inwestorzy</p>
2.1.4.	<p>Współpraca z operatorami w kierunku rozwoju i modernizacji infrastruktury gazowej, energetycznej oraz sieci internetowej (w tym Internetu światłowodowego).</p>	<p>Zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług dostarczania gazu i energii elektrycznej</p> <p>Zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług internetowych</p> <p>Poprawa warunków mieszkalnych i prowadzenia działalności gospodarczej</p>	<p>Liczba przyłączy gazowych (gospodarstw domowych korzystających z gazociągu)</p> <p>↗</p> <p>Liczba gospodarstw domowych bez dostępu do szybkiego Internetu</p> <p>↘</p>	Urząd Gminy Skotyszyn	<p>Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, inwestorzy, Sołtysi i rady sołeckie, Operatorzy</p>

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

CEL OPERACYJNY 2.2. Poprawa stanu środowiska oraz łagodzenie i adaptacja do zmian klimatu.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
2.2.1.	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych na terenie gminy (w tym m.in. termomodernizacja budynków).	Poprawa efektywności energetycznej oraz obniżenie kosztów ogrzewania budynków użyteczności publicznej (w tym domów ludowych) i budynków mieszkalnych na terenie gminy Ograniczenie niskiej emisji i poprawa jakości powietrza	Liczba i/lub odsetek budynków użyteczności publicznej, które zostały poddane poprawie efektywności energetycznej Liczba budynków mieszkalnych, które zostały poddane poprawie efektywności energetycznej przy dofinansowaniu publicznym ↗ Zużycie energii w budynkach użyteczności publicznej w celach grzewczych Poziom zanieczyszczenia powietrza i/lub liczba dni w ciągu roku z przekroczonymi normami ↘	Urząd Gminy Skołyszyn	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Związek Gmin Dorzecza Wiśłoki, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Inne JST, Mieszkańcy
2.2.2.	Wzrost poziomu wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie gminy, zarówno w sektorze publicznym, jak również prywatnym (fotowoltaika, kolektory słoneczne, magazyny energii odnawialnej itp.).	Zwiększenie wykorzystania energii z OZE przez mieszkańców Ograniczenie niskiej emisji i poprawa jakości powietrza	Liczba i/lub odsetek budynków użyteczności publicznej, które zostały wyposażone i korzystają z energii z OZE Zużycie energii z OZE w zużyciu energii ogółem w gminie Liczba budynków mieszkalnych, które zainstalowały i wykorzystują energię z OZE	Urząd Gminy Skołyszyn	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Związek Gmin Dorzecza Wiśłoki, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Inne JST, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

			<p>dzięki dofinansowaniu publicznemu</p> <p>↗</p> <p>Poziom zanieczyszczenia powietrza i/lub liczba dni w ciągu roku z przekroczonymi normami</p> <p>↘</p>		
2.2.3.	<p>Wymiana źródeł ciepła na ekologiczne w budynkach mieszkalnych na terenie gminy (w tym wymiana pieców, pompy ciepła itp.).</p>	<p>Likwidacja nieekologicznych źródeł ciepła na terenie gmin i zwiększenie liczby gospodarstw domowych ogrzewanych ekologicznymi źródłami ciepła</p> <p>Ograniczenie emisji szkodliwych substancji do atmosfery i poprawa jakości powietrza</p>	<p>Liczba wymienionych starych pieców w gospodarstwach domowych</p> <p>Kwota udzielonych dotacji na wymianę pieców z programów krajowych i unijnych</p> <p>↗</p> <p>Poziom zanieczyszczenia powietrza i/lub liczba dni w ciągu roku z przekroczonymi normami</p> <p>↘</p>	Urząd Gminy Skołyszyn	<p>NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Związek Gmin Dorzecza Wisłoki, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Inne JST, Mieszkańcy, Organizacje pozarządowe</p>
2.2.4.	<p>Ograniczenie i adaptacja do zmian klimatu, poprawa stanu i jakości wód oraz racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi (wspieranie wdrażania rozwiązań w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy, jak również ochrony przeciwpowodziowej - rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury, prowadzenie gospodarki melioracyjnej, odwodnieniowej i nawodnieniowej, udrażnianie koryt cieków wodnych, renaturalizacja, m.in. wsparcie zakupu zbiorników na deszczówkę).</p>	<p>Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, ograniczenie szkód wynikłych wskutek deszczy nawałnych itp.</p> <p>Zmniejszenie zagrożenia suszą hydrologiczną</p> <p>Ochrona i poprawa stanu środowiska, w szczególności wód</p>	<p>Liczba lokalnych i ponadlokalnych projektów ukierunkowanych na poprawę stanu środowiska wodnego, które zrealizowała i/lub w których udział wzięła gmina</p> <p>Liczba gospodarstw domowych, które zrealizowały instalacje wykorzystania wody opadowej przy dofinansowaniu publicznym</p> <p>↗</p>	Urząd Gminy Skołyszyn	<p>PGW Wody Polskie, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Związek Gmin Dorzecza Wisłoki, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Inne JST, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, rolnicy</p>

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

<p>2.2.5.</p>	<p>Rozwój zintegrowanego systemu gospodarki odpadami (m.in. w kierunku wzrostu selektywnie zbieranych odpadów komunalnych oraz ograniczenia ich ilości, w tym inwestycje w PSZOKi, instalacja w przestrzeni gminy automatów do recyklingu, budowa kompostowni bioodpadów, usunięcie z terenu gminy materiałów budowlanych i wykończeniowych o wysokim stopniu szkodliwości, likwidacja dzikich wysypisk, projekty mogą być realizowane w partnerstwie lub PPP).</p>	<p>Wzrost poziomu selektywnej zbiórki odpadów</p> <p>Zwiększenie poziomu odpadów zdalnych do dalszego wykorzystania</p> <p>Ochrona i poprawa stanu środowiska</p>	<p>Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów</p> <p>Odpady poddane recyklingowi</p> 	<p>Urząd Gminy Skołyszyn</p>	<p>NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Związek Gmin Dorzecza Wisłoki, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Placówki oświatowe, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe</p>
<p>2.2.6.</p>	<p>Ekologiczny Skołyszyn – edukacja ekologiczna, kształtowanie i promocja postaw prośrodowiskowych, działania dedykowane ochronie przyrody i wzmocnieniu bioróżnorodności oraz dbałości o krajobraz (edukacja ekologiczna jako działanie towarzyszące wszystkim zadaniom gminy realizowanym w obszarze ochrony środowiska itp., centra ekologiczne, ścieżki ekologiczne, oznakowanie pomników przyrody, promocja, zielone projekty itp.).</p>	<p>Pogłębianie i upowszechnienie wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych gminy</p> <p>Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców oraz wykształcenie zachowań i postaw prośrodowiskowych</p> <p>Wzrost świadomości w zakresie znaczenia zagrożeń środowiskowych (m.in. związanych ze zmianami klimatu)</p> <p>Wzmocnienie kondycji i bioróżnorodności środowiska</p>	<p>Liczba i/lub odsetek dzieci, które w szkołach uczestniczyły w zajęciach z zakresu edukacji ekologicznej</p> <p>Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów</p> <p>Liczba lokalnych i ponadlokalnych projektów na rzecz ochrony przyrody i różnorodności biologicznej, które zrealizowała i/lub w których udział wzięła gmina</p> <p>Liczba dzikich wysypisk śmieci</p> 	<p>Urząd Gminy Skołyszyn (przeprowadzenie inwestycji), Placówki oświatowe (edukacja)</p>	<p>Administracja rządowa, PGW Wody Polskie, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Lasy Państwowe, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Związek Gmin Dorzecza Wisłoki, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Inne JST, Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Skołyszynie, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, w tym Lokalna Grupa Działania LIWOCZ, Media</p>

Strategia Rozwoju Gminy Skotyszyn do 2030 roku

2.2.7.	Tworzenie przyjaznego klimatu dla zwierząt (w tym opieka nad bezdomnymi zwierzętami).	Zapewnienie właściwej ochrony i opieki nad zwierzętami, w tym bezdomnymi	Liczba zadań ochronnych i profilaktycznych i/lub liczba objętych tymi działaniami zwierząt ↗	Urząd Gminy Skotyszyn	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Mieszkańcy
Kierunki działań w ramach celu operacyjnego 2.2 mogą być realizowane w ramach współpracy ponadlokalnej.					
CEL OPERACYJNY 2.3. Podniesienie wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy wraz z poprawą bezpieczeństwa w ruchu drogowym.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
2.3.1.	Budowa, modernizacja i przebudowa infrastruktury drogowej, ciągów pieszych i pieszo-rowerowych na terenie gminy (w tym infrastruktury gminnej, dróg dotkniętych klęskami żywiołowymi, a także współpraca z tym zakresie innymi właścicielami i zarządcami dróg).	Poprawa stanu i jakości infrastruktury drogowej na terenie gminy Poprawa dostępności komunikacyjnej Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym	Długość wykonanych lub zmodernizowanych dróg na terenie gminy ↗ Liczba wypadków na drogach na terenie gminy ↘	Urząd Gminy Skotyszyn	Administracja rządowa, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Powiatowy Zarząd Dróg w Jaśle, Policja
2.3.2.	Tworzenie miejsc parkingowych, w szczególności przy budynkach i miejscach użyteczności publicznej, atrakcjach turystycznych (w tym np. przy szkołach, domach ludowych, budynkach kultury, a także miejscach przeznaczonych pod turystykę, rekreację, wypoczynek).	Zapewnienie komfortu mieszkańców korzystających z usług publicznych oraz gości i turystów odwiedzających gminę	Liczba budynków i miejsc użyteczności publicznej oraz atrakcji turystycznych, gdzie powstały nowe miejsca parkingowe Liczba miejsc parkingowych na terenie gminy ↗	Urząd Gminy Skotyszyn	Jednostki gminne, Przedsiębiorcy, Parafie, Mieszkańcy, Turysci i goście

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

<p>2.3.3.</p>	<p>Wsparcie rozwoju oraz promocja niskoemisyjnego transportu zbiorowego, dostosowanego do potrzeb mieszkańców, a także turystów i gości. (m.in. zakup taboru niskoemisyjnego dla transportu zbiorowego w ramach Powiatowo-Gminnego Związku Komunikacyjnego w Powiecie Jasielskim)</p>	<p>Zapewnienie mieszkańcom oraz turystom i gościom dostępności wysokiej jakości usług transportowych</p> <p>Poprawa integralności komunikacyjnej gminy i gmin sąsiednich</p> <p>Zwiększenie mobilności mieszkańców</p> <p>Ograniczenie zanieczyszczeń emitowanych przez transport drogowy, poprawa jakości powietrza</p>	<p>Liczba połączeń (linii) na terenie gminy</p> <p>Liczba i/lub odsetek tras/kursów obsługiwanych przez tabor niskoemisyjny w ogólnej liczbie tras/kursów</p> <p>Poziom zanieczyszczenia powietrza i/lub liczba dni w ciągu roku z przekroczonymi normami</p>	<p>Urząd Gminy Skołyszyn</p>	<p>NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Powiatowo-Gminny Związek Komunikacyjny w Powiecie Jasielskim „PGZK Jasiel”, Inni organizatorzy i przewoźnicy</p>
<p>2.3.4.</p>	<p>Rozwój i integracja różnych form transportu, w tym rozwój infrastruktury przystankowej i przesiadkowej (współpraca z innymi podmiotami na rzecz zwiększenia jakości, dostępności i integracji różnych form transportu na terenie gminy, optymalizacja oraz rozbudowa siatki zespolonych połączeń, dostosowanych do potrzeb społecznych, zawodowych itp. mieszkańców, a także turystów i gości, wykorzystanie stacji i przystanków kolejowych na terenie gminy w charakterze punktów przesiadkowych z samochodów i autobusów na pociąg oraz aktywny udział w konstruowaniu oferty przewozowej na liniach kolejowych, ze szczególnym naciskiem na transport dalekobieżny – Rzeszów, Kraków).</p>	<p>Zapewnienie mieszkańcom dostępności wysokiej jakości usług transportowych</p> <p>Poprawa integralności i dostępności komunikacyjnej gminy</p> <p>Zintegrowanie różnych form transportu</p> <p>Poprawa i rozwój infrastruktury przystankowej i przesiadkowej</p>	<p>Liczba miejsc integrujących różne formy transportu</p> <p>Liczba zespolonych połączeń komunikacją publiczną do Krakowa i/lub Rzeszowa i/lub liczba pasażerów tych połączeń</p> <p>Poziom zanieczyszczenia powietrza i/lub liczba dni w ciągu roku z przekroczonymi normami</p>	<p>Urząd Gminy Skołyszyn</p>	<p>NFOŚiGW, WFOŚiGW, PKP, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Powiatowo-Gminny Związek Komunikacyjny w Powiecie Jasielskim „PGZK Jasiel”, Inni organizatorzy i przewoźnicy</p>

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

		<p>Zwiększenie mobilności mieszkańców</p> <p>Ograniczenie zanieczyszczeń emitowanych przez transport drogowy, poprawa jakości powietrza</p>			
2.3.5.	<p>Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego (prewencja, edukacja, inwestycje, poprawa organizacji ruchu, bezpieczne przejścia itp.).</p>	<p>Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym</p>	<p>Liczba inwestycji dotyczących bezpieczeństwa ruchu drogowego</p> <p style="text-align: center;">↗</p> <p>Liczba kolizji i wypadków drogowych na terenie gminy, w tym z udziałem pieszych i/lub rowerzystów i/lub dzieci</p> <p>Liczba zatrzymanych nietrzeźwych kierujących</p> <p style="text-align: center;">↘</p>	<p>Urząd Gminy Skołyszyn</p>	<p>Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Powiatowy Zarząd Dróg w Jaśle, Policja</p>
2.3.6.	<p>Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego oraz w miejscach użyteczności publicznej (m.in. place, skwery, szkoły, boiska, z możliwością zastosowania rozwiązań energooszczędnych).</p>	<p>Objęcie całej gminy systemem nowoczesnego oświetlenia ulicznego</p> <p>Uzupełnienie oświetlenia strategicznych miejsc publicznych na terenie gminy</p> <p>Poprawa odczuwalnego i realnego poziomu bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy</p> <p>Poprawa efektywności energetycznej i kosztowej systemu oświetlenia ulicznego i miejsc publicznych</p>	<p>Liczba punktów oświetlenia na terenie gminy, w tym energooszczędnych</p> <p>Poziom odczuwalnego bezpieczeństwa na terenie gminy</p> <p style="text-align: center;">↗</p> <p>Koszty zasilania systemu oświetlenia publicznego</p>	<p>Urząd Gminy Skołyszyn</p>	<p>NFOŚiGW, WFOŚiGW, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Powiatowy Zarząd Dróg w Jaśle</p>

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

2.3.7.	<p>Wsparcie dla rozwoju elektromobilności (np. rozwój sieci infrastruktury transportu elektromobilnego, sukcesywna wymiana floty, wykorzystanie technologii paliw alternatywnych, promocja itp.).</p>	<p>Poprawa warunków użytkowania i popularyzacja pojazdów z napędem elektrycznym</p> <p>Ograniczenie zanieczyszczeń emitowanych przez transport drogowy, poprawa jakości powietrza</p>	<p>Liczba stacji do ładowania pojazdów elektrycznych ↗</p> <p>Poziom zanieczyszczenia powietrza i/lub liczba dni w ciągu roku z przekroczonymi normami ↘</p>	Urząd Gminy Skołyszyn	<p>Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Przedsiębiorcy</p>
Kierunki działań w ramach celu operacyjnego 2.3 mogą być realizowane w ramach współpracy ponadlokalnej.					
CEL OPERACYJNY 2.4. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego oraz funkcjonalności i dostępności przestrzeni.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
2.4.1.	<p>Uporządkowanie polityki planistycznej przy aktywnym wykorzystaniu narzędzi planowania przestrzennego (m.in. objęcie całej gminy planami zagospodarowania przestrzennego oraz rozwój mechanizmów partycypacji społecznej).</p>	<p>Uporządkowanie polityki przestrzennej i krajobrazowej gminy, zapewnienie ładu przestrzennego</p> <p>Poprawa atrakcyjności osadniczej i inwestycyjnej gminy</p>	<p>Odsetek powierzchni gminy objęty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego ↗</p>	Urząd Gminy Skołyszyn	<p>Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, inwestorzy, Organizacje pozarządowe, Właściciele gruntów</p>
2.4.2.	<p>Rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz włączanie ich do obiegu społecznego, gospodarczego i turystycznego (opracowanie i realizacja gminnego programu rewitalizacji itp.).</p>	<p>Poprawa atrakcyjności, estetyki, dostępności i funkcjonalności przestrzeni</p> <p>Stworzenie warunków dla integracji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców</p>	<p>Liczba przedsięwzięć w programie rewitalizacji</p> <p>Liczba mieszkańców, którzy skorzystali z programów aktywizacji ↗</p>	Urząd Gminy Skołyszyn	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, w tym Lokalna Grupa Działania LIWOCZ</p>

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

		<p>Niwelacja problemów rozwojowych</p> <p>Poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej oraz życia mieszkańców</p> <p>Wzrost atrakcyjności turystycznej gminy</p>			
2.4.3.	<p>Zadania wspierające rozwój i odnowę miejscowości na terenie gminy (m.in. tworzenie funkcjonalnych centrów miejscowości jako lokalnych „wizytówek”).</p>	<p>Poprawa atrakcyjności, estetyki, dostępności i funkcjonalności przestrzeni</p> <p>Stworzenie warunków dla integracji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców</p> <p>Poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej oraz życia mieszkańców</p>	<p>Liczba zrealizowanych inwestycji z zakresu odnowy centrów miejscowości oraz liczba mieszkańców, którzy skorzystali z programów aktywizacji</p> <p>↗</p>	Urząd Gminy Skołyszyn	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, w tym Lokalna Grupa Działania LIWOCZ, Sołtysi i rady sołeckie</p>
2.4.4.	<p>Wsparcie finansowe i pozafinansowe ochotniczych straży pożarnych z terenu gminy (w szczególności poprzez zakup wyposażenia oraz sprzętu gaśniczego i ratowniczego, szkolenie druhów, modernizację remiz, a także wsparcie cyfryzacji i doposażenie sprzętowe na potrzeby działalności kulturalno-edukacyjnej).</p>	<p>Podniesienie jakości bazy i wyposażenia jednostek pożarniczych</p> <p>Poprawa zdolności operacyjnych OSP</p> <p>Poprawa bezpieczeństwa publicznego</p>	<p>Średni wiek grup sprzętowych (np. pojazdy, motopompy) użytkowanych przez ochotnicze straże pożarne w gminie</p> <p>↘</p> <p>Liczba członków ochotniczych straży pożarnych objętych szkoleniami lub innymi formami doskonalenia</p> <p>↗</p>	Urząd Gminy Skołyszyn	<p>Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Policja, Straż Pożarna (w tym OSP) i inne służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo, porządek publiczny i ratownictwo</p>
2.4.5.	<p>Zapobieganie oraz minimalizowanie skutków katastrof naturalnych, klęsk żywiołowych i epidemii (zagrożenia osuwiskowe, powodziowe itp.)</p>	<p>Zmniejszenie zagrożenia związanego z występowaniem katastrof, klęsk</p>	<p>Liczba projektów z zakresu przeciwdziałania skutkom katastrof, klęsk żywiołowych i epidemii, w tym</p>	Urząd Gminy Skołyszyn GOPS w Skołyszynie,	<p>PGW Wody Polskie, Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW,</p>

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

	(m.in. rozwój i utrzymywanie w odpowiednim stanie infrastruktury i zakup sprzętu zapewniających bezpieczeństwo, np. stworzenie magazynu sprzętu przeciwpowodziowego, rozwój systemów szybkiego ostrzegania i reagowania, identyfikację i kierowanie wsparcia do miejsc szczególnie zagrożonych, wsparcie dla mieszkańców).	żywiolowych i epidemii oraz minimalizowanie ich skutków Poprawa bezpieczeństwa publicznego	inwestycyjnych, oraz zakres ich oddziaływania Wielkość strat w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof, w tym wystąpienia podtopień i powodzi	Gminne Centrum Zarządzania Kryzysowego	Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Inne JST, Policja, Straż Pożarna (w tym OSP) i inne służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo, porządek publiczny i ratownictwo
2.4.6.	Rozbudowa sieci monitoringu w miejscach publicznych i w instytucjach użyteczności publicznej (w tym szkoły, domy ludowe, Urząd Gminy Skołyszyn, Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, boiska, park itp.)	Prewencja i zwiększenia wykrywalności przestępstw Poprawa bezpieczeństwa publicznego	Liczba instytucji publicznych z wdrożonym monitoringiem wizyjnym Liczba kamer w przestrzeni publicznej	Urząd Gminy Skołyszyn	Administracja rządowa, Jednostki gminne, Policja
2.4.7.	Działania informacyjne i edukacyjne wzmacniające świadomość społeczną w zakresie bezpieczeństwa i zachowania w sytuacjach kryzysowych (kierowane szczególnie do dzieci i młodzieży szkolnej oraz rodzin).	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie unikania zagrożeń i reagowania w sytuacji zagrożeń	Liczba i/lub odsetek dzieci, które w szkołach uczestniczyły w zajęciach z zakresu szeroko pojętego bezpieczeństwa	Placówki oświatowe	PGW Wody Polskie, Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Urząd Gminy Skołyszyn, Policja, Straż Pożarna (w tym OSP) i inne służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo, porządek publiczny i ratownictwo
2.4.8.	Działania w kierunku uporządkowania i uzupełnienia oznakowania ułatwiającego orientację przestrzenną w gminie (drogowskazy do przysiółków, tablice z planami miejscowości).	Usystematyzowanie i ułatwienie lokalizacji miejsc, ulic i budynków na terenie gminy Ułatwienia dla służb bezpieczeństwa, a także dla turystów i gości (łatwiejszy i szybszy dojazd)	Liczba ustawionych drogowskazów ułatwiających orientację, np. do danych przysiółków w sołectwach	Urząd Gminy Skołyszyn	Mieszkańcy, Sołtysi i rady sołeckie

OBSZAR STRATEGICZNY 3.

USŁUGI PUBLICZNE

Cel strategiczny 3.

Zapewnienie dobrych warunków życia oraz dostępności wysokiej jakości usług publicznych, wspierających rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.

Cele operacyjne:

Uzasadnienie i strategia postępowania w ramach obszaru:

Znaczącą przewagą konkurencyjną, jaką gmina Skołyszyn posiada w stosunku do pozostałych jednostek tworzących powiat jasielski czy też MOF Jasło, są m.in. wyróżniające się wyniki uczniów kończących edukację na poziomie podstawowym. Fakt ten winien być szerzej wykorzystywany do promocji gminy jako miejsca zapewniającego usługi publiczne na najwyższym poziomie. Z drugiej natomiast strony konieczne wydaje się ciągłe podnoszenie potencjału kapitału ludzkiego i społecznego gminy, z uwzględnieniem bieżącego zapotrzebowania oraz zmieniających się uwarunkowań społeczno-gospodarczych. Do najistotniejszych, które można wskazać już w początkowym okresie obowiązywania nowej strategii, należy zmiana liczebności i struktury demograficznej gminy (postępujący proces starzenia się społeczeństwa) oraz negatywne skutki społeczne, jakie spowodowała pandemia koronawirusa. Zapewnienie bogatego, dostosowanego do oczekiwań społecznych i odpowiadającego na zdiagnozowane zmiany wachlarza usług publicznych wymagać będzie szeregu wielowymiarowych działań, obejmujących dziedziny edukacji i wychowania, pomocy społecznej, kultury, ochrony zdrowia oraz sportu i rekreacji.

W związku z powyższym, samorząd gminny będzie rozwijał bazę infrastrukturalną, podnosił kompetencje kadry zarządzającej i pracowniczej oraz dążył do dostosowywania oferty podmiotów ofertujących usługi publiczne do aktualnych i prognozowanych potrzeb. Planowane jest także usprawnienie działania lokalnej administracji publicznej, ze szczególnym uwzględnieniem wdrażania usług dostępnych cyfrowo dla mieszkańców. Działania ukierunkowane na podniesienie szeroko pojmowanego komfortu życia mieszkańców będą mieć zasadniczy wpływ na poprawę atrakcyjności osadniczej gminy.

CEL OPERACYJNY 3.1. Podniesienie jakości kształcenia i wychowania - zapewnienie efektywnej i nowoczesnej oferty edukacyjnej.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
3.1.1.	<p>Rozwój oferty w zakresie wychowania i edukacji przedszkolnej oraz opieki żłobkowej (m.in. tworzenie nowych placówek, rozwój oferty, nowe programy i zajęcia; zadania mogą być realizowane we współpracy z sektorem prywatnym i pozarządowym).</p>	<p>Podniesienie jakości usług i poprawa dostępności opieki żłobkowej i edukacji przedszkolnej</p>	<p>Liczba miejsc w placówkach</p> <p>Liczba dzieci korzystających z opieki żłobkowej</p> <p>Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym</p> <p style="text-align: center;">↗</p> <p>Liczba dzieci na listach rezerwowych i nieprzyjętych do placówek</p> <p style="text-align: center;">↘</p>	<p>Urząd Gminy Skotyszyn</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Gminny Zakład Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Szkół w Skotyszynie, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe</p>
3.1.2.	<p>Tworzenie, rozwój i modernizacja bazy opiekuńczej (żłobek) i oświatowej (przedszkola, szkoły) oferującej odpowiednie standardy i rozwiązania programowe (budowa, przebudowa, modernizacja bazy wraz z dostosowaniem budynków do wymogów prawa - likwidacja barier architektonicznych i cyfrowych, wymiana źródeł ciepła itp.)</p>	<p>Zapewnienie dostępności wysokiej jakości infrastruktury edukacyjnej</p> <p>Poprawa warunków pracy i nauki</p> <p>Poprawa efektywności energetycznej, dywersyfikacja źródeł ciepła w kierunku bardziej ekologicznych</p> <p>Zapewnienie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami, wyrównywanie szans edukacyjnych</p>	<p>Liczba dzieci i młodzieży szkolnej, które korzystają z nowej lub zmodernizowanej bazy oświatowej</p> <p style="text-align: center;">↗</p>	<p>Urząd Gminy Skotyszyn (przeprowadzenie inwestycji), Gminny Zakład Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Szkół oraz placówki oświatowe (administrowanie)</p>	<p>Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego</p>

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

3.1.3.	<p>Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej oraz estetyczne, funkcjonalne i bezpieczne zagospodarowanie otoczenia placówek opiekuńczych i oświatowych (w tym parkingi, miejsca typu KISS & RIDE, place zabaw, boiska wielofunkcyjne, siłownie plenerowe itp.)</p>	<p>Zapewnienie dostępności wysokiej jakości infrastruktury sportowej i rekreacyjnej</p> <p>Poprawa warunków dla promocji zdrowego stylu życia oraz aktywizacji ruchowej dzieci i młodzieży</p>	<p>Liczba dzieci i młodzieży szkolnej, które korzystają z nowej lub zmodernizowanej bazy rekreacyjnej i sportowej w ramach zajęć szkolnych</p>	<p>Urząd Gminy Skołyszyn (przeprowadzenie inwestycji), Gminny Zakład Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Szkół oraz placówki oświatowe (administrowanie)</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego</p>
3.1.4.	<p>Organizacja w szkołach innowacyjnych klasopracowni, doposażenie placówek opiekuńczych i oświatowych (w tym sprzęt komputerowy i multimedialny oraz oprogramowanie, a także pomoce dydaktyczno-naukowe itp.).</p>	<p>Poprawa warunków pracy i nauki</p> <p>Zapewnienie możliwości atrakcyjnego, angażującego i efektywnego kształcenia</p>	<p>Średni wiek komputera w szkole oraz liczba uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu</p>	<p>Urząd Gminy Skołyszyn (przeprowadzenie inwestycji), Gminny Zakład Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Szkół oraz placówki oświatowe (administrowanie)</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego</p>
3.1.5.	<p>Rozwój oferty oraz podniesienie jakości i skuteczności nauczania w placówkach oświatowych oraz opieki nad dzieckiem do lat trzech (rozwój kompetencji kluczowych, zapewnienie spersonalizowanego wsparcia dla dzieci i młodzieży uzdolnionej - zajęcia muzyczne, sportowe, językowe, przyrodnicze, matematyczne, ekonomia i przedsiębiorczość, nacisk na programy dla uczniów przejawiających różnego rodzaju trudności w nauce lub których pozycja społeczna czy sytuacja materialna utrudnia dostęp do dobrej jakości usług edukacyjnych, np. dodatkowe zajęcia, systemy stypendialne, programy aktywizujące, wsparcie psychologiczne i pedagogiczne dla uczniów i rodziców, doradztwo edukacyjno-zawodowe, rozwój współpracy szkół z otoczeniem, logopedia, promocja i wsparcie organizacji, programów, inicjatyw ukierunkowanych na edukację, np. uniwersytetów dziecięcych itp.).</p>	<p>Zapewnienie atrakcyjnej i zróżnicowanej oferty edukacyjnej dostosowanej do wyzwań społecznych, gospodarczych, cywilizacyjnych</p> <p>Indywidualizacja procesu nauczania</p> <p>Poprawa jakości i efektów kształcenia, poprawa wyników egzaminów końcowych</p>	<p>Wyniki egzaminów końcowych</p> <p>Liczba laureatów i finalistów olimpiad, konkursów przedmiotowych, artystycznych i zawodów sportowych</p>	<p>Placówki oświatowe</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Kuratorium Oświaty w Rzeszowie, Urząd Gminy Skołyszyn, Gminny Zakład Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Szkół, Instytucje kultury, Przedsiębiorcy, Kluby i organizacje sportowe, Organizacje pozarządowe, w tym Lokalna Grupa Działania LIWOCZ</p>

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

<p>3.1.6.</p>	<p>Wsparcie współpracy i mobilności międzynarodowej uczniów i nauczycieli (Erasmus+, projekty transgraniczne itp.).</p>	<p>Zapewnienie atrakcyjnej i zróżnicowanej oferty edukacyjnej dostosowanej do wyzwań społecznych, gospodarczych, cywilizacyjnych</p> <p>Zdobycie przez uczniów wiedzy i specjalistycznych kompetencji (np. znajomość języka obcego) na poziomie międzynarodowym i wielokulturowym</p> <p>Poprawa jakości kształcenia, poprawa wyników egzaminów końcowych</p>	<p>Liczba projektów we współpracy szkoły i co najmniej jednego partnera oraz liczba uczestników</p> <p>Liczba projektów międzynarodowej wymiany uczniów oraz liczba uczestników</p> <p>Wyniki egzaminów końcowych z języka angielskiego i innych języków obcych nowożytnych</p> <p style="text-align: center;">↗</p>	<p>Placówki oświatowe</p>	<p>Partnerzy krajowi i zagraniczni, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Kuratorium Oświaty w Rzeszowie, Urząd Gminy Skołyszyn, Gminny Zakład Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Szkół, Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skołyszynie, Organizacje pozarządowe</p>
<p>3.1.7.</p>	<p>Programy wsparcia kadry, dzieci i rodziców w okresie po pandemii (m.in. promocja zdrowia i aktywizacja ruchowa dzieci i młodzieży – basen, zajęcia korekcyjne itp., wsparcie psychologiczne, profilaktyka uzależnień).</p>	<p>Profilaktyka uzależnień</p> <p>Podniesienie ogólnego poziomu kondycji fizycznej dzieci i młodzieży, ograniczanie występowania problemów rozwoju fizycznego</p> <p>Zapobieganie problemom i zaburzeniom psychicznym dzieci i młodzieży szkolnej, fachowe wsparcie</p> <p>Poprawa zdrowia dzieci i młodzieży szkolnej</p>	<p>Liczba dedykowanych zajęć ruchowych oraz liczba ich uczestników</p> <p style="text-align: center;">↗</p> <p>Liczba przypadków uzależnień wśród dzieci i młodzieży szkolnej</p> <p>Liczba dzieci przypadających na etat psychologa szkolnego w danej szkole</p> <p style="text-align: center;">↘</p>	<p>Placówki oświatowe</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Kuratorium Oświaty w Rzeszowie, Urząd Gminy Skołyszyn, Gminny Zakład Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Szkół, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Skołyszynie i inne placówki ochrony zdrowia, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Rodzice</p>

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

3.1.8.	<p>Wsparcie kadr oświatowych w zakresie podnoszenia kompetencji i kwalifikacji zawodowych (m.in. wsparcie metodyczne oraz zakup sprzętu i oprogramowania do zastosowania nowoczesnych metod i form pracy z uczniem, w tym przy wykorzystaniu technik cyfrowych)</p>	<p>Podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji zawodowych oraz zaangażowania kadry kierowniczej i dydaktycznej w oświacie</p> <p>Zapewnienie wsparcia w zakresie wdrażania atrakcyjnych, angażujących i efektywnych metod kształcenia</p>	<p>Średnia liczba szkoleń i/lub innych form doskonalenia na 1 nauczyciela w ciągu roku</p> <p>↗</p> <p>Liczba nauczycieli w podziale na stopnie awansu zawodowego</p>	<p>Urząd Gminy Skołyszyn, Placówki oświatowe</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Kuratorium Oświaty w Rzeszowie, Ośrodki doskonalenia nauczycieli, Gminny Zakład Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Szkół</p>
3.1.9.	<p>Rozwój e-oświaty, m.in. poprzez doskonalenie usług elektronicznych (podnoszenie kompetencji cyfrowych kadry, inwestycje w sprzęt i oprogramowanie do nauki zdalnej itp.).</p>	<p>Unowocześnienie i usprawnienie pracy placówek oświatowych</p> <p>Udoskonalenie komunikacji między uczniem, placówką i rodzicami</p> <p>Poprawa jakości i efektów kształcenia</p> <p>Dostosowanie systemu oświaty na wypadek sytuacji kryzysowych</p>	<p>Liczba placówek oświatowych, które wdrożyły system e-oświaty</p> <p>↗</p>	<p>Placówki oświatowe</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Urząd Gminy Skołyszyn, Gminny Zakład Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Szkół</p>
3.1.10.	<p>Zapewnienie proekologicznego i bezpiecznego transportu dla dzieci dowożonych do szkół na terenie gminy (m.in. zakup autobusów szkolnych; projekty mogą być realizowane we współpracy z „PGZK Jasiel”)</p>	<p>Zapewnienie komfortowego i bezpiecznego dowozu dzieci i młodzieży szkolnej na zajęcia</p> <p>Ograniczenie zanieczyszczeń emitowanych przez transport drogowy, poprawa jakości powietrza</p>	<p>Liczba dzieci i młodzieży szkolnej objętych dowozem z wykorzystaniem niskoemisyjnych autobusów</p> <p>↗</p>	<p>Urząd Gminy Skołyszyn</p>	<p>Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Gminny Zakład Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Szkół, Placówki oświatowe, Związek Komunikacyjny w Powiecie Jasielskim „PGZK Jasiel”</p>

CEL OPERACYJNY 3.2. Wdrożenie kompleksowej i perspektywicznej polityki zdrowotnej i społecznej.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
3.2.1.	<p>Rozwój programów profilaktycznych i prozdrowotnych (wzmacnianie świadomości społecznej oraz popularyzacja zachowań i postaw prozdrowotnych mieszkańców, m.in. profilaktyka i edukacja zdrowotna, w szczególności w zakresie chorób cywilizacyjnych i wynikających ze zmian demograficznych, walka z uzależnieniami, w tym behawioralnymi, promocja zdrowego odżywiania i aktywności fizycznej).</p>	<p>Poprawa profilaktyki i diagnostyki na terenie gminy</p> <p>Wzrost świadomości społecznej oraz wdrożenie zachowań i postaw prozdrowotnych</p> <p>Podniesienie poziomu zdrowia publicznego</p>	<p>Liczba akcji profilaktyczno-diagnostycznych skierowanych i dostosowanych do różnych grup społecznych oraz liczba uczestników</p> <p>↗</p>	<p>Urząd Gminy Skołyszyn, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Skołyszynie</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Firmy farmaceutyczne i medyczne</p>
3.2.2.	<p>Rozwój bazy leczniczej oraz wyposażenia podmiotów świadczących usługi medyczne (inwestycje w sprzęt i wyposażenie oraz infrastrukturę do badań i działań diagnostycznych, leczniczych, rehabilitacyjnych itp., zapewniających pełną dostępność, bezpieczeństwo, odpowiednie standardy oraz nowoczesne rozwiązania funkcjonalne, technologiczne, cyfrowe i środowiskowe)</p>	<p>Zapewnienie dostępności wysokiej jakości bazy ochrony zdrowia</p> <p>Poprawa warunków pracy i świadczenia usług / korzystania z usług ochrony zdrowia</p> <p>Poprawa efektywności energetycznej bazy, dywersyfikacja źródeł ciepła w kierunku bardziej ekologicznych</p> <p>Zapewnienie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami</p>	<p>Poziom zadowolenia mieszkańców z działalności ośrodków ochrony zdrowia</p> <p>↗</p>	<p>Urząd Gminy Skołyszyn (przeprowadzenie inwestycji), Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Skołyszynie (administrowanie)</p>	<p>Administracja rządowa, NFZ, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego</p>

Strategia Rozwoju Gminy Skotyszyn do 2030 roku

3.2.3.	<p>Działania na rzecz zapewnienia szybkiej diagnozy oraz kompleksowej i wysokiej jakości oferty świadczeń medycznych i opiekuńczych dla mieszkańców</p> <p>(m.in. rozszerzenie wachlarza usług medycznych, wprowadzanie rozwiązań z zakresu e-medycyny i telemedycyny, np. e-porady za pomocą komunikatorów, anioły gminy - opaski życia dla osób starszych, samotnych, cyfryzacja zasobów).</p>	<p>Zapewnienie mieszkańcom dostępności wysokiej jakości usług ochrony zdrowia</p> <p>Dostosowanie usług ochrony zdrowia do struktury i potrzeb społecznych</p>	<p>Poziom zadowolenia mieszkańców z działalności ośrodków ochrony zdrowia</p> 	<p>Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Skotyszynie</p>	<p>Administracja rządowa, NFZ, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Urząd Gminy Skotyszyn, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skotyszynie</p>
3.2.4.	<p>Promocja i wspieranie rodziny we wszystkich fazach jej rozwoju</p> <p>(wsparcie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w tym m.in. praca socjalna, asysta rodziny i rozwój innych form pracy bezpośrednio z rodzinami, edukacja młodych rodziców, dedykowane, zindywidualizowane wsparcie dla rodzin, tworzenie oferty wspólnego spędzania czasu wolnego, a także dedykowanych przestrzeni i placówek itp.).</p>	<p>Promocja i wsparcie rodziny, w tym w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych</p> <p>Zapewnienie systemu wsparcia prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży, wyrównywanie szans rozwojowych</p>	<p>Liczba oraz odsetek osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej, w tym objętych pracą socjalną oraz wsparciem materialnym i finansowym</p>	<p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skotyszynie</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle, Urząd Gminy Skotyszyn, Placówki oświatowe, Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Organizacje pozarządowe</p>
3.2.5.	<p>Kompleksowa polityka przeciwdziałania i zwalczania kryzysów w rodzinie</p> <p>(rozwiązywanie problemów społecznych oraz wsparcie rodzin w wychodzeniu z dysfunkcji i patologii, m.in. profilaktyka i leczenie uzależnień, przeciwdziałanie przemocy i agresji, rozwój gminnego zasobu mieszkaniowego, w szczególności zabezpieczenie mieszkań socjalnych, wsparcie i ochrona ofiar, pomoc prawna, psychologiczna i psychiatryczna, terapeutyczna, rehabilitacyjna itp.).</p>	<p>Przeciwdziałanie i rozwiązywanie problemów społecznych i rodzinnych</p> <p>Zapewnienie szerokiej oferty wsparcia dla osób i rodzin przy przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej</p> <p>Zapewnienie profesjonalnej pomocy osobom i rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie</p>	<p>Liczba oraz odsetek osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej, w tym objętych asystenturą</p> <p>Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty</p> <p>Liczba przypadków uzależnień wśród dzieci i młodzieży szkolnej</p> <p>Liczba osób objętych leczeniem odwykowym</p>	<p>Urząd Gminy Skotyszyn Gminny Ośrodek (przeprowadzenie inwestycji), Pomocy Społecznej w Skotyszynie, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle, Placówki oświatowe, Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Skotyszynie i inne placówki ochrony zdrowia, Policja, sądy, Organizacje pozarządowe</p>

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

3.2.6.	<p>Kompleksowa polityka wsparcia dla seniorów (Aktywny Senior) oraz osób z niepełnosprawnościami wraz z uwzględnieniem ich rodzin i opiekunów</p> <p>(rozwój poradnictwa, pracy socjalnej, usług asystenckich i opiekuńczych, aktywizacja społeczno-kulturalna, ruchowa, zawodowa, rozwijanie i wspieranie placówek dziennych i całodobowych, a także klubów seniora, uniwersytetów trzeciego wieku i innych organizacji, np. budowa centrum opiekuńczo-mieszkalnego, rozwój usług opieki wytchnieniowej i odciążeniowej w różnych formach, zadania realizowane mogą być w partnerstwie z sektorem pozarządowym lub prywatnym).</p>	<p>Zapewnienie szerokiej oferty wsparcia osób starszych i z niepełnosprawnościami</p> <p>Integracja oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób starszych i z niepełnosprawnościami</p> <p>Poprawa jakości życia osób starszych i z niepełnosprawnościami</p>	<p>Liczba organizacji seniorskich i/lub klubów na terenie gminy oraz liczba ich członków</p> <p>Liczba projektów aktywizacyjnych dedykowanych seniorom i/lub osobom z niepełnosprawnościami oraz liczba ich uczestników</p> <p>Liczba oraz odsetek osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej, w tym korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych lub z usług opieki wytchnieniowej</p>	<p>Urząd Gminy Skołyszyn, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skołyszynie, Środowiskowy Dom Samopomocy w Przysiekach</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle, Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle, Placówki oświatowe, Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skołyszynie, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Skołyszynie i inne placówki ochrony zdrowia, Kluby i organizacje sportowe Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, w tym Lokalna Grupa Działania LIWOCZ</p>
3.2.7.	<p>Rozwój i wsparcie dla kadr pomocy społecznej i ochrony zdrowia.</p>	<p>Podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji zawodowych oraz zaangażowania kadr pomocy społecznej i ochrony zdrowia.</p> <p>Zapewnienie właściwej ilości kadry</p>	<p>Średnia liczba szkoleń i/lub innych form doskonalenia na 1 pracownika pomocy społecznej i lub ochrony zdrowia w ciągu roku</p>	<p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skołyszynie, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Skołyszynie</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Urząd Gminy Skołyszyn, Organizacje pozarządowe</p>
3.2.8.	<p>Wieloaspektowe działania ukierunkowane na przeciwdziałanie i minimalizowanie społecznych i zdrowotnych skutków pandemii COVID-19</p> <p>(aktywizacja mieszkańców, współpraca z różnymi instytucjami, promocja i wsparcie szczepień, wsparcie osób na kwarantannie, zapewnienie dostępności specjalistów, tworzenie zespołów doradczych, w tym z uwzględnieniem psychologicznych itp.).</p>	<p>Niwelacja negatywnych skutków społecznych i zdrowotnych pandemii COVID-19</p> <p>Wsparcie i aktywizacja społeczna</p> <p>Podniesienie poziomu zdrowia publicznego</p>	<p>Liczba projektów antykrzysowych, które zrealizowała i/lub w których udział wzięła gmina oraz liczba ich odbiorców</p>	<p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skołyszynie, OSP</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle, Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle, Inne JST, Urząd Gminy Skołyszyn,</p>

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

					Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Skołyszynie i inne placówki ochrony zdrowia, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe
3.2.9.	<p>Wsparcie infrastrukturalne, sprzętowe itp. dla efektywnego funkcjonowania instytucji pomocy społecznej (dostosowanie bazy, inwestycje, remonty, doposażenie, cyfryzacja, etc.)</p>	<p>Zapewnienie dostępności wysokiej jakości bazy pomocy społecznej</p> <p>Poprawa warunków pracy i świadczenia usług społecznych</p> <p>Poprawa efektywności energetycznej bazy, dywersyfikacja źródeł ciepła w kierunku bardziej ekologicznych</p> <p>Zapewnienie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami</p>	<p>Liczba zmodernizowanych obiektów pomocy społecznej</p>	<p>Urząd Gminy Skołyszyn (przeprowadzenie inwestycji), Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skołyszynie (administrowanie)</p>	<p>Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego</p>
3.2.10.	<p>Rozwój mieszkalnictwa (z możliwościami skorzystania z programów zewnętrznych, np. Mieszkanie Plus i/lub Społecznych Inicjatyw Mieszkaniowych, aktywna polityka przestrzenna, inwestycje własne oraz tworzenie warunków dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego).</p>	<p>Zwiększenie dostępu do nowych mieszkań</p> <p>Zwiększenie możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb mieszkaniowych młodych rodzin z dziećmi, osób średnio i najniżej zarabiających, osób starszych, z niepełnosprawnościami, zagrożonych wykluczeniem społecznym</p>	<p>Liczba nowych mieszkań oddanych do użytku</p> <p>Liczba mieszkań przypadająca na 1 tys. mieszkańców</p>	<p>Urząd Gminy Skołyszyn</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Inne JST, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skołyszynie</p>
Kierunki działań w ramach celu operacyjnego 3.2 mogą być realizowane w ramach współpracy ponadlokalnej.					

CEL OPERACYJNY 3.3. Rozwój bazy i oferty rekreacyjno-sportowej oraz aktywizacja fizyczna mieszkańców.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
3.3.1.	<p>Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, w tym pod kątem poprawy dostępności i wzmacniania dywersyfikacji oferty</p> <p>(campus sportowy, kompleksy sportowe, boiska i strefy rekreacyjne oraz sportowe, ogólnodostępne place zabaw dla dzieci, lodowisko, basen, tor pumtruck itp.).</p>	<p>Zapewnienie dostępności wysokiej jakości infrastruktury sportowej i rekreacyjnej dla różnych grup odbiorców</p> <p>Poprawa warunków dla amatorskiego i profesjonalnego uprawiania sportu</p>	<p>Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów sportowych i rekreacyjnych</p> <p>↗</p>	Urząd Gminy Skołyszyn	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Przedsiębiorcy, Kluby i organizacje sportowe, Lokalna Grupa Działania LIWOCZ</p>
3.3.2.	<p>Organizacja i współorganizacja oraz promocja wydarzeń i imprez o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym</p> <p>(sportowych, rekreacyjnych, krajoznawczych itp., aktywizujących mieszkańców oraz budujących wizerunek gminy jako miejsca aktywnego spędzania czasu wolnego – zawody, biegi sportowe, imprezy rodzinne, maratony, wyścigi, wycieczki itp.).</p>	<p>Zwiększenie, uatrakcyjnienie i zróżnicowanie oferty imprez sportowych, rekreacyjnych i krajoznawczych na terenie gminy, kierowanej do mieszkańców, jak również do turystów i gości</p> <p>Zapewnienie możliwości czynnego lub biernego udziału w sporcie</p> <p>Wzrost aktywności ruchowej mieszkańców</p> <p>Budowa specjalizacji i wizerunku gminy</p>	<p>Liczba gminnych imprez sportowych, rekreacyjnych i krajoznawczych w skali roku oraz liczba ich uczestników</p> <p>↗</p>	<p>Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skołyszynie, OSP</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Inne JST, Urząd Gminy Skołyszyn, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Kluby i organizacje sportowe, Organizacje pozarządowe, w tym Lokalna Grupa Działania LIWOCZ</p>

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

3.3.3.	<p>Współpraca finansowa i pozafinansowa z klubami i organizacjami sportowymi oraz pozostałym środowiskiem sportowym a także szkołami (w szczególności w zakresie promocji zdrowego stylu życia, aktywizacji sfery sportu oraz lepszego wykorzystania istniejącej bazy i rozwoju oferty – nowe dyscypliny i grupy docelowe, również tradycyjne, jak np. strzelectwo, łucznictwo, system współzawodnictwa sportowego młodzieży szkolnej, wydarzenia, podnoszenie kompetencji i kwalifikacji zawodowych kadr trenerskich, wsparcie, nagrody i wyróżniania w sporcie – zarówno dla zawodników, jak również zasłużonych trenerów, działaczy, a także osób i firm wspierających zawodników i kluby sportowe z terenu gminy).</p>	<p>Zwiększenie, uatrakcyjnienie i zróżnicowanie oferty sportowej i rekreacyjnej na terenie gminy, z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań różnych grup odbiorców</p> <p>Wzrost efektywności wykorzystania obiektów sportowych i rekreacyjnych</p> <p>Wzrost profesjonalizacji klubów sportowych</p> <p>Wzrost aktywności ruchowej mieszkańców</p>	<p>Liczba klubów sportowych i ich członków, prowadzonych przez nie sekcji oraz ćwiczących w ramach poszczególnych sekcji, w tym w podziale na grupy wiekowe oraz kobiety i mężczyzn</p> <p style="text-align: center;">↗</p>	<p>Urząd Gminy Skołyszyn</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Kluby i organizacje sportowe, Organizacje pozarządowe, w tym Lokalna Grupa Działania LIWOCZ</p>
<p>Kierunki działań w ramach celu operacyjnego 3.3 mogą być realizowane w ramach współpracy ponadlokalnej.</p>					
<p>CEL OPERACYJNY 3.4. Rozwój bazy i oferty kulturalno-artystycznej oraz wieloaspektowa aktywizacja mieszkańców.</p>					
<p>Kierunki działań</p>		<p>Oczekiwane rezultaty planowanych działań</p>	<p>Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend</p>	<p>Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy</p>	<p>Podmioty zaangażowane/partnerzy</p>
3.4.1.	<p>Rozwój bazy kulturalnej i społecznej (m.in. inwestycje i doposażanie: centra czytelnictwa, biblioteki, ośrodki kultury, świetlice wiejskie, domy ludowe, zapewniające pełną dostępność, bezpieczeństwo, odpowiednie warunki działalności animacyjnej, twórczej i artystycznej oraz nowoczesne rozwiązania funkcjonalne, technologiczne, cyfrowe i środowiskowe, dostosowanie budynków do osób z dysfunkcjami, cyfryzacja).</p>	<p>Zapewnienie dostępności wysokiej jakości bazy służącej działalności społecznej i kulturalnej</p> <p>Poprawa warunków pracy oraz świadczenia usług / korzystania z usług kulturalnych</p>	<p>Liczba nowych i zmodernizowanych obiektów</p> <p style="text-align: center;">↗</p>	<p>Urząd Gminy Skołyszyn (przeprowadzenie inwestycji), Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skołyszynie (administrowanie)</p>	<p>Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego</p>

Strategia Rozwoju Gminy Skotyszyn do 2030 roku

		<p>Poprawa efektywności energetycznej bazy, dywersyfikacja źródeł ciepła w kierunku bardziej ekologicznych</p> <p>Zapewnienie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami</p>			
3.4.2.	<p>Rozwój tradycyjnych i nowoczesnych funkcji domów ludowych (w tym m.in. poprzez nowe programy użytkowe, rozwój oferty i włączenie funkcji komercyjnej np. zajęcia aktywizujące, edukacyjne, rozrywkowe, ruchowe, organizacja czasu wolnego w czasie ferii zimowych i wakacji i półkolonie itp.).</p>	<p>Poszerzenie oraz wzrost jakości i unowocześnienie oferty domów ludowych oraz wzmocnienie interdyscyplinarności ich działania</p>	<p>Liczba domów ludowych, w których rozbudowano ofertę i/lub unowocześniono sposób prowadzenia działalności</p> <p>↗</p> <p>Liczba zajęć stałych i czasowych świadczonych w ofercie domów ludowych ciągu roku oraz liczba ich uczestników</p> <p>↗</p>	<p>Urząd Gminy Skotyszyn</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Placówki oświatowe, Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe i społeczne, w tym Lokalna Grupa Działania LIWOCZ, Przedsiębiorcy, Różne zespoły, twórcy, artyści i rzemieślnicy lokalni</p>
3.4.3.	<p>Tworzenie bogatej i zróżnicowanej oferty kulturalnej wraz z poprawą jej dostępności (dziedzictwo kulturowe, inicjowanie działań na rzecz zwiększenia uczestnictwa w przedsięwzięciach kulturalnych, społecznych i budujących więzi lokalne, kontynuowanie i wprowadzanie nowych zajęć, kursów, warsztatów, współpraca z pasjonatami, twórcami i artystami lokalnymi, prowadzenie zespołów, propozycje wykorzystujące nowoczesne rozwiązania ICT itp.).</p>	<p>Zwiększenie, uatrakcyjnienie i zróżnicowanie oferty kulturalnej, z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań różnych grup odbiorców</p> <p>Integracja i aktywizacja społeczno-kulturowa mieszkańców</p>	<p>Liczba nowych zajęć stałych i czasowych w ofercie instytucji kultury w ciągu roku oraz liczba ich uczestników</p> <p>↗</p>	<p>Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skotyszynie</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Urząd Gminy Skotyszyn, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Różne zespoły, twórcy i artyści lokalni, Organizacje społeczne i pozarządowe, w tym Lokalna Grupa Działania LIWOCZ</p>

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

3.4.4.	<p>Działania z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami (prowadzenie i elektronizacja gminnej ewidencji zabytków, podejmowanie prac restauratorskich, konserwatorskich i robót budowlanych przy zabytkach, przywracanie ich w obieg społeczno-gospodarczy, a także kształtowanie ich otoczenia z poszanowaniem kontekstu historycznego i estetyki).</p>	<p>Ochrona krajobrazu kulturowego gminy</p> <p>Poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych i ewentualne nadanie im nowych funkcji</p> <p>Zwiększenie dostępności zabytków dla mieszkańców, jak również turystów i gości</p>	<p>Liczba obiektów zabytkowych, które poddane zostały rewitalizacji</p> <p>Liczba nowych atrakcji oraz produktów turystycznych na mapie turystycznej gminy</p> <p>↗</p>	Urząd Gminy Skołyszyn	<p>Administracja rządowa, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Przemyślu, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Instytucje kultury, Właściciele i zarządcy obiektów zabytkowych, Organizacje pozarządowe, w tym Lokalna Grupa Działania LIWOCZ</p>
3.4.5.	<p>Prowadzenie badań w kulturze (wykorzystanie wyników badań do kreowania lokalnej polityki kulturalnej).</p>	<p>Poznanie potrzeb i oczekiwań mieszkańców względem oferty kulturalnej</p> <p>Zwiększenie, uatrakcyjnienie i różnicowanie oferty kulturalnej, z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań różnych grup odbiorców</p> <p>Integracja i aktywizacja społeczno-kulturowa mieszkańców</p>	<p>Liczba zrealizowanych badań i ich zasięg/liczba respondentów</p> <p>Liczba wdrożonych nowych propozycji ofertowych na bazie wniosków z badań</p> <p>↗</p>	Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skołyszynie	<p>Urząd Gminy Skołyszyn, Mieszkańcy, Organizacje pozarządowe, Przedsiębiorcy, Różne zespoły, twórcy i artyści lokalni</p>
3.4.6.	<p>Prowadzenie aktywnej, atrakcyjnej w odbiorze dla różnych grup wiekowych edukacji kulturalnej, artystycznej, historycznej i dotyczącej zasobów lokalnych (w tym we współpracy szkół, instytucji kultury, organizacji pozarządowych i społecznych, środowiska twórczego i artystycznego oraz lokalnych powierników i pasjonatów).</p>	<p>Zwiększenie, uatrakcyjnienie i różnicowanie oferty edukacji kulturalnej, artystycznej, historycznej, w tym z zaangażowaniem środowiska lokalnego</p> <p>Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie kultury, historii i tradycji lokalnej</p>	<p>Liczba i/lub odsetek dzieci, które w szkołach uczestniczyły w zajęciach z zakresu edukacji kulturalnej, artystycznej, historycznej i dotyczącej zasobów lokalnych</p>	Placówki oświatowe, Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skołyszynie	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Urząd Gminy Skołyszyn, Instytucje kultury, Przedsiębiorcy, Różne zespoły, twórcy i artyści lokalni, Organizacje społeczne i pozarządowe, w tym Lokalna Grupa Działania LIWOCZ</p>

Strategia Rozwoju Gminy Skotyszyn do 2030 roku

		Wzmocnienie tożsamości i poczucia przynależności mieszkańców do wspólnoty lokalnej			
3.4.7.	<p>Organizacja i współorganizacja (z sektorem pozarządowym, społecznym i komercyjnym) oraz promocja wydarzeń kulturalnych o różnym zasięgu i tematyce</p> <p>(np. festyny, dni gminy, święta miejscowości, pikniki rodzinne, pokazy, wystawy, konkursy, wydarzenia aktywizujące i integrujące mieszkańców oraz budujące wizerunek gminy jako miejsca ciekawego i rozwijającego spędzania czasu wolnego).</p>	<p>Zwiększenie, uatrakcyjnienie i różnicowanie oferty wydarzeń kulturalnych, kierowanej do mieszkańców, jak również do turystów i gości</p> <p>Integracja i aktywizacja społeczno-kulturowa mieszkańców</p> <p>Budowa specjalizacji i wizerunku gminy</p>	<p>Liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych na terenie gminy w ciągu roku oraz liczba ich uczestników</p> <p>↗</p>	<p>Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skotyszynie</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Inne JST, Urząd Gminy Skotyszyn, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Różne zespoły, twórcy i artyści lokalni, Organizacje społeczne i pozarządowe, w tym Lokalna Grupa Działania LIWOCZ</p>
3.4.8.	<p>Zachowanie, kultywacja, wsparcie i promocja niematerialnego dziedzictwa kulturowego gminy</p> <p>(m.in. poprzez badania, dokumentowanie, wydawnictwa, digitalizację i upublicznianie, realizację wydarzeń i konkursów, prowadzenie i wspieranie osób, zespołów, organizacji oraz inicjatyw społecznych podejmujących lokalną spuściznę kulturową i historyczną, organizację i wspieranie izb pamięci, izb regionalnych itp., promocję i rozwój lokalnej kultury, tradycji, kuchni, rzemiosła i dawnych zawodów).</p>	<p>Zachowanie i promocja niematerialnego dziedzictwa kulturowego gminy</p> <p>Integracja i aktywizacja społeczno-kulturowa mieszkańców</p> <p>Wzmocnienie tożsamości gminy i mieszkańców</p>	<p>Liczba organizacji i zespołów oraz ich członków kultywujących dziedzictwo kulturowe gminy i regionu</p> <p>↗</p>	<p>Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skotyszynie, OSP</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Urząd Gminy Skotyszyn, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Różne zespoły, twórcy i artyści lokalni, Organizacje społeczne i pozarządowe, w tym Lokalna Grupa Działania LIWOCZ, Media</p>

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

3.4.9.	Wsparcie kadr kultury w zakresie podnoszenia kompetencji i kwalifikacji zawodowych (wsparcie dla zastosowania nowoczesnych metod i form pracy, w tym przy wykorzystaniu technik cyfrowych).	Podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji zawodowych oraz zaangażowania kadr kultury Zapewnienie wsparcia dla kadr kultury w zakresie wdrażania nowoczesnych metod i form pracy	Średnia liczba szkoleń i/lub innych form doskonalenia na 1 pracownika kultury w ciągu roku ↗	Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skołyszynie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Urząd Gminy Skołyszyn, Organizacje pozarządowe, w tym Lokalna Grupa Działania LIWOCZ
3.4.10.	Wsparcie twórców oraz stymulowanie rozwoju kultury (otwarte konkursy ofert, angażowanie i promocja podczas wydarzeń, programy stypendialne, konkursy tematyczne, nagrody, wyróżnienia itp.).	Rozwój i profesjonalizacja instytucji i podmiotów kulturalnych oraz całego środowiska twórczego i artystycznego Zaktywizowanie sfery kultury Wypromowanie i wsparcie talentów oraz zaangażowania społecznego w kulturę i sztukę	Liczba artystów, twórców, animatorów i działaczy uczestniczących w inicjatywach gminnych Liczba artystów, twórców, animatorów i działaczy objętych systemem wsparcia ↗	Urząd Gminy Skołyszyn Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skołyszynie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Placówki oświatowe, Instytucje kultury, Przedsiębiorcy, Różne zespoły, twórcy i artyści lokalni, Organizacje społeczne i pozarządowe, w tym Lokalna Grupa Działania LIWOCZ, Media
CEL OPERACYJNY 3.5. Prorozwojowe zarządzanie publiczne wraz z budową administracji cyfrowej i społeczeństwa informacyjnego.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
3.5.1.	Rozwój nowoczesnej bazy administracyjnej (m.in. modernizacja, przebudowa i rozbudowa, dostosowanie do wymogów ustawy o dostępności - architektonicznej, cyfrowej, informacyjno-komunikacyjnej, w tym dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami budynków administracji - Urząd Gminy Skołyszyn, szkoły, Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej).	Zapewnienie dostępności wysokiej jakości bazy administracyjnej Poprawa warunków pracy oraz świadczenia usług / korzystania z usług urzędu Poprawa efektywności energetycznej bazy, dywersyfikacja źródeł ciepła	Liczba nowych i zmodernizowanych obiektów ↗ Liczba zinwentaryzowanych barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej, które nie zostały zlikwidowane ↘	Urząd Gminy Skołyszyn	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Jednostki gminne, Organizacje pozarządowe

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

		<p>w kierunku bardziej ekologicznych</p> <p>Zapewnienie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami</p>			
3.5.2.	<p>Cyfryzacja Urzędu Gminy Skołyszyn oraz jednostek gminnych (poprawa dostępności do usług publicznych m.in. poprzez wykorzystanie technologii informacyjno- komunikacyjnych oraz rozwój e-usług w administracji, dla przedsiębiorców i mieszkańców, w tym w zakresie systemów informacji przestrzennej oraz gospodarki nieruchomościami, wraz z upowszechnieniem korzystania z nich przez interesariuszy lokalnych).</p>	<p>Podniesienie efektywności świadczenia i jakości usług publicznych, w tym wzrost dostępności i liczby e-usług</p> <p>Zapewnienie cyberbezpieczeństwa</p> <p>Rozwój kompetencji cyfrowych mieszkańców</p> <p>Zwiększenie liczby spraw realizowanych elektronicznie</p>	<p>Liczba i/lub odsetek dostępnych e-usług</p> <p>Odsetek usług realizowanych przez urząd z użyciem cyfrowych form komunikacji</p> <p>↗</p>	Urząd Gminy Skołyszyn	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Jednostki gminne</p>
3.5.3.	<p>Doskonalenie zawodowe kadr samorządowych oraz wdrażanie nowych instrumentów zarządzania i rozwoju (szkolenia, kursy, studia, programy wymiany dobrych praktyk, uczestnictwo w forach samorządowych itp.).</p>	<p>Podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji zawodowych oraz zaangażowania pracowników samorządowych</p> <p>Podniesienie efektywności świadczenia i jakości usług publicznych</p>	<p>Średnia liczba szkoleń i/lub innych form doskonalenia na 1 pracownika urzędu w ciągu roku</p> <p>↗</p> <p>Liczba uchylonych decyzji przez wojewodę</p> <p>↘</p>	Urząd Gminy Skołyszyn	<p>Administracja rządowa, Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Pracownicy urzędu i jednostek gminnych</p>
3.5.4.	<p>Doskonalenie systemu komunikacji i dialogu z mieszkańcami oraz wzmacnianie ich zaangażowania społecznego i obywatelskiego (m.in. badania społeczne, zastosowanie tradycyjnych i elektronicznych kanałów komunikacji, np. gazeta gminna, prowadzenie konsultacji społecznych).</p>	<p>Poprawa efektywności komunikacji na linii władze samorządowe/urząd a mieszkańcy i inni interesariusze administracji</p> <p>Rozwój dialogu publicznego</p> <p>Zwiększenie integralności społecznej</p> <p>Wzrost aktywności i partycypacji społecznej</p>	<p>Poziom zadowolenia mieszkańców z polityki informacyjnej urzędu</p> <p>Liczba zrealizowanych procesów konsultacyjnych i ich uczestników</p> <p>↗</p>	<p>Władze samorządowe gminy, Urząd Gminy Skołyszyn</p>	<p>Jednostki gminne, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe i inicjatywy nieformalne, w tym Lokalna Grupa Działania LIWOCZ</p>

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

3.5.5.	<p>Rozwój efektywnej i trwałej kooperacji z organizacjami pozarządowymi i inicjatywami społecznymi na rzecz rozwoju gminy (np. system wsparcia lokalowego, informacyjnego, doradczego dla organizacji, w tym zlecenie i powierzanie organizacjom realizacji zadań publicznych).</p>	<p>Wzrost znaczenia i profesjonalizacja organizacji pozarządowych i innych form aktywności społecznej</p> <p>Wzrost zaangażowania organizacji pozarządowych w realizację zadań publicznych</p> <p>Podniesienie jakości i efektywności kosztowej realizacji zadań publicznych</p>	<p>Liczba organizacji społecznych korzystających z gminnej bazy lokalowej</p> <p>Liczba zadań publicznych realizowanych przez organizacje pozarządowe</p> <p>Suma środków publicznych przekazywanych organizacjom pozarządowym</p> <p style="text-align: right;">↗</p>	<p>Władze samorządowe gminy, Urząd Gminy Skołyszyn</p>	<p>Jednostki gminne, Mieszkańcy, Organizacje pozarządowe i inicjatywy nieformalne, Lokalna Grupa Działania LIWOCZ</p>
3.5.6.	<p>Budowanie trwałych partnerstw o różnym charakterze i zasięgu (partnerstwa wzmacniające realizację celów rozwojowych gminy, w tym m.in. rozwój współpracy z innymi jednostkami samorządu lokalnego, szczególnie w ramach obszaru funkcjonalnego Jaśła – MOF JAŚŁO, rozwój współpracy ze Słowacją i Ukrainą).</p>	<p>Rozwój procesów współpracy lokalnej, regionalnej, krajowej i międzynarodowej</p> <p>Rozwiązanie najważniejszych wspólnych problemów oraz wykorzystywania posiadanych zasobów i potencjałów</p> <p>Osiągnięcie efektu synergii (wzajemnego napędzania się efektów działań)</p>	<p>Liczba wspólnych projektów zrealizowanych na obszarze funkcjonalnym Jaśła</p> <p>Liczba projektów we współpracy gminy i co najmniej jednego partnera samorządowego krajowego i/lub zagranicznego</p> <p style="text-align: right;">↗</p>	<p>Władze samorządowe gminy, Urząd Gminy Skołyszyn</p>	<p>Partnerzy zagraniczni, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Związek Gmin Dorzecza Wisłoki, Starostwo Powiatowe w Jaśle, Inne JST, Jednostki gminne, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, w tym Lokalna Grupa Działania LIWOCZ</p>
<p>Kierunki działań w ramach celu operacyjnego 3.5 będą realizowane w ramach współpracy ponadlokalnej.</p>					

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY SKOŁYSZYN WRAZ Z USTALENIAMI I REKOMENDACJAMI W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE

KWESTIE WODNE A STRATEGIA ROZWOJU GMINY SKOŁYSZYN DO 2030 ROKU

Zgodnie z art. 326 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2021r., poz. 624 ze zm.), Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku uwzględnia m.in. ustalenia dokumentów planistycznych, o których mowa w ww. ustawie tj.:

- plany zarządzania ryzykiem powodziowym,
- plany gospodarowania wodami na obszarze dorzecza,
- plan przeciwdziałania skutkom suszy.

Zasoby wodne gminy i zarządzanie ryzykiem powodziowym

Obszar gminy charakteryzuje brak naturalnych zbiorników wód stojących, natomiast na jej terenie występują liczne stawy powyrobowiskowe, w części służące dziś celom hodowlanym i rekreacyjnym. Sieć rzek i potoków stanowi cały zasób naturalnych wód powierzchniowych na terenie gminy Skołyszyn. Największą z nich jest rzeka Ropa, jeden z ważniejszych dopływów Wisłoki, u której ujścia zlokalizowane jest miasto Jasło. Stanowi zlewnie dla pozostałych cieków wodnych z terenu gminy, przede wszystkim Olszynki, a także Młynówki czy Racioszki wypływającej z okolic Harkłowej.

Rzeka Ropa cechuje się dużą zmiennością przepływów, regulowanych w górnym biegu rzeki przy pomocy zbiornika wodnego Klimkówka (pow. gorlicki). Na tej wysokości jej charakter określa się jako górski, zaś w dolnym biegu jako nizinny. Gmina Skołyszyn należy do terenów o stosunkowo dużym zagrożeniu powodziowym, związanym z gęstą siecią potoków, szczególnie w jej północnej części, okresami gwałtownych opadów i roztopów. Sieć mniejszych cieków i rowów melioracyjnych odprowadza wezbrane wody do Olszynki i Ropy. W przypadku jednocześnie prowadzonych zrzutów wody z zapory wodnej w Klimkówce tworzy to poważne zagrożenie dla zabudowań położonych w nizinie ukształtowanej dolinie Ropy. W ostatniej dekadzie opracowano w gminie „Plan operacyjny ochrony przed powodzią”.

W granicach gminy Skołyszyn występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią o wysokim (Q10%) i średnim (Q1%, tzw. powódź 100-letnia) prawdopodobieństwie wystąpienia. Lokalizuje się je wzdłuż całej długości rzeki Ropy na terenie gminy oraz w środkowym biegu Olszynki (w górę, począwszy od miejscowości Święcany). W przypadku Ropy, tereny zalewowe od jej południowej strony ograniczają się naturalnym podwyższeniem terenu, nie dochodząc do granicy wzgórz jedynie na wysokości wsi Pusta Wola. Tereny zalewowe po północnej stronie opierają się na wysokości linii kolejowej nr 108. Obszary te zostały oznaczone na mapie nr 1. W ostatnich latach, na całej długości miejscowości Przysieki wybudowano wały przeciwpowodziowe, odgradzające ją od strony Ropy i Młynówki. W przypadku ich całkowitego zniszczenia (mapa nr 2), obszary szczególnego zagrożenia powodziowego obejmują graniczne zabudowania miejscowości.

Zgodnie z art. 77 ust.1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne, na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią występuje bezwzględny zakaz lokalizowania nowych cmentarzy, gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania. W celu zapewnienia ochrony ludności i mienia przed powodzią poziom zagrożenia powodziowego

Strategia Rozwoju Gminy Skotyszyn do 2030 roku

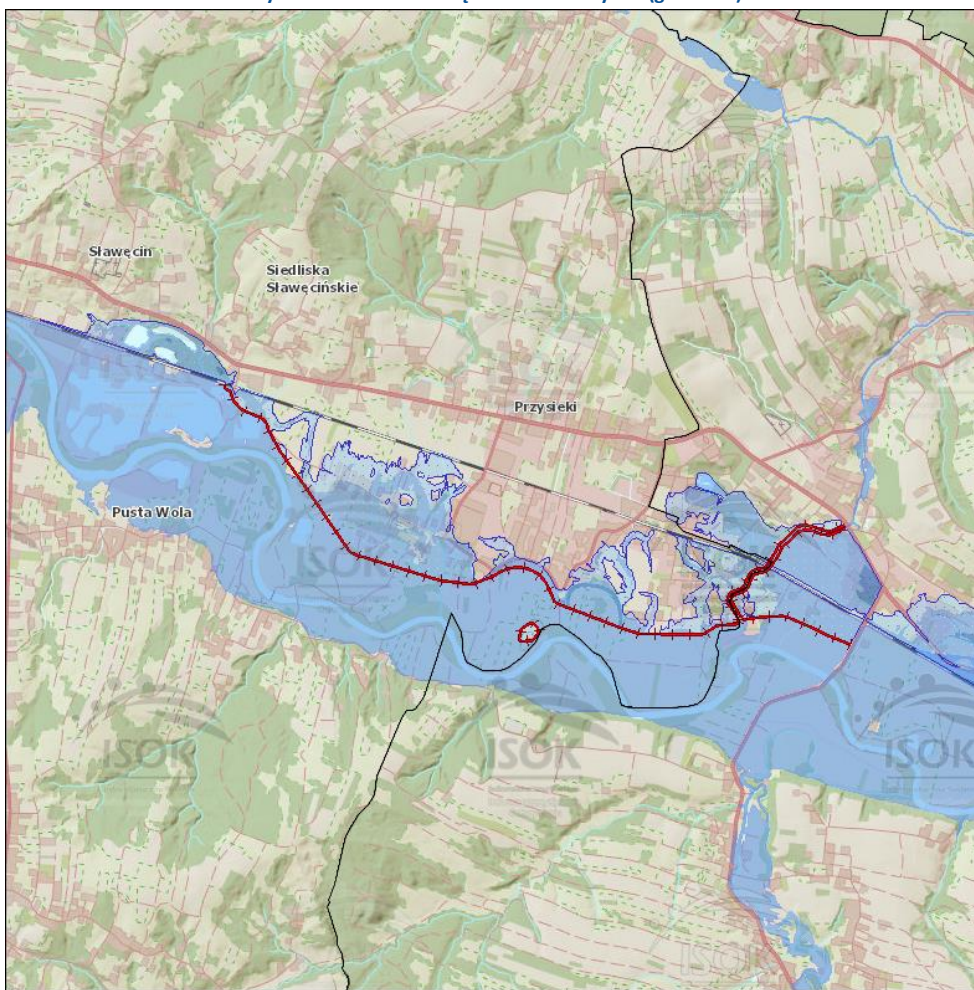
wynikający z wyznaczenia obszarów szczególnego zagrożenia powodzią uwzględnia się w dokumentach planistycznych i strategicznych jednostek samorządu terytorialnego oraz w decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego i decyzjach o warunkach zabudowy, dotyczących nieruchomości w całości lub w części położonych na tych obszarach. Projekty te wymagają uzgodnienia z Wodami Polskimi w zakresie dotyczącym zabudowy i zagospodarowania terenu położonego na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią. Podlegają one odmowie w przypadku: naruszenia ustaleń planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza i planu zarządzania ryzykiem powodziowym; stanowienia zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi, środowiska i dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków; naruszenia funkcjonowania infrastruktury krytycznej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym oraz utrudniania zarządzania ryzykiem powodziowym. Odstępstwa od odmowy mogą zostać wydane na podstawie pozwolenia wodnoprawnego ze strony odpowiedniej jednostki Wód Polskich. Pozwolenia tego nie wymaga m.in. lokalizowanie na okres do 180 dni tymczasowych obiektów budowlanych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

Mapa 1. Obszar szczególnego zagrożenia powodzią przy wysokim (Q10%) i średnim (Q1%) prawdopodobieństwie wystąpieniu powodzi na obszarze gminy Skotyszyn

Źródło: Hydroportal ISOK

Mapa 2. Obszar szczególnego zagrożenia powodzią przy wysokim (Q10%) i średnim (Q1%) prawdopodobieństwie wystąpieniu powodzi na obszarze gminy Skołyszyn – scenariusz przerwania wałów przeciwpowodziowych od wysokości Siedlisk Sławęcińskich do Brzyścia (gm. Jasło)

Źródło: Hydroportal ISOK

Zgodnie z obowiązującym Planem zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, na terenie gminy Skołyszyn zaplanowano i zrealizowano projekty:

- „Optymalna metoda zarządzania ryzykiem powodziowym potoku Olszynka w km 5+300-6+570 w miejscowości Świącany oraz w km 1+300-2+060 w miejscowości Siepietnica, gm. Skołyszyn, powiat jasielski, woj. podkarpackie” (ID: 617 na liście działań strategicznych dla obszaru dorzecza Wisły);
- „Ropa – Etap 1 – budowa lewego obwałowania rzeki Ropy na odcinku od drogi powiatowej w Trzcinicy do mostu kolejowego w Siedliskach Sławęcińskich na terenie miejscowości Trzcinica, gm. Jasło oraz Przysieki, Siedliska Sławęcińskie, Pusta Wola, gm. Skołyszyn, woj. podkarpackie” (ID: 618 na liście działań strategicznych dla obszaru dorzecza Wisły).

W ramach projektu aktualizacji PZRP nie określono nowych planów inwestycyjnych na terenie gminy. Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku zwraca uwagę na kwestie zagrożenia powodziowego oraz wskazuje kierunki działań poświęcone ochronie przeciwpowodziowej, m.in.: 2.2.4. Ograniczenie i adaptacja do zmian klimatu, poprawa stanu i jakości wód oraz racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi (wspieranie wdrażania rozwiązań w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy, jak również ochrony przeciwpowodziowej - rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury, prowadzenie gospodarki melioracyjnej, odwodnieniowej i nawodnieniowej, udrażnianie koryt cieków wodnych, renaturalizacja, m.in. wsparcie zakupu zbiorników na deszczówkę), 2.4.5. Zapobieganie oraz minimalizowanie skutków

katastrof naturalnych, klęsk żywiołowych i epidemii (zagrożenia osuwiskowe, powodziowe itp.- m.in. rozwój i utrzymywanie w odpowiednim stanie infrastruktury i zakup sprzętu zapewniających bezpieczeństwo, np. stworzenie magazynu sprzętu przeciwpowodziowego, rozwój systemów szybkiego ostrzegania i reagowania, identyfikację i kierowanie wsparcia do miejsc szczególnie zagrożonych, wsparcie dla mieszkańców).

Plany gospodarowania wodami

W odniesieniu do Planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, w poniższej tabeli Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku określa informacje na temat jednolitych części wód powierzchniowych (jcwp) oraz jednolitych części wód podziemnych (jcwpd) znajdujących się w granicach gminy (nazwa, status jcwp, informacja o stanie jcwp i jcwpd oraz przypisane im cele środowiskowe), a także działań przypisanych poszczególnym jcwp i jcwpd w aktualizacji Programu wodnośrodowiskowego kraju (aPWŚK) oraz o stanie realizacji tych działań.

Tabela 3. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych oraz jednolitych części wód podziemnych znajdujących się w granicach gminy Skołyszyn wraz z przypisanymi celami i działaniami środowiskowymi

Kod JCWP (wody powierzchniowe)	Nazwa	Stan ogólny; stan/potencjał ekologiczny; stan chemiczny	Przypisane cele środowiskowe	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
RW2000122182789	Sitniczanka	zły; poniżej dobrego; dobry	dobry stan ekologiczny; dobry stan chemiczny	Działania podstawowe: Kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata (działanie ciągłe); Regularny wywóz nieczystości płynnych (działanie ciągłe). Działania uzupełniające: Monitoring badawczy wód (IV kw. 2017); Weryfikacja warunków korzystania z wód zlewni (IV kw. 2016).
RW2000122182792	Dopływ z Głębokiej	zły; poniżej dobrego; dobry	dobry stan ekologiczny; dobry stan chemiczny	Działania podstawowe: Budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących (działanie ciągłe); Regularny wywóz nieczystości płynnych (działanie ciągłe). Działania uzupełniające: Weryfikacja warunków korzystania z wód zlewni (IV kw. 2016).
RW2000122182899	Olszynka	zły; umiarkowany; dobry	dobry stan ekologiczny; dobry stan chemiczny	Działania podstawowe: Kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata (działanie ciągłe); Regularny wywóz nieczystości płynnych (działanie ciągłe). Działania uzupełniające: Monitoring badawczy wód (IV kw. 2017); Weryfikacja warunków korzystania z wód zlewni (IV kw. 2016).

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

RW200012218292	Młynówka	zły; poniżej dobrego; dobry	dobry stan ekologiczny; dobry stan chemiczny	Działania podstawowe: Kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata (działanie ciągłe); Regularny wywóz nieczystości płynnych (działanie ciągłe). Działania uzupełniające: Monitoring badawczy wód (IV kw. 2017); Weryfikacja warunków korzystania z wód zlewni (IV kw. 2016).
RW2000122182949	Bednarka od dopł. z Pogorzyny do ujścia	zły; poniżej dobrego; dobry	dobry stan ekologiczny; dobry stan chemiczny	Działania podstawowe: Budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków (działanie ciągłe); Budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących (działanie ciągłe); Budowa sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Lipinki (IV kw. 2018); Kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata (działanie ciągłe); Regularny wywóz nieczystości płynnych (ciągłe). Działania uzupełniające: Monitoring badawczy wód (IV kw. 2017); Weryfikacja warunków korzystania z wód zlewni (IV kw. 2016).
RW200012218512	Dopływ z Lipnicy	zły; poniżej dobrego; dobry	dobry stan ekologiczny; dobry stan chemiczny	Działania podstawowe: Kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata (działanie ciągłe); Regularny wywóz nieczystości płynnych (działanie ciągłe). Działania uzupełniające: Monitoring badawczy wód (IV kw. 2017); Opracowanie warunków korzystania z wód zlewni (IV kw. 2021).
RW200014218299	Ropa od Sitniczanki do ujścia	zły; słaby; dobry	dobry stan ekologiczny; możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku ciek istotnego - Ropa od ujścia do sitniczanki; dobry stan chemiczny	Działania podstawowe: Regularny wywóz nieczystości płynnych (działanie ciągłe). Działania uzupełniające: Weryfikacja warunków korzystania z wód zlewni (IV kw. 2016).

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

RW200015218719	Wisłoka od Ropy do Pot. Chotowskiego	zły; umiarkowany; dobry	dobry stan ekologiczny; możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku ciekłu istotnego - Wisłoka od potoku Chotowskiego do Ropy; dobry stan chemiczny	<p>Działania podstawowe: Budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków (działanie ciągłe); Budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących (działanie ciągłe); Budowa nowej oczyszczalni ścieków Brzyska (IV kw. 2020); Budowa sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Jaworze-Bielowy (IV kw. 2018); Modernizacja oczyszczalni ścieków Jasło (IV kw. 2020) Kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata (działanie ciągłe); Regularny wywóz nieczystości płynnych (działanie ciągłe).</p> <p>Działania uzupełniające: Monitoring badawczy wód (IV kw. 2017); Opracowanie warunków korzystania z wód zlewni (IV kw. 2021); Przywrócenie drożności cieków istotnych dla zachowania ciągłości morfologicznej (IV kw. 2021); Wykonanie przebudowy/modernizacji budowli poprzecznych na rzece Wiśloce i jej dopływach – Ropie oraz Jasiołce pod kątem zapewnienia warunków migracji ichtiofauny ze szczególnym uwzględnieniem ryb dwuśrodowiskowych (IV kw. 2020).</p>
Kod JCWPd (wody podziemne)	Nazwa	Stan chemiczny; stan ilościowy; stan ogólny	Przypisane cele środowiskowe	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
PLGW2000151	151	Dobry; Dobry; Dobry (2012)	dobry stan chemiczny; dobry stan ilościowy	<p>Działania podstawowe: coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia (działanie ciągłe).</p>

Źródło: Opracowanie własne z wykorzystaniem bazy danych PGW KZGW

Dane z bazy Planów Gospodarowania Wodami Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej przedstawiają stan ogólny wód powierzchniowych na terenie gminy jako zły we wszystkich ośmiu JCWP, w tym Wiśloce. Wśród głównych przyczyn takiego stanu należy wskazać nierozbudowaną infrastrukturę kanalizacji sieciowej oraz zaniedbane przydomowe systemy kanalizacyjne gospodarstw domowych. Na podstawie danych JCWP dla innych gmin (zlokalizowanych w górę i w dół Wiśloki) dostrzega się, że jest to problem wspólny, ponadlokalny. Za jego zaistnienie (brak sumiennej kontroli) i temu przeciwdziałanie współodpowiedzialna jest każda z jednostek samorządowych.

Przypisane wodom powierzchniowym działania na terenie gminy dotyczą przede wszystkim budowy i remontów zbiorników przydomowych, rozwoju systemu kanalizacji sieciowej oraz oczyszczalni, regularnego wywozu nieczystości oraz działań kontrolnych dotyczących gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorstwa. Ponadto, wśród działań uzupełniających wymienione zostały: opracowanie warunków korzystania z wód, monitoring ich jakości oraz użytkowania, w tym weryfikacja pozwoleń wodnoprawnych. Wśród działań uzupełniających wymieniona została także poprawa stanu ekologicznego Wisłoki i jej dopływów. W granicach gminy znajdują się jednolite części wód podziemnych nr 151. Ich stan ogólny, chemiczny i ilościowy określony został jako dobry, zaś jako jedyne dedykowane im działanie określono coroczny monitoring eksploatacji.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku zakłada i promuje działania minimalizujące skutki suszy, podejmowane zarówno przez samorząd, mieszkańców, jak i organy administracji rządowej. Bezpośrednio wskazuje na to m.in. kierunek działania 2.2.4. Poprawa stanu i jakości wód oraz racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, wspieranie wdrażania rozwiązań w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy, jak również ochrony przeciwpowodziowej (m.in. rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury, w tym różnych form retencji, udrażnianie koryt cieków wodnych, renaturalizacja). W tym zakresie strategia jest spójna z Planem Przeciwdziałania Skutkom Suszy, przyjętym na mocy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. 2021r. poz. 1615).

Zgodnie z art. 184 ust. 2 ustawy Prawo wodne, plan przeciwdziałania skutkom suszy obejmuje:

- 1) analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych;
- 2) propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych;
- 3) propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji;
- 4) działania służące przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Susza, obok powodzi jest jednym z najbardziej dotkliwych zjawisk naturalnych oddziałujących na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę całego kraju. W najbliższych latach spodziewany jest wzrost intensywności i częstotliwości występowania susz. Głównym celem Planu jest przeciwdziałanie ich skutkom, co należy odnosić do procesu kształtowania zasobów wodnych oraz do racjonalnego korzystania z zasobów wodnych. Cele szczegółowe Planu dotyczą zidentyfikowanych obszarów ryzyka związanego z suszą: społeczeństwa, gospodarki i środowiska i obejmują:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy,
- zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy,
- edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy,
- formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Strategia postępowania w obszarze przeciwdziałania skutkom suszy zakłada przede wszystkim działania proaktywne, czyli zapobiegające oraz zmniejszające prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych skutków suszy, realizowane niezależnie od faktycznego wystąpienia zjawiska suszy.

Zgodnie z założeniami Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy, w odniesieniu do obszaru gminy Skołyszyn mowa m.in. o następujących działaniach:

- Zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych (działanie 1),
- Retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych (działanie 3),
- Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji (działanie 4),
- Budowa oraz przebudowa urządzeń melioracyjnych wodnych dla zwiększania retencji glebowej (działanie 8),
- Budowa i przebudowa ujęć wód podziemnych do poboru na cele nawodnień rolniczych oraz budowa i przebudowa wodoszczędnych systemów nawadniania wykorzystujących zasoby wód podziemnych (działanie 10),
- Przeprowadzenie weryfikacji zasad gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych (działanie 24).

Analizując zagrożenie suszą na terenie gminy Skołyszyn w zależności od jej typu tj. rolnicza, hydrologiczna i hydrogeologiczna, należy stwierdzić, że w przypadku tej pierwszej są to obszary słabo zagrożone, w drugim przypadku zagrożenie jest silne, a w trzecim umiarkowane. Stopień zagrożenia suszą według klas łącznego zagrożenia suszą dla obszaru gminy Skołyszyn określono jako umiarkowany.

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY SKOŁYSZYN

Wprowadzenie do modelu

Model docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Skołyszyn stanowi jeden z elementów strategii rozwoju jednostki i prezentuje przewidywany wpływ, jaki realizacja jej zapisów wywrze na strukturę przestrzenną jednostki. Podstawowe funkcje terenów określono w oparciu o czynniki geograficzno-przyrodnicze (np. ukształtowanie terenu, złoża surowców naturalnych, walory środowiska naturalnego), historyczne (np. wytworzony układ osadniczy i sieć komunikacyjna) oraz powiązania funkcjonalne. Uwzględniono także zdiagnozowane na wcześniejszych etapach tworzenia strategii problemy, potrzeby oraz potencjały rozwojowe gminy Skołyszyn, które będą najsilniej oddziaływać na strukturę przestrzenną jednostki w najbliższej dekadzie.

Ogólne uwarunkowania modelu

Gmina Skołyszyn leży w zachodniej części województwa podkarpackiego, w powiecie jasielskim, który tworzy 10 gmin: Jasło [miasto], Brzyska, Dębowiec, Jasło [gmina wiejska], Kołaczyce, Krempna, Osiek Jasielski, Nowy Żmigród, Skołyszyn oraz Tarnowiec. Miastem położonym najbliżej centrum opisywanej gminy jest Biecz, oddalony od Skołyszyna o ok. 7 kilometrów. Analizowana jednostka wykazuje powiązania administracyjne, gospodarcze oraz usługowe także z Jasłem oraz z Gorlicami. W dużej mierze na intensyfikację tych powiązań kluczowy wpływ ma odległość oraz dostępność komunikacyjna.

Główne uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne gminy Skołyszyn należy rozpatrywać w dwóch podstawowych kategoriach:

- położenie na ciągu komunikacyjnym, drogowym i kolejowym, pomiędzy zachodnią częścią województwa podkarpackiego i wschodnim fragmentem Małopolski – przez teren jednostki równoleżnikowo przebiega DK28, zwana „trasą karpacką”, łącząca Zator, Wadowice, Limanową, Nowy Sącz, Gorlice, Jasło, Krosno, Sanok i Przemyśl. Dla mieszkańców większej części gminy stanowi ona podstawowy szlak dojazdowy do Jasła, Gorlic i Biecza, wykorzystywana jest także w ruchu tranzytowym, głównie pomiędzy południową częścią Małopolski (rejon Nowego Sącza) i Podkarpaciem. Znaczenie w codziennej komunikacji z Jasłem posiada droga powiatowa nr 1829R Jasło - Jareniówka – Jabłonica - Czerмна (granica województwa). Z kolei doliną Olszynki poprowadzono drogę powiatową nr 1828R odgałęziającą się od DK28 w Siepietnicy na północ i później ciąg nr 1827R od skrętu na Lisowów w kierunku Szerzyn (dalej ciąg drogi powiatu tarnowskiego w stronę Tuchowa i Tarnowa). Z uwagi na parametry drogi te mają znaczenie przede wszystkim w ruchu lokalnym. Sieć dróg uzupełniają drogi powiatowe i gminne. Gmina Skołyszyn pozostaje poza zasięgiem krajowych planów rozbudowy i połączeń sieci drogowej (obwodnic, zjazdów z autostrady, dróg szybkiego ruchu itp.). Najbliżej położone węzły dróg szybkiego ruchu są oddalone o ok. 50 km (węzły „Tarnów Centrum” oraz „Dębica Zachód” na A4), ponadto planowana jest lokalizacja zjazdów z S19 w rejonie Krosna (węzeł „Iskrzynia” ok. 45 km od gminy Skołyszyn oraz węzeł „Miejsce Piastowe” – ok. 40 km). Doliną Ropy przebiega linia kolejowa nr 108 Stróże - Krościenko, umożliwiająca dojazd w rejon Jasła, Krosna i Sanoka, a także do kolejowych przejść granicznych z Ukrainą w Krościenku oraz ze Słowacją w Łupkowie. Na całej długości linia jest jednotorowa, odcinek Stróże – Jasło jest od końca lat 80. XX w. zelektryfikowany. Na obszarze gminy zlokalizowana jest stacja kolejowa

Przysieki oraz przystanki osobowe kolejowe Skołyszyn i Siepietnica. Trasa wykorzystywana jest w ruchu pasażerskim i towarowym.

- wykorzystanie zasobów oraz terenu na działalność przemysłową (w tym eksploatacja złóż surowców naturalnych) i usługową – uwarunkowania historyczne oraz dostępność zasobów naturalnych złożyły się na wytworzenie się profilu gospodarczego jednostki, wyróżniającego ją spośród pozostałych gmin powiatu jasielskiego. Obszary prowadzenia działalności produkcyjnej i usługowej koncentrują się w dolinie Ropy, wykorzystując dogodną dostępność transportową (droga krajowa, linia kolejowa). Także w dolinie Ropy zlokalizowany jest jeden z dwóch obszarów eksploatacji surowców naturalnych – w tym przypadku są to kruszywa (piaski i żwiry). Drugi, obejmujący złoża ropy naftowej i gazu ziemnego, znajduje się w południowej części gminy, na terenie Harklowej.

Według regionalizacji fizycznogeograficznej autorstwa J. Kondrackiego, gmina Skołyszyn leży na terenie trzech mezoregionów – Pogórza Ciężkowickiego (północna część jednostki), Obniżenia Gorlickiego (centralna część) oraz Pogórza Jasielskiego, pokrywającego jedynie południową część obszaru zajmowanego przez wieś Harkłowa. Wszystkie wymienione przynależą do makroregionu Pogórze Środkowobeskidzkie, charakteryzując się krajobrazem typowym dla pasa pogórzy – licznymi, niewysokimi wzniesieniami o dość łagodnych i szerokich stokach, przeciętanymi rozległymi dolinami potoków oraz – rzadziej – większych rzek. W krajobrazie dominuje mozaika pól uprawnych, łąk i lasów, niejednokrotnie uważana za wyjątkowo malowniczą. Większe skupiska leśne znajdują się w rejonie Harklowej (zalesiony masyw Łysej Góry), Lisowa (las porastający wzgórze w trójkącie tworzonym przez miejscowości Lisów, Świącany i Jabłonica) oraz na północ od Jabłownicy (południowe stoki góry Liwocz). Fragment tych ostatnich został objęty ochroną w ramach rezerwatu „Liwocz”, pozostałe mają znaczenie głównie gospodarcze i rekreacyjne.

Istotnym elementem struktury przestrzennej gminy są osuwiska. Według danych Systemu Ochrony Przeciwośuwiskowej (SOPO) Państwowego Instytutu Geologicznego, na terenie gminy Skołyszyn znajduje się 611 obszarów klasyfikowanych jako osuwiska oraz 47 terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi. Największa ich koncentracja przypada na obszar pomiędzy wschodnim fragmentem wsi Harkłowa i Pustą Wolą oraz w pasie północnego zbocza doliny Ropy, ciągnącym się od Skołyszyna po Siedliska Sławęcińskie. Większość z osuwisk w gminie zajmuje tereny rolnicze lub nieużytki (zbocza potoków, wąwozy), ale wśród zagrożonych znajdują się także obszary z zabudową mieszkalną i infrastrukturą komunikacyjną. Przykład stanowi miejscowość Sławęciny, gdzie na obszarze zakwalifikowanym jako osuwisko znajduje się spora część zabudowy mieszkalnej oraz fragmenty DK28.

Funkcje terenów w gminie.

Podstawowe funkcje terenów w gminie Skołyszyn obrazuje rysunek nr 11. Wyodrębniono na nim strefy z dominującą funkcją:

- a) osadnictwa – zabudowy budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego i zagrodowego, z dopuszczeniem zabudowy wielorodzinnej i działalności usługowej,
- b) rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- c) pozarolniczej działalności gospodarczej (z uwzględnieniem obszarów przeznaczonych do eksploatacji górniczej),
- d) ochrony i eksploatacji zasobów środowiskowych (głównie leśnych),

- e) działalności usługowej, głównie usług związanych z turystyką, sportem, rekreacją i wypoczynkiem.

Uwzględniono także sieć komunikacyjną gminy obejmującą drogi kategorii krajowej, powiatowej i gminnej, linię kolejową oraz podstawowe elementy sieci rzecznej, tworzone przez rzeki Ropę, Olszynkę, Młynówkę i ich dopływy.

W strukturze obszarowej gminy dominują tereny o potencjalnym wykorzystaniu rolniczym, na które składają się przede wszystkim grunty orne, łąki i pastwiska – zarówno uprawiane, jak i odłogowane. Znaczący odsetek powierzchni gminy zajmują także lasy i grunty zalesione, wykorzystywane gospodarczo i, w mniejszym stopniu, rekreacyjnie.

Zabudowa mieszkaniowa większości sołectw gminy Skołyszyn pozostaje dość rozproszona, z licznymi przysiółkami, liczącymi po kilka lub kilkanaście domów, w niektórych przypadkach oddalonymi o kilka kilometrów od centrów miejscowości. Przykład takiego osadnictwa, typowego dla tej części pogórzy karpackich, stanowi największa obszarowo miejscowość Świącany. Taka struktura zabudowy, w połączeniu z ukształtowaniem terenu, chociaż charakteryzuje się dużą malowniczością, w znaczący sposób rzutuje na budżety samorządów (m.in. koszty budowy i eksploatacji dróg czy infrastruktury sieciowej, w niektórych przypadkach podważając nawet opłacalność takich inwestycji), stąd zakłada się jej koncentrację.

Z uwagi na znaczenie dla struktury przestrzennej jednostki zobrazowany został również przebieg ważniejszych sieci energetycznych oraz gazowych. Sieć elektroenergetyczną na terenie gminy Skołyszyn tworzą dwie napowietrzne linie przesyłowe wysokiego napięcia (110 kV):

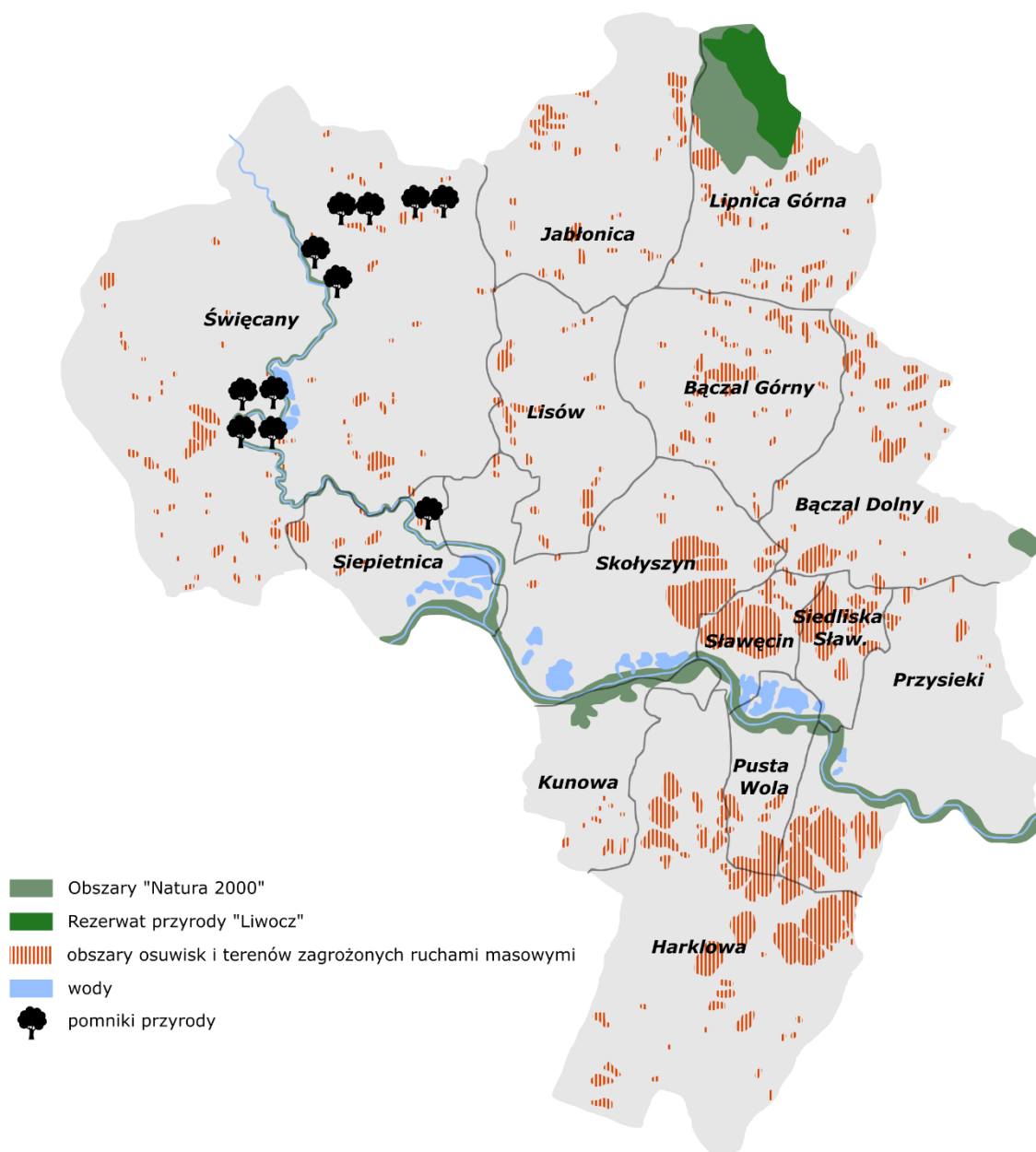
- Niegłowice – Biecz (ok. 3,5 km na terenie gminy);
- Niegłowice – Gamrat (ok. 0,75 km na terenie gminy);

oraz linie średniego napięcia (10-30 kV). Cały obszar gminy zasilany jest ze stacji elektroenergetycznej Niegłowice (Jasło). Dane udostępniane przez spółkę Polskie Sieci Elektroenergetyczne nie wskazują na plany rozbudowy infrastruktury przesyłowej (w zakresie infrastruktury przesyłowej wysokich oraz najwyższych napięć) na obszarze jednostki.

Najistotniejszym elementem infrastruktury gazociągowej jest przebiegający równoleżnikowo gazociąg wysokiego ciśnienia DN250 Warzyce – Gorlice. Gazociąg ten zaopatruje gminę Skołyszyn w paliwo gazowe za pośrednictwem trzech stacji gazowych (Przysieki, Skołyszyn, Lisówek) oraz sieci rozdzielczej średniego i niskiego ciśnienia.

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

Rysunek 9: Podstawowe elementy środowiskowe struktury przestrzennej gminy Skołyszyn

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 10. Podstawowe funkcje terenów w gminie Skołyszyn

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

Rysunek 11. Najważniejsze sieci energetyczne i gazowe w gminie Skołyszyn

Źródło: Opracowanie własne

Rozmieszczenie planowanych inwestycji i planowane zmiany w przestrzeni gminy.

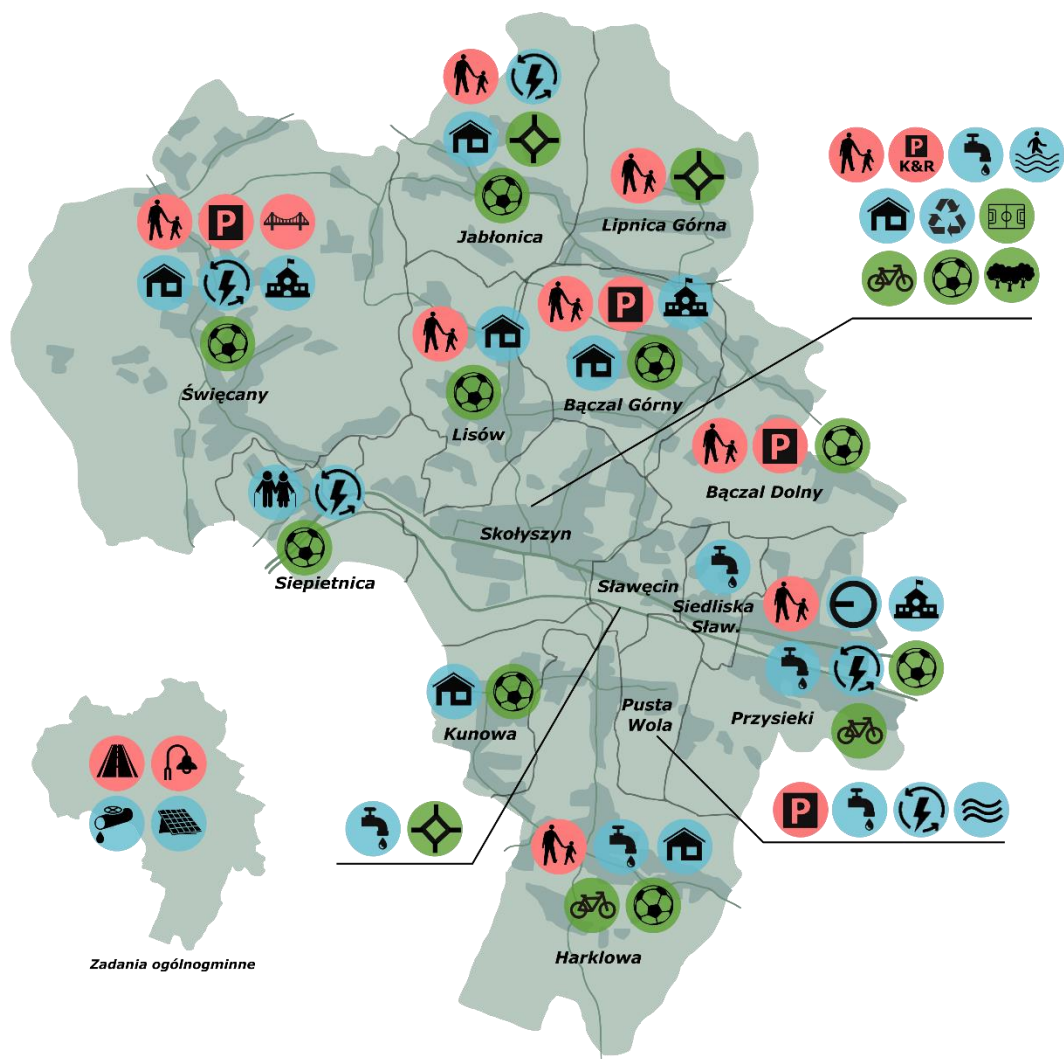
Przewidywane w horyzoncie czasowym strategii zamierzenia inwestycyjne można pogrupować w następujący sposób, na działania:

- podnoszące dostępność komunikacyjną jednostki i bezpieczeństwo uczestników ruchu drogowego, obejmujące modernizacje ciągów jezdnych i pieszych wraz z rozwojem oświetlenia, budowy mostów, a także parkingów, głównie w miejscach koncentracji usług publicznych (np. szkoły, urzędy);
- poprawiające atrakcyjność osadniczą jednostki przy jednoczesnym ograniczaniu negatywnego wpływu na środowisko naturalne – głównie poprzez rozbudowę sieci wodno-kanalizacyjnej z rozszerzeniem funkcjonalności oczyszczalni ścieków, a także wdrożeniem rozwiązań alternatywnych na obszarach, na których rozbudowa infrastruktury sieciowej nie posiada uzasadnienia ekonomicznego;
- zmniejszające poziom zanieczyszczenia powietrza tzw. „niską emisją”, głównie w zakresie poprawy efektywności energetycznej (w tym termomodernizacji) i szerszego wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii na budynkach użyteczności publicznej (w tym obiekty szkół podstawowych i domów ludowych oraz innych instytucji gminnych);
- podnoszące jakość i dostępność podstawowych usług publicznych, m.in. w zakresie ochrony zdrowia (budynek ośrodka zdrowia w Świącanach), opieki społecznej (centrum opiekuńczo-mieszkalne w Siepietnicy lub inna infrastruktura dla seniorów), administracji publicznej (budynek Urzędu Gminy Skołyszyn, GOKiCz, GOPS), opieki, wychowania i edukacji (żłobek i przedszkole w Skołyszynie), modernizacje obiektów szkół podstawowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (plac zabaw, boiska, sale sportowe itp.);
- zwiększające poziom bezpieczeństwa publicznego za sprawą budowy i modernizacji remiz OSP oraz wyposażenia sprzętowego wybranych jednostek, a także poprzez zapobieganie powodziom i podtopieniom (melioracja);
- estetyzujące przestrzeń publiczną przy jednoczesnym zwiększaniu oferty spędzania wolnego czasu poprzez funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych (m.in. plac zabaw), z kluczowym zadaniem obejmującym odnowienie przestrzeni Parku Podworskiego w Skołyszynie i przekształcenie go w Park Turystyki i Kultury;
- zapewniające dostęp do nowoczesnej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, przede wszystkim za sprawą wyposażania w nią szkół podstawowych, modernizacji istniejących boisk włącznie z poszerzeniem ich funkcjonalności (możliwość uprawiania innych dyscyplin sportowych) oraz budowy ścieżek rowerowych.

Dodatkowo, gmina Skołyszyn w najbliższej dekadzie planuje realizację szeregu przedsięwzięć pozainwestycyjnych, z których na pierwszy plan wysuwa się uporządkowanie stanu planistycznego, architektonicznego i własnościowego gminy, z uwzględnieniem aktualizacji bądź stworzenia planów zagospodarowania przestrzennego oraz podniesienie jakości i poprawę dostępności do usług publicznych, w szczególności obejmujących tzw. bieżące funkcjonowanie każdego gospodarstwa domowego (np. oświata i wychowanie, ochrona zdrowia, gospodarka komunalna, administracja publiczna), z rozwojem usług elektronicznych włącznie.

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

Rysunek 12. Schematyczne rozmieszczenie zamierzeń inwestycyjnych dla gminy Skołyszyn do 2030 r.

OBSZARY I KIERUNKI INTERWENCJI

w zakresie infrastruktury komunikacyjnej:

- Budowa i modernizacja dróg
- Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego
- Budowa parkingów
- Budowa zatoki kiss&ride przy szkole podstawowej
- Budowa i modernizacja chodników wzdłuż dróg publicznych
- Modernizacja mostu w ciągu drogi publicznej

w zakresie środowiska, turystyki i rekreacji:

- Rewitalizacja i zagospodarowanie parku podworskiego
- Zagospodarowanie przestrzeni publicznych (m.in. place zabaw)
- Budowa infrastruktury sportowej (w tym obiektów przyszkolnych)
- Budowa ścieżek rowerowych
- Budowa kampusu sportowego

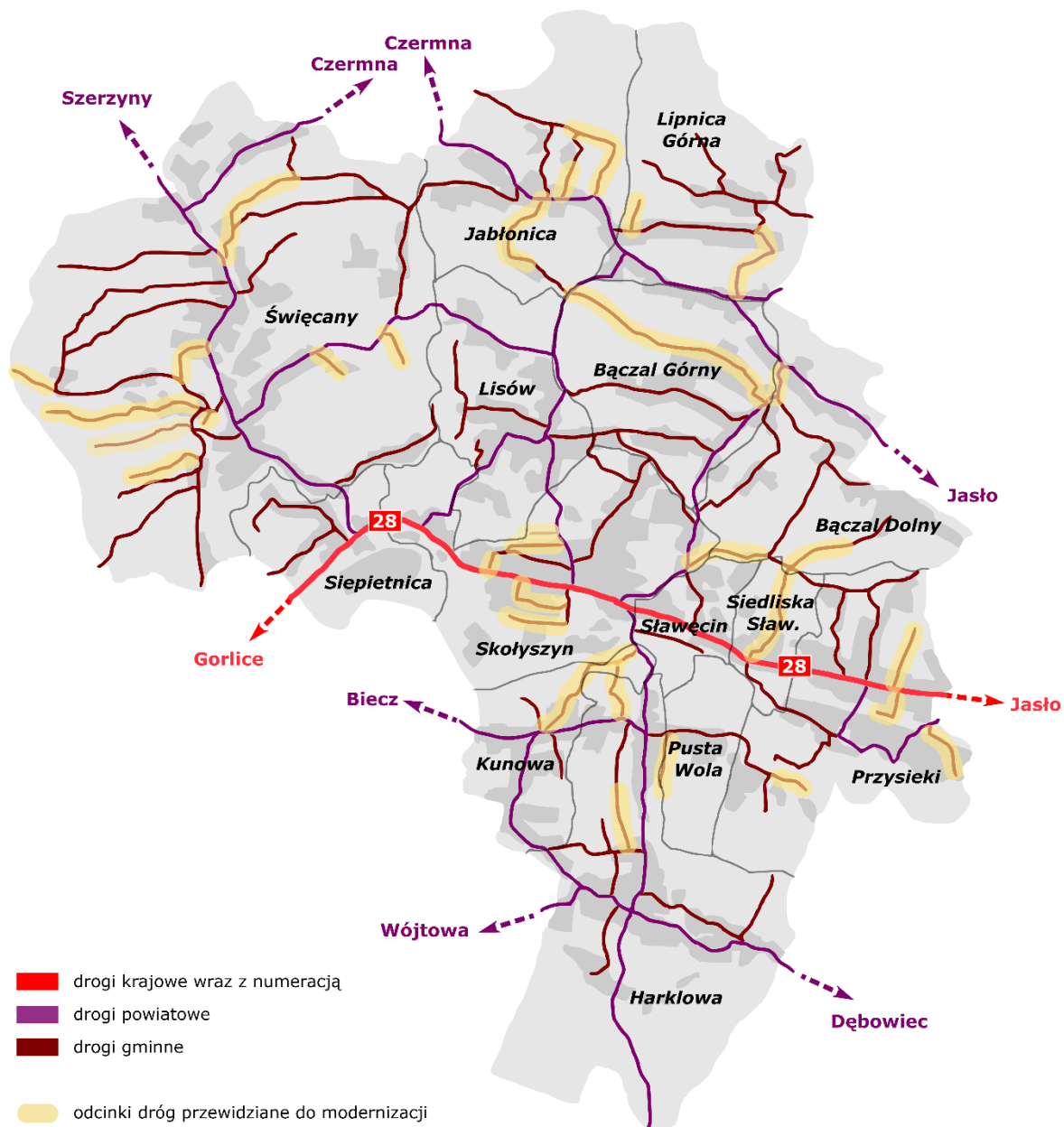
w zakresie infrastruktury społ. i techn.:

- Budowa sieci wodociągowych
- Budowa sieci kanalizacyjnych
- Instalacja systemów energii odnawialnej na budynkach użyteczności publ.
- Budowa i rozbudowa budynków użyteczności publ. (m.in. domy ludowe)
- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej
- Budowa i modernizacja remiz oraz doposażenie sprzętowe OSP
- Budowa centrum opiekuńczo-socjalnego
- Rozbudowa oczyszczalni ścieków
- Budowa punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK)
- Odwodnienie terenu - budowa rowu melioracyjnego
- Utworzenie magazynu materiałów przeciwpowodziowych

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

Rysunek 13. Uwarunkowania komunikacyjne oraz planowane inwestycje drogowe na terenie gminy Skołyszyn do 2030 r.

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

Szczegółowe zestawienie inwestycji (w podziale na poszczególne miejscowości oraz z wyróżnieniem inwestycji drogowych) przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 4. Planowane inwestycje w podziale na miejscowości gminy Skołyszyn (perspektywa do 2030 r.)

Lp.	Określenie inwestycji
Święcany	
1.	Budowa Ośrodka Zdrowia
2.	Rozbudowa Remizy OSP (budynek garażowy)
3.	Budowa kanalizacji sanitarnej w obrębie Aglomeracji Szerzyny
4.	Budowa kanalizacji sanitarnej poza terenem aglomeracji (m.innymi Siepietnica wzdłuż drogi powiatowej – delikatesy CENTRUM)
5.	Termomodernizacja budynku Domu Ludowego
6.	Budowa kortu tenisowego przy Szkole Podstawowej
7.	Montaż odnawialnych źródeł energii na budynkach użyteczności publicznej
8.	Przebudowa i modernizacja dróg gminnych wraz z budową chodników
9.	Budowa parkingu przy kościele Parafialnym w Święcanach
10.	Przebudowa drogi publicznej Nr 113681R w centrum miejscowości wraz z budową chodnika i parkingu w centrum
11.	Przebudowa mostu na rzece Olszynka w ciągu drogi gminnej publicznej Nr113653R Nadole – Kurpiel
12.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1827R Siepietnica – Święcany – granica województwa wraz z przebudową mostu na rzece Olszynka
13.	Budowa oświetlenia ulicznego przy drogach gminnych i powiatowych
Siepietnica	
14.	Budowa kanalizacji sanitarnej
15.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1828R Siepietnica – Święcany - Lisów
16.	Poprawa efektywności energetycznej wraz z termomodernizacją budynku Domu Ludowego oraz montażem odnawialnych źródeł energii
17.	Zagospodarowanie terenu stadionu sportowego wraz z przebudową budynku na centrum opiekuńczo – mieszkalne dla seniorów
18.	Budowa oświetlenia ulicznego przy drogach gminnych i powiatowych
19.	Modernizacja i przebudowa drogi powiatowej
Skołyszyn	
20.	Budowa Parku kultury i rekreacji w Skołyszynie
21.	Rozbudowa i modernizacja Oczyszczalni Ścieków w Przysiekach
22.	Budowa „Kiss and ride” przy Szkole Podstawowej w Skołyszynie
23.	Budowa gminnego przedszkola i żłobka
24.	Budowa campusu edukacyjno-sportowego (m.in. budowa boiska wielofunkcyjnego, budowa pełnowymiarowej hali sportowej, przebudowa stadionu)
25.	Montaż odnawialnych źródeł energii na budynkach użyteczności publicznej

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

26.	Rozbudowa placu zabaw wraz z wykonaniem bezpiecznej nawierzchni przy przedszkolu
27.	Przebudowa i rozbudowa budynku Urzędu Gminy Skołyszyn wraz z zagospodarowaniem terenu
28.	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Aglomeracji Skołyszyn i poza nią
29.	Rozbudowa sieci rozdzielczej wodociągowej
30.	Rozbudowa i przebudowa GOKiCz
31.	Budowa oświetlenia ulicznego przy drogach gminnych i powiatowych
32.	Budowa i przebudowa dróg gminnych
33.	Budowa chodników i ścieżek rowerowych
34.	Zmiana Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego
35.	Budowa drugiego stacjonarnego PSZOK
36.	Utworzenie magazynu przeciwpowodziowego
Sławęcin	
37.	Zagospodarowanie terenu przy Domu Ludowym
38.	Montaż odnawialnych źródeł energii na Domu Ludowego
39.	Budowa sieci wodociągowej
40.	Budowa Kanalizacji sanitarnej na terenie Aglomeracji Skołyszyn
41.	Budowa oświetlenia ulicznego przy drogach gminnych
42.	Modernizacja dróg gminnych
Siedliska	
43.	Budowa sieci wodociągowej
44.	Budowa Kanalizacji sanitarnej na terenie Aglomeracji Skołyszyn i poza nią
45.	Budowa oświetlenia ulicznego przy drogach gminnych
46.	Modernizacja dróg gminnych
47.	Budowa drogi alternatywnej (osuwisko)
Przysieki	
48.	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej
49.	Budowa boiska wielofunkcyjnego
50.	Poprawa efektywności energetycznej / termomodernizacja budynku Domu Ludowego
51.	Montaż odnawialnych źródeł energii na budynkach Szkoły Podstawowej i Domu Ludowego
52.	Budowa sieci rozdzielczej wodociągowej
53.	Rozbudowa kanalizacji sanitarnej

Strategia Rozwoju Gminy Skotyszyn do 2030 roku

54.	Budowa oświetlenia ulicznego przy drogach gminnych i powiatowych
55.	Budowa chodników w ciągu dróg gminnych i powiatowych
56.	Przebudowa i modernizacja dróg gminnych i powiatowych
57.	Budowa ścieżek rowerowych
58.	Zakup lekkiego samochodu na potrzeby jednostki OSP
59.	Zmiana Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego
60.	Przebudowa remizy OSP
Pusta Wola	
61.	Termomodernizacja Domu Ludowego
62.	Montaż odnawialnych źródeł energii na budynku Domu Ludowego
63.	Budowa parkingu przy Domu Ludowy
64.	Budowa rowu melioracyjnego z centrum miejscowości w kierunku rzeki Ropy
65.	Budowa sieci rozdzielczej wodociągowej
66.	Budowa i przebudowa dróg powiatowych
67.	Budowa oświetlenia ulicznego przy drogach gminnych i powiatowych
Harkłowa	
68.	Budowa sieci rozdzielczej wodociągowej
69.	Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie Aglomeracji Skotyszyn i poza nią
70.	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej
71.	Montaż odnawialnych źródeł energii na budynkach użyteczności publicznej (Szkoly Podstawowej i Domu Ludowego).
72.	Modernizacja budynku tzw. starej szkoły.
73.	Modernizacja i przebudowa dróg gminnych i powiatowych
74.	Budowa chodników przy drogach powiatowych
75.	Budowa ścieżek rowerowych
76.	Budowa oświetlenia ulicznego przy drogach gminnych i powiatowych
Kunowa	
77.	Budowa boiska wielofunkcyjnego przy Szkole Podstawowej
78.	Montaż odnawialnych źródeł energii na budynku Szkoły Podstawowej
79.	Budowa domu ludowego i remizy OSP
80.	Modernizacja dróg gminnych i powiatowych
81.	Budowa oświetlenia ulicznego przy drogach gminnych i powiatowych

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

Lisów	
82.	Rozbudowa kanalizacji sanitarnej na terenie Aglomeracji Skołyszyn.
83.	Budowa oświetlenia boiska wielofunkcyjnego przy Szkole Podstawowej.
84.	Budowa oświetlenia ulicznego przy drogach gminnych i powiatowych.
85.	Budowa drogi i chodnika przy drodze gminnej Lisówek – Lisów oraz drodze powiatowej Lipnica G. – Lisów – Skołyszyn wraz z oświetleniem.
86.	Montaż odnawialnych źródeł energii na budynkach użyteczności publicznej (Szkoly Podstawowej i Domu Ludowego).
87.	Modernizacja, budowa i przebudowa dróg gminnych i powiatowych
88.	Remont pomieszczeń szkolnych w Szkole Podstawowej.
89.	Remont pomieszczeń Domu Ludowego.
Jabłonica	
90.	Budowa infrastruktury kanalizacyjnej.
91.	Przebudowa budynku Domu Ludowego wraz z remizą OSP
92.	Remont drogi gminnej „Góry” k. Kościoła. Budowa oświetlenia przy tej drodze.
93.	Zakup wyposażania Domu Ludowego wraz z remizą OSP
94.	Termomodernizacja Domu Ludowego.
95.	Zagospodarowanie terenu przy Domu Ludowym wraz z remizą OSP (w tym budowa parkingu oraz placu zabaw).
96.	Poprawa poczucia wspólnoty i budowanie tożsamości wsi poprzez organizację Pikniku Rodzinnego w Jabłonicy.
97.	Montaż odnawialnych źródeł energii na budynkach użyteczności publicznej (Szkoly Podstawowej i Domu Ludowego).
98.	Budowa oświetlenia boiska wielofunkcyjnego przy Szkole Podstawowej.
99.	Budowa oświetlenia ulicznego przy drogach gminnych i powiatowych
100.	Budowa chodnika przy drodze powiatowej.
101.	Modernizacja i przebudowa dróg gminnych i powiatowych
Lipnica Górna	
102.	Zagospodarowanie działki przy Domu Ludowym: budowa placu zabaw, budowa parkingu, budowa boiska.
103.	Budowa kanalizacji sanitarnej.
104.	Modernizacja dróg gminnych i powiatowych
105.	Budowa chodnika przy drogach gminnych i powiatowych.
106.	Budowa oświetlenia ulicznego przy drogach gminnych i powiatowych.
Bączal Górny	
107.	Przebudowa Domu Ludowego.

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

108.	Wykonanie ogrodzenia placu rekreacyjno- sportowego w okolicy DL (wraz z utwardzeniem działki przy Domu Ludowym)
109.	Budowa boiska sportowego w okolicy DL wraz z zagospodarowaniem terenu
110.	Budowa altany rekreacyjno- kulturalnej w okolicy DL
111.	Poprawa poczucia wspólnoty i budowanie tożsamości wsi poprzez organizację imprezy integracyjnej społeczności wiejskiej „Wspólne Świątowanie”
112.	Budowa oświetlenia ulicznego przy drogach gminnych
113.	Termomodernizacja Domu Ludowego
114.	Budowa kanalizacji sanitarnej
115.	Modernizacja dróg gminnych i powiatowych
116.	Budowa chodnika przy drogach gminnych i powiatowych
117.	Doposażenie placu zabaw wraz z wykonaniem bezpiecznej nawierzchni w okolicy Domu Ludowego
118.	Modernizacja remizy OSP
Bączal Dolny	
119.	Budowa kanalizacji sanitarnej
120.	Budowa chodnika przy drogach gminnych i powiatowych
121.	Przebudowa boisk wielofunkcyjnych przy Szkole Podstawowej
122.	Montaż odnawialnych źródeł energii na budynkach użyteczności publicznej (Szkoly Podstawowej i Domu Ludowego)
123.	Budowa parkingu przy Szkole Podstawowej
124.	Budowa oświetlenia ulicznego przy drogach gminnych i powiatowych
125.	Modernizacja i przebudowa dróg gminnych i powiatowych

Źródło: opracowanie przez UG Skołyszyn

Tabela 5. Planowane inwestycje drogowe w podziale na miejscowości gminy Skołyszyn (perspektywa do 2030 r.)

Lp.	Określenie inwestycji
Świącany	
1.	Droga wewnętrzna -Przechody Las
2.	Droga publiczna 113715R Pogwizdoł
3.	Droga publiczna nr 113680R Rędziny
4.	Droga wewnętrzna Czermianka "Pod Lasem"
5.	Droga wewnętrzna nr ew. 2549/1
6.	Droga publiczna nr 113716R Sikorówka
7.	Droga wewnętrzna Nadole
8.	Droga wewnętrzna koło Bochni

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

9.	Droga publiczna nr 113681R Centrum wraz z wyk. chodnika i oświetlenia.
Siepietnica	
10.	Droga publiczna Nr 113650R
11.	Droga publiczna Nr 113688R
Skołyszyn	
12.	Droga wewnętrzna nr ew. 754 (PSZOK)
13.	Droga publiczna nr 113663R Osiedle
14.	Droga publiczna nr 113664R "Pańskie Pola
15.	Droga wewnętrzna w kier. Cmentarza
16.	Droga wewnętrzna nr ew. 538 i 548/5 "oś. Ptasia"
Sławęcín	
17.	Droga publiczna nr 113666R Babis
Siedliska	
18.	Droga publiczna 113667R
Przysieki	
19.	Droga publiczna Nr 113719R
20.	Droga wewnętrzna "Pod Dębami"
21.	Droga publiczna Nr 113668R - Zawodzie w kier. Osobnicy
22.	Droga wewnętrzna Tłoki
Pusta Wola	
23.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1864R
Harkłowa	
24.	Droga wewnętrzna koło Bajczarni
25.	Droga publicznej Nr 113707R Stygarówka
Kunowa	
26.	Droga publicznej nr 113701R Zamczysko
Lisów	
27.	Przebudowa drogi gminnej relacji Lisów - Lisówek wraz z budową chodnika i oświetleniem.
Jabłonica	
28.	Droga publiczna Nr 113694R Pniaki
29.	Droga publiczna nr 113656R Zadębina

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

30.	Droga publiczna Nr 113693R Góry koło Kościoła wraz z oświetleniem
Lipnica Górna	
31.	Droga publiczna 113711R Przylasek.
32.	Droga wewnętrzna Dworki w kier. Pniaki
Bączal Górny	
33.	Droga publiczna nr 113658R Nowiny
Bączal Dolny	
34.	Droga wewnętrzna od Szkoły do dr. Powiatowej Nr 1829R
35.	Droga publiczna Nr 113718R Brzeziny

Źródło: opracowanie przez UG Skołyszyn

USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Skołyszyn wynikają z przyjętego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz są zgodne z założeniami dokumentów planistycznych gminy. Prezentowana lista nie jest skończonym katalogiem uwarunkowań polityki przestrzennej jednostki, należy traktować ją jako ich syntezę, wskazującą na ogólne kierunki kształtowania struktury przestrzennej gminy Skołyszyn w horyzoncie czasowym tożsamym z okresem obowiązywania strategii.

Tabela 6. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej w gminie Skołyszyn

Przeznaczenie terenów	Osadnictwo – dominująca zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa	Rolnicza przestrzeń produkcyjna	Pozarolnicza działalność gospodarcza, w tym eksploatacja złóż surowców	Ochrona i eksploatacja zasobów środowiskowych	Działalność usługowa w zakresie turystyki, rekreacji i wypoczynku i pozostała
Charakterystyka terenów	Obszary z zabudową mieszkaniową jednorodziną i zagrodową, skoncentrowane w centrach miejscowości, wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych gminy oraz w przysiółkach i osadach, stanowiących integralne części wsi.	Grunty orne, łąki, pastwiska, sady itd., także obszary nieużytkowane rolniczo (odłogi).	Obszary zagospodarowane przemysłowo bądź przeznaczone do takiego zagospodarowania, w sąsiedztwie głównych szlaków komunikacyjnych gminy. Także tereny górnicze (złóża kruszywa w dolinie rzeki Ropy i złoża ropy naftowej w Harkłowej), eksploatowane obecnie oraz przewidziane do takiego wykorzystania.	Kompleksy leśne, tereny zadrzewione, zakrzewione i zarastające, w tym obszary w sąsiedztwie cieków wodnych (rzek, strumieni, stawów), obszary przeznaczone do zalesienia, zieleni śródpólna oraz enklawy zieleni w zabudowie mieszkalnej i usługowej (np. zieleni przykościelna, cmentarna, parkowa).	Obszary potencjalnie atrakcyjne turystycznie i krajoznawczo, obejmujące najcenniejsze zasoby nieruchomości dziedzictwa kulturowego i ich bezpośrednie sąsiedztwo, miejsca o wybitnych walorach widokowych, doliny rzek, tereny zakończonej eksploatacji górniczej kruszywa. Także obiekty sportowe, rekreacyjne i ich sąsiedztwo.
Podstawowe ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	<ul style="list-style-type: none"> Podstawowe przeznaczenie pod budownictwo jednorodzinne, z dopuszczeniem innych typów (np. wielorodzinne) w razie uzasadnionych potrzeb; 	<ul style="list-style-type: none"> Adaptacja i intensyfikacja wielokierunkowej produkcji w zakresie upraw, hodowli i ogrodnictwa; Wyłączenie zabudowy niezwiązanej 	<ul style="list-style-type: none"> Przeznaczenie pod lokalizację obiektów przemysłowych, zaplecza do obsługi produkcji rolnej oraz handlu (baz, składów, hurtowni); 	<ul style="list-style-type: none"> Utrzymanie składów gatunkowych lasów zbliżonych do naturalnych dla terenu Pogórza; Tworzenie skupisk zieleni w ciągach rzek i potoków 	<ul style="list-style-type: none"> Wykorzystanie terenów, w tym wyrobisk poźwirowych, pod działalność rekreacyjną, sportową oraz pod zabudowę turystyczną,

Strategia Rozwoju Gminy Skotyszyn do 2030 roku

	<ul style="list-style-type: none"> Możliwość lokalizacji obiektów usług podstawowych i małych zakładów produkcyjnych, nieuciążliwych dla otoczenia; Utrzymanie spójności kompozycyjnej zabudowy wsi, z ograniczeniem rozwoju zabudowy mieszkalnej wzdłuż głównych dróg na rzecz zabudowy usługowej i dbałością o historycznie ukształtowanych zasad kompozycyjnych; Przechodzenie etapami zabudową wiejską od istniejących skupisk zabudowy do terenów otwartych; Promowanie zasady kompleksowej realizacji zabudowy z pełnym uzbrojeniem sieciowym i z komunikacją (np. w zakresie odpowiedniej liczby miejsc parkingowych dla zabudowy usługowej); Wyposażanie zespołów zabudowy mieszkaniowej w tereny rekreacji i wypoczynku oraz enklawy zieleni urządzonej 	<p>z produkcją rolną, za wyjątkiem infrastruktury sieciowej i komunikacyjnej;</p> <ul style="list-style-type: none"> Dopuszczenie do rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej w oparciu o zabudowę rolniczą; Zakaz wznoszenia zabudowy kubaturowej; Przeznaczenie do zalesienia gruntów odłogowanych i zarastających, o słabej jakości gleb. 	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój małych i średnich zakładów produkcyjnych o nieznacznej uciążliwości dla środowiska; Rozwój przemysłu wydobywczego w obrębie udokumentowanych złóż w dolinie Ropy, z ich eksploatacją w sposób zorganizowany, z działaniami rekultywacyjnymi i poszanowaniem dla korytarzy ekologicznych, w ramach obowiązujących przepisów; Wydobycie ropy naftowej i gazu ziemnego z lokalizacją urzędzeń górniczych i sieci przesyłowych, przy jednoczesnym stosowaniu technologii ograniczających wpływ na środowisko naturalne. 	<p>(zacienienie, korytarze ekologiczne);</p> <ul style="list-style-type: none"> Wykorzystanie zasobów leśnych do działalności rekreacyjnej i wypoczynkowej; Rozwój gospodarki leśnej; Zachowanie zieleni jako elementu krajobrazowego w otoczeniu obiektów zabytkowych; Zachowanie obszarów zieleni jako elementu mozaiki ekosystemów harmonizującej z krajobrazem Pogórza 	<p>z uwzględnieniem lokalizowania małej architektury;</p> <ul style="list-style-type: none"> Rekultywacja stawów (np. łączenie, umacnianie brzegów, przekształcanie linii brzegowych itd.); Uwzględnienie przepisów prawa dotyczącego ochrony przed powodzią na terenach bezpośredniego zagrożenia; Wyłączenia dla przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko; Konieczność rozbudowy infrastruktury technicznej, drogowej (w tym miejsc parkingowych).
--	---	--	--	--	--

Źródło: Opracowanie własne

SPÓJNOŚĆ ZAŁOŻEŃ STRATEGII ROZWOJU GMINY SKOŁYSZYN DO 2030 ROKU Z CELAMI I KIERUNKAMI ROZWOJU ZAWARTYMI W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ORAZ W INNYCH DOKUMENTACH WYŻSZEGO RZĘDU. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku jest spójna z dokumentami strategicznymi szczebla unijnego, krajowego, regionalnego i ponadlokalnego, m.in.:

- Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu i Migracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu na rzecz Zarządzania Granicami i Wiz Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030,
- Krajowym Planem Odbudowy,
- Strategią Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030,
- Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- Strategią Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku,
- Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030,
- Polityką ekologiczną państwa 2030 – strategią rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej,
- Strategią rozwoju województwa – Podkarpackie 2030.

Rozporządzenie ogólne wskazuje pięć podstawowych celów polityki europejskiej. Zestawione z celami Strategii Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku ujawniają, że zaplanowana polityka rozwoju gminy wpisuje się w te założenia. Dotyczy to przede wszystkim wspólnych priorytetów w zakresie doskonalenia dostępności i jakości usług publicznych oraz aktywizacji i włączenia społecznego, ale również wszelkich inicjatyw wynikających z założeń zrównoważonego rozwoju. Ich zgodność z celami strategicznymi Unii Europejskiej wpłynie na możliwości pozyskiwania źródeł finansowania dla przewidzianych w strategii kierunków i pakietów działań.

Podobna spójność występuje w kontekście dokumentów programowych na poziomie krajowym i regionalnym. Założenia rozwojowe opisane w Strategii Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku pozostają w zbieżności z tymi przyjętymi dla całego kraju w ramach dokumentów programowych ogólnych czy sektorowych, a także określonymi regionalnie w Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030. To o tyle istotne, że szereg aspektów rozwojowych pozostaje poza możliwościami oddziaływania z poziomu samorządu lokalnego lub też efekty działań samorządu są uzależnione od aspektów pozostających w kompetencji innych podmiotów, np. władz centralnych czy regionalnych. Gwarantuje to zatem wsparcie, w tym również finansowe, i uprawdopodobnia wystąpienie efektu synergii.

Gmina Skołyszyn położona jest w obrębie wydzielonych obszarów specjalnych, które zostały wyznaczone w strategicznych i planistycznych dokumentach krajowych i wojewódzkich, wśród których wymienić należy w szczególności:

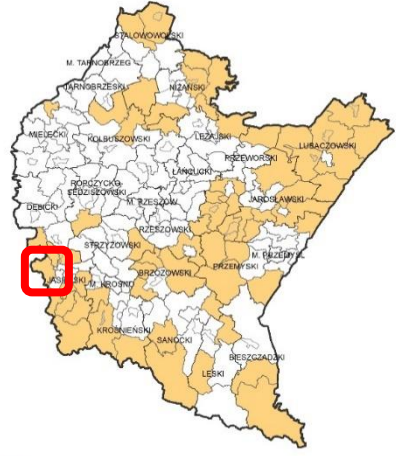

- Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030),
- Strategia Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2030,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030.

Przez obszary specjalne rozumie się:

- obszary funkcjonalne – obszary, na których występuje względnie wyodrębniający się, intensywny i otwarty system powiązań społecznych, gospodarczych lub przyrodniczych, uwarunkowanych cechami środowiska geograficznego (przyrodniczego i antropogenicznego); szczególnym typem obszaru funkcjonalnego jest miejski obszar funkcjonalny;
- obszary strategicznej interwencji (OSI) – określone w strategii rozwoju obszary o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł lub rozwiązania regulacyjne.

1. OSI krajowe - Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030:

Tabela 7. Umiejscowienie gminy Skołyszyn w OSI uwzględnionych w KSRR 2030

Lp.	Nazwa OSI	Charakterystyka OSI	Odwzorowanie graficzne
1.	Obszary zagrożone trwałą marginalizacją	<p>Obszarami największej koncentracji problemów rozwojowych i w największym stopniu zagrożonymi trwałą marginalizacją są skupiska gmin wiejskich i powiązanych z nimi funkcjonalnie małych miast, które cechują się peryferyjnym położeniem i słabą dostępnością transportową. Wyróżniają je m.in. problemy demograficzne, niski poziom przedsiębiorczości i atrakcyjności inwestycyjnej, relatywnie niski poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych mieszkańców, słaby rozwój infrastruktury, niezadowalająca dostępność do usług publicznych, trudności w zakresie kreowania rozwoju. Kluczowym zagrożeniem jest dalsze pogarszanie się i tak słabej pozycji konkurencyjnej tych obszarów oraz zmniejszanie się ich udziału w procesach rozwojowych, co może prowadzić do ich trwałej społecznej i ekonomicznej marginalizacji. W zasięgu OSI Obszary zagrożone trwałą marginalizacją znajduje się gmina Skołyszyn.</p>	 <p>■ OBSZARY ZAGROŻONE TRWAŁĄ MARGINALIZACJĄ</p> <p>Źródło: Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030, s. 118</p>
2.	Polska Wschodnia	<p>Wschodnia część kraju w największym stopniu skupia obszary zagrożone marginalizacją, a jej województwa - lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie – znajdują się w grupie regionów o zdecydowanie niższym poziomie konkurencyjności w porównaniu do średniej w Unii Europejskiej. W zasięgu OSI Wschodnia Polska znajduje się gmina Skołyszyn.</p>	 <p>■ OBSZAR POLSKI WSCHODNIEJ</p> <p>Źródło: Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030, s. 118</p>

2. OSI regionalne - Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030:

Tabela 8. Umiejscowienie gminy Skołyszyn w priorytetach strategii regionalnej

Lp.	Priorytet strategii regionalnej	Opis priorytetu	Zakładane działania
1.	<p>7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego, w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> 7.1.3. Rozwój powiązań komunikacyjnych wewnątrz obszarów funkcjonalnych biegunów wzrostu. 	<p>Województwo podkarpackie charakteryzuje się policentrycznym układem struktury osadniczej (centralne położenie najważniejszego ośrodka miejskiego – Rzeszowa oraz zogniskowane wobec niego w sposób równomierny aglomeracje miejskie). Umożliwia on budowanie wielokierunkowych powiązań funkcjonalnych. Kluczowym narzędziem wspierającym dyfuzję procesów rozwojowych jest rozwój sieci komunikacyjnej i infrastruktury transportowej, która zapewni mobilność, spójność terytorialną i gospodarczo-społeczną. Gmina Skołyszyn jest częścią jednego z obszarów funkcjonalnych, którego centrum stanowi miasto Jasło, charakteryzujące się potencjałem usługowym i gospodarczym, powiązane jednocześnie w dużej mierze z miastem Krosno (strategia regionalna zakłada wzmocnienie duopolu tych miast).</p>	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie spójności terytorialnej obszarów funkcjonalnych poprzez budowę, rozbudowę oraz modernizację infrastruktury kolejowej; podniesienie bezpieczeństwa komunikacyjnego poprzez budowę obwodnic i odciążenie centrów miast od przeciążeń wynikających z transportu indywidualnego i komunikacji publicznej; modernizacja i rozwój infrastruktury dróg lokalnych w celu zwiększenia spójności obszarów funkcjonalnych miast; rozwój transportu publicznego, w tym poprzez modernizację i rozwój infrastruktury w celu efektywniejszego przemieszczania się wewnątrz obszarów funkcjonalnych oraz między nimi; wspieranie systemu zrównoważonego transportu wraz węzłami intermodalnymi typu P&R, B&R; rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych, tras rowerowych, jako alternatywy dla przemieszczania się na krótkich odcinkach oraz służących rekreacji.
2.	<p>7.3. Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju, w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> 7.3.1. Wzmocnienie szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją w województwie. 	<p>Jak wskazano wcześniej, wschodnia część Polski, w tym województwo podkarpackie, skupia obszary zagrożone marginalizacją. W odpowiedzi na to wyzwanie, polityka regionalna zakłada wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju. Jej ideą jest zapewnienie wszystkim mieszkańcom niezależnie od miejsca zamieszkania pełnego pakietu możliwości rozwojowych. Podejmowane działania mają identyfikować i eliminować bariery oraz wzmocnić czynniki rozwojowe obszarów o słabszych perspektywach rozwojowych. Mogą one wynikać ze struktury społeczno-gospodarczej, peryferyjnego położenia bądź utraty dotychczasowych funkcji. W efekcie oczekuje się, że</p>	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój sektora inwestycji prywatnych w oparciu o lokalne zasoby; aktywizacja lokalnych inicjatyw gospodarczych i społecznych, poprzez wykorzystanie potencjału podmiotów publicznych, prywatnych, organizacji pozarządowych i mieszkańców; poprawa atrakcyjności inwestycyjnej poprzez zapewnienie przygotowanych terenów inwestycyjnych; pobudzanie procesów rozwojowych poprzez zapewnienie lepszej dostępności komunikacyjnej na zewnątrz, w tym rozwój infrastruktury drogowej łączącej się z węzłami sieci dróg szybkiego ruchu oraz infrastruktury kolejowej; włączenie komunikacyjne obszarów o utrudnionej dostępności;

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

		nastąpi m.in. zwiększenie zasobów infrastrukturalnych w strategicznych sektorach, zdynamizowanie rozwoju społeczno-gospodarczego w oparciu o lokalne potencjały, rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności, poprawa dostępu do podstawowych usług publicznych, zniwelowanie wykluczenia transportowego. Obszary te zostały wyznaczone na poziomie powiatów, w oparciu o syntetyczny wskaźnik uwzględniający ich poziom rozwoju społeczno-gospodarczego. Wśród nich jest powiat jasielski i gmina Skołyszyn.	<ul style="list-style-type: none"> dostosowanie infrastruktury technicznej (energetycznej, telekomunikacyjnej, wodnokanalizacyjnej) i społecznej warunkującej rozwój gospodarczy i wyższą jakość życia mieszkańców; wzmocnienie roli instytucji publicznych jako inicjatora nawiązywania partnerstw, współpracy z innymi instytucjami publicznymi, społeczeństwem i innymi interesariuszami na rzecz rozwoju regionu; ograniczenie skutków peryferyjnego położenia obszarów przygranicznych poprzez wielopłaszczyznowe wykorzystanie potencjału współpracy transgranicznej; intensyfikacja działań w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska przyrodniczego.
3.	<p>7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku, w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> 7.4.1. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury technicznej. 	Obszary wiejskie (w tym gmina Skołyszyn) w województwie podkarpackim zajmują ok. 93% ogólnej powierzchni regionu. W wielu przypadkach dotyka je zjawisko postępującej marginalizacji i niskiego poziomu jakości życia, co zostało wskazane już wyżej. Kluczową kwestią przeciwdziałającą tym trendom jest likwidacja braków infrastrukturalnych, w szczególności w odniesieniu do sieci: wodno-kanalizacyjnej, energetycznej, teleinformatycznej oraz transportowej. Strategia regionalna zakłada działania, które mają umożliwić rozwój gospodarki i przedsiębiorczości, w tym powstawanie miejsc pracy w sektorach pozarolniczych, dostępność do usług publicznych, przekwalifikowanie zawodowe oraz mobilność przestrzenną, przy zachowaniu walorów środowiska przyrodniczego. Realizacja wyzwań regionalnych pozwoli na wielokierunkowy i zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.	<ul style="list-style-type: none"> Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów wiejskich w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym, w tym w relacji do najbliższego regionalnego bieguna wzrostu; zwiększenie dostępności cyfrowej poprzez rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej; modernizacja i rozbudowa energetycznych linii przesyłowych jako podniesienie komfortu życia i bezpieczeństwa mieszkańców; rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i ściekowej; poprawa zarządzania sektorem gospodarki odpadami; tworzenie korzystnych warunków w tym kompleksowej infrastruktury technicznej dla rozwoju przedsiębiorczości.
4.	7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy	Strategia regionalna zakłada, że rozwój obszarów wiejskich należy oprzeć na wykorzystaniu zróżnicowanych potencjałów rozwojowych, wzmocnieniu rolniczych i pozarolniczych specjalizacji gospodarczych. Nie mniej istotne będzie aktywizowanie społeczności do	<ul style="list-style-type: none"> Promowanie lokalnych zasobów (produktów tradycyjnych, regionalnych, ekologicznych) w celu powstawania alternatywnych źródeł dochodów; aktywizacja lokalnych społeczności ukierunkowana na rozwój przedsiębiorczości jako element wzrostu dochodów ludności wiejskiej;

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

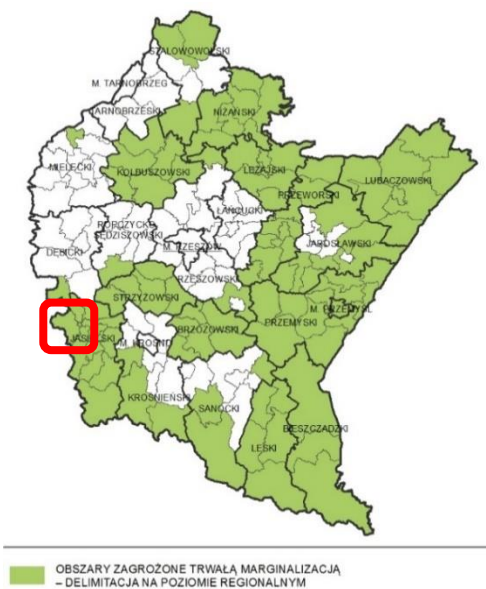
	<p>i wypoczynku, w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 7.4.2. Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich 	<p>podejmowania działalności gospodarczej wykorzystującej lokalne zasoby jako elementy konkurencyjności i zwiększenia dochodów ludności. Takim przykładem może być rozwój funkcji turystycznych, bazujących na walorach kulturowych i środowiskowych. Dotyczy to gminy Skołyszyn.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kreowanie postaw przedsiębiorczych i lokalnych inicjatorów działalności gospodarczej; • wspieranie i profilowanie specjalizacji regionalno-lokalnej oraz centrów produkcyjno-usługowych; • ukierunkowanie na dywersyfikację specjalizacji w celu podniesienia towarowości gospodarstw rolniczych; • rozwój funkcji turystycznych, kompleksowo wykorzystujących lokalne zasoby i specjalizacje.
<p>5.</p>	<p>7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku, w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 7.4.3. Integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej w aspekcie społecznym i kulturowym 	<p>Żadna zmiana rozwojowa nie może się dokonać bez udziału mieszkańców, stąd strategia regionalna zakłada wielokierunkową aktywizację społeczności lokalnej. Grupy społeczne mają uczestniczyć w diagnozie potrzeb i możliwości danego obszaru oraz wyznaczaniu kierunków rozwoju i zarządzaniu lokalnymi zasobami. Zakłada się również oddolne angażowanie się społeczności w partnerstwa regionalne i ponadregionalne, a nawet międzynarodowe.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie mieszkańców w realizacji działań wynikających z lokalnych dokumentów strategicznych mających na celu wzmocnienie tożsamości regionalnej; • podejmowanie współpracy na rzecz integracji społeczności lokalnej w planowaniu wspólnych działań i podejmowaniu wyzwań rozwojowych; • poszerzenie i wzbogacenie oferty kulturalnej i usług czasu wolnego opartych na lokalnych zasobach przyczyniające się do zwiększenia poczucia tożsamości mieszkańców obszarów wiejskich, integracji społecznej i aktywizacji, szczególnie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; • promocja lokalnej twórczości kulturalnej, rzemieślniczej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa, przyczyniającej się do wykreowania produktów charakterystycznych dla poszczególnych miejscowości w oparciu o istniejące zasoby; • promocja regionalnych specjalizacji w rolnictwie, jego otoczeniu i rybactwie (winiarstwo, pszczelarstwo itp. oraz usługi socjalne i rzemiosło, handel, przetwórstwo produktów rolnych, rękodzieło itp.); • upowszechnianie dobrych praktyk przez społeczność lokalną na płaszczyźnie międzyregionalnej i międzynarodowej; • wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z lokalnymi ośrodkami osadniczymi.
<p>6.</p>	<p>7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy</p>	<p>Jakość przestrzeni obszarów wiejskich warunkuje możliwość i efektywność działań prorozwojowych. Stąd racjonalne wykorzystanie tej przestrzeni i zasobów endogenicznych, przy zachowaniu walorów krajobrazowych i przyrodniczych, stanowi jeden</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dostosowanie przestrzeni wiejskiej do potrzeb gospodarczych i społecznych mieszkańców; • efektywne wykorzystanie przestrzeni poprzez rozwój funkcji rekreacyjnej, sportowej i społeczno-kulturalnej obejmującej budowę i adekwatne wyposażenie obiektów;

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

<p>i wypoczynku, w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 7.4.4. Racjonalizacja przestrzeni wiejskiej 	<p>z priorytetów strategii regionalnej. Określać to mają dedykowane opracowania urbanistyczne. Wyzwaniem jest także zachowanie zgodności z dokumentami planistycznymi sporządzanymi dla obszarów sąsiednich.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystanie potencjału uzdrowiskowego w projektowaniu przestrzeni wiejskiej; • poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni wiejskiej uzyskana poprzez wspieranie projektów mających na celu urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku; • budowa oraz modernizacja infrastruktury wspierającej rozwój funkcji kulturowo-społecznych na terenach wiejskich; • racjonalne wykorzystanie przestrzeni produkcyjnej i osadniczej dzięki wspieraniu działań scalenieowych i zagospodarowania poscalenieowego.
--	--	--

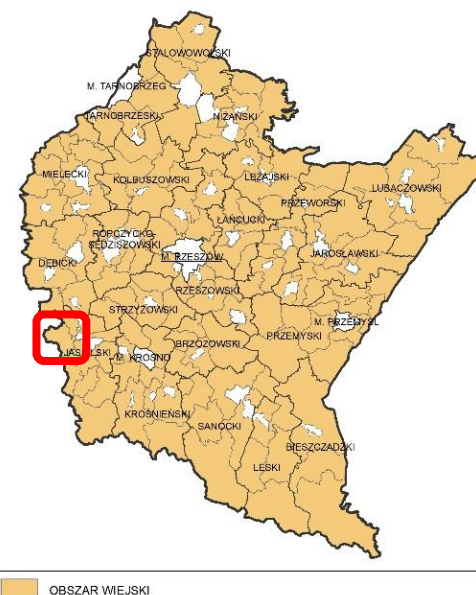
Odwzorowanie graficzne

Obszary zagrożone trwałą marginalizacją – poziom regionalny

Źródło: Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030, s. 129

Obszary wiejskie województwa podkarpackiego

Źródło: Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030, s. 132

Źródło: opracowanie na podstawie Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030, s. 121-134

3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030:

Tabela 9. Umieszczenie gminy Skołyszyn w obszarach funkcjonalnych województwa podkarpackiego

L.p.	Znaczenie obszaru funkcjonalnego	Nazwa obszaru funkcjonalnego	Opis	Wiodące kierunki zagospodarowania	Zasady i warunki zagospodarowania
1.	Ponadregionalne	Wiejski Obszar Funkcjonalny wymagający wsparcia procesów rozwojowych	Ze względu na dużą powierzchnię Wiejskiego Obszaru Funkcjonalnego, został on podzielony na 2 części: WOF uczestniczący w procesach rozwojowych oraz WOF wymagający wsparcia. Druga część stanowi 49,5% całego obszaru i charakteryzują ją gorsze wskaźniki w zakresie potencjału demograficznego, infrastruktury społecznej, warunków mieszkaniowych i infrastruktury technicznej, działalności gospodarczej, potencjału przyrodniczego i zasobów kulturowych, gdzie priorytetem polityki regionalnej pozostaje stwarzanie warunków dla poprawy jakości życia mieszkańców. Dotyczy to gminy Skołyszyn.	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój rolnictwa ekologicznego opartego na gospodarstwach rodzinnych; • rozwój działalności gospodarczej związanej z gospodarką rolną i turystyką; • rozwój kapitału ludzkiego oraz wzrost poziomu życia mieszkańców; • wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z lokalnymi ośrodkami osadniczymi; • poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym; • ochrona terenów o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych; • racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego; 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój bazy usług publicznych; • zapobieganie procesom rozpraszania zabudowy powodującym degradację terenów otwartych i przydatnych dla rolnictwa; • ochrona zasobów leśnych oraz rozwój zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej; • poprawa wyposażenia obszaru w infrastrukturę techniczną i transportową; • rozwój funkcji sportowo-rekreacyjnej i turystycznej, w tym agroturystyki oraz lecznictwa uzdrowiskowego z zastosowaniem zasad zrównoważonego rozwoju

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

				<ul style="list-style-type: none"> • rozwój turystyki, w tym agroturystyki, funkcji sportowo-rekreacyjnych i uzdrowiskowych, • rozwój infrastruktury technicznej i transportowej. 	
2.	Ponadregionalne	Górski Obszar Funkcjonalny	<p>Za Górski Obszar Funkcjonalny w województwie podkarpackim uznano pasmo Karpat, gdzie priorytetem polityki regionalnej pozostaje aktywizacja społeczno-gospodarcza w oparciu o potencjał przyrodniczo-kulturowy. Dotyczy to gminy Skołyszyn.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój różnych form usług turystycznych i uzdrowiskowych; • ochrona terenów o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych; • rozwój gospodarki rolnej i przemysłu; • rozwój infrastruktury technicznej i transportowej; • poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój społeczno-gospodarczy z zastosowaniem zasad zrównoważonego rozwoju; • poprawa wyposażenia obszaru w infrastrukturę techniczną i transportową; • tworzenie warunków rozwoju powiązań komunikacyjnych, społecznych i gospodarczych pomiędzy ośrodkami miejskimi a obszarami wiejskimi; • rozwój rolnictwa ekologicznego, w tym: form specjalistycznej produkcji rolniczej (winiarstwo, pszczelarstwo) z zachowaniem wysokiej jakości środowiska przyrodniczego; • ochrona zasobów leśnych oraz rozwój zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej; • rozwój infrastruktury turystycznej w dostosowaniu do zasad ochrony obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo; • ochrona walorów przyrodniczych i klimatycznych miejscowości uzdrowiskowych; • przeciwdziałanie suburbanizacji i rozpraszaniu zabudowy na terenach otwartych oraz dostosowanie zabudowy do otaczającego krajobrazu;

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

					<ul style="list-style-type: none"> • wzmocnienie roli ośrodków miejskich – rozwój innowacyjnego przemysłu i bazy usług publicznych; • uwzględnienie przy zagospodarowaniu terenów ograniczeń związanych z położeniem na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią oraz narażonych na niebezpieczeństwo powodzi i zagrożonych osuwiskami; • budowa małych zbiorników wodnych celem zwiększenia zdolności retencyjnej terenów górskich.
3.	Ponadregionalne	Przygraniczny Obszar Funkcjonalny	<p>Polsko-ukraińska oraz polsko-słowacka strefa przygraniczna w województwie podkarpackim (w tym powiat jasielski i gmina Skołyszyn), gdzie priorytetem polityki regionalnej pozostaje rozwój usług, w tym o charakterze dystrybucyjnym i logistycznym, z uwzględnieniem potrzeb związanych z obronnością i bezpieczeństwem państwa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa dostępności komunikacyjnej w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym; • wzmocnienie funkcjonalne ośrodków miejskich; • rozwój gospodarki rolnej i leśnej; • rozwój funkcji turystycznej w dostosowaniu do zasad ochrony obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo, • rozwój w infrastruktury technicznej i transportowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zagospodarowanie przestrzenne obszaru z uwzględnieniem potrzeb związanych z obronnością i bezpieczeństwem publicznym; • rozwój i modernizacja infrastruktury granicznej, transportowej i logistycznej; • integrowanie systemów komunikacyjnych i usprawnienie powiązań transportowych; • wspieranie rozwoju nowych funkcji, zwiększających zakres świadczonych usług o charakterze ponadlokalnym, w tym logistycznych; • poprawa dostępu do usług publicznych zlokalizowanych w miastach i na obszarach wiejskich; • współpraca transgraniczna w zakresie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego, realizacja i koordynacja wspólnych działań i projektów, zapewniających integrację planowania w zakresie ochrony

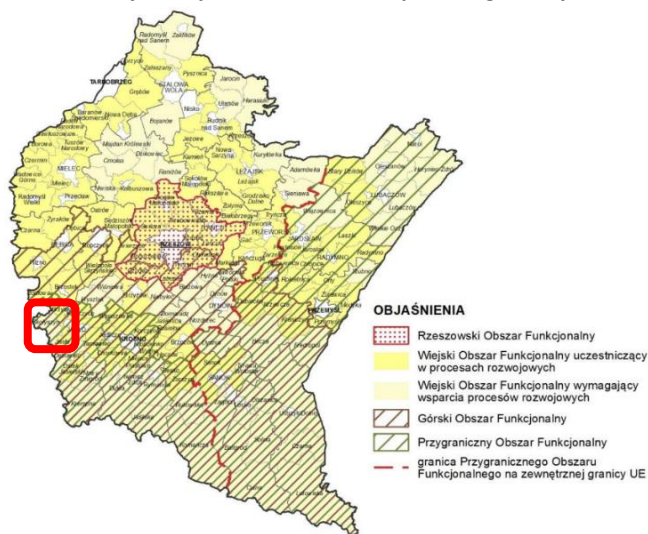
Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

					<p>środowiska, gospodarki wodnej oraz infrastruktury transgranicznej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa wyposażenia obszaru w infrastrukturę techniczną i transportową.
4.	Regionalne	<p>Obszar Funkcjonalny Kotliny Jasielsko-Krośnieńskiej</p>	<p>Obszar obejmuje gminy położone w południowo-zachodniej części województwa, w obrębie centralnej depresji karpackiej Pogórza Karpackiego (gmina Skołyszyn), gdzie priorytetem polityki regionalnej pozostaje rozwój gospodarczy w oparciu o zasoby surowcowe i przemysł nowych technologii.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój wiodących branż przemysłu z wykorzystaniem potencjału naukowo-badawczego i zaawansowanych technologii; • poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru w wymiarze regionalnym, krajowym i transgranicznym; • ochrona zasobów przyrodniczych i kulturowych; • rozwój rolnictwa ekologicznego; • rozwój różnych form turystyki, w oparciu o zasoby przyrodnicze, krajobrazowe oraz dziedzictwa kulturowego obszaru. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój Krosna, Jasła i Sanoka jako głównych ośrodków stymulujących rozwój gospodarczy obszaru; • rozwój zakładów tradycyjnych branż przemysłu oraz przemysłu nowych technologii (m.in. lotniczego, chemicznego, spożywczego, szklarskiego oraz meblarskiego); • rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej; • wzmocnienie powiązań funkcjonalnych Krosna z Jasłem, a także Sanokiem; • ochrona złóż surowców energetycznych (gazu ziemnego i ropy naftowej); • zapobieganie procesom suburbanizacji i rozpraszania zabudowy, powodującym degradację terenów otwartych wiejskich przydatnych dla rolnictwa, przez intensyfikację użytkowania terenów zainwestowanych; • rozwój powiązań drogowych wzmacniających zewnętrzną dostępność komunikacyjną, w tym z transeuropejską siecią transportową (TEN-T); • rozwój i modernizacja linii kolejowych; • rozbudowa lotniska w Krośnie; • rozwój rolnictwa ekologicznego, w tym specjalistycznej produkcji rolniczej (m.in. pszczelarskiej, upraw winorośli z produkcją win) z uwzględnieniem warunków przyrodniczych;

- kształtowanie harmonijnego krajobrazu kulturowego poprzez poprawę ładu przestrzennego i estetyki przestrzeni, przy zachowaniu walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, prawidłowe kształtowanie struktur przestrzennych;
- rozbudowa infrastruktury przeciwpowodziowej oraz w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy.

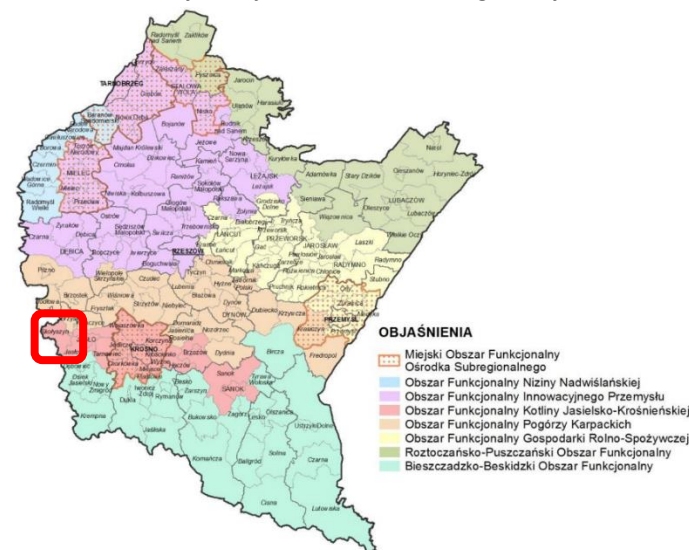
Odwzorowanie graficzne

Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030, s. 142

Obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030, s. 160

Źródło: opracowanie na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030, s. 141-197

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

Tabela 10. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku z wytycznymi i założeniami zawartymi w wybranych dokumentach wyższego rzędu

	Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku	1. Stymulowanie rozwoju gospodarczego gminy, bazującego na wykorzystaniu zasobów lokalnych, tradycji i przedsiębiorczości mieszkańców.		2. Odpowiedzialne kształtowanie przestrzeni wraz z rozwojem infrastruktury sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej oraz ochronie środowiska.				3. Zapewnienie dobrych warunków życia oraz dostępności wysokiej jakości usług publicznych, wspierających rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.				
	Cele operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku	1.1. Aktywizowanie i promocja przedsiębiorczości lokalnej oraz wykorzystanie potencjału obszarów wiejskich do wzmocnienia gospodarki lokalnej.	1.2. Budowa i promocja oferty turystycznej, wykorzystującej zasoby i potencjały lokalne oraz mechanizmy współpracy terytorialnej.	2.1. Zapewnienie powszechnego dostępu do systemów wodociągowych i kanalizacyjnych, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań osadniczych i środowiskowych.	2.2. Poprawa stanu środowiska oraz łagodzenie i adaptacja do zmian klimatu.	2.3. Podniesienie wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy wraz z poprawą bezpieczeństwa w ruchu drogowym.	2.4. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego oraz funkcjonalności i dostępności przestrzeni.	3.1. Podniesienie jakości kształcenia i wychowania - zapewnienie efektywnej i nowoczesnej oferty edukacyjnej.	3.2. Wdrożenie kompleksowej i perspektywicznej polityki zdrowotnej i społecznej.	3.3. Rozwój bazy i oferty rekreacyjno-sportowej oraz aktywizacja fizyczna mieszkańców.	3.4. Rozwój bazy i oferty kulturalno-artystycznej oraz wieloaspektowa aktywizacja mieszkańców.	3.5. Prorozwojowe zarządzanie publiczne wraz z budową administracji cyfrowej i społeczeństwa informacyjnego.
	Cele i priorytety nadrzędnych dokumentów strategicznych											
Rozporządzenie ogólne – cele polityki europejskiej	Bardziej inteligentna Europa – innowacyjna i inteligentna transformacja gospodarcza.											
	Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa.											
	Lepiej połączona Europa – mobilność i regionalne połączenia teleinformatyczne.											
	Europa o silniejszym wymiarze społecznym – wdrażanie Europejskiego filaru praw socjalnych.											
	Europa bliżej obywateli – zrównoważony i zintegrowany rozwój obszarów miejskich, wiejskich i przybrzeżnych w ramach inicjatyw lokalnych.											
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju	I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.											
	II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.											
	III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.											

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym											
	1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo.											
	1.2 Wykorzystywanie potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze.	Nie dotyczy										
	1.3 Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska.	Nie dotyczy										
	1.4 Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych.											
	1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.											
	Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych											
	2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.											
	2.2 Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym.											
	2.3 Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.											
	Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie											
	3.1 Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem.											
	3.2 Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym.											
	3.3 Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.											
	3.4 Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej.	Nie dotyczy										
Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030	1. GOSPODARKA I NAUKA											
	1.1. Nauka, badania i szkolnictwo wyższe wspierające gospodarkę Rozwój szkolnictwa wyższego i sfery badawczo-rozwojowej jako kluczowych czynników stymulujących rozwój gospodarczy regionu.											

SYSTEM REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU GMINY SKOŁYSZYN DO 2030 ROKU

SYSTEM WDRAŻANIA

Zasady realizacji strategii

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku będzie się odbywać z poszanowaniem zasad służących wykorzystaniu lokalnych zasobów i potencjałów oraz zewnętrznych szans rozwojowych, niwelowaniu barier i dysproporcji rozwojowych, zapewnieniu spójności społeczno-gospodarczej i przestrzennej gminy, a także włączaniu mieszkańców i innych interesariuszy w procesy zarządzania sprawami publicznymi. Zasady realizacji strategii są następujące:

- zasada rozwoju odpowiedzialnego, łączącego konkurencyjność gospodarki, dbałość o środowisko naturalne i jakość życia mieszkańców, przy jednoczesnym zachowaniu stabilności finansów publicznych,
- zasada rozwoju społecznie wrażliwego, zgodnie z którą głównymi beneficjentami rozwoju są wszyscy mieszkańcy bez wyjątku, a priorytetem jest rozwój włączający, a nie wykluczający, budujący solidarność społeczną i poczucie wspólnoty lokalnej,
- zasada równości szans oraz niedyskryminacji, oznaczająca, że każdy jest adresatem strategii, może uczestniczyć w określonych w niej działaniach, ma równe prawa i obowiązki oraz równy dostęp do zasobów i możliwości rozwoju,
- zasada rozwoju terytorialnie zrównoważonego, zakładają harmonijny rozwój całej gminy, z uwzględnieniem różnicowań wewnętrznych, przy wykorzystaniu lokalnych zasobów i potencjałów oraz likwidacji barier rozwojowych,
- zasada rozwoju zintegrowanego, czyli łączącego wymiar społeczno-gospodarczy i przestrzenny w ramach podejmowanych interwencji,
- zasada partycypacji i partnerstwa, zakładająca sprawną i efektywną współpracę różnych partnerów na rzecz celów strategii,
- zasada spójności z celami europejskiej i krajowej polityki rozwoju, w tym polityki regionalnej, przy zachowaniu autonomii programowej strategii rozwoju gminy,
- zasada przejrzystości działań, zakładająca informowanie oraz konsultowanie decyzji oraz rozwiązań rozwojowych,
- zasada elastyczności, czyli reagowania na zmiany zachodzące w gminie i jej otoczeniu,
- zasada racjonalności i efektywności, zakładająca gospodarowanie zasobami w taki sposób, który zapewni celowość i oszczędność realizacji działań, przy uzyskaniu najlepszych efektów z poniesionych nakładów,
- zasada determinacji i koncentracji aktywności finansowej na ustalonych priorytetach, wskazująca priorytet finansowania dla programów i projektów wpisanych wprost do strategii oraz tych, które z niej bezpośrednio wynikają (dotyczący zarówno budżetu gminy, jak i źródeł zewnętrznych),
- zasada otwartości, zakładająca możliwość wdrażanie działań i inicjatyw służących osiągnięciu celów strategii nawet, jeżeli nie zostały one literalnie w niej wskazane.

Organizacja i podmioty zaangażowane w realizację strategii

Odpowiedzialność za realizację założeń Strategii Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku ponoszą przede wszystkim lokalne władze samorządowe. Wójt Gminy Skołyszyn, jako organ wykonawczy samorządu gminnego, pełni kluczową rolę w stymulowaniu i koordynacji działań podejmowanych przez różnorodne podmioty i środowiska, jak również w mobilizowaniu oraz integrowaniu zasobów pozostających w ich dyspozycji – na rzecz realizacji celów i kierunków działań określonych w strategii. Z kolei Rada Gminy Skołyszyn, jako organ uchwałodawczy, odpowiada za uchwalenie strategii oraz jej ewentualną aktualizację, zgodnie z nowymi uwarunkowaniami oraz potrzebami rozwojowymi gminy i jej mieszkańców.

Na poziomie organizacyjno-promocyjno-informacyjnym kluczową rolę odgrywać będzie Sekretarz Gminy jako koordynator wdrażania strategii, do którego zadań należeć będzie w szczególności:

- koordynacja współpracy w zakresie realizacji zapisów strategii,
- monitoring i ewaluacja oraz wsparcie procesu aktualizacji strategii,
- poszukiwanie pozabudżetowych źródeł finansowania realizacji zadań i projektów,
- zapewnienie działań w zakresie informacji i promocji strategii.

Sekretarz wykonuje swoje działania poprzez podległe referaty Urzędu Gminy Skołyszyn. Może zostać powołany zespół, gdzie poszczególni członkowie będą odpowiedzialni za konkretne pola realizacji strategii). Dla skutecznego wdrożenia założeń określonych w strategii niezbędna będzie współpraca wszystkich referatów i gminnych jednostek organizacyjnych, które odpowiadają za realizację przypisanych im zadań oraz biorą udział w procedurze monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii.

Strategia uwzględnia ponadto częściowo zadania wykraczające poza bezpośrednie kompetencje gminy, zakładając działania wspierane lub realizowane w różnych partnerstwach lokalnych i ponadlokalnych, stąd potrzeba uwzględniania procesów współpracy m.in. z administracją rządową, innymi jednostkami samorządu terytorialnego i ich związkami, przedstawicielami biznesu, organizacjami pozarządowymi, mieszkańcami czy partnerami zagranicznymi.

Mechanizmy i instrumenty realizacji strategii

W ramach realizacji Strategii Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku wykorzystane zostaną różne mechanizmy i instrumenty realizacyjne, wśród których można wymienić:

- uchwały budżetowe Rady Gminy Skołyszyn i wieloletnią prognozę finansową gminy, określające krótko i długookresowe priorytety finansowe jednostki,
- inne merytoryczne uchwały Rady Gminy Skołyszyn i zarządzenia Wójta Gminy Skołyszyn w obszarach oddziaływania strategii,
- gminne plany i programy branżowe (określone w podrozdziale dotyczącym wytycznych do sporządzania dokumentów wykonawczych),
- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, uszczegóławiające założenia modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy,
- projekty inwestycyjne i nieinwestycyjne, mieszczące się w katalogu działań przewidzianych strategią, realizowane przy wykorzystaniu funduszy zewnętrznych, głównie europejskich,

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

- różne umowy, kontrakty i porozumienia pomiędzy gminą a innymi samorządami, administracją rządową, partnerami społecznymi i gospodarczymi,
- zespoły zadaniowe i projektowe, ciała o charakterze opiniodawczo-doradczym, powoływane w celu usprawnienia procesu wdrażania strategii,
- działania edukacyjne, informacyjne, promocyjne i konsultacyjne, stanowiące o poparciu społecznym i jakości podejmowanych interwencji (wykorzystanie strony internetowej gminy, aktywność w mediach społecznościowych, współpraca z mediami, aktywizacja i partycypacja społeczna, w tym poprzez otwarte konkursy ofert, konsultacje społeczne itp.).

Poziom społeczny

Poziom społeczny dotyczy upowszechniania zapisów Strategii Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku wśród społeczności lokalnej oraz pozyskiwania partnerów (lokalnych i zewnętrznych, jak np. sąsiednie gminy, powiat jasielski, województwo podkarpackie, organizacje pozarządowe, przedstawiciele biznesu, instytucje rynku pracy, czy zagraniczni partnerzy gminy) dla realizacji zapisanych w niej zadań. W tym celu proponuje się realizację m.in. następujących działań:

- opracowanie krótkiego materiału przybliżającego treść strategii, umieszczenie go do pobrania w wersji elektronicznej na stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej,
- przekazanie pełnej i/lub skróconej wersji strategii interesariuszom lokalnym i ponadlokalnym,
- udzielanie przez lokalne władze samorządowe wypowiedzi dla mediów, np. wywiadów dla prasy, na temat zakończenia prac nad strategią oraz rozpoczęcia procesu jej wdrażania.

WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Dokumenty wykonawcze względem strategii należy rozumieć jako obowiązkowe oraz pożądane plany i programy gminne, które pozwolą skutecznie wdrożyć jej założenia w życie. Opisują one w większym przybliżeniu niż strategia lub w sposób bardziej specjalistyczny podejście do danego zagadnienia, obszaru czy grupy społecznej, uszczegóławiające priorytety oraz strategię postępowania w ramach konkretnych obszarów. Zgodnie z tym, w ramach prac nad Strategią Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku dokonano przeglądu dokumentów w kluczowych obszarach działania urzędu i jednostek gminnych, w kontekście ich aktualności, przydatności i spójności ze strategią. Poniższa tabela stanowi podsumowanie tych analiz, formułując jednocześnie kierunkowe rekomendacje w zakresie sporządzenia lub zmiany tychże dokumentów.

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

Tabela 11. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Obszar tematyczny	Rodzaj dokumentu	Dokument i/lub dedykowana uchwała	Wytyczne dla aktualizacji lub sporządzania dokumentów
Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Skołyszyn zatwierdzone Uchwałą Nr IV/31/01 Rady Gminy w Skołyszynie z dnia 30 sierpnia 2001 r. (wraz z późniejszymi zmianami, w tym XXIX/187/2013, XXXVI/238/2017)	Aktualizacja i dostosowywanie zgodnie z nowymi i perspektywicznymi potrzebami oraz uwarunkowaniami i zmianami społecznymi, gospodarczymi, środowiskowymi, przestrzennymi itp. Aktualizacja powinna być kierunkowo zgodna z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, określonym w strategii.
	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	Plany miejscowe na terenie gminy sankcjonuje kilkadziesiąt uchwał Rady Gminy Skołyszyn. Łącznie obejmują one (zgodnie z danymi GUS na koniec 2020 r.) 11,9% (936 ha)	Pożądana aktualizacja i opracowanie miejscowych planów zagospodarowania dla pozostałych terenów gminy. Wskazuje na to strategia, w szczególności kierunek działania 2.4.1. Uporządkowanie polityki planistycznej przy aktywnym wykorzystaniu narzędzi planowania przestrzennego, m.in. objęcie całej gminy planami zagospodarowania przestrzennego oraz rozwój mechanizmów partycypacji społecznej. Rozpoczęto już prace w tym zakresie.
Energetyka	Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	Uchwała nr XXXV/229/17 Rady Gminy Skołyszyn z dnia 16.11.2017r. w sprawie uchwalenia dokumentu „Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Skołyszyn”	Dokument aktualny, obowiązujący do 2029 r., kierunkowo zgodny z założeniami strategii. Aktualizacja co najmniej raz na 3 lata, przy zachowaniu spójności ze strategią.
Gospodarka komunalna	Wieloletnie plany gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy	Uchwała Nr XXI/127/19 Rady Gminy Skołyszyn z dnia 30 grudnia 2019 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Skołyszyn w latach 2020-2024	Dokument aktualny, kierunkowo zgodny z założeniami strategii. Najpóźniej w 2024 r. aktualizacja lub opracowanie nowego planu, przy zachowaniu spójności ze strategią.
	Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych	Brak	Zgodnie z Ustawą z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych opracowuje przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne. Przez to przedsiębiorstwo rozumie się przedsiębiorcę, jeżeli prowadzi działalność gospodarczą w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków, oraz gminne jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, prowadzące tego rodzaju działalność. Plan powinien być zgodny z kierunkami rozwoju gminy. Obowiązek opracowania planu nie dotyczy przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, które nie planują budowy urządzeń wodociągowych lub urządzeń kanalizacyjnych. Opracowanie planu

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

			z zachowaniem spójności z założeniami strategii, w szczególności z celem operacyjnym 2.1. Zapewnienie powszechnego dostępu do systemów wodociągowych i kanalizacyjnych, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań osadniczych i środowiskowych.
Ochrona i opieka nad zabytkami oraz zarządzanie dziedzictwem	Gminny program opieki nad zabytkami	Uchwała Nr XXXI/198/20 z dnia 30 października 2020 roku w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Skołyszyn na lata 2020-2023	Dokument aktualny, kierunkowo zgodny z założeniami strategii. Najpóźniej w 2023 r. aktualizacja lub opracowanie nowego planu, przy zachowaniu spójności ze strategią.
Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	Gminny program ochrony środowiska	Brak	Zgodnie z Ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, wójt/burmistrz, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza gminny program ochrony środowiska, uwzględniając m.in. cele zawarte w strategii. Projekt programu podlega zaopiniowaniu przez zarząd powiatu. Konieczne jest zapewnienie możliwości udziału mieszkańców w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie dokumentu. Program uchwała rada gminy. Wójt/burmistrz sporządza co 2 lata raport z jego wykonania, który przedstawia radzie. Opracowanie programu z zachowaniem spójności z założeniami strategii, w szczególności celami: 2.1. Zapewnienie powszechnego dostępu do systemów wodociągowych i kanalizacyjnych, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań osadniczych i środowiskowych, 2.2. Poprawa stanu środowiska oraz łagodzenie i adaptacja do zmian klimatu.
	Plan gospodarki niskoemisyjnej	Brak, okres obowiązywania dotychczasowego programu upłynął w 2020 r.	Rekomendowane opracowanie planu. Dokument powinien być spójny ze strategią, głównie w odniesieniu do celu operacyjnego 2.2. Poprawa stanu środowiska oraz łagodzenie i adaptacja do zmian klimatu. Plan stanowi instrument pozyskiwania środków zewnętrznych m.in. na działania skutkujące zwiększeniem efektywności energetycznej, wykorzystania energii odnawialnej i zmniejszeniem emisji CO ₂ .
	Program usuwania azbestu	Uchwała Nr IX/50/11 Rady Gminy Skołyszyn z dnia 23 sierpnia 2011 r. w sprawie wyrażania opinii do „Programu usuwania i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest z terenu Gminy Skołyszyn”	Dokument aktualny, kierunkowo zgodny z założeniami strategii.
	Program małej retencji	Brak	Dokument opcjonalny, ważny z uwagi na konsekwencje zmian klimatu, a jednocześnie dostępność środków zewnętrznych na inwestycje retencyjne.
Transport	Strategia rozwoju elektromobilności	Brak	Dokument opcjonalny, ważny w kontekście dążenia do realizacji zasad zrównoważonego rozwoju w zakresie mobilności, w której szczególne miejsce zajmuje elektromobilność, a także ze względu na dostępność środków zewnętrznych na przedmiotowe działania. Wskazuje na to

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

			strategia, w szczególności kierunek działania 2.3.7. Wsparcie dla rozwoju elektromobilności, np. rozwój sieci infrastruktury transportu elektromobilnego, sukcesywna wymiana floty, wykorzystanie technologii paliw alternatywnych, promocja itp. Ewentualne opracowanie w szerszym partnerstwie, np. powiatowym lub obszaru funkcjonalnego.
	Plany rozwoju sieci drogowej wraz planami finansowania w zakresie dróg gminnych	Brak	Zgodnie z Ustawą z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, do zarządcy drogi należy w szczególności opracowywanie planów rozwoju sieci drogowej. Opracowanie planu z zachowaniem spójności z założeniami strategii, w szczególności z celem 2.3. Podniesienie wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy wraz z poprawą bezpieczeństwa w ruchu drogowym.
Polityka społeczna	Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych	Uchwała Nr XLVIII/292/21 Rady Gminy Skołyszyn z dnia 29 listopada 2021 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2027”	Dokument aktualny, kierunkowo zgodny z założeniami strategii. Najpóźniej w 2027 r. aktualizacja lub opracowanie nowego programu, przy zachowaniu spójności ze strategią.
	Gminny program rewitalizacji	Brak	Rekomendowane opracowanie programu. Strategia zakłada działania rewitalizacyjne oraz z zakresu odnowy centrów miejscowości, na co wskazuje m.in. kierunek działania 2.4.2. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz włączanie ich do obiegu społecznego, gospodarczego i turystycznego (opracowanie i realizacja gminnego programu rewitalizacji itp.). Dokument stanowi instrument pozyskiwania środków zewnętrznych na przedsięwzięcia rewitalizacyjne.
	Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie	Uchwała Nr XVII/100/19 Rady Gminy Skołyszyn z dnia 28 października 2019 r. w sprawie wprowadzenia zmian w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2018-2023	Dokument aktualny, kierunkowo zgodny z założeniami strategii. Najpóźniej w 2023 r. aktualizacja lub opracowanie nowego programu, przy zachowaniu spójności ze strategią.
	Gminny program wspierania rodziny	Brak	Zgodnie z Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Opracowanie z zachowaniem spójności z założeniami strategii, w szczególności z celem operacyjnym 3.2. Wdrożenie kompleksowej i perspektywicznej polityki zdrowotnej i społecznej.

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

	Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii	Uchwała Nr XLIX/304/21 Rady Gminy Skołyszyn z dnia 29 grudnia 2021 r. w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Skołyszyn na 2022 r. Uchwała Nr XLIX/305/21 Rady Gminy Skołyszyn z dnia 29 grudnia 2021 r. w sprawie Gminnego Programu Narkomanii dla Gminy Skołyszyn na 2022 r.	Program przyjmowany corocznie. Aktualizacja lub opracowanie nowego programu, przy zachowaniu spójności ze strategią. Zgodnie z Ustawą z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw, w terminie do 31 marca 2022 r. konieczne przyjęcie programu w oparciu o nowe przepisy. Elementem gminnego programu mogą być zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.
Rozwój lokalny	Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3. Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	Uchwała Nr XLVIII/293/21 Rady Gminy Skołyszyn z dnia 29 listopada 2021 r. w sprawie przyjęcia „Rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3. Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2022 rok”	Program przyjmowany corocznie. Obszary współpracy finansowej i niefinansowej powinny uwzględniać szczególnie te pola, które strategia uznaje za kluczowe i w których organizacje pozarządowe zostały wskazane jako partnerzy realizacyjni. Możliwość opracowania i przyjęcia programu wieloletniego.
	Programy odnowy miejscowości i podobne	Uchwała Nr XLIX/307/21 Rady Gminy Skołyszyn z dnia 29 grudnia 2021 r. w sprawie przyjęcia Sołectkiej Strategii Rozwoju Wsi Jabłonica na lata 2021-2023 Uchwała Nr XXXIX/241/21 Rady Gminy Skołyszyn z dnia 28.04.2021 w sprawie przyjęcia sołectwa Bączal Górny do "Podkarpackiego Programu Odnowy Wsi na lata 2021-2025.	Opcjonalne opracowanie dokumentów dla wszystkich miejscowości. Programy mogą uszczegółowić zapisy strategii, tworząc przestrzeń do realizacji wielu działań lokalnych, w tym przy zaangażowaniu mieszkańców, a jednocześnie stać się instrumentami pozyskiwania środków na dedykowane przedsięwzięcia.
Oświata	Plan sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez gminę	Uchwała Nr VIII/57/2019 Rady Gminy Skołyszyn z dnia 6 maja 2019 r. w sprawie ustalenia planu sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Skołyszyn oraz określenia granic obwodów publicznych szkół podstawowych od dnia 1 września 2019 roku.	Rekomenduje się monitorowanie sytuacji w oświacie oraz podejmowanie ewentualnych działań w celu dostosowania sieci szkół i przedszkoli, infrastruktury oraz kadr do skali popytu, wynikającego z sytuacji demograficznej gminy, a jednocześnie możliwości organizacyjno-finansowych gminy.
Zarządzanie kryzysowe	Gminny plan zarządzania kryzysowego	Zarządzenie Wójta	Bieżąca aktualizacja, w tym z wykorzystaniem doświadczenia kadr zarządzających gminą w czasie pandemii COVID-19.
Finanse publiczne	Wieloletnia prognoza finansowa	Uchwała Nr XLIX/314/21 Rady Gminy Skołyszyn z dnia 29 grudnia 2021 roku w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Skołyszyn na lata 2022-2028	Dokument aktualny, kierunkowo zgodny z założeniami strategii. Aktualizacja zgodnie z potrzebami.

Źródło: Opracowanie we współpracy z gminą

MONITORING, EWALUACJA I AKTUALIZACJA DOKUMENTU

Podstawą skutecznego wdrażania strategii jest dysponowanie wiedzą na temat postępów w zakresie realizacji wskazanych w niej działań oraz zdolność do reagowania na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi założeniami a uzyskiwanymi efektami. Zgodnie z tym założeniem, sprawozdawczość z realizacji Strategii Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku będzie prowadzona systematycznie w układzie rocznym. Będzie zintegrowana z obowiązkiem przygotowywania i publikacji corocznego raportu o stanie gminy, który obejmuje podsumowanie działalności w roku poprzednim. Ramowa procedura sprawozdawcza przedstawia się następująco:

1. Sekretarz Gminy (lub inna oddelegowana osoba czy zespół) rokrocznie rozsyła do wszystkich podmiotów odpowiedzialnych za realizację lub nadzór nad realizacją działań określonych w strategii informację o konieczności przygotowania przez nich stosownych sprawozdań na wystandaryzowanym wzorze formularza.
2. Poszczególne referaty Urzędu Gminy Skołyszyn oraz jednostki gminne przedstawiają w określonym terminie sprawozdania częściowe, opisujące przebieg realizacji zaplanowanych działań w zakończonym roku kalendarzowym oraz osiągnięte efekty, w tym w wymiarze wskaźnikowym.
3. Sekretarz Gminy (lub inna oddelegowana osoba czy zespół) na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniach częściowych przygotowuje zbiorcze podsumowanie, które staje się następnie jednym z rozdziałów w ramach raportu o stanie gminy.
4. Wójt Gminy Skołyszyn zatwierdza raport i przekazuje go Radzie Gminy Skołyszyn w określonym terminie. Raport będzie stanowił podstawę oceny i sformułowania zaleceń na kolejne lata wdrażania strategii (proponowania priorytetów realizacyjnych podpartych budżetowo, wprowadzania uzupełnień oraz dokonywania niezbędnych i uzasadnionych zmian w odpowiedzi na zmieniające się uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne).

Sprawozdawczość powinna uwzględniać działania określone w planie operacyjnym strategii a także przypisane im wskaźniki, z których kluczowe znaczenie mają wskaźniki zgromadzone w poniższej tabeli, którym przypisano wartości bazowe i docelowe. Zostały one określone w oparciu o dostępne dane historyczne oraz na podstawie założonych efektów działań. Należy pamiętać, że wpływ na ich osiągnięcie będzie miał szereg czynników wewnętrznych i zewnętrznych, niemożliwych do określenia w momencie tworzenia strategii. Mogą one być poszerzane, zamieniane lub aktualizowane, zgodnie z potrzebami.

Ponadto, rekomenduje się, aby w połowie okresu obowiązywania i wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku oraz po jej zakończeniu przeprowadzić badanie ewaluacyjne, w celu uzyskania praktycznych wniosków, które posłużą udoskonaleniu bieżącej lub przyszłej interwencji strategicznej. Ewaluacja może zostać zrealizowana w formie spotkania z udziałem władz samorządowych oraz najważniejszych interesariuszy lokalnych i partnerów realizacyjnych. Pożądanym jest, aby badania ewaluacyjne były wspierane przez niezależnych ekspertów zewnętrznych, co pozwoli na uwzględnienie wiedzy eksperckiej, doświadczenia i potencjału instytucji wyspecjalizowanych w tego typu badaniach, a także na zapewnienie bezstronności i obiektywizmu w procesie oceny.

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

Tabela 12. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

OBSZAR STRATEGICZNY 1. GOSPODARKA LOKALNA I RYNEK PRACY					
Cel strategiczny 1. Stymulowanie rozwoju gospodarczego gminy, bazującego na wykorzystaniu zasobów lokalnych, tradycji i przedsiębiorczości mieszkańców.					
Cele operacyjne:	Rezultat	Wskaźnik rezultatu	Źródło pozyskiwania informacji	Wartość bazowa wskaźnika	Wartość docelowa wskaźnika
1.1. Aktywizowanie i promocja przedsiębiorczości lokalnej oraz wykorzystanie potencjału obszarów wiejskich do wzmocnienia gospodarki lokalnej.	Dostosowanie oferty edukacyjnej do wyzwań społecznych, gospodarczych, cywilizacyjnych	Liczba i/lub odsetek dzieci, które w szkołach uczestniczyły w zajęciach z zakresu przedsiębiorczości	Plany zajęć, listy obecności	0	300 os.
	Poprawa konkurencyjności biznesu i wzrost przedsiębiorczości lokalne	Dochody gminy z tytułu podatku PIT i/lub CIT	Sprawozdania z wykonania budżetu	Wzrost o 20%	
1.2. Budowa i promocja oferty turystycznej, wykorzystującej zasoby i potencjały lokalne oraz mechanizmy współpracy terytorialnej.	Rozwój infrastruktury rowerowej	Długość tras rowerowych na terenie gminy	DOKUMENTY OT-PT	Wzrost o 30%	
	Zwiększenie, uatrakcyjnienie i zróżnicowanie oferty spędzania czasu wolnego, z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań różnych grup odbiorców	Liczba wydarzeń (wyścigów, rajdów itp.) zorganizowanych przy wykorzystaniu tras rowerowych w ciągu roku	SPRAWOZADANIA GOKiCz	0	8 szt.
OBSZAR STRATEGICZNY 2. INFRASTRUKTURA, PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO					
Cel strategiczny 2. Odpowiedzialne kształtowanie przestrzeni wraz z rozwojem infrastruktury sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej oraz ochronie środowiska.					
Cele operacyjne:	Rezultaty	Wskaźnik rezultatu	Źródło pozyskiwania informacji	Wartość bazowa wskaźnika	Wartość docelowa wskaźnika
2.1. Zapewnienie powszechnego dostępu do systemów wodociągowych i kanalizacyjnych, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań osadniczych i środowiskowych.	Zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług zaopatrzenia w wodę	Odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej	Sprawozdania GZK w Skołyszynie	Docelowo 60%	
	Poprawa gospodarki ściekowej na terenie gminy	Odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej	Sprawozdania GZK w Skołyszynie	Docelowo 80%	
2.2. Poprawa stanu środowiska oraz łagodzenie i adaptacja do zmian klimatu.	Wzrost poziomu wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie gminy, zarówno w sektorze publicznym, jak również prywatnych	Odsetek zwiększenia wykorzystania energii z OZE przez mieszkańców	Sprawozdanie Urząd Gminy	Docelowo 70%	
	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej	Odsetek poprawy efektywności energetycznej	Sprawozdanie Urząd Gminy	Docelowo 60%	

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

	oraz budynków mieszkalnych na terenie gminy	użyteczności publicznej (w tym domów ludowych) i budynków mieszkalnych na terenie gminy			
2.3. Podniesienie wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy wraz z poprawą bezpieczeństwa w ruchu drogowym.	Poprawa stanu i jakości infrastruktury drogowej na terenie gminy	Długość wykonanych lub zmodernizowanych dróg na terenie gminy	DOKUMENTY OT-PT	0	50 km
	Zwiększenie mobilności mieszkańców	Liczba połączeń (linii) na terenie gminy	Powiatowo Gminny Związek Komunikacyjny w Powiecie Jasielskim - sprawozdanie	8	10 linii
2.4. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego oraz funkcjonalności i dostępności przestrzeni	Poprawa zdolności operacyjnych OSP	Liczba członków ochotniczych straży pożarnych objętych szkoleniami lub innymi formami doskonalenia	SPRAWOZDANIA /dziennik zajęć/	0	30 os.
	Poprawa bezpieczeństwa publicznego	Liczba projektów z zakresu przeciwdziałania skutkom katastrof, klęsk żywiołowych i epidemii, w tym inwestycyjnych, oraz zakres ich oddziaływania	SPRAWOZADNIE Z WYKONANIA BUDŻETU	0	4 szt.
OBSZAR STRATEGICZNY 3. USŁUGI PUBLICZNE					
Cel strategiczny 3. Zapewnienie dobrych warunków życia oraz dostępności wysokiej jakości usług publicznych, wspierających rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.					
Cele operacyjne:	Rezultaty	Wskaźnik rezultatu	Źródło pozyskiwania informacji	Wartość bazowa wskaźnika	Wartość docelowa wskaźnika
3.1. Podniesienie jakości kształcenia i wychowania - zapewnienie efektywnej i nowoczesnej oferty edukacyjnej.	Podniesienie jakości usług i poprawa dostępności opieki żłobkowej i edukacji przedszkolnej	Liczba dzieci korzystających z opieki żłobkowej	Sprawozdania GZEAS	0	30 dzieci
	Zapewnienie dostępności wysokiej jakości szkolnej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	Liczba dzieci i młodzieży szkolnej, które korzystają z nowej lub zmodernizowanej bazy rekreacyjnej i sportowej w ramach zajęć szkolnych	Sprawozdania GZEAS z zajęć WF	0	300 dzieci
3.2. Wdrożenie kompleksowej i perspektywicznej polityki zdrowotnej i społecznej.	Poprawa warunków pracy i świadczenia usług / korzystania z usług ochrony zdrowia	Poziom zadowolenia mieszkańców z działalności ośrodków ochrony zdrowia	Ankiety dla mieszkańców anonimowe w ośrodkach zdrowia	Wzrost zadowolenia mieszkańców o 30%	
	Integracja oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób starszych i z niepełnosprawnościami Poprawa jakości życia osób starszych i z niepełnosprawnościami	Liczba projektów aktywizacyjnych dedykowanych seniorom i/lub osobom z niepełnosprawnościami oraz liczba ich uczestników	Sprawozdania z wykonania budżetu	0	10 projektów

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

3.3. Rozwój bazy i oferty rekreacyjno-sportowej oraz aktywizacja fizyczna mieszkańców.	Zapewnienie dostępności wysokiej jakości infrastruktury sportowej i rekreacyjnej dla różnych grup odbiorców	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów sportowych i rekreacyjnych	Dokumenty OT-PT	0	4
	Wzrost aktywności ruchowej mieszkańców	Liczba gminnych imprez sportowych, rekreacyjnych i krajoznawczych w skali roku	Sprawozdania Biura UG (BOKS)	0	2/rok
3.4. Rozwój bazy i oferty kulturalno-artystycznej oraz wieloaspektowa aktywizacja mieszkańców.	Zapewnienie dostępności wysokiej jakości bazy służącej działalności społecznej i kulturalnej	Liczba nowych i zmodernizowanych obiektów	DOKUMENTY OT-PT	0	2
	Poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych i ewentualne nadanie im nowych funkcji Zwiększenie dostępności zabytków dla mieszkańców, jak również turystów i gości	Liczba nowych atrakcji oraz produktów turystycznych na mapie turystycznej gminy	Sprawozdanie Biura UG	0	4
3.5. Prorozwojowe zarządzanie publiczne wraz z budową administracji cyfrowej i społeczeństwa informacyjnego	Zapewnienie dostępności wysokiej jakości bazy administracyjnej	Liczba nowych i zmodernizowanych obiektów	DOKUMENTY OT-PT	0	2
	Podniesienie efektywności świadczenia i jakości usług publicznych, w tym wzrost dostępności i liczby e-usług	Liczba dostępnych e-usług	Sprawozdanie – Informatyk UG	12	22

Źródło: opracowanie przez UG Skołyszyn

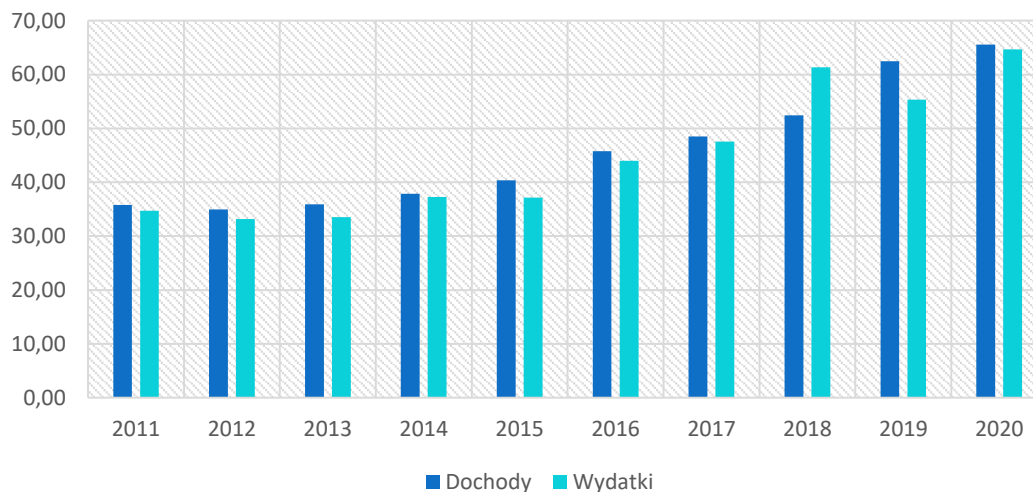
RAMY FINANSOWE I POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY SKOŁYSZYN DO 2030 ROKU

RAMY FINANSOWE

Ramy finansowe wskazują wielkości środków finansowych szacowanych na realizację strategii, a jednocześnie potwierdzają możliwość realizacji przez gminę zaplanowanych działań. Uzależnione są one od zakresu przedmiotowego i horyzontu czasowego podejmowanych działań, kondycji finansowej gminy oraz jej możliwości inwestycyjnych, w tym założeń długofalowej polityki finansowej i inwestycyjnej. Przy jej konstruowaniu wykorzystano doświadczenia zebrane w wyniku działań podejmowanych w ostatnich latach, w tym przede wszystkim związane z wdrażaniem poprzedniej strategii na lata 2014-2020, a także dostępności potencjalnych zewnętrznych źródeł finansowania. Finansowanie działań rozwojowych, określonych w Strategii Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku, będzie się odbywać przy wykorzystaniu środków, które pozostają w dyspozycji samorządu lub o które gmina może skutecznie zabiegać. Wśród nich najistotniejsze są środki publiczne, wspomagane funduszami prywatnymi w ramach zawiązywanych partnerstw. Środki pochodzące z budżetu gminy będą zapewniały niezbędne współfinansowanie projektów w ramach programów operacyjnych i innych finansowanych ze źródeł krajowych i międzynarodowych.

Analizując zdolność Gminy Skołyszyn do realizacji zadań wynikających z zapisów strategii, należy odnieść się do danych historycznych przedstawiających stan finansów gminnych, a także dokonać próby określenia potencjału inwestycyjnego gminy w perspektywie objętej strategią, opierając się przy tym na danych prognostycznych.

Wykres 7. Dochody i wydatki budżetu gminy Skołyszyn w mln zł w okresie 2011-2020

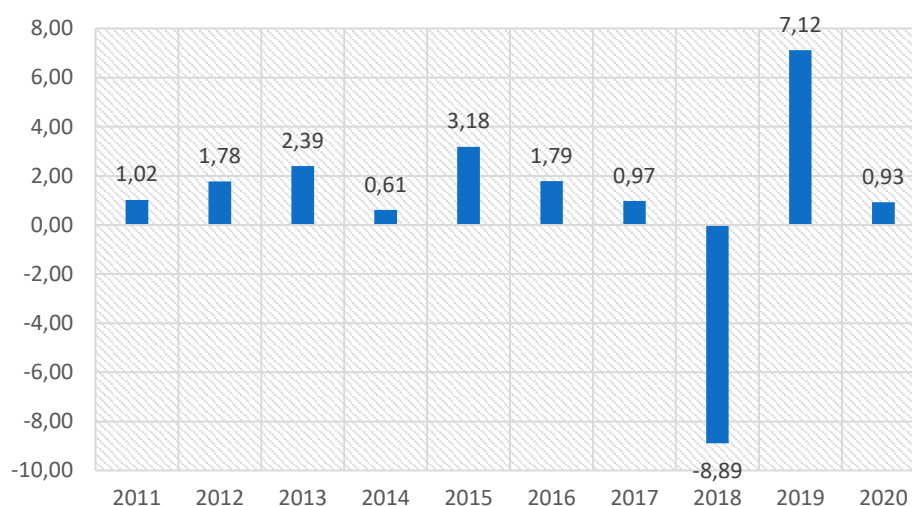

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W analizowanym okresie 2011-2020, począwszy od roku 2013 dochody budżetu gminy rosły rokrocznie, zwiększając się niemal dwukrotnie z 35,8 mln zł do 65,6 mln zł. Analogicznie rosły dochody w przeliczeniu na jednego mieszkańca – na początku analizowanego okresu było to 2 871 zł, zaś pod koniec dekady 5 244 zł. Z punktu widzenia struktury budżetu w 2020 r., udział dochodów własnych, subwencji i dotacji był mniej więcej równy (kolejno: 31%, 37%, 32%). Jednak z perspektywy dekady można wskazać na trendy charakteryzujący każdą z wymienionych składowych. Największą zmiennością cechował się poziom otrzymywanych dotacji. Zauważa się ich duży wzrost na przestrzeni

lat: w pierwszej połowie dekady wynosił on średnio 9,4 mln zł, zaś w drugiej 21,7 mln. Świadczy to o kluczowym znaczeniu dotacji w strukturze wydatków (i inwestycji) w ostatnich latach. Ich wzrost należy do pewnego stopnia wiązać z rządowymi transferami pieniężnymi przekazywanymi m.in. w ramach programu „Rodzina 500+”. Kwoty te gmina w całości dystrybuuje wśród mieszkańców i nie mają one żadnego przełożenia na jej realne zdolności finansowe. Odpowiedzialność za obsługę rządowych transferów w tym zakresie przechodzi w 2022 r. na Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Należy się spodziewać, że znacząco odbije się to na statystykach finansowych gmin w całej Polsce. Druga największa składowa to subwencje. Ich udział w budżecie stopniowo i konsekwentnie malał, mimo iż nominalnie odnotowały one wzrost poziomu o +4,2 mln zł. Za relatywnie (szczególnie względem innych gmin w powiecie) dobry wynik należy poziom dochodów własnych gminy Skołyszyn. Stanowią one blisko $\frac{1}{3}$ budżetu i osiągnęły w 2020 r. wysokość ponad 20,4 mln zł. Należy odnotować ich stopniowy wzrost na przestrzeni lat i wyraźny skok na przełomie lat 2019/2020 (+5 mln zł). Stanowią one kluczową klasę dochodów, które w największym stopniu determinują zdolność gminy do realizacji powziętej polityki inwestycyjnej.

Wykres 8. Różnica pomiędzy dochodami a wydatkami budżetu gminy Skołyszyn w mln zł w okresie 2011-2020

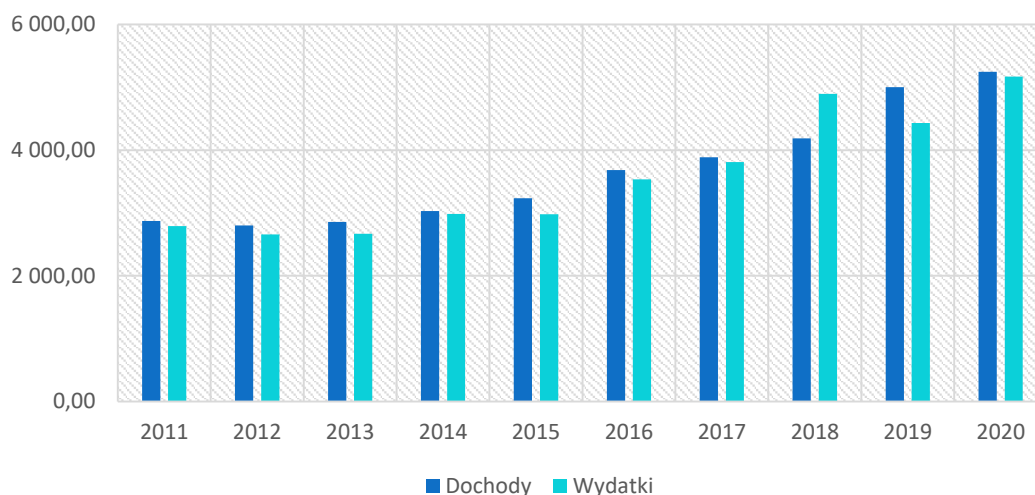

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wymiarem aktywności samorządu terytorialnego w kreowaniu podstaw rozwoju lokalnego są przede wszystkim wydatki budżetowe. Rosły one równoległe do uzyskiwanych przez gminę dochodów. W analizowanym okresie 2011-2020 wzrosły one o +86,1% z ok. 34,7 mln zł do ok. 64,6 mln zł. Odpowiednio wzrastały wydatki gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca. W roku 2011 było to 2 789 zł, zaś w 2020 r. 5 170 zł. Podobnie jak w większości obserwowanych gmin Małopolski i Podkarpacia, największy skok odnotowały po 2015 roku, czyli wraz z zainicjowaniem przywołanego programu „Rodzina 500+”. Szczególnym rodzajem wydatków są wydatki inwestycyjne, które służą kreowaniu nowej jakości życia mieszkańców gminy, tworząc podstawy trwałego rozwoju społecznego, gospodarczego, środowiskowego i przestrzennego. W okresie analizowanych ostatnich 10 lat inwestycje pochłaniały średniorocznie 5,1 mln złotych (z wyłączeniem roku 2018, w którym nakłady wyniosły rekordowe 17 mln zł) . Na przestrzeni dekady gmina przekroczyła ten próg 4 razy, w tym 3-krotnie w ciągu ostatnich 5 lat.

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

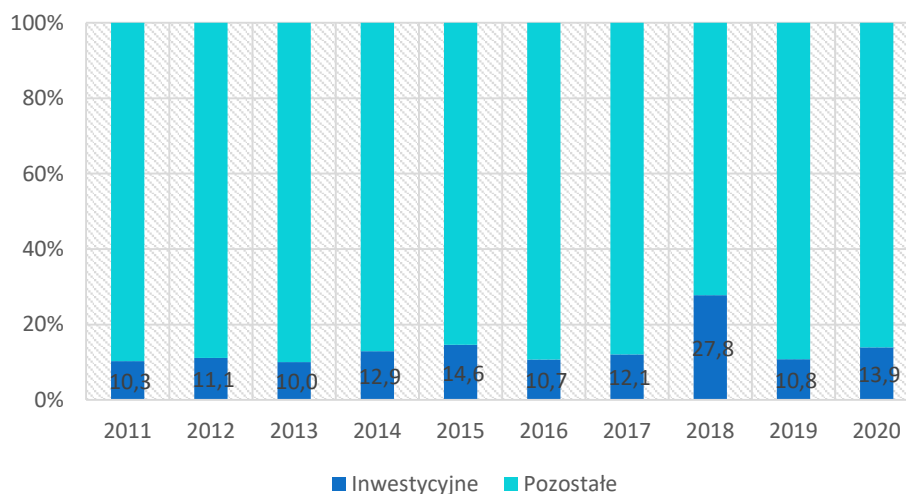
Wykres 9. Dochody i wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca budżetu gminy Skołyszyn w latach 2011-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wraz ze zwiększającymi się wydatkami, w tym wydatkami inwestycyjnymi, gmina z powodzeniem realizowała swoje zobowiązania z zakresu obsługi zadłużenia. Poziom tych kosztów stopniowo malał z 518 tys. w 2011 roku do 51 tys. w roku 2020.

Wykres 10. Udział wydatków inwestycyjnych w ogólnej kwocie wydatków budżetu gminy Skołyszyn w latach 2011-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Przytoczone informacje pozwalają stwierdzić, że okresie 2011-2020 gmina Skołyszyn prowadziła dobrze zarządzaną gospodarkę finansową. Wydatki rosły współmiernie z dochodami, wydatki inwestycyjne rosły, zaś zadłużenie zostało ograniczone do względnie bardzo niskiego poziomu. Poziom dochodów własnych systematycznie wzrastał. Tym samym ocenia się, iż stan finansów publicznych gminy Skołyszyn umożliwia szerokie wykorzystanie funduszy zewnętrznych w realizacji projektów strategicznych (zgodnie z dotychczasową wysoką sprawnością w tym zakresie).

Strategia określa kierunki interwencji podejmowanej w perspektywie roku 2030, w tym kluczowe inwestycje gminne. W ich zestawieniu wyróżniono m.in. projekty budowy, rozbudowy i przebudowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, transportowej i społecznej, działania zakładające poprawę jakości powietrza i efektywności energetycznej budynków na terenie gminy, a także przedsięwzięcia poprawiające estetykę i funkcjonalność przestrzeni publicznych (wraz z rewitalizacją). Szacunkowy

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

koszt to 232 mln zł (część projektów będzie realizowana w partnerstwie i w znacznej mierze planuje się pozyskanie środków zewnętrznych).

Wycena wykorzystuje m.in. bazę wiedzy i doświadczeń powstałą w wyniku prac nad ramami finansowymi dla innych dokumentów funkcjonujących na poziomie gminy, realizacji różnego typu inwestycji w ostatnich latach w gminie, informacje finansowe zapisane w opracowanych już projektach, studiach wykonalności itp., a także informacje o możliwym dofinansowaniu.

Tabela 13. Inwestycje kluczowe wraz z planowanym harmonogramem realizacji oraz szacowanymi ramami i potencjalnymi źródłami finansowania

Lp.	Nazwa lub krótki opis inwestycji	Planowy rok lub okres realizacji	Potencjalne źródło finansowania
1.	Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury kanalizacyjnej na terenie gminy Skołyszyn (aglomeracje i poza aglomeracjami - sieć kanalizacyjna, budowa tłoczni do ścieków itp.).	2022 - 2027	PROW, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 (FEP), KPO, PROW, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
2.	Przebudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Przysiekach (wraz z montażem ogniw fotowoltaicznych).	2022 - 2027	PROW, FEP, KPO, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych: Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
3.	Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodnej na terenie gminy Skołyszyn (sieć wodociągowa).	2022-2030	PROW, FEP, KPO, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
4.	Budowa parku turystyki i kultury w Skołyszynie poprzez zagospodarowanie terenu o powierzchni ok. 6,9 ha.	2022- 2024	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
5.	Budowa i wyposażenie SP ZOZ w Świącanach wraz zagospodarowaniem terenu na działce gm. o nr ewid. 1642.	2022- 2022	Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych
6.	Campus edukacyjno – sportowy - Budowa Centrum Sportowo – Rekreacyjnego na terenie gminy Skołyszyn (nowoczesne centrum sportowo – edukacyjne w Skołyszynie - rozbudowa obecnego stadionu, budowa pełnowymiarowej hali, budowa boiska piłkarskiego, boiska wielofunkcyjnego, kortu tenisowego, basenów otwartych).	2022- 2024	Sportowa Polska, Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, Inne programy krajowe
7.	Uporządkowanie gospodarki odpadami na terenie gminy Skołyszyn (w tym m.in. budowa drugiego stacjonarnego PSZOK w Skołyszynie wraz z zakupem wyposażenia i budową zaplecza gospodarczo – sanitarnego, zakup taboru przetadunkowego, sortownia, kompostownia – w partnerstwie).	2022-2030	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, FEP, inne programy operacyjne, NFOŚiGW
8.	Przebudowa dróg powiatowych na terenie gminy Skołyszyn wraz z budową ścieżek pieszo – rowerowych (w tym m.in.: 1. Przebudowa drogi powiatowej nr DP 1864R na trasie Grudna Kępska – Kunowa – Pusta Wola wraz z budową drogi do nowo budowanego mostu oraz ścieżką pieszo – rowerową. 2. Przebudowa drogi powiatowej nr DP 1832R wraz z budową chodnika na trasie Skołyszyn – Bączal Dolny 3. Przebudowa drogi powiatowej nr DP 1863 R Skołyszyn – Harkłowa granica wojewódzka: Wójtowa – Lipinki wraz z budową ścieżki pieszo – rowerowej. 4. Rozbudowa drogi powiatowej Nr 1827R Świącany – gr. wojew. – Szerzyny wraz z rozbiórką istniejących i budową nowych mostów w miejscowości Świącany.	2022-2030	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, FDS, PROW i inne programy krajowe, Fundusze Transgraniczne
9.	Przebudowa oraz rozbudowa dróg publicznych i wewnętrznych na terenie gminy Skołyszyn stanowiących ważne węzły	2022-2030	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

	komunikacyjne dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych (m.in.: 1. Przebudowa drogi gminnej (publicznej) nr 113653R Świącany Kurpiel oraz drogi gminnej nr 113681R Świącany - droga w kierunku centrum wsi, droga prowadzi do granicy województwa i łączy Świącany z Bieczem, 2. Przebudowa drogi gminnej (publicznej) nr 113712R Skołyszyn – dojazd do stacji kolejowej Skołyszyn, droga będzie stanowiła łącznik drogi z Parku Podworskiego w Skołyszynie z drogą powiatową 1863R Skołyszyn – Harkłowa, która prowadzi do granicy województwa podkarpackiego i małopolskiego. 3. Przebudowa drogi wewnętrznej na działce nr 2558 w m. Świącany, droga będzie łączyła dwa zabytkowe drewniane kościoły – Kościół w Binarowej im. Św. Michała Archanioła (Unesco) oraz Kościół Św. Anny w Świącanach).		Strategicznych, FDS, PROW i inne programy krajowe, Fundusze Transgraniczne
10.	Budowa ścieżki rowerowej wzdłuż rzeki Ropa na trasie Przysieki – Siepietnica (w tym m.in.: ścieżka rowerowa wzdłuż rzeki Ropa, łącząca obiekty turystyczne: kościół w Sławęcinie, Park Podworski w Skołyszynie, w kierunku Biecza).	2022-2030	KPO, Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, FEP, inne programy Operacyjne, NFOŚiGW, Fundusze Transgraniczne
11.	Stworzenie zagłębia questów kulturowych i przyrodniczych wraz z budową ścieżki pieszo – rowerowej o charakterze historyczno-przyrodniczym „Na osi czasu” na terenie gminy Skołyszyn (projekt polega m.in. na budowie ścieżek pieszo – rowerowych - kierunek Karpacka Troja (Trzcina) -Skołyszyn Park (Skołyszyn) - Biecz - z możliwością połączenia z istniejącą ścieżką w Szymbarku, która będzie funkcjonowała jako ścieżka pn. „Na osi czasu”. Połączy ona okres prehistoryczny – Skansen Archeologiczny Karpacka Troja, okres gotycki –Kościół Świętej Doroty w Trzcinicy, okres rokoko – Kościół Świętej Katarzyny w Sławęcinie poprzez Park Podworski w Skołyszynie, kolebkę kopalnictwa naftowego w Harkłowej, prowadząc do średniowiecznego Biecza w kierunku renesansowego kasztelu w Szymbarku).	2022-2030	KPO, Rządowy Fundusz Polski Ład, Program Inwestycji Strategicznych, FEP, inne programy Operacyjne, NFOŚiGW, Fundusze Transgraniczne
12.	Rozbudowa i przebudowa wraz ze zmianą sposobu użytkowania istniejącego budynku Klubu Sportowca w miejscowości Siepietnica na Centrum opiekuńczo-mieszkalne lub centrum seniora.	2022-2030	KPO, Rządowy Fundusz Polski Ład, Program Inwestycji Strategicznych, FEP, inne programy Operacyjne, NFOŚiGW, Fundusze Transgraniczne
13.	Aktywny Senior (baza infrastrukturalna wraz z wyposażeniem, szkolenia, kursy wraz z opaskami SOS ŻYCIE dla osób samotnie mieszkających).	2022-2030	Cyfrowa Gmina, FEP, Procent dofinansowania Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej Program wieloletni SENIOR +
14.	Przebudowa, nadbudowa i rozbudowa budynku Urzędu Gminy w Skołyszynie (wraz z wyposażeniem).	2022-2030	FEP, KPO, Rządowy Fundusz Polski Ład, Program Inwestycji Strategicznych, RIFL, PFRON, Fundusze Norweskie i szwajcarskie
15.	E – urząd (cyfryzacja -wykorzystywanie rozwiązań smart w komunikacji z mieszkańcami, poprawa dostępności i jakości usług publicznych, rozwój kompetencji cyfrowych wśród wszystkich grup mieszkańców, podnoszenie standardów cyfrowych w Urzędzie Gminy Skołyszyn, informatyzacja zarządzania i działań urzędu, poszerzenie systemu usług e-administracji, wdrożenie systemu monitorowania poziomu zadowolenia mieszkańców z dostępności i jakości usług publicznych.	2022-2030	FEP, KPO, Cyfrowa Gmina Rządowy Fundusz Polski Ład, Program Inwestycji Strategicznych, RIFL
16.	Wzrost kompetencji zawodowych nauczycieli - zawody przyszłości - szkolenia nauczycieli w zakresie umiejętności STEAM (kompetencje matematyczne i naukowo techniczne, informatyczne, artystyczne) oraz możliwości ich wykorzystania w	2022-2030	FEP, Programy Transgraniczne i inne programy operacyjne

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

	procesach dydaktycznych. Projekt komplementarny z projektem Laboratoria Przyszłości.		
17.	Wymiana źródeł ciepła na ekologiczne w budynkach jednorodzinnych na terenie gminy Skołyszyn (wymiana kotłów starej generacji w indywidualnych gospodarstwach domowych na kotły nowej generacji)	2023-2030	FEP, Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
18.	Instalacje systemów źródeł energii odnawialnej na terenie gminy Skołyszyn (budynki użyteczności publicznej)	2022 - 2030	FEP, PROW,KPO, Rządowy Fundusz Polski Ład, Program Inwestycji Strategicznych, RIFL, NFOŚiGW, Fundusze Norweskie i szwajcarskie
19.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków dla mieszkańców w terenach aglomeracji i poza aglomeracją.	2022 - 2030	FEP, PROW,KPO, Rządowy Fundusz Polski Ład, Program Inwestycji Strategicznych, RIFL, NFOŚiGW, Fundusze Norweskie i szwajcarskie
20.	Poprawa efektywności energetycznej budynków komunalnych, użyteczności publicznej na terenie gminy Skołyszyn.	2022 - 2030	FEP, KPO, Rządowy Fundusz Polski Ład, Program Inwestycji Strategicznych, RIFL, NFOŚiGW, Fundusze Norweskie i szwajcarskie
21.	Budowa oświetlenia drogowego na terenie gminy Skołyszyn.	2023-2030	FEP, KPO, Rządowy Fundusz Polski Ład, Program Inwestycji Strategicznych, RIFL, NFOŚiGW, Fundusze Norweskie i szwajcarskie
22.	Budowa dróg, chodników i parkingów na terenie gminy Skołyszyn (w tym budowa parkingu KISS&RIDE w Skołyszynie).	2022-2030	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, PROW, KPO
23.	Budowa budynku na potrzeby żłobka i przedszkola w Skołyszynie.	2022-2030	FEP, Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej Maluch +, kontrakt terytorialny, rezerwy
24.	Budowa przyszłolnej infrastruktury sportowej: 1) Budowa kortu tenisowego przy SP w Święcanach, 2) Budowa boiska wielofunkcyjnego przy SP w Skołyszynie, 3) Budowa sali gimnastycznej wraz z boiskiem wielofunkcyjnym przy SP Przysieki, 4) Budowa sali gimnastycznej przy SP Harkłowa, 5) Budowa boiska wielofunkcyjnego przy SP w Kunowej, 6) Przebudowa boisk przy SP Bączal Dolny.	2022-2023	Ministerstwo Sportu i Turystyki, KOP, kontrakt terytorialny, rezerwy, FEP
25.	Rozbudowa bazy OSP (budynki i wyposażenie): 1) Rozbudowa remizy OSP w Święcanach, 2) Zakup samochodu lekkiego dla OSP Przysieki oraz wymiana średnich samochodów użytkowanych ponad 40 lat (Jabłonica, ŚWIECANY) 3) Budowa remizy OSP w Kunowej wraz z wymianą samochodu lekkiego, 4) Budowa remizy OSP w Przysiekach, 5) Modernizacja remizy w Bączalu Górnym wraz z wymianą samochodu lekkiego, 6) Zakup i montaż AED (defibrylator) w kapsule na budynkach remiz, 7) Budowa gminnego magazynu przeciwpowodziowego w Skołyszynie, 8) Wyposażenie OPS w sprzęt.	2022-2030	FEP, KPO, inne Programy krajowe, NFOŚiGW
6.	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej: 1) Zagospodarowanie terenu przy DL w Sławęcinie, 2) Zagospodarowanie terenu w centrum miejscowości (DL) w Jabłonicy wraz z parkingiem i placem zabaw, 3) Zagospodarowanie działki przy DL w Lipnicy Górnej (plac zabaw, boisko, parking),	2022-2030	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, PROW, LEADER +

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

	4) Zagospodarowanie terenu przy DL w Bączalu Górnym (parking, boisko, ogrodzenie).		
7.	Zielono niebieska infrastruktura (ławki solarne, mała retencja, zbiorniki na deszczówkę, zielone przystanki i tereny ogrodów zielonych)	2023-2030	Fundusze Norweskie i szwajcarskie, PROW
8.	Rozbudowa infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej na terenie Gminy Skołyszyn (altany, ścieżki rowerowe, siłownie plenerowe, place zabaw itp.).	2023-2030	FEP, PROW, Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
13.	Budowa ośrodka kulturalnego w Harkłowej (stara szkoła) wraz z zagospodarowaniem terenu.	2022-2030	Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, FEP
14.	Prace konserwatorskie obiektów zabytkowych na terenie Gminy Skołyszyn .	2023-2030	Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, Urząd Wojewódzki
17.	Proekologiczny i bezpieczny transport uczniów szkół na terenie gminy Skołyszyn poprzez zakup niskoemisyjnego autobusu.	2022-2025	FEP, NFOŚiGW

Źródło: opracowanie przez UG Skołyszyn

Zasada dodatkowości środków finansowych w realizacji projektów zapisanych w strategii oznacza, że to od potencjału inwestycyjnego jednostki samorządu terytorialnego zależy, w jakim czasie i ile środków finansowych będzie mogła przeznaczyć na działania związane z rozwojem, czyli przede wszystkim na realizację strategii rozwoju gminy. Dlatego tak istotne jest oszacowanie potencjału inwestycyjnego gminy.

Wskaźniki do szacowania potencjału inwestycyjnego gminy zaczerpnięto z prognoz finansowych zawartych w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Skołyszyn do roku 2026 przyjętej Uchwałą nr XLVII/291/21 Rady Gminy Skołyszyn z dnia 28 października 2021 roku. Przyjęto w niej prognozowaną, średnioroczną wysokość wydatków gminy ogółem na poziomie ok. 62,4 mln zł.

Określając potencjał inwestycyjny Gminy Skołyszyn, posłużono się metodologią opartą na równaniu obejmującym założenie, że:

$$PI = Wog. \times Wi$$

gdzie:

PI= potencjał inwestycyjny jednostki samorządu terytorialnego

Wog.=Wydatki budżetowe ogółem

Wi = średni procentowy udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostki samorządu terytorialnego.

Potencjał inwestycyjny gminy stanowi iloczyn jego prognozowanych wydatków w okresie objętym prognozą i średniego procentowego udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach w okresie poprzednim do prognozowanego. Tak wyliczony potencjał inwestycyjny gminy można uznać za podstawę przyszłej aktywności inwestycyjnej gminy.

Analizując dane historyczne, ustalono że średnia wartość procentowego udziału wydatków inwestycyjnych ponoszonych przez gminę w okresie 2011-2020 wynosiła 13,4%. Dzięki temu możliwe było oszacowanie potencjału inwestycyjnego gminy Skołyszyn w okresie realizacji strategii. Wykorzystując wskazane wyżej równanie oszacowano, iż przy utrzymaniu obecnych zdolności inwestycyjnych, w latach 2021-2030 gmina mogłaby przeznaczać średniorocznie na inwestycje ok. 8,3 mln zł. W tym kontekście szacowana kwota rocznie na inwestycje w latach realizacji strategii jest bardzo ambitna i możliwa do realizacji jedynie przy założeniu współpracy finansowej z innymi partnerami oraz wysokiego wsparcia kluczowych inwestycji ze środków zewnętrznych. Mając na względzie bazę dochodów własnych gminy, rekomenduje się realizację przez władze samorządowe w pierwszej kolejności tych projektów inwestycyjnych, które będą zmierzały do jej wzmocnienia. Równocześnie przewiduje się, iż rozpisane plany inwestycyjne mogą wymagać aktualizacji ze względu

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

na zachodzące zmiany w gminie oraz jej otoczeniu, w szczególności finansowo-podatkowym i prawnym.

POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Finansowanie działań opisanych w Strategii Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku będzie się odbywać za pomocą środków pochodzących z różnych źródeł, aby zwiększyć możliwości realizacyjne oraz efektywność podejmowanych interwencji. W tym kontekście trzeba wskazać na trzy podstawowe źródła:

- publiczne środki zagraniczne, w tym przede wszystkim pochodzące z funduszy unijnych oraz innych instrumentów i mechanizmów europejskich (m.in. EFRR, EFS, FS, fundusze norweskie i EOG),
- publiczne środki krajowe, w tym uwzględniające budżet gminy i innych jednostek samorządu terytorialnego (m.in. fundusze regionalne), fundusze z budżetu państwa, celowe i dotacje państwowe (m.in. środki i programy rządowe, poszczególnych ministerstw, NFOŚiGW, WFOŚiGW),
- inne prywatne.

Z punktu widzenia dostępnych środków zewnętrznych, najistotniejszym źródłem finansowania, zarówno w zakresie zadań inwestycyjnych, jak i projektów ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich, są fundusze europejskie. Mając na względzie okres obowiązywania Strategii Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku, należy przyjąć, iż finansowanie działań w niej określonych obejmie przede wszystkim okres **Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2021-2027** oraz wsparcie w ramach nowego **Europejskiego Funduszu Odbudowy (Next Generation EU)**.

Nowy siedmioletni budżet Unii Europejskiej (wieloletnie ramy finansowe) zaplanowano na 1 074,3 mld euro, a dodatkowy antykrzysowy pakiet odbudowy skumulowany w pierwszych latach ma wynieść 750 mld euro, w tym 390 mld euro w formie dotacji. Łącznie oznacza to kwotę 1 824,3 mld euro. Środki te mają wspierać odbudowę państw po pandemii Covid-19 oraz inwestycje w transformację ekologiczną i cyfrową. Tematyczne kierunki wydatkowania środków przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Kierunki wydatkowania środków w ramach budżetu UE 2021-2027

Lp.	Kierunek wydatkowania	Planowane środki	Podstawowe instrumenty finansowe w ramach kierunku
1.	Jednolity rynek, innowacje i gospodarka cyfrowa	143,4 mld € (z tego 10,6 mld € w ramach Next Generation EU)	Horyzont Europa i Fundusz InvestEU
2.	Spójność, odporność i wartości	1 099,7 mld € (721,9 mld € - fundusz odbudowy)	Fundusze polityki spójności, Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, Unijny Mechanizm Ochrony Ludności – RescEU, program działań w dziedzinie zdrowia
3.	Zasoby naturalne i środowisko	373,9 mld € (17,5 mld € - fundusz odbudowy)	Wspólna polityka rolna, Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji
4.	Migracja i zarządzanie granicami	22,7 mld €	Fundusz Azylu i Migracji oraz Fundusz Zintegrowanego Zarządzania Granicami
5.	Bezpieczeństwo i obrona	13,2 mld €	Europejski Fundusz Obronny i Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego
6.	Sąsiedztwo i świat	98,4 mld €	Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej oraz Instrument Pomocy Humanitarnej
7.	Europejska administracja publiczna	73,1 mld €	

Źródło: opracowanie na podstawie <https://www.consilium.europa.eu/pl/infographics/recovery-plan-mff-2021-2027/>

Filarem unijnego planu odbudowy ma być z kolei **Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności**, zapewniający krajom europejskim wsparcie finansowe, by złagodzić społeczno-gospodarcze skutki pandemii Covid-19. Jego budżet ogółem to 672,5 mld euro (z 750 mld euro w ramach Europejskiego Funduszu Odbudowy), z czego 312,5 mld euro przewidziano w formie dotacji. Zaplanowana alokacja dla Polski wynosi 23,9 mld EUR, dodatkowo ponad 34 mld EUR z części pożyczkowej funduszu. Podstawą wydatkowania środków ma być Krajowy Plan Odbudowy, finansowany ze środków wspomnianego Europejskiego Instrumentu na Rzecz Odbudowy. Jego celem jest odbudowa potencjału rozwojowego gospodarki utraconego w wyniku pandemii oraz wsparcie budowy trwałej konkurencyjności gospodarki i wzrost poziomu życia społeczeństwa w dłuższym horyzoncie czasowym, co będzie odbywać się m.in. poprzez przyspieszenie rozwoju niskoemisyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym, która w sposób odpowiedzialny wykorzystuje zasoby środowiska, a także rozwój oparty na wykorzystaniu rozwiązań cyfrowych. Oczekiwanym rezultatem realizacji celu strategicznego KPO jest zwiększenie produktywności gospodarki, która będzie zdolna do tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy, dostępnych dla większej liczby osób. W ramach dokumentu założono realizację pięciu komponentów oraz działań (tj. reform i inwestycji):

- Komponent A. Odporność i konkurencyjność gospodarki – 4,133 mld euro, 17,3%;
- Komponent B. Zielona energia i zmniejszenie energochłonności – 6,347 mld euro, 26,6%;
- Komponent C. Transformacja cyfrowa – 3,034 mld, 12,7%;
- Komponent D. Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia – 4,262 mld, 17,9%;
- Komponent E. Zielona, inteligentna mobilność – 6,074 mld, 25,5%¹.

Około $\frac{1}{3}$ środków z funduszu ma trafić do samorządów².

Nowa perspektywa budżetowa Unii Europejskiej dla Polski to ok. 170 mld euro (w cenach bieżących), w tym:

- 72,2 mld euro na politykę spójności,
- 3,8 mld euro z funduszu sprawiedliwej transformacji,
- 24,9 mld euro dotacji z Funduszu Odbudowy,
- 34,2 mld euro pożyczek z Funduszu Odbudowy,
- 21,6 mld euro na płatności bezpośrednie dla rolników,
- 10,6 mld euro na rozwój obszarów wiejskich,
- ok. 2 mld euro w ramach instrumentu React EU (instrument na rzecz walki z negatywnymi skutkami COVID-19³).

Około 60% funduszy z polityki spójności trafi do **programów realizowanych na poziomie krajowym**, a pozostałe 40% otrzymają **programy regionalne**, zarządzane przez marszałków województw. Programy będą funkcjonowały w podobnym układzie, jak w ramach perspektywy na lata 2014-2020. Podział środków na poszczególne programy krajowe przedstawia poniższa tabela.

¹ <https://crido.pl/blog-business/krajowy-plan-odbudowy-komponent-a-odpornosc-i-konkurencyjnosc-gospodarki/>

² <https://www.money.pl/gospodarka/kpo-sejm-zdecydowal-ws-funduszu-odbudowy-oto-najwazniejsze-informacje-663599914160000a.html>

³ <https://samorząd.pap.pl/kategoria/aktualnosci/jak-beda-inwestowane-fundusze-ue-z-nowej-perspektywy-jest-plan-podzialu>

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

Tabela 15. Podział środków w ramach nowej perspektywy budżetowej UE dla Polski

Lp.	Program	Kwota	Podstawowe kategorie projektów
1.	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS)	Ponad 25 mld €	M.in. rozwój gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu, inwestycje transportowe, ochrona zdrowia, dziedzictwo kulturowe
2.	Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)	Ok. 7,9 mld €	M.in. innowacje, współpraca nauki i biznesu
3.	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS)	Ponad 4 mld €	M.in. praca, edukacja, zdrowie oraz dostępność
4.	Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)	Ok. 2 mld €	M.in. cyfryzacja, sieci szerokopasmowe, rozwój e-usług, cyberbezpieczeństwo
5.	Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)	Ok. 2,5 mld €	Specjalna pula wsparcia dla województw Polski Wschodniej
6.	Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE)	Ok. 0,5 mld €	Wsparcie dla instytucji wdrażających fundusze UE, szkolenia dla beneficjentów, działania informacyjne
7.	Fundusze Europejskie na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FEST)	4,4 mld €	Pomoc w transformacji dla regionów górniczych
8.	Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa (FEPŻ)	0,475 mld €	Wsparcia osób doświadczających najgłębszych form ubóstwa poprzez udostępnienie pomocy żywnościowej
9.	Fundusze Europejskie dla Rybactwa	0,5 mld €	Wsparcie sektora rybactwa
10.	Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej	0,56 mld €	Wykorzystywanie zasobów i rozwiązywanie problemów, które wykraczają poza granice państw i które wymagają podjęcia wspólnych działań

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-na-lata-2021-2027/dowiedz-sie-wiecej-o-funduszach-europejskich-na-lata-2021-2027/>

Po uzgodnieniach między ministerstwem i marszałkiem, na program regionalny do województwa podkarpackiego trafi 2,18 mld euro (łącznie kwota dla województwa na program regionalny + FST + Program dla Polski Wschodniej to 2,6 mld euro)⁴. Trwają finalne prace i konsultacje dotyczące **programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027**, którego priorytety określa poniższa tabela.

Tabela 16. Opis priorytetów programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027

Priorytet	Nazwa	Zakres tematyczny
1.	Konkurencyjna i cyfrowa gospodarka	M.in. badania, innowacje i wykorzystanie zaawansowanych technologii, cyfryzacja, wsparcie MŚP, tworzenie nowych miejsc pracy, rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości
2.	Energia i środowisko	M.in. wspieranie efektywności energetycznej, redukcji emisji gazów cieplarnianych i wykorzystania energii odnawialnej, a także ograniczenia i przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, rozwój gospodarki wodnej, wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej, ochrona przyrody i bioróżnorodności
3.	Mobilność miejska	Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej
4.	Mobilność i łączność	Rozwój zrównoważonej, inteligentnej i intermodalnej mobilności
5.	Infrastruktura bliżej ludzi	M.in. poprawa dostępności i jakości usług oraz infrastruktury i wyposażenia w zakresie: edukacji na wszystkich szczeblach, pomocy społecznej – z naciskiem na deinstytucjonalizację usług, opieki zdrowotnej, kultury, obsługi ruchu turystycznego, wzmocnienie roli kultury, dziedzictwa i zrównoważonej turystyki w rozwoju

⁴ <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/fundusze-unijne-dla-regionow---rezerwa-podzielona-po-rozmowach-z-marszalkami-województwa>

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

6.	Rozwój zrównoważony terytorialnie	M.in. ochrona walorów oraz dziedzictwa kulturowego i naturalnego, rozwój powiązanych usług turystycznych, odnowa i zapewnienie bezpieczeństwa przestrzeni publicznych
7.	Kapitał ludzki gotowy do zmian	M.in. wsparcie i promocja zatrudniania, aktywizacja zawodowa i przedsiębiorcza, walka z bezrobociem, promowanie ekonomii społecznej, modernizacja instytucji i służb rynków pracy w kontekście wsparcia kształcenia i kompetencji pracowników dostosowanych do potrzeb społecznych i gospodarczych oraz dynamicznych zmian, aktywizacja zdrowotna pracowników, kreowanie zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych pracowników oraz przedsiębiorców, poprawa jakości, dostępności i skuteczności systemów kształcenia i szkolenia oraz ich powiązania z rynkiem pracy, rozwój kompetencji kluczowych, wspieranie uczenia się przez całe życie, programy aktywizacji społeczno-zawodowej dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości usług zdrowotnych i społecznych, integracja, aktywizacja i wsparcie osób najbardziej potrzebujących
8.	Rozwój lokalny kierowany przez społeczność	M.in. wsparcie działań lokalnych grupy działania, wsparcie i promocja aktywizacji i partycypacji społecznej, integracja i aktywizacja społeczna, szczególnie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, wspieranie równego dla wszystkich dostępu do dobrej jakości edukacji, rozwój zdolności uczniów poza edukacją formalną, wsparcie osób dorosłych w zdobywaniu podstawowych kompetencji, poprawa dostępności i jakości usług opieki zdrowotnej i ochrony socjalnej
9.	Pomoc techniczna	Zapewnienie skutecznej i efektywnej realizacji programu regionalnego, EFRR
10.	Pomoc techniczna	Zapewnienie skutecznej i efektywnej realizacji programu regionalnego, EFS+

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Projektu programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 wersja 1.0

Oczekuje się, że negocjacje regionalnego programu na lata 2021-2027 oraz jego ostateczne przyjęcie przez Komisję Europejską nastąpi w połowie 2022 r.

Oprócz wskazanych powyżej programów, istnieją także inne możliwości pozyskania finansowania, w szczególności obejmujące **fundusze krajowe**. Programy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego mają na celu dofinansowanie zadań z zakresu kultury o charakterze projektowym i kierowane są m.in. do instytucji kultury, organizacji pozarządowych, podmiotów prywatnych i jednostek samorządu terytorialnego (np. Edukacja kulturalna, Infrastruktura domów kultury, Kultura cyfrowa, Kultura Dostępna, Promocja czytelnictwa, Wydarzenia artystyczne dla dzieci i młodzieży, Ochrona zabytków). Programy Ministerstwa Sportu zakładają rozwój bazy sportowej oraz aktywizację ruchową społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Obszary priorytetowe stanowią: sport powszechny, sport wyczynowy, infrastruktura sportowa, sport młodzieżowy, sport osób z niepełnosprawnościami (np. programy: „Umiem pływać”, „Klub”, „Sport Wszystkich Dzieci”, „Szkolny Klub Sportowy”, „Sportowa Polska – Program rozwoju lokalnej infrastruktury sportowej”, czy Program budowy zadaszeń boisk piłkarskich)⁵. Programy Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej koncentrują się na wsparciu rodziny na wszystkich etapach jej rozwoju, w tym zapewniając współfinansowanie dla tworzenia nowych placówek, a także na rozwoju usług opiekuńczych oraz aktywności seniorów (np. Program „Maluch+”, Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023, Program wieloletni „Senior+” na lata 2021-2025, Program wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025)⁶. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej⁷ oraz

⁵ <https://www.gov.pl/web/kultura/programy-mkidn-2021>

⁶ <https://www.gov.pl/web/rodzina/programy-i-projekty>

⁷ <http://nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-krajowe/programy-priorytetowe/>

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej⁸ wspierają przedsięwzięcia (zazwyczaj w formie instrumentów zwrotnych) z zakresu ochrony środowiska, efektywności energetycznej, energii odnawialnej, ekologii, ochrony przyrody oraz zarządzania gospodarką wodną i odpadową. Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg umożliwia współfinansowanie przedsięwzięć ukierunkowanych na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego i parametrów technicznych lokalnej sieci drogowej, a także poprawę oraz zwiększenie atrakcyjności i dostępności terenów inwestycyjnych⁹. Fundusz Inwestycji Samorządowych zarządzany przez Polski Fundusz Rozwoju oferuje jednostkom samorządu terytorialnego wsparcie finansowe na zadania użyteczności publicznej i zadania własne, w tym głównie drogi, ulice, mosty, sektor wodno-kanalizacyjny, infrastruktura społeczna, gospodarka odpadami, transport zbiorowy, ciepłownictwo, ochrona zdrowia¹⁰. Poza tym działają programy rządowe wspierające odbudowę gospodarki po pandemii COVID-19. Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych oraz Program Inwestycji Strategicznych, zbudowany wokół głównych założeń Polskiego Ładu, zapewniają bezzwrotne dofinansowanie inwestycji publicznych realizowanych przez gminy, powiaty i województwa w całej Polsce (m.in. inwestycji w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, modernizację źródeł ciepła na zeroemisyjne, czy w gospodarowanie odpadami, a także inwestycji społecznych tj. żłobki, przedszkola czy ścieżki rowerowe)¹¹.

⁸ <https://www.wfos.krakow.pl/oferta/wedlug-rodzaju-wnioskodawcy/jednostki-samorzadu-terytorialnego/>

⁹ <https://www.gov.pl/web/infrastruktura/rzadowy-fundusz-rozwoju-drog---dawniej-fundusz-drog-samorzadowych>

¹⁰ <https://pfr.pl/oferta/fundusz-inwestycji-samorzadowych.html>

¹¹ <https://www.gov.pl/web/premier/program-inwestycji-strategicznych>

SPISY

Spis wykresów

Wykres 1. Struktura demograficzna gminy Skołyszyn w latach 2016-2020.....	9
Wykres 2. Nowe budynki mieszkalne na 1000 ludności w wybranych jednostkach.....	11
Wykres 3. Średni dobowy ruch pojazdów silnikowych na odcinku DK28 Siepietnica – Jasło w okresie 2000-2015	18
Wykres 4. Liczba osób i rodzin korzystających z wsparcia społecznego w gminie Skołyszyn w latach 2016-2020	20
Wykres 5. Struktura dochodów gminy Skołyszyn w latach 2017-2020.....	24
Wykres 6. Pozwolenia na budowę i zgłoszenia budowy obiektów mieszkalnych w gminach MOF Jasło w okresie 2018-2020	26
Wykres 7. Dochody i wydatki budżetu gminy Skołyszyn w mln zł w okresie 2011-2020.....	132
Wykres 8. Różnica pomiędzy dochodami a wydatkami budżetu gminy Skołyszyn w mln zł w okresie 2011-2020	133
Wykres 9. Dochody i wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca budżetu gminy Skołyszyn w latach 2011-2020.....	134
Wykres 10. Udział wydatków inwestycyjnych w ogólnej kwocie wydatków budżetu gminy Skołyszyn w latach 2011-2020	134

Spis rysunków

Rysunek 1. Liczba mieszkańców na koniec 2020 r. oraz zmiana liczby mieszkańców w latach 2016-2020 w poszczególnych miejscowościach gminy Skołyszyn oraz w wybranych jednostkach.....	8
Rysunek 2. Prognozowana zmiana liczby ludności w roku 2030 w stosunku do roku 2020	10
Rysunek 3. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w 2020 r. i procentowa zmiana tej wartości w roku 2020 w stosunku do 2016 r. (lewa strona) oraz udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2020 r. i zmiana tej wartości (w punktach procentowych) w roku 2020 w stosunku do 2016 r. (prawa strona)	12
Rysunek 4. Odsetek mieszkańców wybranych jednostek posiadających dostęp do wodociągu i kanalizacji w 2020 r.	14
Rysunek 5. Osuwiska i tereny zagrożone powodzią w gminie Skołyszyn.....	17
Rysunek 6. Rozmieszczenie szkół podstawowych i obwody szkolne w gminie Skołyszyn w 2020 r.	21
Rysunek 7. Dochody i wydatki budżetów gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca i procentowa zmiana tych wartości w roku 2020 w stosunku do 2017 r.....	24
Rysunek 8. Liczba mieszkańców na koniec 2020 r. i zmiana liczby mieszkańców w latach 2016-2020 w gminach MOF Jasło (lewa strona) oraz prognozowana zmiana liczby ludności w roku 2030 w stosunku do roku 2020 w gminach MOF Jasło (prawa strona).....	25
Rysunek 9: Podstawowe elementy środowiskowe struktury przestrzennej gminy Skołyszyn	90
Rysunek 10. Podstawowe funkcje terenów w gminie Skołyszyn	91
Rysunek 11. Najważniejsze sieci energetyczne i gazowe w gminie Skołyszyn	92
Rysunek 12. Schematyczne rozmieszczenie zamierzeń inwestycyjnych dla gminy Skołyszyn do 2030 r.	94
Rysunek 13. Uwarunkowania komunikacyjne oraz planowane inwestycje drogowe na terenie gminy Skołyszyn do 2030 r.	95

Spis tabel

Tabela 1. Średnie procentowe wyniki uczniów wybranych jednostek z egzaminu ósmoklasisty (j. polski, matematyka, j. angielski) w latach 2018-2020.....	22
Tabela 2. Wyniki analizy SWOT dla gminy Skołyszyn	31
Tabela 3. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych oraz jednolitych części wód podziemnych znajdujących się w granicach gminy Skołyszyn wraz z przypisanymi celami i działaniami środowiskowymi.....	82
Tabela 4. Inwestycje w podziale na miejscowości	96
Tabela 5. Planowane inwestycje drogowe na terenie gminy Skołyszyn do 2030 r. Błąd!	Nie zdefiniowano zakładki.
Tabela 6. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej w gminie Skołyszyn	103
Tabela 7. Umieszczenie gminy Skołyszyn w OSI uwzględnionych w KSRR 2030	107
Tabela 8. Umieszczenie gminy Skołyszyn w priorytetach strategii regionalnej	108
Tabela 9. Umieszczenie gminy Skołyszyn w obszarach funkcjonalnych województwa podkarpackiego	112
Tabela 10. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku z wytycznymi i założeniami zawartymi w wybranych dokumentach wyższego rzędu	117
Tabela 11. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.....	124
Tabela 12. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	129
Tabela 13. Inwestycje kluczowe wraz z planowanym harmonogramem realizacji oraz szacowanymi ramami i potencjalnymi źródłami finansowania	135
Tabela 14. Kierunki wydatkowania środków w ramach budżetu UE 2021-2027	140
Tabela 15. Podział środków w ramach nowej perspektywy budżetowej UE dla Polski	142
Tabela 16. Opis priorytetów programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027	142

Spis map

Mapa 1. Obszar szczególnego zagrożenia powodzią przy wysokim (Q10%) i średnim (Q1%) prawdopodobieństwie wystąpieniu powodzi na obszarze gminy Skołyszyn	80
Mapa 2. Obszar szczególnego zagrożenia powodzią przy wysokim (Q10%) i średnim (Q1%) prawdopodobieństwie wystąpieniu powodzi na obszarze gminy Skołyszyn – scenariusz przerwania wałów przeciwpowodziowych od wysokości Siedlisk Sławęcińskich do Brzyścia (gm. Jasło).....	81

Spis schematów

Schemat 1. Obszary strategicznego rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku	35
Schemat 2. Cele strategiczne i operacyjne w ramach Strategii Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku	36

Urząd Gminy Skołyszyn

38-242 Skołyszyn 12

Tel.: +48 13 449 10 62

E-mail: gmina@skolyszyn.pl

www.skolyszyn.pl